

ირაკლი ყანდაშვილი

მონაწილეობა და წარმომადგენლობა პედიატრიაში

ირაკლი ყანდაშვილი

მოლაპარაკება და
წარმომადგენლობა
მედიაციაში

(Negotiation and Representation in Mediation)

თბილისი

2023

ირაკლი ყანდაშვილი
მოლაპარაკება და წარმომადგენლობა მედიაციაში
(NEGOTIATION AND REPRESENTATION IN MEDIATION)

სამეცნიერო რედაქტორი - ზურაბ ძლიერიშვილი

*თსუ, იურიდიული ფაკულტეტის სრული პროფესორი,
სამართლის დოქტორი
საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო
საქმეთა პალატის მოსამართლე*

დამკავალდონებელი შაკა ცომაია

დამკავალდონებელი შაკა ცომაია
CEZANNE
PRINTING HOUSE

© Irakli Kandashvili
ISBN 978-9941-8-5807-9

ვუძღვნი ჩემს მეუღლე ნინას და
შვილებს ნიკოლოზს და ალექსანდრეს

ავტორის წინასიტყვაობა

დღევანდელი მსოფლიო გადატვირთულია სხვადასხვა შინაარსის კონფლიქტური სიტუაციებით, რაც საზოგადოებას ხელს უშლის განვითარებაში, რადგან დავა გავლენის მომხდენია პირების ფსიქოემოციურ ყოველდღიურობაზე.

ნებისმიერ სამართლებრივ სისტემაში და რა თქმა უნდა საქართველოს მაგალითზეც, მოდავე მხარეებს უზრუნველყოფილი აქვთ სასამართლოსათვის მიმართვის კონსტიტუციური უფლება, რაც ასევე საერთაშორისო სტანდარტებით დაცული და უზრუნველყოფილი, გარანტირებული უფლებაა.

სასამართლო საუკუნეებია დამკვიდრებულია, როგორც მხარეებს შორის არსებული დავის ბუნებრივი გადაწყვეტის ადგილი; თუმცა საუკუნეების მანძილზე სასამართლო საქმისწარმოების გამოყენების გამოცდილებამ საზოგადოება და სასამართლო საქმისწარმოების სერვისის მომხმარებლები დაარწმუნა მსგავსი ფორმით და საშუალებით დავის გადაწყვეტის არაეფექტურობაში, რაც განსაკუთრებით თვალშისაცემია სასამართლო წარმოების დროში გახანგრძლივებულობით და პროცესის წარმოებასთან დაკავშირებული ფინანსური დანახარჯებით; ისევე როგორც სასამართლოში დავის ინიცირებით მხარეები რეალურ კონტროლს კარგავენ და ხელიდან უშვებენ სადავეებს საქმის მიმდინარეობასა და შედეგზე. აქვე ისიც უნდა აღინიშნოს,

რომ ყოველგვარი სამართლებრივი დავის, განურჩევლად მისი ხასიათისა და სირთულისა, სასამართლოსთვის მინდობა, რიგ შემთხვევაში გაუმართლებელი შეიძლება აღმოჩნდეს, რაც თავისთავად იწვევს საჭიროებას სასამართლოს ალტერნატიული ეფექტური მექანიზმების გაჩენისა პრაქტიკაში. ფაქტია, რომ ტრადიციული ფორმები დავის გადაწყვეტის, ისეთი როგორიც არის სასამართლოს წინაშე საქმისწარმოება ან თუნდაც საარბიტრაჟო საქმისწარმოება, აღარ წარმოადგენს ეფექტურ მექანიზმს, რათა გაუმკლავდეს დღითი დღე მზარდ დავებს მხარეებს შორის, მათ შორის დაბალი ღირებულების და საზღვართშორისი დავების მატების ფონზე. მედიაციის ფართოდ გავრცელებას და დამკვიდრებას აქვს ობიექტური მრავალი წინაპირობა, თუმცა ყველაზე მეტად გავრცელებულ საფუძვლებს დავის ალტერნატიული გადაწყვეტის ამ ფორმის დანერგვისა წარმოადგენს მისი თვალშისაცემი უპირატესობა ფინანსური ხარჯების და დროის დანახარჯის კუთხით, ხოლო საზღვართშორისი მედიაციის შემთხვევაში მხარეების ნაკლები ცოდნა და ნდობა დავის წარმოების ადგილის იურისდიქციისა, შესაბამისად, ნამდვილად არ არის გასაკვირი, რომ მედიაცია იმკვიდრებს თავს, როგორც დავის გადაწყვეტის ეფექტური ინსტრუმენტი.

დღეისათვის მედიაცია წარმოადგენს ყველაზე სწრაფად განვითარებად დავის გადაწყვეტის ალტერნატიულ საშუალებას მსოფლიოში, რომელსაც ახასიათებს მესამე დამოუკიდებელი, მიუკეროებელი და ნეიტრალური პირის ჩართულობით, კონფიდენციალური და სტრუქტურირებული პროცესის ფარგლებში, კონფლიქტის მხარეებისათვის დავის შესახებ გადაწყვეტილების მიღების შესაძლებლობის დელეგირება, რაც მედიაციის აღქმის მთავარი მახასიათებელი თვისებაა. მედიაცია კონფლიქტის რეგულირების ეფექტურ ალტერნატიულ ინსტრუმენტს წარმოადგენს, რადგან ეს არის მოლაპარაკების პროცესი, მხარეებს შორის მოლაპარაკების პროცესი, რომელ პროცესშიც თავად მხარეები აღწევენ გადაწყვეტილებებს, რაც მათი წარმოებული მოლაპარაკების შედეგს წარმოადგენს.

მწვინელოვანია მხარეებს კარგად ესმოდეთ, რომ მედიაციის ფარგლებში წარმოებული მოლაპარაკებით ისინი მუდამ სარგებელს იღებენ, კერძოდ, შესაძლოა მოლაპარაკება კონკრეტული შეთანხმებით ვერ დაასრულონ, თუმცა მათ იმაზე კარგად ეცოდინებათ კონფლიქტის მიზეზების და დავის შესახებ ვიდრე ეს მედიაციის დაწყებამდე იყო, რაც შესაძლოა შემდგომში გახდეს წინაპირობა დავის მორიგებით დასრულების, რადგან ისინი მედიაციაში იყვნენ ჩართულნი მოლაპარაკებაში, რა დროსაც ერთმანეთთან უშუალო კომუნიკაციით მიეცათ საშუალება ესაუბრათ საერთო ენაზე და გაეცვალათ ერთმანეთისთვის ინფორმაცია.

შესაბამისად უდავოა, რომ მოლაპარაკების პროცესს მხარეებისთვის ყოველთვის მოაქვს დადებითი შედეგი, რადგან მოლაპარაკების პროცესში დგება დიალოგი კონფლიქტის მხარეებს შორის, რა დროსაც გაცილებით მეტს იტყობენ ერთმანეთის საჭიროებების და საკუთარი მიზნების მიღწევის გზების შესახებ, ვიდრე ეს პროცესის დასაწყისში იცოდნენ, სწორედ ამ პლატფორმას - მოლაპარაკების სივრცეს სთავაზობს მედიაცია, როგორც დავის რეგულირების მექანიზმი, ამით დაინტერესებულ მხარეებს.

აღნიშნული პრაქტიკული სახელმძღვანელო წარმოადგენს მცდელობას შეეთავაზოთ იურისტებს და ადვოკატებს, მათ შორის მომავალ თაობას მედიაცია, როგორც დავის გადაწყვეტის ახალი ეფექტური საშუალება და მოლაპარაკება, როგორც უალტერნატივო მცდელობა დავის შეთანხმებით დასრულების, რათა მოემზადონ პრაქტიკულ ცხოვრებაში მათ წინაშე მდგარი კონფლიქტური სიტუაციების ეფექტური მართვისთვის, თუნდაც ყოველდღიურ ცხოვრებაში მედიაციის, მოლაპარაკების, დიალოგის კულტურის ცხოვრების წესად დანერგვისათვის ჩვენს ქვეყანაში.

განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია წარმომადგენლობის ფუნქციის განმხორციელებელი პირებისათვის, დიდწილად იურისტებისთვის, ადვოკატებისთვის მართებულად ესმოდეთ საკუთარი როლი მედიაციის პროცესში მიმდინარე მოლაპარაკებაში, რადგან ხშირია,

როდესაც წარმომადგენლები აღნიშნულ პლატფორმას ისევე შეჯიბრებითად უდგებიან, როგორც სასამართლოსა თუ არბიტრაჟში ანხორციელებენ წარმომადგენლობის ფუნქციას, შესაბამისად, წინარე სახელმძღვანელოს მიზანი მათ შორის გახლავთ დავანახოთ იურისტებს მათი სწორი როლი, მისია და დანიშნულება სამედიაციო მოლაპარაკების პროცესში, რადგან წინააღმდეგ შემთხვევაში მაღალია ალბათობა ვერ მიიღწეს შეთანხმება, რადგან ამ პროცესში წარმომადგენლების როლი და დატვირთვა დიდია, შესაბამისად მოლოდინიც მათი მხრიდან სწორი ჩართულობის მაღალია.

სწორედ ამ პროცესში ვართ დღეს საქართველოში, როდესაც ყოველდღიურად მიმდინარეობს პროცესი იურისტებისთვის მედიაციის დანახვების, წარმოჩინების და შეთავაზების, არა როგორც მათი კონკურენტი პროცესის, არამედ პროცესის, სადაც მათ უნდა შეასრულონ საკუთარი ფუნქცია წარმომადგენლის, ოღონდ მცირედით განსხვავებული უნარების და ცოდნის გამოყენებით. სწორედ ამ კუთხით იმედს ვიტოვებ სახელმძღვანელო გახდება ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი როლის შემსრულებელი, რომ იურისტები სწორად განეწყონ წარმომადგენლის ფუნქციის შესასრულებლად მედიაციის მოლაპარაკების პროცესში და მასში არ დაინახონ კონკურენტი.

აღნიშნული ნაშრომის შექმნას განსაკუთრებით შეუწყო ხელი **მაქს პლანკის სახელობის შედარებითი და საერთაშორისო კერძო სამართლის ინსტიტუტის** მიერ მოცემულმა შესაძლებლობამ 2023 წლის ბაფხულში მეწარმოებინა სამეცნიერო კვლევითი საქმიანობა აღნიშნული ინსტიტუტის ბიბლიოთეკაში, რისთვისაც განსაკუთრებული მადლობა მინდა გადავუხადო ყველა იმ პირს, ვინც აღნიშნული შესაძლებლობა რეალობად აქცია.

დაბოლოს, წიგნი მინდა ჩემს ოჯახს მივუძღვნა და მადლობა გადავუხადო მეუღლეს და შვილებს, რომელნიც ერთი მხრივ, იყვნენ სტიმული ჯერ კიდევ 2018 წელს სადისერტაციო - მონოგრაფიული კვლევის განხორციელების მედიაციაში, უდიდესი მხარდამჭერი და მამოძრავებელი ძალა დასახული გეგმის წარმატებით განხორციე-

ლების საქმეში, ხოლო მეორე მხრივ, უპირობო სტიმული კვლევის გაგრძელების და ახალი მიზნების დასახვის, მათ შორის წინარე ნაშრომის შექმნის.

იმედს ვიტოვებ აღნიშნული პრაქტიკული სახელმძღვანელო გახდება ერთი მხრივ, მედიაციაში წარმომადგენლობის ფუნქციის განხორციელების მიზნით იურისტებისთვის ერთგული თანამგზავრი და მეორე მხრივ, წინაპირობა საქართველოში მედიაციის, როგორც დავის გადაწყვეტის ეფექტური მექანიზმის, რეალურად დამკვიდრებისა და საზოგადოებაში მოლაპარაკების კულტურის შემდგომი განვითარების.

მინდა მჯეროდეს, რომ წიგნი ხელს შეუწყობს მედიაციისადმი და ამ პროცესში მიმდინარე მოლაპარაკებებისადმი ინტერესის მქონე იურისტების, პრაქტიკოსი ადვოკატების კიდევ უფრო მეტ ჩართულობას მედიაციაში და პოპულარიზაციას.

ირაკლი ყანდაშვილი

სამართლის დოქტორი, პროფესორი
სსიპ „საქართველოს მედიატორთა ასოციაციის“ თავმჯდომარე
სსიპ „საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის“
საგანმანათლებლო საბჭოს თავმჯდომარე

მაქს პლანკის სახელობის შედარებითი და
საერთაშორისო კერძო სამართლის ინსტიტუტი, ჰამბურგი - 2023

სარჩევი

ავტორის წინასიტყვაობა	5
თავი I	
შესავალი	15
თავი II	
მედიაცია - დავის მოლაპარაკებით დასრულების ახალი შესაძლებლობა	31
2.1 მედიაცია, დავის გადაწყვეტის ეფექტური ალტერნატიული საშუალება	33
2.2 მედიაციის ინსტიტუციონალიზაციის ისტორია და რეგულირების ინსტიტუციური მოდელები	57
2.3 მედიაცია, როგორც დავაში მოლაპარაკების წარმოების მექანიზმი	68
თავი III	
მედიაციის, როგორც მოლაპარაკების წარმოების პროცესის სტადიები და მახასიათებლები	81
3.1 მედიაციაში მოლაპარაკების წინარე მომზადება	87
3.2 მედიატორისა და მხარის გახსნითი სიტყვა	89
3.3 ინტერესების გამოკვლევა მოლაპარაკებაში	97
3.4 მოლაპარაკების პროცესი მედიაციაში	99
3.5 მედიაციაში მიმდინარე მოლაპარაკების პროცესში შეთანხმება და მისი აღსრულება	100
3.5.1 მოლაპარაკების შედეგად მიღწეული სამედიაციო მორიგების აღსრულების წესი ქართულ კანონმდებლობაში	107
3.6 მედიაციაში მოლაპარაკების პროცედურული წესები და მათი ეფექტიანი გამოყენების მექანიზმები	110
3.6.1 საერთო და ინდივიდუალური შეხვედრების მნიშვნელობა მედიაციის პროცესში მიმდინარე მოლაპარაკებისას	110
3.7 ალტერნატივების შეუზღუდავობა, როგორც მედიაციაში მიმდინარე მოლაპარაკების მახასიათებელი	114

3.8 მედიაციაში მიმდინარე მოლაპარაკების პროცესის მოქნილობა და არაფორმალური გარემო.	116
3.9 მედიაციაში მიმდინარე მოლაპარაკების პროცესის კონფიდენციალურობა	117
3.10 მედიატორი და მისი როლი მედიაციაში მიმდინარე მოლაპარაკების პროცესის წარმართვაში	124
3.11 მედიატორის პროფესიული უნარები და სახელმძღვანელო პროცედურული მექანიზმები	136
3.11.1 შეკითხვის დასმის ტექნიკა	139
3.11.2 აქტიური მოსმენის უნარი.	140
3.11.3 ვერბალური და არავერბალური კომუნიკაცია	141
3.11.4 პროცესის კონტროლის უნარი.	141
3.11.5 ჯგუფური მუშაობის უნარი	142
3.11.6 მედიატორის მიერ პროცესის წარმართვის სტილი	143
თავი IV	
მოლაპარაკების მონაწილე მხარეთა წარმომადგენლობა მედიაციაში	151
4.1. მხარეები და მათი წარმომადგენლები მედიაციის ფარგლებში მიმდინარე მოლაპარაკების პროცესში	153
4.2. მოლაპარაკებაში მხარეთა უშუალოდ მონაწილეობის მიზანშეწონილობა და უპირატესობები მედიაციის მაგალითზე	156
4.3. მოლაპარაკებაში წარმომადგენლის როლი, მონაწილეობის ფარგლები და ეთიკური საფუძვლები მედიაციის მაგალითზე	166
4.4. პროფესია ადვოკატის როლი მოლაპარაკების პროცესის განვითარებაში	187
ბიბლიოგრაფია	196

აბრევიატურა

ქართულ ენაზე:

ინგ.	ინგლისურად
გერ.	გერმანულად
იხ.	იხილე
ე.წ.	ეგრეთ წოდებული
მაგ.	მაგალითად
თბ.	თბილისი
ტ.	ტომი
სსკ	საქართველოს სამოქალაქო კოდექსი
სსსკ	საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსი
სსიპ	საჯარო სამართლის იურიდიული პირი

უცხოურ ენებზე:

ADR	Alternative Dispute Resolution
EU	European Union
EC	European Council
UNCITRAL	United Nations' Commission on International Trade Law
UNIDROIT	International Institute for the Unification of Private Law
Art.	Article
CEDR	Center of Effective Dispute Resolution
USA	United States of America
UK	United Kingdom
Ed.	Edition
Eds.	Editors
Hsrg	Herausgeber
BGB	Bürgerliches Gesetzbuch, Code of Civil Law
ZPO	Zivilprozessordnung, Code of Civil Procedure
EGZPO	Einführung der Zivilprozeßordnung, Introduction to the Civil Procedure Code
No.	Number
Para.	Paragraph
Vol.	Volume
LEPL	Legal Entity of Public Law

თავი

შესავალი

*„ხელი არ შეუწყო სამართალწარმოების
გაღვივებას. როგორც მშვიდობისმყოფელს, ადვოკატს
აქვს უკეთესი შესაძლებლობა იყოს კარგი ადამიანი.
ბიზნესი და სადავო საქმე ყოველთვის
იქნება საკმარისი“*

აბრაჰამ ლინკოლნი

თანამედროვე მსოფლიო განვითარება საზოგადოებისგან ითხოვს დროის ნაკლები დანაკარგის და რაციონალური ქმედებების ხარჯზე მსოფლიოში მშვიდობის და წინსვლის პირობებისთვის ყველა შესაძლო საშუალების, მექანიზმის შემუშავებასა და ამოქმედებას¹. საზოგადოებას კარგად უნდა ესმოდეს, რომ მსოფლიო მშვიდობა, სოციალური დიალოგის², საზოგადოებაში დიალოგის კულტურის დანერგვა-განვითარების და ყოველდღიურობაში ერთმანეთის მეტად მიმღებლობის ხარჯზე მიიღწევა, რაც დიდწილად გამოწვევას წარმოადგენს ბოლო საუკუნეების მანძილზე, თუმცა ყველა სახელმწიფო საკანონმდებლო დონეზე ამკვიდრებს მექანიზმებს, რამაც უნდა შეამციროს დავები სასამართლოებში და საზოგადოებაში დაძაბულობის ფონი³.

1. *Wanner L.L.*, Institutions and Dispute Settlement, 2nd Ed, Brill Nijhoff publishing, 2022, 457.
2. *Hola L., Urbanova M., Vecera M., Holas J.*, Mediation in the Reflection of Law and Society, Wolters Kluwer, 2022, 13.
3. *Ware S.J.*, Principles of Alternative Dispute Resolution, 3rd Ed, West Academic Publishing, 2016, 393.

აღნიშნული რეალობა განპირობებულია გახშირებული კონფლიქტებით, რაც მხარეებს აშორებს ერთმანეთისგან, უჭრის ერთმანეთთან მისასვლელ გზას⁴ და უბიძგებთ სამართლებრივ ლაბირინთებში გამოსავლის ძიებისკენ, რაც დიდწილად ორივე მხარის ინტერესის მაზიანებელია, ხოლო მიღწეული გამოსავალი უკვე ნაკლებ აქტუალური⁵ და შემდგომი პოტენციური დავის განმაპირობებელია, რადგან არავინ ეგუება დამარცხებულის ან გამტყუნებულის სტატუსს⁶, რაც ადამიანური ბუნების თანმდევი მახასიათებელი ფაქტორია.

სწორედ მოლაპარაკებებში, ურთიერთმიმდებლობასა და ორმხრივად სარგებლიანი საბოლოო გადაწყვეტილების მიღწევაში⁷ მდგომარეობს ის გამოსავალი, საითკენაც საზოგადოებამ უნდა იაროს⁸, რაც არსებული სამართლებრივი რეგულაციების გათვალისწინებით ხელმისაწვდომი და ყველასთვის არსებული რეალობაა, თუმცა ამ რეალობის ყოველდღიურ ფაქტობრივ ქმედებებში გარდასახვას რიგი გარემოებები აფერხებს. მოლაპარაკებების პლატფორმის ეფექტურად გამოყენება დიდწილად უნდა გახდეს კონფლიქტების, როგორც ლოკალურად ასევე გლობალურად რეგულირების წინაპირობა, მით უფრო თუ მოლაპარაკების შედეგის რეალიზება სამართლებრივი მექანიზმებით იქნება გარანტირებული, სწორედ ასეთი მექანიზმების ფართოდ პოპულარიზაციის შემთხვევაში მოდავე მხარეები მეტად ეცდებიან დაძაბულობის რელსებიდან მშვიდობიანი რეგულირების რელსებზე გადასვლას, თუ წინსწრებით ექნებათ განცდა და მოლოდინი, რომ მათი კონკრეტული ჩართულობით მიმდინარე მოლაპარაკების ხარჯზე მიღწეული გადაწყვეტილებები იქნება აღსრულებადუნარიანი.

4. *Hola L., Urbanova M., Vecera M., Holas J.*, Mediation in the Reflection of Law and Society, Wolters Kluwer, 2022, 5.
5. *Feehily R.*, International Commercial Mediation, Cambridge University Press, 2022, 3.
6. *Vries T.*, Mediation als Verfahren konsensualer Streitbeilegung, Peter Lang Internationaler Verlag der Wissenschaften, 2012, 115.
7. *Palmeter D., Mavroidis P.C., Meagher N.*, Dispute Settlement in the World Trade Organization (practice and procedure), 3rd Edit, Cambridge University Press, 2022, 11.
8. *Campbell C.*, International Mediation, Wolters Kluwer, Special Issue, 2020, 32

ყველა დროის საზოგადოებაში⁹ ადამიანურ ურთიერთობებს ახასიათებს დავა¹⁰ და კონფლიქტი¹¹. დავა საზოგადოების ყველა ფენას ეხება, განურჩევლად სოციალური კუთვნილებისა, დავა ყოველდღიური რეალობაა სამეწარმეო სუბიექტებს თუ მათი საქმიანობიდან გამომდინარე სახელმწიფოსა და მოქალაქეებს შორის¹².

თანამედროვე საზოგადოება განსაკუთრებით მიდრეკილია დავებისადმი, რაც ავტომატურად იწვევს სასამართლოს გადატვირთულობას სარჩელებით, განაპირობებს გახანგრძლივებულ და დროში გაჭიანურებულ მართლმსაჯულების სისტემას და მოდავე მხარეების ფინანსურ დანახარჯებს¹³. დავის მახასიათებელი დამახულობის, ნერვიულობის, ფიზიკური და ემოციური დესტაბილიზაციის, დავასთან დაკავშირებული დროის და ფინანსების დანახარჯის გათვალისწინებით საზოგადოება და სამეწარმეო სუბიექტები მუდამ ფიქრობდნენ და დღესაც ფიქრობენ თუ როგორ და რა მექანიზმებით მოახერხონ მათი მიმდინარე კონფლიქტური სიტუაციის განეიტრალება, დამახულობის კერების ეფექტური ჩახშობა მესამე პირის მეშვეობით¹⁴ და იმის მოხერხება, რომ ურთიერთობები კონფლიქტის მეორე მხარესთან გაგრძელდეს¹⁵ ჰარმონიულად. ამ პროცესში საზოგადოება აუცილებლად უნდა დაფიქრდეს მოლაპარაკების გზით ერთმანეთთან ნებისმიერი ტიპის გაუგებრობის აღმოფხვრის საშუალებაზე, რადგან მოლაპარაკება არის ის მექანიზმი, რომელიც მათ ერთმანეთთან

9. *Wode M., Rabe C.S.*, Mediation, Springer, Berlin, 2014, 1.
 10. *Trenczek T.M.A., Berning D., Lenz C., Will H.D.*, Mediation und Konfliktmanagement, Handbuch, 2.Auflage, Nomos, Baden-Baden, 2017, 35.
 11. *Deixler-Hübner A., Schauer M.*, (Hrsg) Alternative Formen der Konfliktbereinigung, MANZ'sche Verlags- und Universitätsbuchhandlung, Wien, 2016, 1.
 12. *Moore C.W.*, The Mediation Process, 3rd Ed, Jossey-Bass Publishing, San Francisco, 2003, 3, 5.
 13. *Esplugues C., Marquis L.*, New Developments in Civil and Commercial Mediation, Springer, Vol. 6, 2015, 2.
 14. *Fritz R., Pielsticker D.*, Handbuch zum Mediationsgesetz, Luchterhand Verlag, Wolters Kluwer, 2020, 12
 15. *Glaßer U., Klowitz J.*, Mediationsgesetz, Handkommentar, 2.Auflage, Nomos, Baden-Baden, 2018, 33

მისასვლელ გზას არ დაუკარგავს და მათ შორის მისცემს საშუალებას თავად მოახდინონ საკუთარი ინტერესების გარშემო გამოსავლის ძიება და მიაღწიონ იმ სასურველ შედეგს, რაც მათ კონფლიქტის ორმხრივად მისაღები შეთანხმებით დასრულებაში დაეხმარება. ამასთანავე, მოლაპარაკების გზით საკითხთა წრის რეგულირება მხარეებს ყოველთვის უნარჩუნებს შესაძლებლობას, მოლაპარაკებაში შეუთანხმებლობის დროს მიმართონ დავის გადაწყვეტისთვის სასამართლოსა თუ არბიტრაჟს¹⁶.

ამ მიზნით საზოგადოება მუდამ ძიებაში იყო დავის გადაწყვეტის ეფექტური გზების, რომელიც ყველაზე მეტად დააკმაყოფილებდა მათ საჭიროებებს და მოერგებოდა მხარეთა რეალურ ინტერესებს, მსგავსი ძიება და დაგეგმარება ავტომატურად სამართლებრივ გზებამდე მიდის და ამ მიმართულებით მათ შორის მთავარი არის სახელმწიფოს სამართლებრივი პოლიტიკა ემთხვეოდეს საზოგადოების ინტერესს და საჭიროებას და თანმდევად პასუხობდეს იმ ინტერესს, რაც სახელმწიფოს მთავარ შემადგენელს - მოქალაქეებს აქვთ და ესაჭიროებათ.

მოდავე მხარეებისთვის საკითხის რეგულირების პერსპექტივიდან მარტივი, ეფექტური, დროული და ხელმისაწვდომი ფორმების არსებობა დავის გადაწყვეტის მექანიზმებისა არის დღევანდელი საჭიროება¹⁷.

შესაბამისად, კონფლიქტში ჩართული მხარეები მუდამ ცდილობდნენ მოეძიებინათ ის გზები და საშუალებები¹⁸, რაც მათ კონფლიქტს, ნაცვლად გახანგრძლივებული პროცესისა და დამატებითი ფინანსური რესურსის ხარჯვისა, უფრო ეფექტურად გადაწყვეტდა და მათ შორის შეამცირებდა რისკებს¹⁹, დავის მხარეებს შეუნარჩუნებდა ერთმანეთ-

16. *Teply L.L.*, *Legal Negotiation in a Nutshell*, 4th Ed, West Academic Publishing, 2023, 22.

17. *Carvalho J.M., Carvalho C.*, *Online Dispute Resolution Platform in Alberto de Franceschi (ed), European Contract Law and the Digital Single Market –The Implications of the Digital Revolution*, Intersentia, 2016, 245, 246.

18. *Fritz R., Pielsticker D.*, *Handbuch zum Mediationsgesetz*, Luchterhand Verlag, Wolters Kluwer, 2020, 12.

19. *Poon G.P.*, *The Corporate Counsel’s Guide to Mediation*, First Chair Press, American Bar Association, United States of America, 2010, 9.

თან შემდგომი ურთიერთობის გაგრძელების შესაძლებლობას²⁰, რაც როგორც წესი შეუძლებელია გახანგრძლივებულ და არაპროგნოზირებადი სასამართლო საქმისწარმოების დროს²¹, თუმცა ობიექტურობა მოითხოვს, ამ ეტაპზე ვაღიაროთ, რომ კონფლიქტში მყოფ მხარეებს შორის დავის გადაწყვეტის უფრო გავრცელებული ფორმა სასამართლო საქმისწარმოებაა, ვიდრე მისი რომელიმე ალტერნატიული საშუალებით მხარეებს შორის დავის გადაწყვეტის მცდელობა²², მათ შორის მოლაპარაკების გზით დავების რეგულირება, რადგან საზოგადოებაში აშკარად არის დეფიციტი ერთამენთის მიმღებლობის, განსაკუთრებით დავის წარმოშობის სტადიაზე, რაც აფერხებს მხარეებს შორის შედეგზე ორიენტირებულ მოლაპარაკებების პროცესის გამართვას, სწორედ ამ კუთხით აქტუალურია ზოგადად საზოგადოებაში და ესოდენ იურისტებში დავის იმგვარი საშუალებების პოპულარიზაცია, რაც მოლაპარაკებას ემყარება.

აღსანიშნავია, რომ ამ ყველაფრის ფონზე სახელმწიფოებრივი ინტერესიც თანხვედრი იყო და არის იმ საჭიროებისა, რაზეც ზემოთ არის საუბარი, რადგან ერთი მხრივ, მსგავსი შესაძლებლობების განვითარებით, სასამართლო ხელისუფლებას ეძლევა საშუალება ერთგვარი განმუხტვის მასთან აკუმულირებული და მიმდინარე საქმისწარმოებების, ხოლო მეორე მხრივ, სრულდება დიდი სოციალური ფუნქცია, როდესაც მხარეები სასამართლოს ნაცვლად, სხვა კანონიერი გზებით დავის ამოწურვის მცდელობისას უფრო მეტად ინარჩუნებენ ერთმანეთთან ურთიერთობის რესურს, რადგან ამ ალტერნატიული მექანიზმების გამოყენებით მხარეებს შორის მოგებული და წაგებული მხარის სინდრომი მათ არ ეუფლებათ, რაც უადვილებთ საზოგადოების წარმომადგენლებს და ბიზნესს, ორმაგად, კონფლიქტში მყოფ მეორე მხარესთან გააგრძელონ თანაცხოვრება თუ საქ-

20. იქვე, 100.

21. *Alexander N.*, International and Comparative Mediation, Wolters Kluwer, 2009, 1.

22. *Pfisterer T.*, Einigung und Mediation in Posch W., Schleifer W., Ferz S., Konfliktlösung im Konsens, Schiedsgerichtbarkeit, Diversion, Mediation, Leykam BuchVerlag, Graz, 2010, 78.

მიანი ურთიერთობის ქონა. სხვა სიტყვებით რომ ითქვას, როგორც სახელმწიფოს ინტერესშია მაკრო დონეზე, ასევე თითოეული დავის მხარის ინტერესშია მიკრო დონეზე²³ გამოინახოს დროის და ფინანსების კუთხით ეფექტური დავის გადაწყვეტის ისეთი მექანიზმი, რომელიც მისცემს მხარეებს, მათ შორის, რა თქმა უნდა, სახელმწიფოს, რესურსების რეალურად დაზოგვის საშუალებას და იქნება სოციალური მშვიდობის წინაპირობა²⁴.

აქვე აღსანიშნავია, რომ მოქალაქეებს შორის თუ პირებს შორის არსებული სამართლებრივი დავის კანონიერი აღმოფხვრის სისტემის შექმნა სახელმწიფოს ვალდებულებაა²⁵. შესაბამისად, დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული საშუალებების შექმნა, (რაც ერთგვარი კრებსითი²⁶ სახელწოდებაა სხვადასხვა ალტერნატიული მექანიზმისა), ორგანიზება და ინსტიტუციონალიზაცია სახელმწიფოს მიერ²⁷ ორკესტრირებული პროცესი უნდა იყოს ნებისმიერ დემოკრატიულ სახელმწიფოში, შესაბამისად, მარტივია ლოგიკა, რადგან სახელმწიფო წარმოადგენს დავის ალტერნატიული საშუალებების სერვისების რეალურ მიმწოდებელს მომხმარებლებისთვის, სასამართლო, თავის მხრივ, როგორც სახელმწიფო ხელისუფალი ვალდებულია იმ სამართლებრივი პოლიტიკის გატარებაზე²⁸, რაც არის დაკავშირებული დავის ალტერნატიული საშუალებების გამართულ საქმიანობას შეუწყოს ყოველმხრივ ხელი²⁹, თუმცა ეს არ უნდა გახდეს სასამართლოსთვის

23. *Steffek F.*, Mediation, in *The Max Planck Encyclopedia of European Private Law*, Volume II, Basedow J., Hopt J.K., Zimmermann R., Stier A., Oxford University Press, Oxford, 2012, 1163.

24. *Hola L., Urbanova M., Vecera M., Holas J.*, Mediation in the Reflection of Law and Society, Wolters Kluwer, 2022, 13.

25. *Wanner L.L.*, Institutions and Dispute Settlement, 2nd Ed, Brill Nijhoff publishing, 2022, 457.

26. *Genn H.*, Judging Civil Justice, Cambridge University Press, New York, 2010, 80.

27. *De Palo G., Trevors M.B.*, Arbitration and Mediation in the Southern Mediterranean Countries, Kluwer Law International, 2007, 15.

28. *Cadiet L., Hess B., Isidro M.B.*, Privatizing Dispute Resolution, Nomos Verlagsgesellschaft, 2019, 63.

29. *Caponi R.*, „Just Settlement“ or „Just About Settlement“?, Mediated Agreements:

მიმართვის და სასამართლოს ხელმისაწვდომობის გარანტირებული და აღიარებული უფლების ხელის შემშლელი³⁰.

გემოაღნიშნული საჭიროებების და რეალობის გათვალისწინებით სავსებით ლოგიკური და შედეგობრივად პროგნოზირებადი იყო და არის დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული საშუალებების, რომლებიც რეალურად წარმოადგენენ სოციალური³¹ დაძაბულობის და საზოგადოებაში არსებული კონფლიქტების შედეგიანი აღმოფხვრის ეფექტურ მექანიზმებს, ფართო გავრცელება და გამოყენება საზოგადოების წარმომადგენლების მხრიდან, ისევე როგორც სახელმწიფოების, მათ შორის საერთაშორისო დონეზე მათი პოლიტიკური თუ სამართლებრივი გაერთიანებების მყარად გამოვლენილი ნება ხელი შეეწყოს მედიაციის მაგალითზე დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული მექანიზმების დანერგვას ყოველდღიურობაში³², რაც თამამად შეიძლება ითქვას, რომ ბოლო წლების მანძილზე მართლაც მკვიდრდება თითქმის ყველა სახელმწიფოში, როგორც დავის გადაწყვეტის ყველაზე ეფექტური ალტერნატიული საშუალება, მედიაციისთვის მასხასიათებელი ფორმების³³ ჩათვლით, რა დროსაც მხარეთა გამოვლენილი ნება დავის მოლაპარაკებით რეგულირების თაობაზე თანაშობს გადამწყვეტ როლს³⁴. ამ კუთხით ისიც გასათვალისწინებელია, რომ რიგ ქვეყნებს ისტორიულად მოსდევთ მედიაციის მეთოდით

A comparative Overview of the Basics, *Rabels Zeitschrift, The Rabel Journal of Comparative and International Private Law*, Max –Planck-Institute für ausländisches und internationales Privatrecht, Mohr Siebeck, 79.Jahrgang 2015, 121.

30. *Deixler-Hübner A.*, Schauer M., (Hrsg) *Alternative Formen der Konfliktbereinigung*, MANZ'sche Verlags- und Universitätsbuchhandlung, Wien, 2016, 105.
31. *Steffek F.*, Mediation, in *The Max Planck Encyclopedia of European Private Law*, Vol. II, *Basedow J., Hopt J.K., Zimmermann R., Stier A.*, Oxford University Press, Oxford, 2012, 1162.
32. *Esplugues C., Marquis L.*, *New Developments in Civil and Commercial Mediation*, Springer, Vol. 6, 2015, 2.
33. *Jeong S.*, Kritische Betrachtung über die Gerichtsmediation in Korea, in *Brinkmann M., Effer-Uhe D.O., Völzmann-Stickelbrock B., Wesser S., Weth S.*, *Festschrift für Hanns Prütting, Dogmatik im Dienst von Gerechtigkeit, Rechtssicherheit und Rechtsentwicklung*, Carl Heymanns Verlag, Köln, 2018, 831.
34. *Thalmeir L.*, *Die grenzüberschreitende Durchsetzung elterlicher Entscheidungen*, Mohr Siebeck, 2023, 31.

ან მსგავსი ფორმებით დავების გადაწყვეტის გამოცდილება, რაც, როგორც წესი, დადებით როლს თამაშობს ამ ინსტიტუტის დღევანდელ სამართლებრივ სისტემაში ინტეგრირების თვალსაზრისით³⁵. მედიაცია განიმარტება, როგორც პროცესი³⁶, რომელიც ხელს უწყობს კონფლიქტის მონაწილე მხარეებს თავად აღმოფხვრან სადავო საკითხები მოლაპარაკების წარმოების გზით, სწორედ მოლაპარაკებაა მედიაცია, რა დროსაც მხარეები ერთმანეთთან პროფესიონალი მომლაპარაკებლის - მედიატორის მეშვეობით, დახმარებით ეკონტაქტებიან. ჩვეულებრივი მოლაპარაკებისგან განსხვავებით, ეს წარმოადგენს მესამე ნეიტრალური პირის ჩართულობით მოლაპარაკების პროცესს, რაც ახალი და ეფექტური შესაძლებლობაა მხარეებს შორის დავის რეგულირების.

დღეისათვის მედიაცია წარმოადგენს ყველაზე სწრაფად განვითარებად დავის გადაწყვეტის ალტერნატიულ საშუალებას მსოფლიოში³⁷, რომელსაც ახასიათებს მესამე³⁸ დამოუკიდებელი, მიუკერძოებელი³⁹ და ნეიტრალური პირის ჩართულობით⁴⁰, კონფიდენციალური და სტრუქტურირებული პროცესის ფარგლებში⁴¹, კონფლიქტის მხარეებისათვის დავის შესახებ გადაწყვეტილების მიღების შესაძლებლობის დელეგირება, რაც მედიაციის ევროპული⁴² და არამხოლოდ აღქმის მთავარი მახასიათებელი თვისებაა. მედიაცია კონფლიქტის რეგულირების ეფექტურ ალტერნატიულ ინსტრუმენტს

35. *Creutzfeldt N.*, Vertrauen in Außergerichtliche Streitbeilegung, Zeitschrift für Konflikt-Management, Verlag Otto Schmidt, Köln, Heft 1/2016, 15.

36. *Trossen A.*, Mediation (un)gerecht, Win-Management Verlag, Mühlberg, 2014, 37, 49.

37. *Alexander N.*, International and Comparative Mediation, Wolters Kluwer, 2009, 1.

38. *Blake S., Browne J., Sime S.*, The Jackson ADR Handbook, 2nd Ed, Oxford University Press, Oxford, 2016, 144.

39. *Campbell C.*, International Mediation, Wolters Kluwer, Special Issue, 2020, 95.

40. *Trenczek T.M.A., Berning D., Lenz C., Will H.D.*, Mediation und Konfliktmanagement, Handbuch, 2.Auflage, Nomos, Baden-Baden, 2017, 50.

41. *Tutzel S., Wegen G., Wilske S.*, Commercial Dispute Resolution in Germany, 2nd Ed, C.H.BECK, München, 2016, 191.

42. EU-Mediationsrichtlinie 2008, Art. 3a.

წარმოადგენს⁴³, რადგან ამ პროცესში მესამე ნეიტრალური პირ(ებ)ი კონფლიქტის მხარეებს მათ ინტერესებზე მორგებული შეთანხმების მიღწევაში ეხმარება⁴⁴.

მედიაციის დამკვიდრების მთავარი მიზანია მხარეებს მიეცეთ შესაძლებლობა მათი ინტერესებისთვის საუკეთესო გადაწყვეტილებით დაასრულონ დავა და აღმოფხვრან კონფლიქტი საკუთარი ხელით⁴⁵, რა დროსაც უბრალოდ კი არ ასრულებენ მეორე მხარესთან დავას, არამედ ქმნიან წინაპირობას მხარესთან საქმიანი თუ პირადი ურთიერთობის სამომავლოდ ცივილურ ფორმებში გაგრძელების⁴⁶, რაშიც მედიაცია რეალურად ეხმარება მხარეებს⁴⁷, რადგან მედიაციის დროს ის კი არ უნდა გაირჩეს თუ ვინ რა გააკეთა წარსულში, არამედ მხარეებმა უნდა საუკეთესო გამოსავალი მოიძიონ არსებული ჩიხური სიტუაციიდან, რათა გაგრძელდეს სამომავლო ურთიერთობა მათი ინტერესების შესაბამისად⁴⁸; აღნიშნულს მხარეები ერთმანეთთან მოლაპარაკების წარმოების ხარჯზე აღწევენ, შესაბამისად, მედიაციის პროცესის შინაარსობრივი მხარე თავის თავში მოლაპარაკებას მოიცავს და ეს ორი ცნება ერთმანეთის სინონიმად უნდა აღვიქვათ⁴⁹, იმ განსხვავებით, რომ მედიაციაში წარმოებულ მოლაპარაკებას მხარეებს შორის მესამე ნეიტრალური სუბიექტი - მედიატორი ფასილიტირებს და მისი, როგორც მომლაპარაკებლის ფუნქცია სწორედ მხარეებს შორის ოფექტური მოლაპარაკების ორგანიზებაში მდგომარეობს.

43. *Berkel G.*, Zur Diskussion gestellt: Deal Mediation als Konfliktbeilegung, Zeitschrift für Konfliktmanagement (ZKM), Verlag Otto Schmidt, Köln, 2018, 61.

44. *Germund R.*, Außergerichtliche Streitbeilegung durch Co-Mediation, Pro Business GmbH, Berlin, 2012, 3.

45. *Greger R., Unberath H.*, MediationsG: Recht der Alternativen Konfliktlösung, Kommentar, C.H.BECK, München, 2012, 97.

46. *Thalmeir L.*, Die grenzüberschreitende Durchsetzung elterlicher Entscheidungen, Mohr Siebeck, 2023, 31.

47. *Jones G., Pexton P.*, ADR and Trusts: an International Guide to Arbitration and Mediation of Trust Disputes, Spiramus Press, 2015, 33.

48. *Wode M., Rabe C.S.*, Mediation, Springer, Berlin, 2014, 27.

49. *Ubilava A.*, Mediation as a Mandatory Pre-condition to Arbitration, Brill/ Nijhoff Publishing, 2023, 37.

მედიაციაში წარმოებული მოლაპარაკება ეხმარება მხარეებს თვითგამორკვევაში, მოდავე მხარეების ერთმანეთისადმი მოთხოვნების რეალური მიზეზების და მიდგომის ამოცნობაში⁵⁰. ხშირად შეხვედებით იურიდიულ ლიტერატურაში, სადაც მედიაცია „მომავალზე ორიენტირებული პროცესის“⁵¹ სახელით მოიხსენიება⁵²; მედიაცია იძლევა საშუალებას მხარეებმა ხანგრძლივადიანი⁵³ შედეგი მიიღონ პროცესის წარმატებით წარმართვის და დასრულების შემთხვევაში, მით უფრო რომ მედიაციის გამოყენება კონფლიქტში მყოფ მხარეებს დავის ნებისმიერ ეტაპზე შეუძლიათ, თუმცა გასათვალისწინებელია, რომ რაც უფრო ადრეულ⁵⁴ სტადიაზე მოხდება მედიაციის ინიცირება ანუ მხარეები დაიწყებენ ოფიციალურ მოლაპარაკების პროცესს, მით უფრო მაღალია დავის შეთანხმებით დასრულების პერსპექტივა⁵⁵.

მედიაციის მეშვეობით, მოლაპარაკების პროცესში მხარეები ცდილობენ საკუთარი სიმართლე შეათანხმონ ერთმანეთთან⁵⁶, რათა სამართლის ნორმებმა არ გადაწყვიტოს ის, რაც მათ მიაჩნიათ რომ არის სწორი, რადგან კარგად მოეხსენება ყველას, რომ რიგ შემთხვევაში სამართლიანობა და კანონიერება არ არის თანხვედრი თეზები, შესაბამისად, მედიაციის ფარგლებში მოლაპარაკების მექანიზმის გამოყენებით მხარეები სწორედ საკუთარი სიმართლის დაფიქსირებას ცდილობენ შეთანხმების გზით, ხოლო რამდენად არის ეს სამართლიანი⁵⁷ ორივე მხარისთვის, ამაზე საბოლოო გადაწყვე-

50. *Alexander N.*, *Global Trends in Mediation*, 2nd Ed, Kluwer Law International, the Netherlands, 2006, 10.

51. *Trossen A.*, *Mediation (un)gerecht*, Win-Management Verlag, Mühlberg, 2014, 470.

52. *Deixler-Hübner A.*, *Schauer M.*, (Hrsg) *Alternative Formen der Konfliktbereinigung*, MANZ'sche Verlags- und Universitätsbuchhandlung, Wien, 2016, 188.

53. *Kaiser P.*, *Gabler A.M.*, *Prozessqualität und Langzeiteffekte in der Mediation*, Zeitschrift für Konflikt-Management, Verlag Otto Schmidt, Köln, Heft 6/2014, 180.

54. *Fenn P.*, *Commercial Conflict Management and Dispute Resolution*, Routledge, New York, 2017, 68.

55. *Roberts M.M.*, *Mediation in Family Disputes*, Ashgate Publishing Ltd, Burlington, 2014, 180.

56. *Wendland M.*, *Mediation und Zivilprozess*, Mohr Siebeck, Tübingen, 2017, 216, 217.

57. *Windisch K.*, *Fair und/oder gerecht? Fairnesskriterien in der Mediation*, Zeitschrift für Konflikt-Management, Verlag Otto Schmidt, Köln, Heft 2/2015, 55.

ტილება მხარეების მიერ არის მისაღები, ზოგადად სამართლიანობა⁵⁸ მედიაციის ცნების მახასიათებელი სტანდარტია⁵⁹.

მედიაციის სწორედ აღქმისთვის მწვენილოვანია მხარეებს კარგად ესმოდეოთ, რომ მედიაციით ისინი მუდამ სარგებელს იღებენ⁶⁰, კერძოდ, შესაძლოა მედიაციაში მიმდინარე მოლაპარაკება კონკრეტული შეთანხმებით ვერ დაასრულონ⁶¹, თუმცა მათ იმაზე კარგად ეცოდინებათ კონფლიქტის მიზეზების და დავის შესახებ ვიდრე ეს მედიაციის დაწყებამდე იყო, რაც შესაძლოა შემდგომში გახდეს წინაპირობა დავის დასრულების. შესაბამისად მედიაციის პროცესში მონაწილეობას მხარეებისთვის ყოველთვის მოაქვს დადებითი შედეგი თუ მხარეს ესმის მედიაციის შინაარსი და იცის თუ როგორ გამოიყენოს ის ინფორმაცია, რაც ამ პროცესმა მისცა მას⁶². ხშირია ლიტერატურაში, როდესაც მედიაციას ახასიათებენ ორივე მხარისთვის მომგებიან პროცესად⁶³, რადგან მედიაციის სწორი და ეფექტური გამოყენებით ორივე მხარეს შეუძლია საკუთარი ინტერესების სასარგებლო შეთანხმებას მიაღწიოს⁶⁴; მაშინ როდესაც სასამართლო საქმისწარმოების თუ საარბიტრაჟო საქმისწარმოების შედეგად დახარჯული ადამიანური თუ ფინანსური დანახარჯით ორივე მხარე დაზარალებულია, ხოლო ერთ-ერთი მხარის მიერ მიღწეული გამარჯვება მოჩვენებითი⁶⁵.

58. *Kressel K., Pruitt D.G.*, Mediation Research, Jossey-Bass Publishers, 1989, 302.

59. *Steffek F., Unberath H.*, (eds), *Genn H., Greger R., Menkel-Meadow C.*, Regulating Dispute Resolution ADR and Access to Justice at the Crossroads, Hart Publishing, Oxford and Portland Oregon, 2013, 17.

60. *Thalmeir L.*, Die grenzüberschreitende Durchsetzung elterlicher Entscheidungen, Mohr Siebeck, 2023, 32.

61. *Tepley L.L.*, Legal Negotiation in a Nutshell, 4th Ed, West Academic Publishing, 2023, 22.

62. *Ahmed M.*, An Investigation into the Nature and Role of Non-Settled ADR in International Journal of Procedural Law, Vol. 7, intersentia, Cambridge-Antwerp-Portland, 2017, 216, 217.

63. *Deixler-Hübner A., Schauer M.*, (Hrsg) Alternative Formen der Konfliktbereinigung, MANZ'sche Verlags- und Universitätsbuchhandlung, Wien, 2016, 21.

64. *წულაძე ა.*, ქართული სასამართლო მედიაციის შედარებითი ანალიზი, გამომცემლობა „იურისტების სამყარო“, თბ, 2017, 14.

65. *Bevan A.*, Alternative Dispute Resolution, Sweet & Maxwell, London, 1992, 1.

მედიაციაში მიმდინარე მოლაპარაკების პროცესი არის კონფიდენციალური⁶⁶, რომელშიც ნებაყოფლობითობის⁶⁷ საფუძველზე მხარეები მესამე დამოუკიდებელი⁶⁸ და მიუკერძოებელი⁶⁹ შუამავალი პირის ჩართულობით⁷⁰, რომელსაც რაიმე სახის გადაწყვეტილების მიღების უფლებამოსილება არ გააჩნია, ცდილობენ სასამართლოს გარეშე მიაღწიონ მათი ინტერესებისთვის მისაღებ შეთანხმებას⁷¹, კერძოდ, გამონახონ მოლაპარაკებით ერთმანეთის ინტერესების⁷² გათვალისწინებით ორივე მხარისთვის მისაღები შეთანხმების პირობები⁷³.

ამ პროცესს თავისი კონკრეტული შემადგენელი აქვს და აუცილებელია ეს მდგენელი ფიგურირებდეს, რათა მედიაციას, სპეციალური უნარებით აღჭურვილი, გამოცდილი მესამე ნეიტრალური⁷⁴ პირის ჩართულობით, მხარეებს შორის მიმდინარე მოლაპარაკების პროცესს⁷⁵, მიეცეს რეალურად ფართო არეალი თვითდამკვიდრების და პრაქტიკაში გამოყენების⁷⁶: ეს არის საზოგადოების ფართოდ ინფორმირება⁷⁷, რომ მედიაცია არის მოლაპარაკების პროცესი და ამ

-
66. *Hola L., Urbanova M., Vecera M., Holas J.*, Mediation in the Reflection of Law and Society, Wolters Kluwer, 2022, 7.
 67. *Hirsch G.*, Alternative Streitbeilegung: ein neuer Zugang zum Recht, Honorati C., Ohly A., Padovini F., Hirsch G., Picotti L., Knauer C., Patentrecht ADR Wirtschaftsstrafrecht, Müller Verlag, Heidelberg, 2017, 64.
 68. *Langsfeld A.*, Anwaltpflichten und Mediation, Duncker&Humblot Publishing, 2015, 32.
 69. *Campbell C.*, International Mediation, Wolters Kluwer, Special Issue, 2020, 95.
 70. *Steffek F.*, Mediation, in The Max Planck Encyclopedia of European Private Law, Volume II, Basedow J., Hopt J.K., Zimmermann R., Stier A., Oxford University Press, Oxford, 2012, 1162.
 71. *Hirsch G.*, Alternative Streitbeilegung: ein neuer Zugang zum Recht, Honorati C., Ohly A., Padovini F., Hirsch G., Picotti L., Knauer C., Patentrecht ADR Wirtschaftsstrafrecht, Müller Verlag, Heidelberg, 2017, 69.
 72. *Bäumerich M.*, Güterichter und Mediatoren im Wettbewerb, Duncker&Humblot, Berlin, 2015, 23.
 73. *Feehily R.*, International Commercial Mediation, Cambridge University Press, 2022, 99.
 74. *Hale T.*, Between Interests and Law, Cambridge University Press, Cambridge, 2015, 54.
 75. *Willis T., Wood W.*, Alternative Dispute Resolution in Golden J., Lamm C., International Financial Disputes, Arbitration and Mediation, Oxford University Press, Oxford, 2015, 72.
 76. *Moore C.W.*, The Mediation Process, 3rd Ed, Jossey-Bass Publishing, San Francisco, 2003, 467.
 77. *Carroll E., Mackie K.*, International Mediation: The Art of Business Diplomacy, Kluwer Law International, Tottel Publishing, London, 2006, 8.

პროცესში მხარეები უნდა ჩაერთონ კონკრეტული მიზნით: ეს არის მოლაპარაკების გზით დავის დასრულება, რა პროცესშიც უშუალოდ მხარეები ან მხარეები წარმომადგენლების მეშვეობით შეთანხმებას ცდილობენ⁷⁸.

აქტუალურია საკითხი იმის შესახებ თუ რამდენად რეგულირების ჩარჩოებს და ნორმებს უნდა მოვარგოთ მედიაცია⁷⁹, რამდენად მკაცრ საკანონმდებლო დონეზე გაწერილი წესების გავლენის ქვეშ უნდა მოექცეს მედიაციაში მიმდინარე მოლაპარაკება, პროცესი და ტექნიკა მხარეებს შორის დავის ალტერნატიული ფორმით გადაწყვეტის მექანიზმი. აღნიშნულთან დაკავშირებით ცალსახა და ერთგვაროვანი პასუხი არც ფართო იურიდიულ საზოგადოებაში მოიპოვება მსოფლიოს მასშტაბით და ყველა ქვეყანას საკუთარი მიხედულობის შესაბამისად მოუწევს აღნიშნულზე პასუხის გაცემა.

იმის გათვალისწინებით, რომ მედიაციის თანამედროვე მოდელი, როგორც დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული საშუალება მოლაპარაკების გზით აბსოლიტური ნოვაციაა ქართულ სამართლებრივ რეალობაში, მისი შესწავლა ერთდროულად მნიშვნელოვანია, როგორც სამეცნიერო წრეების, ასევე ქართველი პრაქტიკოსი იურისტებისათვის, რომელთაც კიდევ უფრო აქტიურად მოუწევთ მედიაციის პროცესში ჩართვა მედიატორისა თუ მხარის წარმომადგენლის ფუნქციით, შესაბამისად, ნაშრომს აქვს მათ შორის დატვირთვა შეასრულოს ის მნიშვნელოვანი როლი, რასაც წარმოადგენს თემით დაინტერესებული იურიდიული საზოგადოების და მომავალი იურისტების აღჭურვა ახალი მეცნიერული კვლევით მედიაციის შესახებ როგორც მოლაპარაკების პლატფორმის შესახებ და პრაქტიკული რჩევებით იურისტებისათვის თუ რას უნდა მიაქციონ ყურადღება მედიაციაში მოლაპარაკების წარმოების ეტაპზე.

78. *Feehily R.*, *International Commercial Mediation*, Cambridge University Press, 2022, 11.

79. *Steffek F.*, *Mediation*, in *The Max Planck Encyclopedia of European Private Law*, Volume II, Basedow J., Hopt J.K., Zimmermann R., Stier A., Oxford University Press, Oxford, 2012, 1164.

აღსანიშნავია, რომ სახელმძღვანელოში გამოყენებულია ჰამბურგის მაქს-პლანკის სახელობის საზღვარგარეთის ქვეყნებისა და საერთაშორისო კერძო სამართლის შედარებით-სამართლებრივი ინსტიტუტის და ბერლინის თავისუფალი უნივერსიტეტის ბიბლიოთეკაში მედიაციის საკითხებზე არსებული უახლესი კვლევითი რესურსები და სამეცნიერო ლიტერატურა⁸⁰.

80. ავტორი ნაშრომზე მუშაობის მიზნით იმყოფებოდა მაქს პლანკის სახელობის საზღვარგარეთის ქვეყნებისა და საერთაშორისო კერძო სამართლის შედარებით-სამართლებრივ ინსტიტუტში (2023 წლის ზაფხული), ისევე როგორც ბერლინის თავისუფალ უნივერსიტეტში (2022 წლის ზაფხული).

თავი

**მედიაცია - დავის
მოლაპარაკებით
დასრულების ახალი
შესაძლებლობა**

2.1 მედიაცია, დავის გადაწყვეტის ეფექტური ალტერნატიული საშუალება

ნებისმიერ სამართლებრივ სისტემაში და რა თქმა უნდა საქართველოს მაგალითზეც, მოდავე მხარეებს უზრუნველყოფილი აქვთ სასამართლო-სათვის მიმართვის კონსტიტუციური უფლება⁸¹, რაც ასევე საერთაშორისო სტანდარტებით⁸² დაცული და უზრუნველყოფილი, გარანტირებული უფლებაა. სასამართლო საუკუნეებია დამკვიდრებულია⁸³, როგორც მხარეებს შორის არსებული დავის ბუნებრივი გადაწყვეტის ადგილი⁸⁴; თუმცა საუკუნეების მანძილზე სასამართლო საქმისწარმოების გამოყენების გამოცდილებამ საზოგადოებას და სასამართლო საქმისწარმოების სერვისით მომხმარებლებს დაარწმუნა მსგავსი ფორმით და საშუალებით დავის გადაწყვეტის არაეფექტურობაში⁸⁵, რაც განსაკუთრებით თვალშისაცემია სასამართლო წარმოების დროში გახანგრძლივებულობით და პროცესის წარმოებასთან დაკავშირებული ფინანსური დანახარჯებით; ისევე როგორც სასამართლოში დავის ინიცირებით მხარეები რეალურ კონტროლს კარგავენ და ხელიდან უშვებენ სადავეებს საქმის მიმდინარეობასა და შედეგზე⁸⁶. აქვე ისიც უნდა აღინიშნოს, რომ ყოველგვარი სამართლებრივი დავის, განურჩევლად მისი ხასიათისა და სირთულისა, სასამართლოსთვის მინდობა, რიგ შემთხვევაში გაუმართლებელი

81. იხ. საქართველოს კონსტიტუცია, 31-ე მუხლი.

82. იხ. ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვის ევროპული კონვენცია, მე-6 მუხლი.

83. *წულაძე ა.*, ქართული სასამართლო მედიაციის შედარებითი ანალიზი, გამომცემლობა „იურისტების სამყარო“, თბ, 2017, 13.

84. *Wendenburg F.*, Differenzierte Verfahrensentscheidungen in zivilrechtlichen Konflikten, Verlag Otto Schmidt, Köln, Heft 1/2013, 21.

85. *Feehily R.*, International Commercial Mediation, Cambridge University Press, 2022, 82.

86. *Trenczek T.M.A., Berning D., Lenz C., Will H.D.*, Mediation und Konfliktmanagement, Handbuch, 2.Auflage, Nomos, Baden-Baden, 2017, 35.

შეიძლება აღმოჩნდეს, რაც თავისთავად იწვევს საჭიროებას სასამართლოს ალტერნატიული ეფექტური მექანიზმების გაჩენისა პრაქტიკაში⁸⁷. ფაქტია, რომ ტრადიციული ფორმები დავის გადაწყვეტის, ისეთი როგორიც არის სასამართლოს წინაშე საქმისწაროება ან თუნდაც საარბიტრაჟო საქმისწარმოება, აღარ წარმოადგენს ეფექტურ მექანიზმს, რათა გაუმკლავდეს დღითი დღე მზარდ დავებს მხარეებს შორის, მათ შორის დაბალი ღირებულების და საზღვართშორისი დავების მატების ფონზე⁸⁸.

მედიაციის ფართოდ გავრცელებას და დამკვიდრებას აქვს ობიექტური მრავალი წინაპირობა⁸⁹, თუმცა ყველაზე მეტად გავრცელებულ საფუძვლებს⁹⁰ დავის ალტერნატიული გადაწყვეტის ამ ფორმის დანერგვისა წარმოადგენს მისი თვალშისაცემი უპირატესობა ხარჯების და დროის დანახარჯის კუთხით, ხოლო საზღვართშორისი მედიაციის შემთხვევაში მხარეების ნაკლები ცოდნა და ნდობა დავის წარმოების ადგილის იურისდიქციისა⁹¹, შესაბამისად, ნამდვილად არ არის გასაკვირი, რომ მედიაცია იმკვიდრებს თავს, როგორც დავის გადაწყვეტის ეფექტური ინსტრუმენტი⁹².

ბოლო ორმოცი წლის მანძილზე დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული საშუალებები (ADR) საგრძნობლად განვითარდა და წარმატებით დამკვიდრდა⁹³ იურიდიულ საზოგადოებაში⁹⁴, დღეს ის უკვე ნაწილია იურიდიული პრაქტიკის და აზროვნების. ბოლო დროს ვრცელდება

-
87. *Moscato M.F., Palmer M., Roberts M.*, Comparative Dispute Resolution, Edward Elgar Publishing, 2020, 4.
 88. *Cortes P.*, The Law of Consumer Redress in an Evolving Digital Market, Cambridge University Press, Cambridge, 2018, 101.
 89. *Feehily R.*, International Commercial Mediation, Cambridge University Press, 2022, 12.
 90. *Rashda R.*, Alternative Dispute Resolution, Lexis Nexis, 2014, 3.
 91. *Deixler-Hübner A., Schauer M.*, (Hrsg) Alternative Formen der Konfliktbereinigung, MANZ'sche Verlags- und Universitätsbuchhandlung, Wien, 2016, 2.
 92. *Berkel G.*, Deal Mediation: Erfolgsfaktoren professioneller Vertragsverhandlungen, Zeitschrift für Konflikt-Management, Verlag Otto Schmidt, Köln, Heft 1/2015, 4.
 93. *Blake S., Browne J., Sime S.*, The Jackson ADR Handbook, 2nd Ed, Oxford University Press, Oxford, 2016, 9.
 94. *Brown H., Marriott A.*, ADR Principles and Practice, third edition, Sweet & Maxwell, Thomson Reuters, 2011, 1.

მოსაზრებებიც, რომ ADR არის არა ალტერნატივა მართლმსაჯულების, არამედ არის ალტერნატიული მართლმსაჯულება⁹⁵, თუმცა მთავარია რომ ამ ფორმის გამოყენებით დავის მხარეებმა მიიღონ კონკრეტული შედეგი. დავის ალტერნატიული მექანიზმების გამოყენებით დავის გადაწყვეტის სტატისტიკა სამართლის თითქმის ყველა მიმართულებით დღითიდღე მატულობს⁹⁶.

ევროპის კავშირის ეგიდით ხდება დავის ალტერნატიული მექანიზმების შესახებ სპეციალური დირექტივების მიღება⁹⁷, რაც ევროპის მასშტაბით დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული მექანიზმების კიდევ უფრო დამკვიდრების წინაპირობაა⁹⁸.

დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული საშუალება, როგორც ტერმინი გამოიყენება როგორც ზოგადი ფრაზა, რომელიც იგივედება კონფლიქტის გადაწყვეტის პროცესთან, რომელიც თავისი ბუნებით არის არაფორმალური პროცესი, დავაში ჩართული მხარეებისათვის აბსოლიტურად მიუკერძოებელი⁹⁹, დამოუკიდებელი მესამე პირის ჩართულობით (შესაძლებელია ასეთი პირი იყოს ერთზე მეტი), რომელიც მხარეებს მათ შორის არსებული კონფლიქტის აღმოფხვრაში ეხმარება, იმაზე უფრო არაფორმალური ფორმით და საშუალებებით, ვიდრე ეს სასამართლო საქმისწარმოებას ახასიათებს¹⁰⁰, მარტივად, დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული საშუალება განიმარტება, როგორც არასასამართლო მექანიზმით დავის გადაწყვეტა¹⁰¹, ხოლო

95. *Lindblom P.H.*, Progressive Procedure, *Iustus*, 2017, 405.

96. *Carvalho J.M.*, *Nemeth K.*, Implementation of the Consumer ADR Directive in the EU Member States, *EuCML Journal of European Consumer and Market Law*, C.H.BECK, Vol 7, 2/2018, 81.

97. იხ. <<http://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2013/11/oj>>. [15.05.2018]

98. *Steffek F.*, The Relationship between Mediation and Other Forms of Alternative Dispute Resolution in The Implementation of the Mediation Directive, (Compilation of in-depth Analysis) European Parliament Directorate-General for Internal Policies, 2016, 51. <<http://www.europarl.europa.eu/supporting-analyses>>. [15.05.2018]

99. *Campbell C.*, *International Mediation*, Wolters Kluwer, Special Issue, 2020, 95

100. *Rana R.*, *Alternative Dispute Resolution*, Lexis Nexis, 2014, 2.

101. *Goldberg S.B.*, *Sander F.*, *Rogers E.A.*, *Nancy H.*, *Cole S.R.*, *Dispute Resolution: Negotiation, Mediation, Arbitration and other Processes*, 6th Ed, Wolters Kluwer, 2012, 4.

მსგავსი ფორმა დავის გადაწყვეტის წარმოადგენს სასამართლო საქმისწარმოების ალტერნატიულ¹⁰² მექანიზმს.

დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული საშუალებების მიმართ დიდია მსოფლიო საზოგადოების ყურადღება, როგორც განვითარებულ, ასევე განვითარებად დემოკრატიულ ქვეყნებში, რადგან იმ უპირატესობების გათვალისწინებით (დროის ნაკლები დანახარჯი, ფინანსების ნაკლები დანახარჯი, ნაკლებ შევიბრებითი პროცესი), რაც ალტერნატიულ მექანიზმებს გააჩნია, მისი სერვისის გამოყენების ინტერესი დავაში მყოფ მხარეებს შორის სულ უფრო იზრდება¹⁰³; აღნიშნული მექანიზმები მომხმარებელს სთავაზობს იაფ, დროულ და კიდევ უფრო ხელმისაწვდომ დავის გადაწყვეტის მექანიზმებს, ვიდრე ეს სასამართლოს წინაშე საქმისწარმოებაა¹⁰⁴.

დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული საშუალებების პოპულარიზაცია და გამოყენებადობა დიდწილად დამოკიდებულია საზოგადოების ბიზნეს სექტორის მხრიდან ამ შესაძლებლობის და მისი ფორმების შესახებ ცნობადობის გაზრდაზე¹⁰⁵. მნიშვნელოვანია, რათა ხდებოდეს კონკრეტული საქმეების მაგალითებზე დავის ალტერნატიული საშუალების ფორმების პრაქტიკული გამოყენება, რაც შექმნის ამ ინსტიტუტის მიმართ სანდოობას. მეორე მხრივ, არანაკლებ მნიშვნელოვანია უშუალოდ მართლმსაჯულების მხრიდან, იგულისხმება სასამართლო ხელისუფლება დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული საშუალებების მიმართ მხარდამჭერი სასამართლო პოლიტიკის გატარება, განსაკუთრებით ასეთი ახალი ინსტიტუციების დანერგვის სტადიაზე, რადგან საზოგადოების იმ ნაწილს, რომელსაც გააჩნია

102. *Ferz S., Lison A., Wolfart E.M., Zivilgerichte und Mediation, Universitätsverlag, Wien, 2004, 28.*

103. *Kumar A., Alternative Dispute Resolution System, Global And National Perspective, K.K. Publications, 2016, 55.*

104. *Pinto-Ferreira J.P., Carvalho J.C., Consumer ADR in Portugal, EuCML Journal of European Consumer and Market Law, C.H.BECK, Vol 7, 2/2018, 89.*

105. *Lord Justice Jackson., New Approach to Civil Justice: From Woolf to Jackson., Conference on Civil Justice Reform:What Has it Achieved?., Hong Kong., 15 April 2010.*

ნდობა სასამართლოსადმი, ამ უკანასკნელის პოზიციას ენიჭება გარკვეული დატვირთვა, თუმცა სასამართლომ ამ ყველაფერს წმინდა პრაგმატული კუთხით, რომ შეხედოს, საქმეთა ნაკადის შემცირების თვალსაზრისით სასამართლოებისთვის ნამდვილად სასარგებლოა დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული საშუალებების ფართო გამოყენებადობა საზოგადოების მხრიდან¹⁰⁶. მექანიზმის საკანონმდებლო დონეზე მყარი და სტრუქტურირებული ინსტიტუციონალიზაცია დამატებითი წინაპირობაა მისდამი ნდობის მოპოვებისა.

დავის გადაწყვეტის არასასამართლო მექანიზმების გამოყენება მხარეთა ავტონომიურობის პრინციპზეა დამყარებული, რადგან მათ თავად, საკუთარი ნებით, კონსენსუსის¹⁰⁷ გზით უნდა აირჩიონ დავის გადაწყვეტის ეს ფორმა, შესაბამისად მექანიზმი მათთვის გარდა იმისა, რომ უნდა იყოს ცნობილი, უნდა იყოს სანდო და ეფექტური. ამასთანავე გასათვალისწინებელია დავის გადაწყვეტასთან დაკავშირებული ფინანსური დანახარჯი¹⁰⁸, რაც დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული მექანიზმების გამოყენების ფონზე სასამართლო საქმისწარმოებასთან შედარებით გაცილებით იაფი¹⁰⁹ და მომხიბვლელია¹¹⁰.

უნდა აღინიშნოს, რომ ერთიანი მიდგომა ტერმინი „ADR“-ს მიმართ საერთაშორისო იურიდიულ საზოგადოებაში არ შეინიშნება¹¹¹, კერძოდ, ბევრი ფიქრობს რომ სიტყვა ალტერნატიულის გამოყენება მიზანშეწონილი არ არის, თუმცა მეორე და უფრო ფართოდ გავ-

106. *Kwan Lun M.J.*, *Alternative Dispute Resolution of Shareholder Disputes in Hong Kong.*, Cambridge University Press., Cambridge., 2017, 24.

107. *Kathy M.*, *Court Referral to ADR: Criteria and Research.* 2003, para.6.6. , <www.ajja.org.au>. [15.05.2018]

108. *Hopt J.K., Steffek F.*, *Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 38.

109. *Alexander N.*, *Four Mediation Stories from Across the Globe*, *The Rabel Journal of Comparative and International Private Law*, Max –Planck–Institute fur auslandisches und internationals Privatrecht, Band 74, Heft 1, Mohr Siebeck, 2010, 734.

110. *Tunay K.*, *Contract Management&Dispute Resolution in International Construction Business*, BILGE, 2016, 182.

111. *Blake S., Browne J., Sime S.*, *The Jackson ADR Handbook*, 2nd Ed, Oxford University Press, Oxford, 2016, 2.

რცელებული ხედვით სიტყვა „ალტერნატიულის“ გამოყენება მართებულია ყველა იმ პროცესისადმი, რომელიც მხარეებს სთავაზობს სასამართლოსა და სახელმწიფო სერვისებისგან ალტერნატიულ მექანიზმს დავის გადაწყვეტისა, თუმცა რიგ შემთხვევაში ტერმინი მათ შორის მოლაპარაკებების და თავად სხვა არასასამართლო მექანიზმების ალტერნატივადაც აღიქმება ხოლმე¹¹². ფაქტია, რომ აღნიშნული აკრონიზმის (ADR) გამოყენებაზე ავტორიტეტული ორგანიზაციებიც სხვადასხვა პოზიციებზე არიან, მაგალითად საერთაშორისო სავაჭრო პალატა ნაცვლად ალტერნატიულისა ხმარობს ტერმინს „მეგობრული“ (Amicable), მსოფლიოში აღიარებული მედიაციის სწავლების და სერვისის განმახორციელებელი ინგლირუსი ორგანიზაცია CEDR (დავის ეფექტურად გადაწყვეტის ცენტრი) სიტყვა ალტერნატიულის ნაცვლად სიტყვა „ეფექტურს“ ამჯობინებს, ისეთი ინსტიტუცია, როგორცაა ევროპის იურიდიული კომისია სიტყვა „პროპორციულს“ (Proportionate) ანიჭებს უპირატესობას, ისევე როგორც გამოყენებაშია ტერმინი „შესაბამისი“¹¹³ (appropriate¹¹⁴), მათ შორის ლიტერატურაში შეგვხვდება შემთხვევები, როდესაც გამოიყენება „ინოვაციური დავის გადაწყვეტის მექანიზმის სახელით“¹¹⁵, თუმცა გამოყენებადობის სიშირე და პოპულარიზაცია ინტერნეტ საძიებო სისტემა Google-ს მეშვეობით რომ გავზომოთ აკრონიზმი ADR-ს გამოყენება დაახლოებით 7 მილიონამდე შედეგს მოგვცემს, მაშინ როდესაც სხვა დანარჩენ შემთხვევაში რამდენიმე ათასი იქნება შედეგი ტერმინის გამოყენების¹¹⁶. საბოლოო ჯამში არ აქვს დიდი მნიშვნელობა თუ როგორ ხდება და-

112. *Brown H., Marriott A.*, *Adr Principles and Pracice*, third edition, Sweet & Maxwell, Thomson Reuters, 2011, 2.

113. *Menkel-Meadow C.*, *Developments in `A`DR in the United States*, Verlag Otto Schmidt, Koln, Heft 4/2013, 126.

114. *Deixler-Hübner A., Schauer M.*, (Hrsg) *Alternative Formen der Konfliktbereinigung*, MANZ'sche Verlags- und Universitätsbuchhandlung, Wien, 2016, 3.

115. *Kwan Lun M.J.*, *Alternative Dispute Resolution of Shareholder Disputes in Hong Kong.*, Cambridge University Press., Cambridge., 2017, 14.

116. *Brown H., Marriott A.*, *Adr Principles and Pracice*, third edition, Sweet & Maxwell, Thomson Reuters, 2011, 3.

ვის ალტერნატიული საშუალების მოხსენიება, მთავარია ყველა თანხმდება იმაზე, რომ დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული საშუალებები და განსაკუთრებით მედიაცია კერძო დავებზე მნიშვნელოვან როლს თამაშობს თანამედროვე განვითარებული ბიზნეს დავების გადაწყვეტის სფეროში¹¹⁷.

მედიაცია, როგორც დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული საშუალება წარმოადგენს მოქნილ ფორმას მხარეებს შორის არსებული კონფლიქტის რეგულირების, სადაც თავად მხარეები არჩევენ უშუალოდ მედიატორს და თავად წყვეტენ იქნებიან თუ არა წარმოდგენილნი ადვოკატით თუ უშუალოდ მიიღებენ პროცესში მონაწილეობას¹¹⁸.

ყოველ დავაში მონაწილე მხარეებს აქვთ თავისი კონკრეტული ინტერესი¹¹⁹, უფრო მეტიც, დავის სამართლიანი გადაწყვეტის წინაპირობას რიგ შემთხვევაში მხარეების კონკრეტული უფლებები განაპირობებს, თუმცა მხარეებს გააჩნიათ თავისი ძალაუფლება და გავლენა ერთმანეთის მიმართ; დავის დროს მხარეების ინტერესები, უფლებები და ძალაუფლება წარმოადგენს სამ ძირითად ელემენტს ნებისმიერი დავისთვის მახასიათებელს. შესაბამისად, დავაში მხარეები ცდილობენ გაატარონ საკუთარი ინტერესები, გაარკვიონ ვინ არის მართალი და დაადგინონ თუ ვინ არის უფრო ძალამოსილი.

შესაბამისად მნიშვნელოვანია დავის ალტერნატიული გადაწყვეტის თემის სწორედ აღქმისთვის მოვახდინოთ ერთმანეთისგან „დავის“ (dispute) და „კონფლიქტის“ (conflict) განსხვავება, თუმცა უნდა ითქვას, რომ ერთი მეორეს არ გამორიცხავს და პირიქით, კერძოდ, დავას ახასიათებს მათ შორის კონფლიქტის ნიშნები და

117. *Schonewille M.A., Fox K.H.*, Moving beyond `Just` a Deal, a Bad Deal or No Deal in Ingen-Housz A., ADR in Business, Vol. II, Wolters Kluwer Law&Business, the Netherlands, 2011, 82.

118. European Commission, Green Paper on Alternative Dispute Resolution in Civil and Commercial Law (2002), <<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52002DC0196&from=EN>>.[15.05.2018]

119. *Goldberg S.B., Sander F., Rogers E.A., Nancy H., Cole S.R.*, Dispute Resolution: Negotiation, Mediation, Arbitration and other Processes, 6th Ed, Wolters Kluwer, 2012, 17.

კონფლიქტს ცალსახად ახასიათებს დავის ნიშნები. თუმცა კონფლიქტი ადამიანური ქცევის განუყოფელი ნაწილია და პიროვნების განვითარება ამ მოვლენის გარეშე არ ხდება¹²⁰.

აკრონიზმი ADR-ს ბოლო ნაწილი დავის „გადაწყვეტა“-ს შეეხება, რაც შინაარსობრივად დავის მართვას მოიცავს თავის თავში (dispute management), რადგან რიგ შემთხვევაში ADR-ის ამა თუ იმ ფორმის გამოყენებისას რეალურად ხდება ამა თუ იმ დავის, კონფლიქტური სიტუაციის მართვა, თუმცა ყოველთვის მისი გადაწყვეტა როდი არის შესაძლებელი, თუმცა ერთი ფაქტია, როცა შემხებლობა გვაქვს დავასთან, კონფლიქტთან, მიზანი არის მისი გადაწყვეტა¹²¹.

დასკვნის სახით შეიძლება ითქვას, რომ სიტყვა სიტყვითმა მნიშვნელობამ არ უნდა მოახდინოს ტერმინის მნიშვნელობის დავიწროება, რადგან **ADR იძლევა უფრო** ფართო შესაძლებლობებს, ვიდრე ამ აკრონიზმის სიტყვა სიტყვითი მნიშვნელობა შეიძლება გულისხმობდეს თავის თავში.

დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული საშუალებების დაფუძნების არსი და საჭიროება გამომდინარეობდა იქიდან, რომ მხარეებს მიეცეთ საშუალება თავიდან აირიდონ სასამართლოში სიარული და ოფიციალური პროცედურების გავლით ერთმანეთთან ურთიერთობის გარკვევა, რამაც შეიძლება გამოიწვიოს მხარეებს შორის შესაძლო შემდგომი თანამშრომლობის და ურთიერთობის ყველა რესურსის გამორიცხვა, ისევე როგორც სასამართლო საქმისწარმოების შედეგის წინასწარ გათვლა შეუძლებელია, შესაბამისად ის არის შედეგობრივად ორივე მხარისათვის სარისკო, და ამასთანავე სასამართლო საქმისწარმოება შესაძლოა იყოს გარკვეული რეპუტაციული საფრთხის მომტანი მხარეებისათვის¹²². სწორედ ამ რესურსის შენარ-

120. *Acland A.F.*, *A Sudden Outbreak of Common Sense: Managing Conflict through Mediation*, (London: Random House Business Books, 1990), 69.

121. *Brown H., Marriott A.*, *ADR Principles and Practice*, third edition, Sweet & Maxwell, Thomson Reuters, 2011, 9.

122. *Eileen C., Mackie K.*, *International Mediation –The Art of Business Diplomacy*, 2nd edition, Kluwer Law International, Tottel Publishing, 2006, 35.

ჩუნებას და არა მხოლოდ უნდა მოემსახუროს დავის ალტერნატიული საშუალებების გამოყენება, დიდწილად მედიაციის. ეს უკანასკნელი ფართოდ გამოიყენება ისეთ შემთხვევებში, როდესაც დავის მხარეებს არანაირი პირადი ურთიერთობა არ აკავშირებთ, თუმცა უნდა აღინიშნოს, რომ ყველა იმ მხარეებს შორის, რომელთაც ერთმანეთთან პირადი თუ ხანგრძლივი ბიზნეს ურთიერთობა აკავშირებთ, მათთვის მედიაციის გამოყენება მიზანშეწონილი ნაბიჯია¹²³, მით უფრო, რომ ამ ალტერნატივას ახასიათებს ისეთი უპირატესობა, როგორცაა მხარეების დროის, ფინანსების დაზოგვა და დავიდან გამომდინარე შესაძლო რისკების შემცირება¹²⁴.

მედიაცია, როგორც დავის გადაწყვეტის საშუალება დიდწილად განსხვავდება დავის გადაწყვეტის სხვა ფორმალური თუ არაფორმალური მექანიზმებისგან, რაც დავის გადაწყვეტის სხვა საშუალებების ქვემოთ ანალიზით ნათლად იკვეთება:

- **მოლაპარაკება**

მოლაპარაკებები წარმოადგენს კონფლიქტის გადაწყვეტის პირველად¹²⁵ მექანიზმს, ის აღწერილია, როგორც „პროცესი, რომელსაც ჩვენი ვიყენებთ, რათა დავიკმაყოფილოთ ჩვენი საჭიროებები, როდესაც ვინმე სხვა აკონტროლებს¹²⁶ იმას რაც გვსურს რომ მივიღოთ¹²⁷“. მოლაპარაკება ზოგადად ჩვენი ყოფიერების განუყოფელ ნაწილად არის აღქმული¹²⁸ და ბევრი მსგავსება აქვს მედიაციასთან, ხშირად მედიაციას ე.წ. „მხარდაჭერილ, ფასილიტირებულ“ მოლაპარაკებასაც, მესამე ნეიტრალური პირის ჩართულობით მოლაპარაკებასაც.

123. *Brown H., Marriott A.*, *ADR Principles and Practice*, third edition, Sweet & Maxwell, Thomson Reuters, 2011, 35.

124. *Rana R.*, *Alternative Dispute Resolution*, Lexis Nexis, 2014, 85.

125. *Boulle L., Kathleen K.J.*, *Mediation Principles, Process, Practice*, Butterworths Canada, 1998, 72.

126. *Frascogna X.M., Hetherington H.L.*, *The Lawyer's Guide to Negotiation*, Second Ed., American Bar Association, Chicago, 2009, 93.

127. *Maddux R.*, *Successful Negotiation*, 2nd Ed, Kogan Page, London, 1999, 5.

128. *Fisher R., Ury W.*, *Patton*, 1993, 15.

კების პროცესს უწოდებენ¹²⁹, თუმცა მედიაცია საკმაოდ განსხვავდება მოლაპარაკებისგან¹³⁰, მაგრამ მედიაციაში მოლაპარაკება ხორციელდება, უბრალოდ სხვა სახით და სტანდარტით ვიდრე ჩვეულებრივი მოლაპარაკებისთვის არის დამახასიათებელი, როდესაც მხარეები ერთმანეთთან კომუნიცირებენ მედიატორის გარეშე.

დავის გადაწყვეტის ყველაზე გავრცელებულ¹³¹ ფორმას წარმოადგენს მოლაპარაკება¹³², რაც არის ჩართული მხარეების პირდაპირი¹³³ დიალოგის, კონტაქტის ფორმა. სხვა ფორმებთან შედარებით, სადაც მესამე პირი ერთვება ურთიერთობაში მოლაპარაკების დროს მხარეებს თავად აქვთ სრული შესაძლებლობა ყველას გარეშე გააკვიონ ერთმანეთთან ურთიერთობა¹³⁴, თუმცა თუ მხარეები ხედავენ რომ უჭირთ შეთანხმების მიღწევას, მათ მუდამ შეუძლიათ ჩართონ პროცესში მესამე პირი, რითაც მაინც არ კარგავენ ბერკეტს გადაწყვეტილების მიღებაზე.

მოლაპარაკებასა და მედიაციას შორის არის ბევრი მსგავსება და საერთო¹³⁵, რადგან ორივე ფორმა დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული საშუალებისა მოიცავს თავის თავში მოლაპარაკების ტექნიკას, თუმცა მედიაცია წარმოადგენს მოლაპარაკების ფორმას, თუ როგორ უნდა განხორციელდეს მოლაპარაკება, მაშინ როდესაც მოლაპარაკება კონკრეტული ფორმის გამოყენების გარეშე მხარეების ერთმანეთთან საუბარს წარმოადგენს, რამაც შეიძლება რიგი ფაქტორების გათვალისწინებით შედეგი არ მოიტანოს. მოლაპარაკებისგან

129. *Alexander N.*, *International and Comparative Mediation*, Wolters Kluwer, 2009, 26.

130. *Lee J., Lim M.*, *Contemporary Issues in Mediation*, World Scientific Publishing, 2016, 17.

131. *Давыденко Д.Л.*, *Примирительные процедуры в европейской правовой традиции*, infotropic media, Moscow, 2013, 9.

132. *Goldberg S.B., Sander F., Rogers E.A., Nancy H., Cole S.R.*, *Dispute Resolution: Negotiation, Mediation, Arbitration and other Processes*, 6th Ed, Wolters Kluwer, 2012, 1.

133. *Kajkowska E.*, *Enforceability of Multi-Tiered Dispute Resolution Clauses*, Hart Publishing, Oxford and Portland, 2017, 6.

134. *Tunay K.*, *Contract Management&Dispute Resolution in International Construction Business*, BILGE, 2016, 188.

135. *Spencer D., Brogan M.*, *Mediation Law and Practice*, Cambridge University Press, Cambridge, 2006, 22.

განსხვავებით მედიატორი, მედიაციაში მიმდინარე მოლაპარაკების დროს, ორიენტირებულია ორივე მხარის მხრიდან მათი საერთო ინტერესების გამოკვეთაში დაეხმაროს მხარეებს, სპეციალური უნარების და ტექნიკის გამოყენებით, და ამ საერთო ინტერესებზე შეთანხმების შესაძლებლობები დაანახვოს ორივე მხარეს, რაც მესამე პირის ჩართულობით ხშირ შემთხვევაში უადვილებთ კონფლიქტის მხარეებს რეალური შესაძლებლობების სწორ ანალიზს და შეთანხმებას.

როგორც ზემოთ აღინიშნა მოლაპარაკებას და მედიაციას შორის ბევრი არის საერთო, ორივე მექანიზმი უშუალოდ დავის მხარეებს ანიჭებს სრულ შესაძლებლობას მიიღონ კონფლიქტის ამა თუ იმ ფორმით დასრულების ან გაგრძელების შესახებ დამოუკიდებელი გადაწყვეტილება, ორივე დროს მხარეებს შორის გაცვლილი ინფორმაცია შესაძლებელია დაემორჩილოს კონფიდენციალურობის სტანდარტს¹³⁶, თუმცა მთავარი განმასხვავებელი გარემოება ამ ორ ფორმას შორის არის ის ფუნდამენტური ფაქტორი, რომ მედიაცია წარმოებს მესამე დამოუკიდებელი და ნეიტრალური პირის ჩართულობით, რომელიც დამატებითი მექანიზმია, მისი სპეციალური ცოდნის და უნარების გამოყენებით იმისა, რათა მხარეებმა მიაღწიონ შეთანხმებას და სრულად ამოწურონ კონფლიქტური სიტუაცია, თუმცა მეორე მხრივ, მედიაცია მოლაპარაკებებთან შედარებით ფორმალური პროცესია, რადგან მესამე ნეიტრალური პირის ფასილიტაციის ქვეშ მოქცეული პროცესი მაინც გარკვეულ წესებს ემორჩილება, რაც მათ შორის მედიაციის შესახებ ქვეყნის შიდა კანონმდებლობით და რიც შემთხვევაში უშუალოდ მედიატორის მიერ ნაკარნახევი წესია, რაც სრულიად არ ითვლება მედიაციისთვის უარყოფით მხარედ, პირიქით, მოლაპარაკებასთან შედარებით ეს შეიძლება ერთგვარ უპირატესობადაც ჩაითვალოს, რადგან მოლაპარაკებების წარმოებაში გაწვრთნილი და სპეციალური უნარებით აღჭურვილი პირი უწევთ მხარეებს ფასილიტაციას, რათა მათ მიაღ-

136. *Moscatti M.F., Palmer M., Roberts M., Comparative Dispute Resolution*, Edward Elgar Publishing, 2020, 231.

წიონ შეთანხმებას¹³⁷. თუმცა მედიაციისგან განსხვავებით მოლაპარაკებებში მესამე ნეიტრალური პირის ფიგურირება, რომელიც მხარეებს რეალურად ეხმარება შეთანხმების მიღწევაში არ ფიქსირდება, ისევე როგორც კითხვის ნიშნის ქვეშ დგება მედიაციაში მიღწეული შეთანხმებისგან განსხვავებით მოლაპარაკების ფარგლებში მიღწეული შედეგის რეალური აღსრულების შესაძლებლობა, და რა თქმა უნდა მედიაციას ახასიათებს უფრო სტრუქტურული ფაზები და სტადიები პროცესის წარმოების ვიდრე ეს მოლაპარაკებაში შეინიშნება¹³⁸.

მოლაპარაკების წარმოების მრავალი ფორმა არსებობს თუმცა ძირითადად გამოყოფენ ორ მთავარ მიმართულებას, კერძოდ, ინტერესზე დაფუძნებული პრობლემის გადაჭრის ფორმა (an interest – based problem-solving approach) და შეჯიბრებითი ფორმა (competitive approach) მოლაპარაკების.

ინტერესზე დაფუძნებული მოლაპარაკების ფორმა ძალზედ პრაქტიკულია და ორიენტირებულია კონსენსუსის ძიებაზე, მას ხშირად ინტეგრირებულ (integrative) მოლაპარაკებასაც უწოდებენ, რადგან ალბათობა იმისა რომ მხარეების ინტერესების ერთმანეთში ინტეგრირება განხორციელდეს მაღალია. ამ ტიპის მოპალარაკებიდან ორივე მხარე მიდის კონკრეტული შედეგით საკუთარი თავისთვის. აღნიშნული მოლაპარაკების ნაირსახეობა ემყარება შემდეგ პრინციპებს¹³⁹:

- ერიდები პოზიციონირებას, უფრო მეტად ხარ კონცენტრირებული მხარის ინტერესებზე;
- იღებ პრობლემის გადაჭრის მიდგომას და პიროვნულ დაპირისპირებას დებ გვერდზე;
- სანამ იღებ გადაწყვეტილებას, კარგად აანალიზებ ყველა იმ დაგროვებულ ოფციას, რაც პროცესმა მოგცათ მხარეებს;
- ადგენ ობიექტურ და სამართლიან კრიტერიუმებს საკითხის გადაწყვეტის, რაც ორივე მხარის ინტერესს შეესაბამება და არ

137. *Rana R.*, Alternative Dispute Resolution, Lexis Nexis, 2014, 85.

138. *Alexander N.*, International and Comparative Mediation, Wolters Kluwer, 2009, 26, 27.

139. *Fisher R., Ury W.*, Getting to Yes: Negotiating Agreement Without Giving In, 2nd Ed, 1981.

იღებ გადაწყვეტილებას ერთ-ერთი მხარის ინტერესების გათვალისწინებით.

აღნიშნული პრინციპების გამოყენებით, იგივე BATNA¹⁴⁰ (best alternative to a negotiated agreement) –ს კონცენფიაზე¹⁴¹ დაყრდნობით მხარეების ეძლევათ საშუალება, ამ მეთოდის გამოყენებით, სრულად ნახონ თუ რა პირობები პასუხობს მათ მოთხოვნებს, თავად დასახონ საკითხის გადაწყვეტის საუკეთესო ალტერნატივები და შეთანხმდნენ¹⁴².

ინტერესზე დაფუძნებული მოლაპარაკების პროცესში მნიშვნელოვანია მხარეებმა ხაზი გაუსვან იმ საჭიროებებს, რაც თითოეულ მათგანს რეალობაში გააჩნია, რადგან მოლაპარაკება შედეგის მომტანია, როდესაც ორივე მხარეს მოლაპარაკებისადმი ინტერესი გააჩნია¹⁴³, რა დროსაც რეალურად იქმნება ერთობლივი ღირებულება ანუ ორივე მხარისათვის კონკრეტული შედეგი¹⁴⁴.

როდესაც საუბარია ე.წ. შეჯიბრებით მოლაპარაკებებზე მას შემოადღნიშნული ფორმისგან რიგი განმასხვავებელი ნიშნები ახასიათებს, ხშირად ამ ფორმას მოლაპარაკებისა პოზიციონერულ ფორმასაც

140. *Lax D., Sebenius J.*, 3-D Negotiation: Powerful Tools to Change the Game in Your Most Important Deals, Boston, Harvard Business School Press, 2006, 23, 256. (ხშირია როდესაც ამ ტერმინის ნაცვლად გამოიყენება no-deal option, რომ არ მოხდეს ბიზნეს საზოგადოების დაბნევა)

141. *Englert K., Franke H., Grieger W.*, Streitlosung ohne Gericht – Schlichtung, Schiedsgericht und Mediation in Bausachen., Werner Verlag, 2006, 244.

142. *Haynes J., Haynes G.*, Mediating Divorce, Jossey-Bass Publishing, San Francisco, 1989, 11. ჯონ ჰეინსმა განავითარა BATNA-ს ალტერნატიული კონცეფცია WATNA (Worst Alternative to a Negotiated Agreement), რაც მოლაპარაკების მხარეებს ეხმარებათ დაინახონ თუ რა იქნება ის უარესი შედეგი რასაც მიიღებენ თუ მოლაპარაკებებით არ შედეგება შეთანხმება.

143. *Ury W.*, The Power of a Positive No: How to say No and Still Get to Yes, Bentam Dell Publishing Group, 2007, 4.

144. მაგ: როდესაც სახეზეა კომპანიაში პარტნიორებს შორის კონფლიქტი, რა დროსაც გამორიცხულია ერთობლივად საქმიანობის გაგრძელება და ორივე მხარეს უნდა ერთმანეთის წილის შესყიდვა თუმცა ვერ თანხმდებიან, გამოსავლის სახით შესაძლებელია ორივეს გააჩნდეს ინტერესი კომპანია გაიყონ და გადაინაწილონ ის სფეროები რაც მათ ინტერესებში შედის.

უწოდებენ, რადგან მასში ჩართული მხარეები აწარმოებენ მოლაპარაკებებს რომელიც მიზნად ისახავს მოლაპარაკების შედეგად „მოგებას“ პოზიციის, რაც მხარეებისგან საჭიროებს ხისტი მომლაპარაკებლის უნარებს¹⁴⁵. შეჯიბრებითი მოლაპარაკების დროს მეორე მხარისადმი კეთილგანწყობილი მიდგომა, შეიძლება აღქმულ იქნეს, როგორც მხარის სისუსტე¹⁴⁶, თუმცა ამ ფორმას აქვს თავისი რისკები, კერძოდ, მოლაპარაკება მოიცავს კონფრონტაციულ მიდგომას, რა დროსაც უფრო მეტი აქცენტირება კეთდება მანიპულაციაზე და შეფარულ „მუქარაზე“ ვიდრე ორმხრივი ინტერესის ძიებაზე, რამაც შეიძლება შედეგი არ მოიტანოს, რა დროსაც პროცესი შეიძლება შევიდეს ჩიხში.

მოლაპარაკებების წარმოებისას კეთილსინდისიერების პრინციპის დაცვის საჭიროება განსხვავებულად არის აღქმული, კერძოდ, Civil Law ქვეყნებისთვის მნიშვნელოვანია როგორც წესი კეთილსინდისიერების პრინციპის დაცვა (*good faith*), მაშინ როდესაც Common Law სისტემის ქვეყნებისთვის აღნიშნული პრინციპის დაცვა არ წარმოადგენს გადამწყვეტი მნიშვნელობის საკითხს, უფრო მეტიც ინგლისის ლორდთა პალატამ ის სტანდარტიც დაადგინა, რომ შეჯიბრებითი პროცესისთვის, მათ შორის მოლაპარაკების წარმოებისთვის, რომელიც მიმართული უნდა იყოს ორივე მხარისთვის ინდივიდუალურად თავის სასარგებლო შედეგის დადგომისკენ, მსგავსი პრინციპის დაცვა ხელისშემშლელი ფაქტორია¹⁴⁷. აქვე შეიძლება აღინიშნოს, რომ მსგავსი ორმაგი მიდგომაა მათ შორის მედიაციის კონფიდენციალურობის პრინციპის მიმართ, რიგ ქვეყნებში მედიაციის კონფიდენციალურობას არ განიხილავენ მნიშვნელოვან პრინციპად, რაც უნდა იქნეს დაცული¹⁴⁸ (ე.წ. mediation privilege).

მოლაპარაკებასა და მედიაციას შორის მთავარ განმასხვავებელს წარმოადგენს ის გარემოება, რომ მოლაპარაკებაში ერთმანეთს

145. *Murray J.S.*, Understanding Competing Theories of Negotiation, 1986, 179.

146. *Kennedy G.*, Everything is Negotiable: How to Negotiate and Win, 4th Edition, 2008.

147. *Lord Ackner* in *Walford v Miles* [1992] 2 A.C. 128 [1992] 2 W.L.R. 174 HL at 181.

148. *Goodman A.*, Mediation Advocacy, 2nd Ed, Nova, 2010, 140.

ხვდებიან უშუალოდ მხარეები და თავად ცდილობენ კონფლიქტის მოგვარებას, მაშინ როდესაც მედიაციაში იგივე მხარეები ხვდებიან, თუმცა კონფლიქტის მოგვარებას ცდილობენ მესამე ნეიტრალური პირის - მედიატორის ჩართულობით, რომელიც თავად არ იღებს რაიმე სახის გადაწყვეტილებას, თუმცა ფასილიტაციას უწევს მხარეების მოლაპარაკების პროცესს¹⁴⁹.

• კონსილიაცია

დავის გადაწყვეტის კიდევ ერთ არასასამართლო მექანიზმს წარმოადგენს ე.წ. კონსილიაციის პროცესი¹⁵⁰. კონსილიაციისა და მედიაციის შორის მკვეთრი განსხვავების დაჭერა შედარებით რთულია¹⁵¹, რადგან ამ ორივე მექანიზმის მაგალითზე პროცესში ჩართული მესამე პირი არ არის აღჭურვილი უფლებამოსილებით¹⁵² მიიღოს რაიმე სახის მბოჭავი გადაწყვეტილება მხარეებს შორის მიმდინარე კონფლიქტის გადაწყვეტის მიზნით¹⁵³.

კონსილიაცია თავისი ბუნებით არის „დავის გადაწყვეტა სასამართლო საქმისწარმოების გარეშე“¹⁵⁴, როდესაც დავაში ჩართულ მხარეებს შორის დისკუსია და მოლაპარაკება კონსილიატორის მეშვეობით მიმდინარეობს. კონსილიაცია წარმოადგენს მხარეებს შორის მოლაპარაკების ფორმას, როდესაც პროცესში ჩართულია მესამე ნეიტრალური პირი, რომელიც ხელმძღვანელობს მხარეებს შორის მიმდინარე მოლაპარაკებას¹⁵⁵.

149. *Nelson M.R.*, Nelson on ADR, Thomson Carswell, 2003, 57.

150. The Arbitration and Conciliation Act, 1996.

151. *Hopt J.K., Steffek F.*, Mediation: Principles and Regulation in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 16.

152. *Brand J., Steadman F., Todd C.*, Commercial Mediation, Second Ed., JUTA, Cape Town, 2016.

153. *Hopt J.K., Steffek F.*, Mediation: Principles and Regulation in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 16.

154. *Warrier V.S.*, Arbitration, Conciliation and Mediation, Lexis Nexis, 2015, 5.

155. *Steffek F., Unberath H., Genn H., Greger R., Menkel-Meadow C.*, Regulating Dispute Resolution: ADR and Access to Justice at the Crossroads, Hart Publishing, Portland, 2013, 110.

ამ პროცესს ასევე ახასიათებს ნებაყოფლობითობა, მხარეები აბსოლუტურად თავისუფალნი არიან პროცესის დაგეგმარებაში; პროცესი როგორც წესი არ არის საჯარო, არის კონფიდენციალური¹⁵⁶ და ორიენტირებულია მხარეთა კონკრეტული ინტერესების გათვალისწინებაზე, რა დროსაც შესაძლებელი ხდება შეთანხმების მიღწევა. კონსილიაცია მედიაციასთან შედარებით უფრო ფორმალური პროცესია, რომელიც ხშირ შემთხვევაში გაცილებით ძვირი პროცესია ვიდრე მედიაცია შეიძლება იყოს მხარეებისათვის¹⁵⁷.

მედიაციის კონსილიაციასთან (conciliation) შედარებისას დავინახავთ, რომ ე.წ. შერიგების პროცესისთვის მახასიათებელია, რომ ჩართული მესამე პირი გაცილებით აქტიური¹⁵⁸ უფლებამოსილებით აღჭურვილია¹⁵⁹ ვიდრე მედიატორი, და რიგ შემთხვევაში სთავაზობს მხარეებს კონკრეტულ შეთანხმების პირობებს¹⁶⁰, თუმცა როგორც მედიაციის მაგალითზე, რაიმე სახის მბოჭავი გადაწყვეტილების მიღება არც ამ შემთხვევაში ხდება¹⁶¹. კონსილიატორის შერჩევის რაიმე ოფიციალური კრიტერიუმები გაწერილი არ არის, პრაქტიკით დაინერგა მიდგომა, რომ მხარეები როგორც წესი, დავის საგნიდან გამომდინარე დარგში გამოცდილების და პროფესიული ცოდნის მიხედვით მათთვის მისაღებ პირს არჩევენ, რა დროსაც მხარეებს მათ შორის უწევთ კონსილიატორის ენობრივი, კულტურული და მრავალი სხვა პირადი უნარების შესახებ ასევე სწორი გადაწყვეტილების მიღება

156. *Warrier V.S.*, Arbitration, Conciliation and Mediation, Lexis Nexis, 2015, 168.

157. იქვე, 5.

158. UNCITRAL Model Law on International Commercial Conciliation.

159. *Steffek F.*, Mediation, in *The Max Planck Encyclopedia of European Private Law*, Volume II, Basedow J., Hopt J.K., Zimmermann R., Stier A., Oxford University Press, Oxford, 2012, 1163.

160. Conciliation Rules of UNCITRAL, the United Nations Commission on International Trade Law, 1980. [კონსილიაციის პროცესში კონსილიატორს აქვს უფლებამოსილება მხარეებს გაუკეთოს კონკრეტული შეთავაზება დავის შეთანხმებით დასრულების პირობის შესახებ. მსგავსი შეთავაზებები უნდა იყოს წერილობით ფორმით შესრულებული და არგუმენტირებული]

161. *Boulle L., Kathleen K.J.*, Mediation Principles, Process, Practice, Butterworths Canada, 1998, 74.

და ამის შესაბამისად პირის შერჩევა¹⁶². ხშირია შემთხვევა, როდესაც მედიაციას და კონსილიაციას სინონიმების¹⁶³ სახით იყენებენ¹⁶⁴ რიგ იუსტისდიქციებში¹⁶⁵, რადგან მათ შორის ძალზედ დიდია მსგავსება, და მკვეთრი სხვაობის გავლენა ამ ორ ფორმას შორის რთულია, რადგან ორივე შემთხვევაში მესამე ნეიტრალური პირის მიერ არ ხდება საკითხზე საბოლოო მბოჭავი გადაწყვეტილების მიღება, თუმცა კონსილიატორის შემთხვევაში ამ უკანასკნელს მეტად აქვს ლიდერის¹⁶⁶ ფუნქციის შესრულების შესაძლებლობა და რიგ შემთხვევაში არამბოჭავი კონსილიაციის ფარგლებში გადაწყვეტილების პროექტის შეთავაზებაც შეუძლია მხარეებისთვის¹⁶⁷. კონსილიატორი აქტიურად არის ჩართული მხარეების მოსაზრებების ანალიზში, ტრანსფორმირებაში და თავისი მხრივ ალტერნატიული შეთანხმების პირობების შეთავაზებაში¹⁶⁸. აღსანიშნავია ასევე რომ ისეთ ევროპულ ქვეყნებში, როგორც არის ჩეხეთი¹⁶⁹ და საბერძნეთი¹⁷⁰ მედიაციასა და კონსილიაციას შორის მკვეთრი ზღვარი დღემდე არ არის გავლენული.

162. *Warrier V.S.*, Arbitration, Conciliation and Mediation, Lexis Nexis, 2015, 168.

163. ესეთი ქვეყანა ირლანდია: Reinhard Ellger in Hopt&Steffek, Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective, Ch.11, A (2)(c), 636; ესეთი ქვეყანა საფრანგეთი: Katrin Deckert in Hopt&Steffek, Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective, Ch.7, A(2)(b)(iii), 459; ესეთი ქვეყანა იაპონია: Harald Baum in Hopt&Steffek, Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective, Ch.20, A(2)(d), 1033, 1034. ესეთი ქვეყანა ჩინეთი: Knut B. Pissler in Hopt&Steffek, Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective, Ch.19, A(2), 965.

164. ესეთი ქვეყანა საფრანგეთი, სადაც მედიაციის შესახებ ევროდირექტივის მიღებამდე, სინონიმად გამოიყენებოდა ეს ორი ტერმინი.

165. *Esplugues C., Barona S.*, Global Perspectives on ADR, Intersentia, Cambridge, 2014, 42.

166. *Hopt J.K., Steffek F.*, Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 16.

167. კანადის მაგალითი: *Ellger R.*, Mediation in Canada: One Goal –Different Approaches to Mediation in a State with Federal and Provincial Jurisdictions, in Hopt&Steffek, Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 914.

168. *Warrier V.*, Arbitration, Conciliation and Mediation, Lexis Nexis, 2015, 170.

169. *Pauknerova M., Brodec J., Pfeiffer M.*, Czech Republic, in C.Esplugues, J.L.Iglesias and G.Palao, supra n.156, 102.

170. *Kourtis V., Sivena E.*, `Greece` in Esplugues C., Iglesias J.L., and Palao G., supra 156, 194, 196.

- **საარბიტრაჟო და სასამართლო საქმისწარმოება**

მედიაცია, როგორც კონფლიქტის კონსენსუსის გზით გადაჭრის მექანიზმი¹⁷¹ მძლავრად იმკვიდრებს თავს ისეთი ფართოდ დამკვიდრებული დავის გადაწყვეტის მექანიზმების პარალელურად, როგორც არის სასამართლოს მეშვეობით მხარეების მორიგება და დავის ალტერნატიული საშუალება არბიტრაჟის სახით¹⁷². მედიაცია ამ ორივე ფორმისგან მისი შინაარსით და პროცესში ჩართული მედიატორის, მესამე ნეიტრალური პირის როლით და დანიშნულებით განსხვავდება¹⁷³. ყველა სხვა ზემოაღნიშნული პროცესისგან განსხვავებით მედიაციაში გადაწყვეტილებას იღებენ და მის შინაარსზე პასუხისმგებლები არიან თავად კონფლიქტის მხარეები¹⁷⁴. საარბიტრაჟო საქმისწარმოებისას, რა თქმა უნდა არბიტრი ორივე მოდავე მხარეს უქმნის თანაბარ პირობებს¹⁷⁵, თუმცა წარმოების დასასრულს მას გამოაქვს მანც საბოლოო გადაწყვეტილება და ეს კონკრეტული სამართლის ნორმებზე დაყრდნობით ხორციელდება, რადგან არბიტრაჟი წარმოადგენს მსგავსად სასამართლო რგოლისა დავის გადაწყვეტის ისეთ მექანიზმს, სადაც მესამე პირს გამოაქვს გადაწყვეტილება მხარეთა დავის შესახებ¹⁷⁶, მაშინ როდესაც მედიაციაში სამართლებრივი შინაარსის რაიმე სახის გადაწყვეტილებას მედიატორი არ იღებს¹⁷⁷. რა თქმა უნდა არბიტრაჟი, მსგავსად მედიაციისა წარმოადგენს დავის გა-

171. *Trams K.*, Die Mediationsvereinbarung-eine vertragsrechtliche Analyse, Tectum Verlag, 2008, 12.

172. *Duve C., Haft F.*, Der Rechtsanwalt als Verhandlungs- und Konfliktmanager, 2003, 109, 113.

173. *Thalmeir L.*, Die grenzüberschreitende Durchsetzung elterlicher Entscheidungen, Mohr Siebeck, 2023, 32.

174. *Trams K.*, Die Mediationsvereinbarung-eine vertragsrechtliche Analyse, Tectum Verlag, 2008, 13.

175. *Effer-Uhe D.*, Schiedsrichterliche Unabhängigkeit bei wissenschaftlichen Äußerungen in SchiedsVZ (Zeitschrift für Schiedsverfahren/German Arbitration Journal), Verlag C.H.Beck, München, 16. Jahrgang, Heft 2, März/April 2018, 75.

176. *Schiffer J.*, Mandatspraxis Schiedsverfahren und Mediation, Carl Heumanns Verlag, Köln, 2005, 11.

177. *Tochtermann P.*, Die Unabhängigkeit und Unparteilichkeit des Mediators, Mohr Siebeck, Tübingen, 2008, 40.

დაწყვეტის ალტერნატიულ საშუალებას, თუმცა ეს უკანასკნელი კონფლიქტის ამოწურვას ემსახურება მრავალი მიმართულებით, და არა მხოლოდ მხარეებს შორის დავაზე გადაწყვეტილების მიღებით¹⁷⁸. მედიაციაში მყოფ მხარეებს უადვილდებათ¹⁷⁹ ნეიტრალური¹⁸⁰ მესამე პირის წინაშე მათი რეალური ინტერესების და პოზიციების ფიქსირება, ესმით რა რომ ეს კონფიდენციალური პროცესია¹⁸¹ და რომ მედიატორი ვერ იღებს საქმეზე რაიმე სახის გადაწყვეტილებას, მაშინ როდესაც სასამართლოს შიგნით მორიგების პროცესში, როდესაც მოსამართლის წინაშე მხარეებს უწევთ შეთანხმების მიზნით პოზიციების ფიქსირება, ეს ერთგვარ დისკომფორტს უქმნით მოდავე მხარეებს, რადგან აანალიზებენ იმ გარემოებას, რომ შეუთანხმებლობის შემთხვევაში, იგივე მოსამართლე რომელსაც აქვს უკვე ინფორმაცია მხარეების მორიგების მიზნით დაფიქსირებული პოზიციების და მათი წინაპირობების შესახებ, იქნება ის პირი რომელსაც მოუწევს შეუთანხმებლობის შემთხვევაში დავის გადაწყვეტილებით დასრულება, რა დროსაც მოსამართლის შინაგანი რწმენა შესაძლოა გავლენის ქვეშ აღმოჩნდეს, როდესაც მორიგების მიზნით ისმენდა მხარეების გულწრფელ მოსაზრებებს¹⁸². კიდევ ერთი განმასხვავებელი გარემოება რაც მედიაციას სასამართლო მორიგებასა და საარბიტრაჟო საქმისწარმოებისგან ნათლად განასხვავებს, არის ის გარემოება, რომ სასამართლო მორიგების პროცესი და დავის გადაწყვეტის კიდევ ერთი ალტერნატიული საშუალება, საარბიტრაჟო¹⁸³ საქმისწარმოების პროცესის

178. *Malacka M.*, Mediation als Appropriate Dispute Resolution im Tschechischen und Slowakischen Rechtssystem in Osteuropa Recht Zeitschrift, Nomos, Baden-Baden, 2018, 91.

179. *Trams K.*, Die Mediationsvereinbarung–eine vertragsrechtliche Analyse, Tectum Verlag, 2008, 13.

180. *Alexander N.*, International and Comparative Mediation, Wolters Kluwer, 2009, 26, 27.

181. *Hola L., Urbanova M., Vecera M., Holas J.*, Mediation in the Reflection of Law and Society, Wolters Kluwer, 2022, 5.

182. *Eidenmüller H.*, Verhandlungsmanagement durch Mediation, in Henssler L.K (Hrsg) Mediation in der Anwaltspraxis, Deutscher Anwaltverlag, 2.Aufl, 2004, 62.

183. *Olakanmi J.*, Alternative Dispute Resolution, cases&materials, Panaf Press, Abuja, Nigeria, 2013, 28.

სახით, ორივე კანონით დადგენილ ჩარჩოებს ემორჩილებიან¹⁸⁴ და მხარეების შესაძლო ერთ შემთხვევაში მორიგების შესაძლებლობა, ხოლო მეორე შემთხვევაში საარბიტრაჟო გადაწყვეტილების მიღების შესაძლო მიმართულება სამართლის¹⁸⁵ კონკრეტული ნორმების გავლენის ქვეშ ექცევა და პროცესი არ იძლევა მხარეთა შემოქმედებითად საკითხისადმი მიდგომის შესაძლებლობას, მაშინ როდესაც მედიაციის პროცესში სამართლის როლი და მნიშვნელობა არ ბოჭავთ მხარეებს, მედიაციის დროს ორივე მხარე შეუზღუდავია მათ კრეატიულ მიდგომებში იმაზე მიაღწიონ შეთანხმება, რაც მათ ინტერესებში თავსდება, ერთადერთი მნიშვნელოვანია ეს ინტერესები ორივე მხარისთვის იქნეს მისაღები, რაზეც რეალურად იხარჯება კიდევ მედიაციაში რესურსი, რათა ორი მოდავე მხარის პოზიციების დაახლოება მოხდეს¹⁸⁶, მაშინ როდესაც საარბიტრაჟო საქმისწარმოებისას, რა თქმა უნდა მხარეებს თავისი ინტერესები ამოძრავებთ¹⁸⁷, თუმცა მათ ინტერესების გატარება კონკრეტული სამართლის ნორმებზე დაყრდნობით უნდა მოახდინონ და ეს უნდა არბიტრის გადაწყვეტილების საფუძველზე გამყარდეს. მარტივად რომ ითქვას, სასამართლო და საარბიტრაჟო საქმისწარმოება სამართლებრივ ნორმებზე დაყრდნობით წარმოებული პროცესია¹⁸⁸, მათ შორის სავალდებულო მბოჭავი გადაწყვეტილების მიღებით სრულდება, მაშინ როდესაც მედიაციის მაგალითზე რაიმე სახის სამართლებრივი ნორმებით მხარეების მიერ საწარმოებელი პროცესი მკაცრად კანონით შეზღუდული არ არის და ის შეთანხმებაც, რომელიც საბოლოოდ რა თქმა უნდა აღსრულებადი აქტი უნდა იყოს, მხარეთა ნებაზე დაფუძნებული შეთანხმებაა და არა

184. *Duve C.*, Forum des Internationalen Rechts, 1998, 8.

185. *Alexander N.*, International and Comparative Mediation, Wolters Kluwer, 2009, 28.

186. *Trams K.*, Die Mediationsvereinbarung-eine vertragsrechtliche Analyse, Tectum Verlag, 2008, 13.

187. *Schütze R.A.*, Die Bestimmung des schiedsrichterlichen Verfahrens, insbesondere bei Anwendung dem deutschem Prozessrecht unbekannter Beweisformen in SchiedsVZ (Zeitschrift für Schiedsverfahren/German Arbitration Journal), Verlag C.H.Beck, München, 16. Jahrgang, Heft 2, März/April 2018, 103.

188. *Brown J.H., Marriott A.*, ADR Principles and Practice, third edition, Sweet & Maxwell, Thomson Reuters, 2011, 121.

სხვა გარეშე პირის მიერ მიღებული მხარეებისთვის სავალდებულოდ აღსასრულებელი გადაწყვეტილება. შესაბამისად განსხვავება ძალზედ თვალშისაცემია, რადგან სასამართლოსა და არბიტრაჟის დროს მოსამართლე და არბიტრი სამართალშეფარდების და საქმის განხილვის უფლებამოსილებით აღჭურვილი პირები არიან, მაშინ როდესაც მედიატორს მსგავსი უფლებამოსილება არ გააჩნია¹⁸⁹.

არბიტრაჟის მედიაციასთან შედარებისას თვალშისაცემია ის გარემოება, რომ საარბიტრაჟო საქმისწარმოების დროს სახეზე გვაქვს იგივე სასამართლო¹⁹⁰, რომელიც თავისი ფორმით თუ განსხვავდება სასამართლოსგან, სხვა მხრივ უნდა აღინიშნოს, რომ რიგ იურისდიქციებში საარბიტრაჟო საქმისწარმოება სასამართლოს ალტერნატიულ ფორმად არც განიხილება (რიგ შემთხვევაში გარკვეული კატეგორიის დავებს მხოლოდ არბიტრაჟის მეშვეობით წყვეტენ მოდავე მხარეები საერთო სამართლის ქვეყნებში, მაგ: სამომხმარებლო დავები¹⁹¹), ხოლო გაერთიანებულ სამეფოში უკვე მკვიდრდება მიდგომა, რომ ADR ძირითადად მედიაციას და მის ფორმებს მოიაზრებს, რომელსაც მესამე ნეიტრალური პირი ანხორციელებს, ხოლო არბიტრაჟი განიხილება, როგორც სასამართლოს „ახლო ბიძაშვილი“¹⁹², რომელიც რამდენიმე ნიშნით თუ განსხვავდება სასამართლოსგან. საერთაშორისო ასპარეზზე საერთაშორისო კომერციული არბიტრაჟები ძირითადი დავის რეგულირების მექანიზმი ხდება საერთაშორისო ბიზნეს კომერციული დავის მხარეებისთვის¹⁹³. დღეისათვის უკვე

189. *Hopt J.K., Steffek F.*, Mediation: Principles and Regulation in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 16.

190. *Horton D.*, Arbitration about Arbitration, Stanford Law Review, Stanford, California, Volume 70, #2, February 2018, 387.

191. *Nehf J.P.* The Impact of Mandatory Arbitration on the Common Law Regulation of Standard Terms in Consumer Contracts, The George Washington Law Review, Volume 85, No 6, 2017, 1710.

192. *Willis T., Wood W.*, Alternative Dispute Resolution in Golden J., Lamm C., International Financial Disputes, Arbitration and Mediation, Oxford University Press, Oxford, 2015, 72.

193. *Ubilava A.*, Mediation as a Mandatory Pre-condition to Arbitration, Brill/ Nijhoff Publishing, 2023, 16.

ლიად აღიარებენ, რომ საარბიტრაჟო საქმისწარმოება გახდა ძალზედ ფორმალური და უფრო დამსგავსა სასამართლო საქმისწარმოებას, ისევე როგორც დავის გადაწყვეტის აღნიშნული ალტერნატიული მექანიზმი გაცილებით ძვირი ხდება და მეტ დროს მოითხოვს ვიდრე ეს მედიაციას ახასიათებს¹⁹⁴.

ADR-ს მჭიდრო კავშირი აქვს სასამართლო საქმის წარმოებასთან, ერთი მხრივ, მისი ალტერნატივაა, რომელიც გაცილებით უფრო ეფექტურ და ნაკლებხარჯიან პროცესს სთავაზობს მხარეებს, თუმცა სასამართლო მედიაციის მაგალითზე (court –attached mediation/ court-annexed, court related, court-linked) კარგად ვლინდება, რომ ალტერნატიული საშუალება კავშირშია სასამართლოსთან¹⁹⁵, რომელიც თავის მხრივ მეტი დროის და ფინანსების საჭიროებას იწვევს, ხშირად შევხვდებით იურიდიულ ლიტერატურაში მითითებას იმასთან დაკავშირებით, რომ „რაც გვიან მიაღწევენ მხარეები სასამართლო დავაზე შეთანხმებას, მით უფრო ძვირი უჯდება ეს ორივე მხარეს¹⁹⁶“. სასამართლო მედიაციის მაგალითზე ევროპული ქვეყნების გამოცდილებით შეინიშნება მოდელები, როდესაც მხარეებს მესამე დამოუკიდებელი ნეიტრალური პირის ჩართულობით შეუძლიათ მედიაციის პროცესის წარმოება და არის შემთხვევები, სადაც უშუალოდ მოსამართლეს¹⁹⁷ ანხორციელებს მედიაციას (მაგ: გერმანია, კანადა, ავსტრალია, ახალი ზელანდია) რომელიც დავის გაგრძელების შემთხვევაში დავის განმხილველ მოსამართლედ არ მოგვევლინება (რიგ შემთხვევაში დავათა კატეგორია არის საოჯახო კატეგორიის და მცირე ქონებრივი შინაარსის დავები), მსგავსი მოსამარ-

194. *Kreindler R., Wolff R., Rieder M.S.*, Commercial Arbitration in Germany, Oxford University Press, Oxford, 2016, 16.

195. *Brown H., Marriott A.*, ADR Principles and Practice, third edition, Sweet & Maxwell, Thomson Reuters, 2011, 75.

196. *Hakimah Y.*, Alternative Dispute Resolution (ADR), International Shari'ah Research Academy for Islamic Finance (ISRA), Malaysia, 2012, 37.

197. *Otis L., Reiter E.H.*, Mediation by Judges: A New Phenomenon in the Transformation of Justice, Pepperdine Dispute Resolution Law Journal 351, 2006, 6.

თლები ხშირად სამოსამართლეო კარიერის შემდგომ აგრძელებენ მედიატორის საქმიანობას¹⁹⁸, თუმცა უშუალოდ მოსამართლის მიერ მედიაციის ჩატარებას გარკვეული თანმდევი რისკები გააჩნია, რადგან მოსამართლე თავის მხრივ უნდა იყოს პირდაპირი და თამამი მიდგომებში, მაშინ როდესაც მედიაციაში ის მსგავსი ფუნქციებით ვერ იქნება აღჭურვილი, რაც სასამართლო სისტემის მიუკერძოებლობასა და ნეიტრალიტეტზე საზოგადოების აღქმადობაში შეიძლება შექმნას ცრუ შთაბეჭდილება¹⁹⁹, თუმცა რეალურად ემსახურებოდეს საზოგადოების საჭიროებებს, როგორც მედიაცია²⁰⁰.

ამ ყველაფრის მიუხედავად გვმართებს დაფიქრება, თუ რამდენად შეიძლება დაირღვეს ადამიანის უფლებები სასამართლოს მხრიდან, როდესაც ხდება ADR-ს გამოყენების სავალდებულობაზე აქცენტირება, კერძოდ, ვგულისხმობ ევროპული კონვენციის მე-6 მუხლის მიმართებაში ადამიანის უფლებების დარღვევას²⁰¹.

აღნიშნულ არგუმენტაციასთან დაკავშირებით არსებობს მეორე მოსაზრებაც, რომლის თანახმად სავალდებულო მედიაციის ეტაპის გავლა არ წარმოადგენს ადამიანის უფლებების მე-6 მუხლის დარღვევას, კერძოდ, სასამართლოსათვის მიმართვის უფლების დარღვევას, რადგან მედიაციის წარუმატებლად დასრულების შემთხვევაში არაფერი ზღუდავს მხარეებს მიმართონ სასამართლოს²⁰²,

198. Sir Laurence Street, *Mediation and the Judicial Institution*, 1997, 71 *Australian Law Journal* 794.

სერ ლორენს სტრიტმა, სამხრეთ უელსის უზენაესი სასამართლოს ყოფილმა თავმჯდომარემ, სამოსამართლეო პრაქტიკის დასრულების შემდეგ თქვა: სისტემა რომელიც მოსამართლეს აძლევს მედიატორად ფიქსირების საშუალებას საფრთხეს უქმნის სასამართლოსადმი საზოგადოების ნდობას.

199. *Limbury A.*, *Why judges shouldn't be mediators' and 'mandatory mediation' – an Australian perspective*, 2006, 11(1).

200. *Otis L., Reiter E.H.*, *Mediation by Judges*, *Pepperdine Dispute Resolution Law Journal*, 351, 2006, 6.

201. იხ. ევროპული კონვენციის მე-6 მუხლი.

202. Professor Hazel Genn, Professor Paul Fenn, Marc Mason, Andrew Lane, Nadia Bechai, Lauren Gray & Dev Vencappa, *Twisting arms: court referred and court linked mediation under judicial pressure*, Ministry of Justice Research Series 1, 2007.

ისევე როგორც უშუალოდ მედიაციის პროცესში მონაწილეობა მხარეთა აბსოლიტურ ნებაზე არის დამოკიდებული და არა სავალდებულო.

მედიაცია სთავაზობს მხარეებს მათ ინტერესებზე მორგებული სტრუქტურირებული მოლაპარაკებების²⁰³ წარმოების შესაძლებლობას, რა დროსაც სასამართლოსა²⁰⁴ და არბიტრაჟისგან განსხვავებით საქმეზე გადაწყვეტილებას იღებენ თავად მხარეები და არა მედიატორი²⁰⁵, სწორედ საქმეზე გადაწყვეტილების მიღების პირდაპირი შესაძლებლობა და ვალდებულება მოსამართლის და არბიტრის მიერ, რაც სასამართლოს შემთხვევაში და არბიტრაჟის ფარგლებში დავის გადაწყვეტას გულისხმობს, არის ის მთავარი განმსახვავებელი ნიშანი, რაც მედიაციას გააჩნია არბიტრაჟთან, როგორც დავის გადაწყვეტის ასევე ალტერნატიულ საშუალებასთან და სასამართლოსთან შედარებით²⁰⁶. გასათვალისწინებელია ის გარემოებაც, რომ მედიაციაში განსხვავებით სხვა დავის გადაწყვეტის მექანიზმებისგან, ეს იქნება სასამართლო თუ არასასამართლო ფორმები, არ დგება ოქმი²⁰⁷ და რაიმე წერილობითი დოკუმენტი, გარდა იმ საბოლოო შეთანხმებისა, რასაც მედიაციის პროცესში მხარეები მიაღწევენ შეთანხმების სახით. ბოლო პერიოდია საარბიტრაჟო საქმისწარმოება გაცილებით ფორმალური ხდება და ემსგავსება სასამართლო საქმისწარმოებას, მაშინ როდესაც ის ტრადიციულად რეალურად წარმოადგენდა სასამართლოს ალტერნატივას და არაფორმალურ და ხელმისაწვდომ დავის გამამწყვეტ საშუალებას²⁰⁸, თუმცა დროთა გასვლასთან ერთად

203. *Schiffer, J.*, Mandatpraxis Schiedsverfahren und Mediation, Carl-Heymanns Verlag, 2005, 6.

204. *McLaren H.R., Sanderson J.*, Innovative Dispute Resolution: The Alternative., Thomson Carswell, 2006, 4-1.

205. *von Schubert M., Haase M.*, in Schiffer, J., Schiedsverfahren und Mediation, Carl-Heymanns Verlag, 2005, 249.

206. *Hopt J.K., Steffek F.*, Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 16.

207. *Hollander J.*, Mediation for Civil Litigators, Irwin Law Inc, 2013, xix

208. *Menkel-Meadow J.C., Love P.L., Schneider A.K., Sternlight R.J.*, Dispute Resolution: Beyond the Adversarial Model, Second Ed., Aspen Publishers, New York, 2011, 110.

საარბიტრაჟო საქმისწარმოებისთვის სულ უფრო მახასიათებელი ხდება დროის და ფინანსების ხარჯვის საჭიროება; სწორედ აღნიშნულის გათვალისწინებით, მედიაცია რეალურად კონკურენტუნარიან გარემოს უქმნის საარბიტრაჟო საქმისწარმოებას და გაცილებით მიმზიდველი ფორმა ხდება დავის გადაწყვეტის.

ევროპის სხვადასხვა ქვეყნებში ხშირია შემთხვევები, როდესაც არბიტრაჟი და მედიაცია კომბინირებულად არის მოღვაწე მხარეების მიერ გამოყენებული, რიგ შემთხვევაში მსგავსი დათქმები კანონის დონეზეც არსებობს, ხოლო მხარეები იმაზე თანხმდებიან ჯერ სინჯონ მედიაცია²⁰⁹ და შეუთანხმებლობის შემთხვევაში გააგრძელონ არბიტრაჟი დავა²¹⁰ (ე.წ. med-arb), თუ პირიქით, დაიწყონ საარბიტრაჟო პროცედურები იმის შესაძლებლობით რომ გააგრძელონ ურთიერთობა მედიაციის (ე.წ. arb-med / arbitration-connected mediation) პროცესში შეთანხმების მიღწევის მიზნით.

2.2 მედიაციის ინსტიტუციონალიზაციის ისტორია და რეგულირების ინსტიტუციური მოდელები

იურიდიული საზოგადოება საერთაშორისო მასშტაბით თანხმდება იმაზე, რომ მე-20 საუკუნის ბოლო მეოთხედიდან და განსაკუთრებით 21-ე საუკუნეში მედიაცია ფართოდ მკვიდრდება და მისი პოპულარიზაცია ყოველდღიურად იზრდება²¹¹. მედიაციის პოპულარიზაციას და მასზე მოთხოვნის ზრდას ძირითადად აქვს შემდეგი წინაპირობები²¹²:

209. *Berg H.*, Mediation in New Zealand: Widely Accepted and Successful, in Hopt&Steffek, Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 1105.

210. *Roth M., Gherdane D.*, Mediation in Austria: The European Pioneer in Mediation Law and Practice, in Hopt&Steffek, Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 287.

211. *Cadiet L., Hess B., Isidro M.R.*, Privatizing Dispute Resolution, Nomos Verlagsgesellschaft, 2019, 63.

212. *Neil A., Andrews* ---on Civil Processes, Arbitration&Mediation, Volume II, Intersentia, Cambridge, 2013, 13.

- დამკვიდრებულია მოსაზრება, რაც ხშირ შემთხვევაში წარმოადგენს რეალობას, რომ სასამართლო საქმისწარმოება არის გაუთვლელი, მისი შედეგის კონტროლი მხარეებს არ შეუძლიათ და ვერასდროს იქნებიან დარწმუნებული თავის სასარგებლოდ გადაწყვეტილების მიღებაში, რაც მხარეებს აიძულებს დაფიქრდნენ ისეთი დავის გადაწყვეტის მექანიზმებზე, რაც მისცემთ მათ საშუალებას მეტად აკონტროლონ პროცესის შედეგი;
- მედიაციაში მესამე დამოუკიდებელი პირის მეშვეობით მხარეებს უწევთ შეთანხმების იმ სახის ალტერნატიული პირობების გენერირება და მათზე მუშაობა, რაზეც მანამდე, დამოუკიდებლად არ უფიქრიათ²¹³, შესაბამისად მედიაცია აძლევს მათ ახალ შესაძლებლობებს დაგეგმონ დავის აღმოფხვრის გზები და მომავალი²¹⁴;
- სასამართლო საქმისწარმოება, მისი ყველა ეტაპის გავლა დაკავშირებულია დიდი დროის ხარჯვასთან, ფინანსების ხარჯვასთან და დაძაბულობასთან; პროცესის დასაწყისში მხარეებს არ ეცოდინებათ, თუ რა დრო და ფინანსები იქნება მათი მხრიდან გასაწევი საქმისწარმოების სრულად დასრულებისათვის, რადგან სასამართლო საქმისწარმოების მიმდინარეობამ შეიძლება გამოიწვიოს გაუთვალისწინებელი დამატებითი ხარჯების გაწევის საჭიროება და გაგრძელდეს იმაზე მეტი დრო, ვიდრე იყო მოსალოდნელი, თუმცა არც ისე უნდა იქნეს გაგებული, რომ მედიაცია მხოლოდ სასამართლოს საქმისწარმოების გადატვირთულობის ხარჯზე იხვეჭს პოპულარობას, არამედ ეს პროცესი თავად არის მოქნილი და მომხიბვლელი და უზრუნველყოფს მხარეების მეტ დაინტერესებას უშუალოდ მისთვის მახასიათებელი უპირატესობების ხარჯზე²¹⁵;

213. *Feehily R.*, International Commercial Mediation, Cambridge University Press, 2022, 130.
214. *Hakimah Y.*, Alternative Dispute Resolution (ADR), International Shari'ah Research Academy for Islamic Finance (ISRA), Malaysia, 2012, 49.
215. *Zalar A.*, Managing Judicial Change Through Mediation – Part 1, ADR Bulletin, Vol.6, No.8, 2004, 1.

- სასამართლო საქმისწარმოების დროში გახანგრძლივების კუთხით აღსანიშნავია ის გარემოება რომ რიგი სასამართლო პროცესები დავის შინაარსიდან გამომდინარე ხშირად დაკავშირებულია ამა თუ იმ სახის საექსპერტო კვლევის ჩატარებასთან, რაც თავის მხრივ პროცესის მხარეებს აძლევს საშუალებას ითხოვონ ალტერნატიული საექსპერტო კვლევის²¹⁶ ჩატარება და მსგავსი პროცესუალური კანონიერი საშუალებებით პროცესი ავტომატურად ჭიანურდება, რაც დამატებითი არგუმენტია მედიაციის სასარგებლოდ, როდესაც მხარეებს აქვთ საშუალება საქმის ფაქტობრივი და სამართლებრივი გარემოებების წინა პლანზე წამოწევის გარეშე მოახდინონ მათთვის სასარგებლო ინტერესებზე თავიდანვე აქცენტირებით ერთმანეთთან შეთანხმების მიღწევა, რაც მათ შორის ამ აბზაცში მოცემული საქმისწარმოების აბსოლიტურად კანონიერი გზით გახანგრძლივების შესაძლებლობას ასევე აირიდეებს თავიდან, იგულისხმება ამ კანონიერი გზის განხორციელებისათვის საჭირო ფინანსური ხარჯის დაზოგვის უპირატესობაც²¹⁷;
- სასამართლო საქმისწარმოება უშუალოდ მხარეების ჩართულობით საკითხის მათთვის სასარგებლოდ გადაწყვეტის ფართო შესაძლებლობას არ იძლევა და წარმოება შეზღუდულია სამართლებრივი ჩარჩოებით, შესაბამისად, მხარეებს ყოველთვის ურჩევნიათ მეტად იყვნენ პროცესის მსვლელობასა და დაგეგმარებაში ჩართული, რადგან შედეგი უნდათ, რომ იყოს გათვლადი და საკუთარი გავლენის ქვეშ მოქცეული²¹⁸;

216. *Deguchi M.*, Das flexible Streitbeilegungsmodell zwischen Zivilprozess und ADR in Japan, in Brinkmann M., Effer-Uhe D.O., Völzmann-Stickelbrock B., Wesser S., Weth S., Festschrift für Hanns Prütting, Dogmatik im Dienst von Gerechtigkeit, Rechtssicherheit und Rechtsentwicklung, Carl Heymanns Verlag, Köln, 2018, 824.

217. *Thalmeir L.*, Die grenzüberschreitende Durchsetzung elterlicher Entscheidungen, Mohr Siebeck, 2023, 32.

218. *Moscatti M.F., Palmer M., Roberts M.*, Comparative Dispute Resolution, Edward Elgar Publishing, 2020, 172.

- მედიაციას აქვს პოტენციური იმუშაოს ისეთ სიტუაციებში, სადაც ორი მხარე მესამე დამოუკიდებელი პირის გარეშე მოლაპარაკებების ჩიხში შევიდა, ანუ მედიაციით უმჯობესდება მოლაპარაკების პერსპექტივა²¹⁹;
- სასამართლო საქმისწარმოების შედეგად საქმეზე მიღებული საბოლოო გადაწყვეტილება, როგორც წესი მხოლოდ ერთი მხარისთვის არის მისაღები და ისიც რიგ შემთხვევაში შეიძლება არც-ერთი მხარისთვის არ იყოს მისაღები, რაც ავტომატურად ნიშნავს იმას, რომ საქმეზე გაწეული ფინანსური და დროის დანახარჯი აღმოჩნდება ერთ-ერთი ან ორივე მხარისთვის არაგონივრულად გაწეული ხარჯი;
- სასამართლოში საქმისწარმოება არის ღია და საჯარო, რაც როგორც ასეთი დადებითი მოვლენაა მართლმსაჯულების მიზნებისთვის, თუმცა კონფლიქტის მონაწილე მხარეების ვიწრო ინტერესებიდან გამომდინარე, რიგ შემთხვევაში არ არის მიზანშეწონილი საჯარო, ღია პროცესზე ხდებოდა მათი პირადი თუ ბიზნეს ინტერესის მატარებელი დავის განხილვა და წარმოება, რაც აბსოლიტურად გონივრული მიდგომაა მოდავე მხარის ინტერესებიდან გამომდინარე;
- სასამართლო საქმისწარმოება არის ერთგვარი სამართლებრივი „ბრძოლა“ მხარეებს შორის, „ბრძოლისთვის“ მახასიათებელი თავისი შედეგებით, რაც ხანგრძლივადიან პერსპექტივაში მხარეების ინტერესებს და შემდგომ ურთიერთობას დადებით შედეგს ვერ მოუტანს, რის გამოც ყველა მომავალზე და შედეგზე ორიენტირებული მხარე ცდილობს მინიმუმამდე დაიყვანოს წარუმატებლობის და უპერსპექტივობის რისკი;
- მედიაცია იძლევა შესაძლებლობას კონფლიქტის მხარეებს შორის დავის გადაწყვეტის შეთანხმებული პირობებით შედგეს შეთანხმება, ანუ გადაწყვეტილება საკითხის გარშემო იყოს მხა-

219. *Blake S., Browne J., Sime S., The Jackson ADR Handbook, 2nd Ed, Oxford University Press, Oxford, 2016, 18.*

რეების წინასწარ შეთანხმებული პროდუქტი²²⁰, რაც წარმოუდგენელი და ხელმიუწვდომელი შესაძლებლობაა სასამართლო და საარბიტრაჟო საქმისწარმოების შემთხვევაში;

- მედიაციის შესახებ მხარეების ინფორმირების შემთხვევაში მოტივაცია დავის აღნიშნული ალტერნატიული საშუალების გამოყენების იზრდება²²¹, რადგან მედიაცია ერთდროულად სთავაზობს მხარეებს ნაკლები ფინანსური დანახარჯით, ნაკლები დროის დანახარჯით, პროცესის და მისი წესების სრული კონტროლის მხარეებისათვის შეთავაზებით, კონფიდენციალური პროცესის ფორმატში, მხარეებმა მომავალზე ორიენტირებულ შეთანხმებას მიაღწიონ²²².

მედიაციის პრინციპების გამოყენება ყოველდღიურ ცხოვრებაშიც ძალზედ სასარგებლო და შედეგის მომტანია, რაც დამატებითი წინაპირობაა მისი ფართოდ საზოგადოებაში გავრცელების და პოპულარიზაციის, უფრო მეტიც, მას ხშირად მიმართავენ გლობალურ პოლიტიკაშიც²²³, რისი გამორჩეული მაგალითი²²⁴ ამერიკის-შევრთებული შტატების პრეზიდენტები თეოდორე²²⁵ რუზველტი²²⁶,

220. *Willis T., Wood W.*, *Alternative Dispute Resolution in Golden J., Lamm C., International Financial Disputes, Arbitration and Mediation*, Oxford University Press, Oxford, 2015, 73.

221. *Cadiet L., Hess B., Isidro M.R.*, *Privatizing Dispute Resolution*, Nomos Verlagsgesellschaft, 2019, 63.

222. *Blake S., Browne J., Sime S.*, *The Jackson ADR Handbook*, 2nd Ed, Oxford University Press, Oxford, 2016, 21, 22.

223. *Groß M.*, *IP-/IT-Mediation*, 2.Auflage, Deutschen Fachverlag GmbH, Fachmedien Recht und Wirtschaft, Frankfurt am Main, 2013, 1.

224. *Esplugues C., Barona S.*, *Global Perspectives on ADR*, Intersentia, Cambridge, 2014, 539.

225. *Morris E.*, *Theodore Rex*, Random House Inc, New York, 2001.

226. 1902 წელს პრეზიდენტი რუზველტი საზოგადოებას მოეწვინა ამერიკის საბადოების მუშათა გაფიცვის პროცესის მედიატორად, კერძოდ, 1902 წლის მაისის თვეში 147,000 ნახშირის საბადოს მუშა, პენსილვანიის შტატში გაიფიცა ხელფასების გაზრდის და პროფესიული კავშირის შექმნის უფლების მიღების მოთხოვნით. აღნიშნულმა პროცესმა მიიღო ფართო მასშტაბი და გამოიწვია მთლიანი შტატის პარალიზება. პროცესის სოციალური და ეკონომიკური შედეგების გათვალისწინებით პრეზიდენტ რუზველტს და მის ადმინისტრაციას პირადად მოუწიათ კერძო დავაში ჩართვა, რადგან პროცესი

ჯიმი კარტერი²²⁷ და მათ შორის ბილ კლინტონი²²⁸ არიან, რომლებიც თავს მედიატორად და აქტიურ მომლაპარაკებლად მიიჩნევენ²²⁹.

ის მხარდაჭერა რაც მედიაციას დღეს აქვს მოპოვებული და მიღებული საერთაშორისო თუ ქვეყნის შიდა საკანონმდებლო ინსტიტუციების მხრიდან გვაფიქრებინებს, რომ ის დღესდღეობით მართლაც ხდება დავის გადაწყვეტის ყველაზე პოპულარული ფორმა და მექანიზმი, თუმცა ის დღეს გზაგასაყარზე მდგომი ინსტიტუციაა, რომელიც ერთდროულად დიდი შესაძლებლობების და საფრთხეების წინაშეა, რათა არ გაიზაროს ერთ დროს ყველაზე პოპულარული დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული მექანიზმის - არბიტრაჟის ბედი²³⁰.

მართლმსაჯულების პოლიტიკის მიზნებისთვის²³¹ მნიშვნელოვანია, რათა დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული, უკვე კანონის დონეზე რეგულირებული მექანიზმი, საზოგადოებრივი ინტერესის და გამოყენების საგანი გახდეს, რა მიმართულებით ყველა სახელმწიფოს

იმ დროისათვის ატარებდა უპრეცედენტო ხასიათს და მისი შესაძლო შედეგები სავალალოდ შეიძლება გამხდარიყო მთელი სახელმწიფოსთვის. შესაბამისად, 1902 წლის ოქტომბერში, პრეზიდენტი რუზველტი უშუალოდ ჩაერთო გაფიცულებსა და დამსაქმებელს შორის მოლაპარაკებებში, რათა მხარეები შეეთანხმებინა და მოახლოებული ზამთრისთვის დამატებითი კრიზისი თავიდან აერიდებინა. უშუალოდ პირველადი მოლაპარაკებები არ გამოდგა წარმატებული, თუმცა საბოლოოდ მათ შორის ბანკირი J.P.Morgan-ს პროცესში ჩართვის ხარჯზე კონფლიქტი განიმუხტა და როგორც კომპრომისის ერთ-ერთი პირობა შეიქმნა მენახშირეთა საგაფიცო კომისია.

227. პოლიტიკაში „ჯიმი კარტერის მედიაცია Camp David-ში“ სახელით ცნობილი მოვლენაა, როდესაც ამერიკის შეერთებული შტატების პრეზიდენტმა ჯიმი კარტერმა, რომელიც თავს აქტიურ მომლაპარაკებელს და მედიატორს უწოდებდა მოლაპარაკებების წარმოების მიზნით მედიატორის ფუნქცია იტვირთა და ამერიკაში მიიწვია იმდროინდელი ისრაელის პრემიერი ბეგინი და ეგვიპტის პრეზიდენტი სადათი, რათა მხარეებს შორის მშვიდობის დამყარების შესახებ შეთანხმება შემდგარიყო. მოლაპარაკებები ორ რაუნდად ჩატარდა: დაიწყო 17.09.1978წ და დასრულდა 1979 წლის 26 მარტს. ჯიმი კარტერი 2002 წელს მშვიდობის დარგში ნობელის პრემიით იქნა დაჯილდოებული.
228. ბილ კლინტონი ცნობილია ახლო აღმოსავლეთში მშვიდობის დამყარების მიზნით ჩატარებული არაერთი მედიაციისთვის პოლიტიკურ დონეზე.
229. *Fritz R., Pielsticker D.*, Handbuch zum Mediationsgesetz, Luchterhand Verlag, Wolters Kluwer, 2020, 13
230. *Esplugues C., Barona S.*, Global Perspectives on ADR, Intersentia, Cambridge, 2014, 40.
231. *Bamberger H.G.*, Mediation und Justiz in Haft F., von Schlieffen K.G., Handbuch Mediation, C.H.BECK, Munchen, 3.Auflage, 2016, 242.

მოუწევს კიდევ უფრო მეტად ეფექტური ნაბიჯების გადადგმა.

მედიაციის განვითარების ისტორიას რომ გადავხედოთ ევროპულ ქვეყნებსა და ამერიკის შეერთებული შტატების მაგალითზე, თვალშისაცემია მედიაციის რეგულირების ორი ძირითადი მოდელის არსებობა²³²: ქვეყნები, სადაც მედიაციის პროცესი ვრცელ (ე.წ. extensive regulation) რეგულირებას ექვემდებარება და ქვეყნები, სადაც მედიაციის პროცესი ვიწრო (ე.წ. restrained regulation) რეგულირების საგანია; თუმცა ყველა შემთხვევაში მედიაციის პროცესი მედიაციის მთავარ არსს წარმოადგენს²³³.

აქვე აღსანიშნავია რომ მედიაციის სამართალთან შემხებლობა ყველა ქვეყანაში დაბალანსებულად უზრუნველყოფილია შიდა რეგულაციებით²³⁴, კერძოდ, მედიაციის უმრავლეს შემთხვევაში, უშუალოდ მისი პროცესი ზედმეტად სამართლებრივი რეგულაციებით შეზღუდული არ არის, მაშინ როდესაც თავად მედიაციის არსი და კანონმდებლობის დონეზე არსებობა გარანტირებულია მოქმედი სამოქალაქო საპროცესო ან სპეციალური კანონებით.

ა. ვრცელი რეგულირების მოდელი

ქვეყნები, სადაც მედიაცია დაქვემდებარებულია ვრცელ, დეტალურ რეგულირებას ძირითადად მიღებულია იმ ტიპის საკანონმდებლო რეგულაცია კანონის სახით მედიაციის შესახებ, რომელიც ფართოდ მიმოიხილავს შესაძლო საკითხებს დაკავშირებულს მედიაციის პროცესთან, მათ შორის ავლებს მკვეთრ ზღვარს მედიაციასა და სხვა იურიდიულ პროფესიებსა და სერვისებს შორის.

მსგავსი მოდელის ყველაზე კარგი მაგალითი არის ავსტრიის მაგალითი²³⁵, სადაც სამოქალაქო საქმეების მედიაციის შესახებ

232. *Hopt J.K., Steffek F.*, *Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 17.

233. *Golann D.*, *Mediating Legal Disputes*, American Bar Association, Chicago, 2009, 51.

234. *Glasser U.*, *Mediation und Beziehungsgewalt*, *NOMOS*, 2008, 109.

235. *Roth M., Gherdane D.*, in *Hopt&Steffek*, *Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Ch.4, A (3), 253.

მიღებულია ცალკე კანონი „სამოქალაქო სამართლის მედიაციის აქტი“²³⁶, ისევე როგორც ცალკე რეგულირების სახით არის მიღებული „სამოქალაქო სამართლის მედიაციის მედიატორთა ტრენინგ რეგულაციები“²³⁷, სადაც დეტალურად არის გაწერილი მედიატორთა ტრენინგ საჭიროებები და უშუალოდ პროცესი. ავსტრიამ აირჩია სხვა ევროპული ქვეყნებისგან განსხვავებით ძაან დეტალური რეგულირების მოდელი და ისეთი საკითხიც კი, როგორც არის საზღვართშორისი²³⁸ მედიაციის ასპექტები, ცალკე კანონით რეგულირდება, რასაც „ევროკავშირის მედიაციის აქტი“²³⁹ დაარქვეს.

ცალკე რეგულირება აქვს დათმობილი სამოქალაქო საპროცესო ნორმებს, რაც გამოიყენება მედიაციაში, და ნორმებს, რაც არეგულირებს ნოტარიუსების და ადვოკატების მიერ მედიაციის წარმოების წესებს, ისევე როგორც ცალკე კოდექსი აქვთ მიღებული, რითაც მედიატორის ეთიკური სტანდარტები არის გაწერილი²⁴⁰.

მედიაციის ვრცლად რეგულირების ქვეყნების რიცხვს განეკუთვნება ასევე საფრანგეთი²⁴¹, იმ განსხვავებით, რომ ფრანგული რეგულირების მაგალითზე ნაცვლად მედიაციის მარეგულირებელი რამდენიმე კანონის მიღებისა, საკითხების ინტეგრირება მოხდა საფრანგეთის სამოქალაქო კოდექსში, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსში, სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსსა და შრომის სამართლის კოდექსში.

236. Zivilrechts-Mediations-Gesetz

237. Zivilrechts-Mediations-Ausbildungsverordnung

238. ე.წ. cross-border mediation

239. Bundesgesetz über bestimmte Aspekte der grenzüberschreitenden Mediation in Zivil und Handelssachen in der Europäischen Union (EU-Mediations-Gesetz-EU-MediatG), BGBl.I 2011/21.

240. <http://ec.europa.eu/civiljustice/adr/adr_ec_code_conduct_en.pdf >. [15.05.2018]

241. Deckert K., Mediation in France: Legal Framework and Practical Experiences, in Hopt&Steffek, Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 461.

ბ. ვიწრო რეგულირების მოდელი

ვიწრო რეგულირების მომხრე ქვეყნების მაგალითზე შეიძლება ითქვას, რომ მათ აირჩიეს შემდეგი მიდგომა: მედიაციის ინსტიტუტი არ არის საკმარისად განვითარებული და გავრცელებული, რათა მოხდეს მისი ფართო რეგულირება და გაწერა კანონმდებლობაში²⁴².

აღნიშნულ მიდგომას ძირითადად ხსნიან ორი ფაქტორით²⁴³, კერძოდ, ერთი, რომ ზედმეტი რეგულაციებით შეიძლება ხელი შეეშალოს ინსტიტუტის შემდგომ განვითარებას, თუ მოხდება მისი ჩარჩოებში მოქცევა, მაშინ როდესაც დასაწყის ეტაპზე ამის საჭიროება არ დგას და მეორე მხრივ, მედიაციას განიხილავენ, როგორც სამოქალაქო საპროცესო რეგულირებიდან გამოსულ მოვლენას²⁴⁴ და მისი ჩარჩოში მოქცევა განიხილება, როგორც პროცესის შეზღუდვა.

ამ ტიპის რეგულაციის ფონზე ქვეყნები არ ადგენენ მედიაციის პროცესუალურ წესებს და არც მედიატორთა ტრენინგ ვალდებულებებს, რაც კერძო ინიციატივების რეგულირების საგანს წარმოადგენს. მსგავსი ქვეყნები²⁴⁵ თავის მხრივ ერევიან მხოლოდ მედიაციის წარმოების პროცესუალური ხარჯების რეგულირების ნაწილში, რითაც ბაზრის რეგულირების საგნად აქცევენ მედიაციის გამოყენებას და მის მოხმარებადობას საზოგადოებაში²⁴⁶.

242. *Schmiedel L., Mediation in the Netherlands: Between State Promotion and Private Regulation*, in Hopt&Steffek, *Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 702.

243. *Hopt J.K., Steffek F.*, *Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 19.

244. *Kumpan C., Bauer-Bulst C.*, *Mediation in Switzerland: A new Approach in a Conciliation-oriented Tradition*, in Hopt&Steffek, *Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 1207.

245. *Scherpe J.M., Marten B.*, *Mediation in England and Wales: Regulation and Practice*, in Hopt&Steffek, *Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 370.

246. ინგლისი და ნიდერლანდები წარმოადგენენ იმ სახელმწიფოთა თვალსაჩინო მაგალითებს, სადაც მედიაცია ფართოდ გამოყენებული ინსტიტუტია დავების მოგვარების და საზოგადოება, ბიზნესი აქტიურად მოიხმარს მედიატორთა სერვისს. ორივე სახელმწიფოს მაგალითზე ქვეყნები მოერიდნენ მედიაციის პროცესის კანონმდებლობის დონეზე მკაცრ რეგულირებას, გარდა ხარჯების ნაწილში სტანდარტების გა-

რიგი ქვეყნები, მეტწილად ანგლო-ამერიკული სამართლის ოჯახის წარმომადგენლები²⁴⁷, დავის ალტერნატიული საშუალებებისთვის ინსტიტუციონალური სტატუსის მიცემის კუთხით, საკუთარ კანონმდებლობაში, დავის გადაწყვეტის აღნიშნულ მექანიზმებს უშუალოდ სასამართლო საქმისწარმოების დაწყებამდე ანიჭებს პრიორიტეტულად მხარეთა მხრიდან მონაწილეობის ვალდებულებას, რაც თანაბრად ეხება მხარეს და მის იურიდიულ მრჩეველებსაც²⁴⁸. სავალდებულო მედიაცია, როგორც სასამართლოსადმი მიმართვის წინაპირობა²⁴⁹

წერისა. ინგლისში არსებობს სახელმწიფოს მიერ მხარდაჭერილი, თუმცა კერძო სექტორის წარმომადგენლების მიერ დაკომპლექტებული სამოქალაქო მედიაციის საბჭო (Civil Mediation Council), რომელიც მედიაციაში მოქმედ კერძო ასოციაციებს და ინსტიტუტებს მათთან დანერგილი ხარისხის მოთხოვნებიდან გამომდინარე მოთხოვნის შემთხვევაში გადასცემს ე.წ. „ხარისხის ბეჭედს“.

247. მაგ ინგლისში სასამართლომდე საქმის წარმოების პრაქტიკის და ქვეყის კოდექსის თანახმად (Practice direction on pre-action conduct: <www.justice.gov.uk/courts/procedure-rules/civil/pdf/practice_directions/pd_pre-action_conduct.pdf>). [15.05.2018] პოტენციური მოსარჩელე ვადლებულია თავისი მოთხოვნების შესახებ აცნობოს პოტენციურ მოპასუხეს, ჩააყენოს საქმის კურსში და შესთავაზოს დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული მექანიზმი სასამართლო საქმისწარმოების დაწყებამდე. პოტენციური მოპასუხის ვალდებულებას წარმოადგენს მოსარჩელეს აცნობოს საკუთარი პოზიცია თუ რამდენად მისაღებია მისთვის შემოთავაზებული დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული საშუალება, და თუ არ არის მისაღები მიუთითოს მიზეზები და დასაბუთება, ისევე როგორც შესთავაზოს მისთვის მისაღები მექანიზმი (იხ. კოდექსის 4.2(4) პუნქტი) ან თუ არცერთი ამ ფორმის გავლა მხარეს არ მიაჩნია მიზანშეწონილად ესევ უნდა დასაბუთებული პასუხის საფუძველზე მოსარჩელეს აცნობოს პოტენციურმა მოპასუხემ. იმ შემთხვევაში თუ დავა გადაინაცვლებს სასამართლოში, სასამართლო ამოწმებს მხარეების მხრიდან წინასასამართლო პროცედურების გავლის ეტაპებს და მათ შორის ითხოვს პასუხს ორივე მხარისგან ამ პროცედურების გაუვლელობის მიზეზებთან დაკავშირებით, მსგავსი პრაქტიკა აქვს ავსტრალიასაც. ის მხარე, რომელიც დაუსაბუთებლად აცხადებს პროცედურაში მონაწილეობას შეიძლება გახდეს სასამართლოს მხრიდან ფინანსური სანქციის მსხვერპლი და მას დაეკისროს მეორე მხარის მიერ გასაწევი სასამართლო ხარჯი. სასამართლოსადმი წარსადგენ სარჩელის ფორმულარებში ადვოკატის მხრიდან არის შესავსები სპეციალური ნაწილი, სადაც ადვოკატი უთითებს, რომ დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული საშუალებების შესახებ აცნობა კლიენტს, მისცა რჩევა და მათ შორის გააფრთხილა მასში მონაწილეობაზე უარის შემთხვევაში შესაძლო ფინანსურ სანქციებზე. მსგავსი პროცედურა არის გათვალისწინებული უმრავლეს ამერიკის შტატში (მაგ: კალიფორნიის შტატი), და კანადაში.

248. Hopt J.K., Steffek F., Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 23.

249. იქვე, 25.

უკვე გამოიყენება რამდენიმე ქვეყანაში²⁵⁰, რაც ძირითადად ხარჯის და დროის შემცირების მიზნით არის დასაბუთებული.

მსგავსი მიდგომა და პრაქტიკა არ შეიმჩნევა კონტინენტური ევროპის ქვეყნებში²⁵¹, სადაც მხარეებს არ მოეთხოვებათ სავალდებულო სახით, სასამართლოსთვის მიმართვამდე, მოახდინონ დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული საშუალებების გამოყენება²⁵².

ასეთ ქვეყნებში მედიაცია არის ინსტიტუციური კუთხით საპროცესო კანონმდებლობასა და ცალკე აქტად ინტეგრირებული ქვეყნის ნორმატიულ სისტემაში²⁵³ და მხარეებს აქვთ შესაძლებლობა ასეთი ინტერესის შემთხვევაში გამოიყენონ დავის ალტერნატიული საშუალება²⁵⁴.

აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ მსგავსი ქვეყნებიდან რამდენიმე მათგანში²⁵⁵ სასამართლოს აქვს პირდაპირი ვალდებულება საპროცესო

250. იტალიასა და ონტარიოში (კანადა) მსგავსი მიდგომა გამართლდა საქმეთა ნაკადის მართვის მიზნით. იტალიაში თავდაპირველად იყო მიდგომა, როდესაც ყველა სახის დავა დაუქვემდებარეს სამედიაციო პროცედურებს, თუმცა შემდგომ კანონმა გააკეთა საქმეთა ჩამონათვალი, როდესაც მედიაცია სავალდებულო სახით უნდა გაიარონ მხარეებმა: დავები დაკავშირებული მიწის საკუთრებასთან, სასესხო დავები, სამედიცინო დავები, სახელშეკრულებო, საბანკო, სადამლველო, ამხანაგობების დავები, ავტოავარიასთან დაკავშირებული დავები და სასოფლო სამეურნეო დავები. გერმანიაში სავალდებულო ხასიათი მედიაციას მიენიჭა ფედერალური სასამართლოს დონეზე 750 ევრომდე არსებულ დავებს, სამეზობლო და დეფიციტური კატეგორიის დავებს. ნორვეგიაში სავალდებულო მედიაციას ექვემდებარება ბავშვის უფლებებთან დაკავშირებული საოჯახო დავები. აშშ-ში მსგავსი პრაქტიკა კიდევ უფრო მდიდარია, მაგ: ფლორიდაში საოჯახო და სადამლველო დავები სავალდებულო მედიაციას არის დაქვემდებარებული.

251. *Hopt J.K., Steffek F., Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 24.

252. ავსტრია, ბულგარეთი, ნიდერლანდები, საბერძნეთი, შვეიცარია

253. მაგ: გერმანიაში მედიაციის შესახებ კანონსა და ადვოკატთა შესახებ კანონში პირდაპირ არის გაწერილი ადვოკატის ვალდებულება კლიენტს რჩევა მისცეს დავის ალტერნატიული საშუალებების შესახებ დავის დაწყებამდე. იტალიაში კლიენტს აქვს შესაძლებლობა ადვოკატთან დადებული იურიდიული მომსახურების შესახებ ხელშეკრულება გააუქმოს თუ დადგინდა, რომ ადვოკატმა შესაბამისი რჩევა და განმარტებები არ მისცა კლიენტს დავის ალტერნატიული საშუალებების შესახებ. პოლონეთში მსგავსი პრაქტიკა დაინერგა, როდესაც ადვოკატები მათ შორის ადვოკატთა ეთიკის კოდექსის მოთხოვნების შესაბამისად ვალდებული არიან კლიენტს მიაწოდონ სრული და ამომწურავი ინფორმაცია დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული საშუალებების თაობაზე.

254. *Hopt J.K., Steffek F., Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 24.

255. ავსტრია

კანონმდებლობით, რათა ინფორმაცია მიაწოდოს მხარეებს მედიაციის შესახებ, მისცეს განმარტებები მედიაციის დადებით და უარყოფით მახასიათებლებზე და ასევე შეუძლია მოსამართლეს დააფიქსიროს საკუთარი პოზიცია თუ რამდენად მიმდინარე დავა შეიძლება შეესაბამებოდეს მედიაციით გადაწყვეტის საუკეთესო პრაქტიკას, თუმცა რაიმე სახის დავალდებულება მხარეების მიიღონ მონაწილეობა მედიაციაში სასამართლოს არ შეუძლია²⁵⁶. იშვიათ გამონაკლის წარმოადგენს ნორვეგია²⁵⁷, სადაც სასამართლო თუ დარწმუნდა, რომ დავა მედიაციის ფორმატში უნდა გადაწყდეს, მხარეების წინააღმდეგობის მიუხედავად მოსამართლეს შეუძლია საქმე გადასცეს მედიაციას. დაახლოებით მსგავსი მოდელი ამოქმედდა გერმანიაში²⁵⁸ მედიაციის შესახებ ახალ კანონში, რომლის თანახმად სასამართლოს აღარ აქვს უფლება მიმდინარე დავა გარე მედიაციას გადასცეს, თუმცა ე.წ. სასამართლო მედიაციას“ (Guterichter) შეუძლია დაუქვემდებაროს მის წარმოებაში არსებული დავა.

2.3 მედიაცია, როგორც დავაში მოლაპარაკების წარმოების მექანიზმი

მხარეებს შორის წარმოშობილი კონფლიქტი იძლევა იმის საშუალებას მოხდეს ურთიერთობის კრიტიკული მომენტების იდენტიფიცირება²⁵⁹, რაც დაძლევის შემთხვევაში კიდევ უფრო წარმატებული შემდგომი ურთიერთობის წინაპირობაა, რაშიც მედიაცია დადებით

256. ნიდერლანდები: სასამართლოში კანონის დონეზე შექმნილია მოხელის თანამდებობა, რომელიც სასამართლოს რჩევის გათვალისწინების შემთხვევაში მხარეებს აწვდის კონკრეტულ ინფორმაციას მედიაციის შესახებ და სურვილის შემთხვევაში აკავშირებს მხარეებს მედიატორთან.

257. *Anneken S.K.*, Mediation in Norway: Faster, Cheaper and more Friendly, in Hopt&Steffek, *Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 1144.

258. *Tochtermann P.*, Mediation in Germany: The German Mediation Act – Alternative Dispute Resolution at the Corossroads, in Hopt&Steffek, *Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 538.

259. *Ulrich H.*, in Klowitz J., Gläßer U., *MediationsGesetz, Handkommentar, Nomos, Baden-Baden*, 2014, 469

როლს ასრულებს. ლიტერატურაში ხშირად ხდება მითითება იმაზე, რომ მედიაციის პროცესის მონაწილე მხარეებს პროცესის შემდგომ უადვილდებათ საკითხის ანალიზი, რადგან მათ ჰქონდათ შესაძლებლობა უშუალოდ მხარის არგუმენტაცია მოესმინათ²⁶⁰, არა სამართლებრივი დასაბუთებები, არამედ მხარისეული „სიმართლე“, რადგან როგორც ცნობილია „მედალს ორი მხარე აქვს“²⁶¹ და მხარეებს სწორედ მეორე მხარის სიმართლე ეხმარებათ საკითხის სრულყოფილ ანალიზში, თუმცა მთავარია მხარეებს ჰქონდეთ შეთანხმების მიღწევისთვის სათანადო რესურსი, რაც ყოველთვის გამოიძებნება თუ მოდავე მხარეების პირველად ინტერესს²⁶² დავის აღმოფხვრა წარმოადგენს.

მედიაციის, როგორც მოლაპარაკების პლატფორმის დამკვიდრებას და დანერგვას რამდენიმე ფაქტორი უწყობს ხელს, მათ შორის უმთავრესი თავად სასამართლოების და საარბიტრაჟო ინსტიტუციების ბიუროკრატიული ბუნება²⁶³, დროში გახანგრძლივებული პროცედურები და ხარჯია, რაც ამ წარმოებებს უკავშირდება, შესაბამისად „წესრიგი კანონის გარეშე“²⁶⁴ და მისი გამოყენებადობის პერსპექტივა ავტომატურად ფეხს იკიდებს თითქმის ყველა იურისდიქციაში²⁶⁵. ისევე როგორც მხარეების რეალური ინტერესი, რათა მიაღწიონ კონფლიქტის დასრულებას და ერთმანეთში შეთანხმების მიღწევას²⁶⁶, ხშირია როდესაც მედიაციაში მხარეები მათ სამართლებრივი სახის

260. *Hakimah Y.*, Alternative Dispute Resolution (ADR), International Shari’ah Research Academy for Islamic Finance (ISRA), Malaysia, 2012, 36.

261. *Bhatt J.N.*, A Round Table Justice through Lok-Adalat (People’s Court) –A vibrant –ADR in India, 2002, 1.

262. *von Maik B.*, Guterichter und Mediatoren im Wettbewerb, Duncker & Humblot, Berlin. 2015, 21.

263. *Thalmeir L.*, Die grenzüberschreitende Durchsetzung elterlicher Entscheidungen, Mohr Siebeck, 2023, 32.

264. *Ellickson R.C.*, Order Without Law: How Neighbours Settle Disputes, Harvard University Press, Cambridge MA, 1991.

265. *Esplugues C., Barona S.*, Global Perspectives on ADR, Intersentia, Cambridge, 2014, 5.

266. *Teply L.L.*, Legal Negotiation in a Nutshell, 4th Ed, West Academic Publishing, 2023, 80.

მოთხოვნების უკან არსებულ რეალურ ინტერესებს²⁶⁷ ააშკარავებენ და სწორედ მათი მიღწევის კონკრეტულ გზებზე და საშუალებებზე უთანხმდებიან ერთმანეთს.

მედიაციაში მოლაპარაკება დავის მონაწილე მხარეებს სთავაზობს ლავირებად (ფლექსიბელურ²⁶⁸) ალტერნატიულ საშუალებას თუ როგორ გადაწყდეს კონფლიქტი, ნაკლები დროის²⁶⁹, ნაკლები ხარჯის²⁷⁰ გაწევის სანაცვლოდ და მათ შორის სასამართლო საქმისწარმოების გადატვირთულობის შემცირებით. მედიაციის დადებითი მხარეა ის რომ პროცესში შეუთანხმებლობის შემთხვევაში მხარეებს ყოველთვის რჩებათ შესაძლებლობა დავის გადასაწყვეტად მიმართონ სასამართლოს²⁷¹. მედიაცია ორიენტირებულია მხარეთა ინტერესებზე მეტად, ვიდრე მათ სამართლებრივ უფლებებზე, რა დროსაც მედიაციაში მიღწეული შეთანხმება ხშირ შემთხვევაში წარმოადგენს მხარეების კომერციულ კომპრომისს²⁷², ვიდრე სამართლებრივად უფლებების კუთხით მიღებულ გადაწყვეტილებას; ეს არის პროცესი, რომელიც ხელს უწყობს მოლაპარაკებას²⁷³, რომელ მოლაპარაკებაშიც შეთანხმების მიღწევა განაპირობებს მხარეებისთვის რისკების მინიმიზაციას და სამართლის მათ საწინააღმდეგოდ განმარტების თავიდან არიდებას²⁷⁴.

267. *von Maik B.*, Guterichter und Mediatoren im Wettbewerb, Duncker & Humblot, Berlin. 2015, 22.

268. *Hopt J.K., Steffek F.*, Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, V.

269. *Malacka M.*, Mediation als Appropriate Dispute Resolution im Tschechischen und Slowakischen Rechtssystem in Osteuropa Recht Zeitschrift, Nomos, Baden-Baden, 2018, 91.

270. *Hopt J.K., Steffek F.*, Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 38.

271. *Lindblom P.H.*, Progressive Procedure, Iustus, 2017, 422.

272. *Kajkowska E.*, Enforceability of Multi-Tiered Dispute Resolution Clauses, Hart Publishing, Oxford and Portland, 2017, 10.

273. *Stephen W.J.*, Principles of Alternative Dispute Resolution, West Academic Publishing, 2016, 7.

274. *Tepley L.L.*, Legal Negotiation in a Nutshell, 4th Ed, West Academic Publishing, 2023, 3.

მედიაციაში მიმდინარე მოლაპარაკების მეშვეობით²⁷⁵ მხარეებს აქვთ კარგი საშუალება მოახდინონ ერთმანეთს შორის არსებული კონფლიქტის დეფინირება, გაერკვნენ ერთმანეთთან არსებული პრობლემის არსში, ჩაწვდნენ დაპირისპირების რეალურ მიზეზებს²⁷⁶, დაარეგულირონ აღნიშნული კონფლიქტი მშვიდობიანად, მართონ კონფლიქტი, დარჩეს ორივე მხარე მოგებულ²⁷⁷ (ე.წ. win-win situation²⁷⁸), ისევე როგორც მოახდინონ კონფლიქტის შემდგომი გავლევების პრევენცია და შეინარჩუნონ ურთიერთობა²⁷⁹, მათ შორის ქრისტიანული მოძღვრებაც ადამიანებს ურჩევს კონფლიქტი აირიდონ თავიდან²⁸⁰. ასევე უნდა აღინიშნოს, რომ ისლამი მხარეებს მოუწოდებს კონფლიქტის აღმოსაფხვრელად გამოიყენონ მედიაცია²⁸¹ (არაბულად Sulh).

მედიაცია კარგი საშუალებაა მხარეებმა მოახდინონ ერთგვარი თვითგამორკვევა²⁸², რადგან უშუალოდ ერთმანეთთან აწარმოებენ მოლაპარაკებას, ნაცვლად სასამართლო პროცედურებისა, სადაც ამ ფუნქციით მოსამართლე არის დაკავებული ანუ „მედიაცია ეხმარება მხარეებს თავად გადაწყვიტონ საკუთარი საქმე, ხოლო სასამართლო და არბიტრაჟი მხარეების საქმეში „ერევა“, რათა გადაუწყვიტოს მათ საქმე“²⁸³.

დღევანდელი აღქმით მედიაცია წარმოადგენს ერთგვარ საშუალებ-

275. *Boulle L., Kathleen K.J.*, Mediation Principles, Process, Practice, Butterworths Canada, 1998.12.16.

276. *Kumar A.*, Alternative Dispute Resolution System, K.K. Publications, 2016, 233.

277. იქვე, 233.

278. *Haft F., von Schlieffen K.G.*, Handbuch Mediation, C.H.BECK, Munchen, 3 Auflage, 2016, 85.

279. *Englert K., Franke H., Grieger W.*, Streitlösung ohne Gericht – Schlichtung, Schiedsgericht und Mediation in Bausachen., Werner Verlag, 2006. 242.

280. *Roebuck D.*, Mediation and Arbitration in the middle Ages (England 1154-1558), Holo Books, The Arbitration Press Oxford, 2013, 51.

281. *Hakimah Y.*, Alternative Dispute Resolution (ADR), International Shari'ah Research Academy for Islamic Finance (ISRA), Malaysia, 2012, 97.

282. *Menkel-Meadow J.C., Love P.L., Schneider A.K., Sternlight R.J.*, Dispute Resolution Beyond the Adversarial Model, Wolters Kluwer Law&Business, Aspen Publishers Inc, 2011, 224.

283. *Meyer A.S.*, Chairman, New York State Mediation Board, 1969, 164.

ბას, რათა მიიღწეს მართლმსაჯულების განხორციელების მიზანი²⁸⁴, ის არის საკმაოდ ძლიერი ინსტრუმენტი თუმცა ჯერ კიდევ ნაკლებად გამოყენებადი, როგორც დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული საშუალება²⁸⁵. მედიაციის მიზანია მხარეებს შორის შეთანხმება შედგეს²⁸⁶, ხოლო მოდავე მხარეებს შორის ურთიერთობა მაშინ დამშვიდდება, როდესაც დავის შეთანხმებით გადაჭრა ხელს შეუწყობს მათი სამომავლო ურთიერთობების შემდგომ გაგრძელებას²⁸⁷, რა დროსაც მედიაციის მიზანი მიიღწევა²⁸⁸. მეორე მხრივ, მედიაციას ახასიათებს, როდესაც ის შეთანხმებით ვერ სრულდება, თუმცა მხარეები მედიაციის პროცესში არკვევენ ერთმანეთისადმი პოზიციებს და რეალურ ინტერესებს, რაც ასევე შეიძლება გახდეს წინაპირობა იმისა, რომ მედიაციაში კონკრეტული შეთანხმების მიუღწევლად მხარეებმა ან არ გააგრძელონ ერთმანეთთან სამართლებრივი დავა ან არ მოახდინონ სამართლებრივი დავის ინიცირება, რაც საბოლოო ჯამში ნამდვილად დადებით შედეგად²⁸⁹ უნდა შეფასდეს და მედიაციის კონკრეტულ შედეგად.

მედიაციის, ისევე როგორც დავის გადაწყვეტის სხვა ალტერნატიული საშუალებების ფართო გამოყენების ერთ-ერთი მთავარი წინაპირობა, ისევე როგორც მართლმსაჯულების მხრიდან მათი ინსტიტუციური განვითარებისთვის ხელისშეწყობა იმით არის განპირობებული, რომ მათი გამოყენებით შესაძლებელი უნდა გახდეს სასამართლოების განმუხტვა²⁹⁰ გადატვირთული საქმეთა ნაკადისგან,

284. *Eidenmuller H, Wagner G.*, Mediationsrecht, ottoschmidt, 2015, 7.

285. *Filler E.*, Commercial Mediation in Europe, Wolters Kluwer, 2012, 277.

286. *Goodman A.*, Basic Skills for the New Mediator, Solomon Publications, 2nd Ed, Maryland, 2005, 20.

287. *Tepley L.L.*, Legal Negotiation in a Nutshell, 4th Ed, West Academic Publishing, 2023, 3.

288. *Glenwinkel W.*, Mediation als aussergerichtliches Konfliktlosungsmodell, ibidem-Verlag, 1999, 44.

289. *Waring M.*, Commercial Dispute Resolution, CLP Legal Practice Guides/College of Law Publishing, 2016, 160.

290. *Bhatia K.V., Candlin C., Gotti M.*, Discourse and Practice in International Commercial Arbitration, 2012, 211.

რაც მათ შორის ხარისხიანი მართლმსაჯულების განხორციელების ხელისშემშლელი ფაქტორია რიგ შემთხვევაში.

მედიაციის მიზანი იურიდიულ ლიტერატურაში სხვადასხვაგვარად არის შეფასებული²⁹¹, მთავარი მიზანი ცალსახად არის მხარეთა ჩართულობით კონფლიქტის ამოწურვა და შეთანხმების მიღწევა, რაც მათ შორის უნდა გახდეს მხარეებისთვის სამომავლო ურთიერთობების წინაპირობა²⁹² და წარმოადგენს მედიაციის დადებით მხარეს.

და ბოლოს, უნდა გავითვალისწინოთ, რომ მედიაციის დამატებითი ღირებულება მართლ ის არ არის, რომ იზოგება ხარჯები²⁹³, სასამართლოსა და მოსამართლის დრო, არის ნაკლებ შეჯიბრებითი პროცესი ვიდრე სასამართლო, მაგრამ არანაკლებ მნიშვნელოვანია ის გარემოება, რომ მედიაციის გამოყენებით მხარეებს ეძლევათ საშუალება თავად გადაწყვიტონ საკუთარი პრობლემები, იტვირთონ პასუხისმგებლობა და გაწიონ კონტროლი პროცესის მიმდინარეობის, რადროსაც შეუძლიათ აღადგინონ ან დაიწყონ მეორე მხარესთან უკვე დაზიანებული ურთიერთობის დათბობა, ანუ კონსტრუქციულად წინ წაწიონ საკუთარი ბიზნეს ინტერესი და პირადი ცხოვრება სტრესის და დაძაბულობის გარეშე²⁹⁴, რადროსაც მხარეებს მეტი კმაყოფილების განცდა გააჩნიათ საქმისწარმოებისადმი²⁹⁵. ისევე როგორც მედიაციის გამოყენებით ხდება იურიდიული პროფესიის ჩართულობა დავების განეიტრალებაში, რაშიც კონკრეტული პროფესიონალი მედიატორები თამაშობენ გადამწყვეტ როლს²⁹⁶.

291. *Zenk K*, *Mediation im Rahmen des Rechts*, Nomos, 2008, 36.

292. შეად. Schlieffen 2002, p.7; Walker 2001, p.24; Faller 1998, 36.

293. *Penny B.*, *Mediation Law*, Routledge Taylor&Francis Group, 2013, 9.

294. *Brown H.*, *Marriott A.*, *ADR Principles and Practice*, Sweet & Maxwell, Thomson Reuters, 2011, 107.

295. *Penny B.*, *Mediation Law*, Routledge Taylor&Francis Group, 2013, 9.

296. *Goldberg S.B.*, *Sander F.*, *Rogers E.A.*, *Nancy H.*, *Cole S.R.*, *Dispute Resolution: Negotiation, Mediation, Arbitration and other Processes*, 6th Ed, Wolters Kluwer, 2012, 559.

[ხშირად ისმის კითხვა სტუდენტი იურისტების და პრაქტიკოსი ადვოკატების მხრიდან, თუ რამდენად შეიძლება ვუმზუნველყოთ თავი ნეიტრალური დავის გადაწყვეტის საშუალებების შეთავაზებით ბაზარზე. 1985 წელს, როდესაც წიგნის პირველი გამოცემა იბეჭდებოდა პასუხი იქნებოდა, რომ ეს შეძლებისდაგვარად იყო შესაძლებელი

მედიაცია, როგორც დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული საშუალება, როგორც ზემოთ აღნიშნა, წარმოადგენს კონფლიქტში მყოფ მხარეებს შორის არსებული დავის გადაწყვეტის მართლაც ეფექტურ საშუალებას, რომლის მიმართ საზოგადოების ინტერესი ყოველდღიურად მზარდია, თუმცა გარკვეული უარყოფითი მხარე მედიაციას გარკვეულწილად ასევე ახასიათებს, რაც მისი მნიშვნელობის და გამოყენების სიკეთეების გათვალისწინებით, მართლაც ვერ აუფერულებს მედიაციის იმ უპირატესობებს, რაც თან სდევს დავის გადაწყვეტის აღნიშნულ ალტერნატიულ საშუალებას, კერძოდ, აქტუალურად შეინიშნება როგორც იურიდიულ ლიტერატურაში, ასევე პრაქტიკული კუთხით მოსაზრება იმასთან დაკავშირებით, რომ მედიაციის დამკვიდრებამ, შესაძლებელია მოახდინოს მართლმსაჯულების „პრივატიზაცია“ და მართლმსაჯულების განხორციელების კერძო პირთა ხელში აღმოჩენა, რითაც საფრთხე შეექმნება სამართლის სისტემის ნორმალურ ფუნქციონირებას²⁹⁷, რაც ერთი მხრივ, წარმოადგენს გარკვეულ საფრთხეს, თუმცა აღნიშნული უფრო ჰიპოთეტურ მოსაზრებად უნდა იქნეს მიჩნეული და მსგავსი იდეების გამავრცელებელთა ნაკლებ ინფორმირებულობით უნდა აიხსნას მედიაციის შესახებ, ვიდრე მედიაციის უარყოფით მხარედ იქნეს აღნიშნული მიჩნეული, რადგან დავის ალტერნატიული საშუალების ამ მექანიზმის სწორედ დანერგვა ნებისმიერ სახელმწიფოში, ისევე როგორც მის შესახებ საზოგადოების სრული ინფორმირებულობა აღნიშნულ რისკებს მინიმუმამდე დაიყვანს²⁹⁸.

მხოლოდ შრომით დავების არბიტრად მუშაობისას, ან განქორწინების დავების მედიატორად მუშაობისას. 1992 წელს, როდესაც წიგნის მერე გამოცემა მზადდებოდა აღნიშნულ კითხვაზე პასუხმა უკვე მოიცვა მცირე ქონებრივი დავების განხილვის მედიატორის ფუნქციაც, ხოლო დღეს უკვე მსგავსი საქმიანობით შემოსავლის მიღების პერსპექტივამ საგრძნობლად იმატა, რასაც თავის მხრივ ხელი შეუწყო სასამართლო სავალდებულო მედიაციის წარმატებულმა პილოტებმა სხვადასხვა ქვეყანაში].

297. *Goldberg S.B., Sander F., Rogers E.A., Nancy H., Cole S.R.*, Dispute Resolution: Negotiation, Mediation, Arbitration and other Processes, 6th Ed, Wolters Kluwer, 2012, 9.

298. *Carroll E., Mackie K.*, International Mediation: The Art of Business Diplomacy, Kluwer Law International, Tottel Publishing, London, 2006,8.

ამასთანავე, ხშირია მოსაზრება იმასთან დაკავშირებით, რომ მედიაციაში, მხარე, რომელიც გარკვეული ძალამოსილებით სარგებლობს კონფლიქტში მყოფ მეორე მხარესთან შედარებით, შეუძლია თავისი გავლენის გამოყენებით საკუთარი ინტერესების სასარგებლოდ შეითანხმოს მეორე მხარე²⁹⁹. აღნიშნულ მოსაზრებას აქვს არსებობის უფლება, თუმცა მსგავსი რისკი ნებისმიერი ფორმით დავის გადაწყვეტისას შეიძლება არსებობდეს და ამ შემთხვევაშიც მხარეების მხრიდან მედიაციის ინსტიტუტის სწორი გამოყენების შემთხვევაში, აღნიშნული უარყოფითი მხარის ნიველირება სავსებით რეალური და შესაძლებელია.

მედიაციის უარყოფით მხარეს რიგ შემთხვევაში, სხვადასხვა სახელმწიფოს მაგალითზე მისი ზედმეტად რეგულირებაც წარმოადგენს, რადგან ასეთ შემთხვევაში, მედიაცია, როგორც დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული საშუალება კარგავს იმ ლავირებად ბუნებას, რაც მას განასხვავებს სამართლებრივ ჩარჩოებში მოქცეულ სასამართლო საქმისწარმოებასა და თუნდაც ნებისმიერ სხვა სახის დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული ფორმებისაგან და რაც რეალურად მისი უპირატესობა და დადებით მხარეა, ვიდრე რისკი, რომელსაც რეგულირება ესაჭიროებოდა ან ზედმეტი რეგულირებით რაიმე რისკის თავიდან აშორება იქნეს შესაძლებელი.

აღნიშნული და ბევრი სხვა უარყოფითი მხარე თავს გამოავლენს და მოახდენს რეალურ გავლენას მხოლოდ ისეთ შემთხვევებში, როდესაც მედიაცია ქვეყანაში ინსტიტუციურ სახეს არ ატარებს და მისი გამოვლინება ფრაგმენტული ხასიათისაა, ხოლო ისეთ შემთხვევებში, სადაც მედიაციის რეგულირება საკანონმდებლო დონეზე არსებობს, თუნდაც ელემენტარული სახით და სადაც მედიაციის პროცესი პრაქტიკაში აპრობირებულია და რეალურ მოხმარებაშია მოდავე მხარეების მიერ, ფაქტობრივ განეიტრალებულია ნებისმიერი სახის უარყოფითი მხარის გავლენა მედიაციის პროცესში მონაწილე სუბიექტებზე და თავად პროცესზე³⁰⁰.

299. იქვე, 10.

300. *Hopt J.K., Steffek F., Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 38.

ამ კუთხით ასევე ხაზი უნდა გაესვას მედიაციის შესახებ ინფორმაციის ფართოდ გავრცელების საჭიროებას საზოგადოებაში და იურიდიული პროფესიის მხრიდან მედიაციის მიმართ კეთილგანწყობის არსებობის საჭიროებას, რა შემთხვევაშიც მედიაცია განწირულია წარმატებით დანერგვისთვის და ფუნქციონირებისთვის ნებისმიერ სახელმწიფოში.

თანამედროვე საზოგადოება ძლიერ არის სასამართლო საქმისწარმოებაზე დამოკიდებული, ერთგვარად დაუწერელი წესი დაინერგა, რომ საზოგადოება და სახელმწიფო, რაც უფრო განვითარებულია, მით უფრო ხშირია ასეთ შემთხვევებში სასამართლოსადმი მიმართვიანობის სტატისტიკა³⁰¹, როგორც იტყვიან სახე-ბეა „სამართალწარმოების“³⁰² აფეთქება“³⁰³.

აღნიშნული „აფეთქება“ ავტომატურად იწვევს სასამართლოების გადატვირთულობას, მიმდინარე საქმისწარმოებების დროში გაჭიანურებას და დამატებითი ხარჯების გაწევის საჭიროებას მოდავე მხარეების მხრიდან³⁰⁴.

შესაბამისად, სახელმწიფოები ფაქტობრივ ვერ სთავაზობენ მობმარებელს ეფექტურ და დროულ მართლმსაჯულებას, რაც განაპირობებს მის პარალელურად დავების გადაწყვეტის ალტერნატიული მექანიზმების დანერგვას და მის მზარდ განვითარებას მსოფლიოს სხვადასხვა კუთხეში³⁰⁵, მიუხედავად რიგ შემთხვევებში ამ მექანიზმების გამოყენებით მიღწეული გადაწყვეტილებებისა თუ შეთანხმებების სუსტი აღსრულების მექანიზმების არსებობისა³⁰⁶, რაც თავის

301. *Esplugues C., Barona S.*, Global Perspectives on ADR, Intersentia, Cambridge, 2014, 48, 49.

302. ტერმინის წარმომავლობა მოდის: Olson, W.K., *The Litigation Explosion: What Happened When America Unleashed the Law Suit*, Truman Talley Books, New York, 1991.

303. `Litigation Explosion`.

304. European Commission, Green Paper on Alternative Dispute Resolution in Civil and Commercial Law, Brussels, 19.04.2002, COM (2002) 196 final, p.7, n.5 (available at:<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/com/2002/com2002/com2002_0196en01.pdf>. [15.05.2018])

305. *Alfini J.J., Press S., Sternlight B.*, supra n.182, 13ff.

306. *Esplugues C., Barona S.*, Global Perspectives on ADR, Intersentia, Cambridge, 2014, 49.

მხრივ 21-ე საუკუნის მართლმსაჯულების ეფექტური ფორმის სტატუსს იმკვიდრებს.

მედიაციას, როგორც დავის გადაწყვეტის ალტერნატიულ საშუალებას კონკრეტული ობიექტური კრიტერიუმების საფუძველზე მრავლად ჰყავს მომხმარებელი და მიმდევარი მსოფლიოს მრავალ კუთხეში, მათ შორის უნდა აღინიშნოს ამ ყველაფრის გამომწვევი ქვემოთ დი-რიტადი წინაპირობები:

- ა) პროცესის ნაკლებ ხარჯიანობა³⁰⁷.
- ბ) მედიაციის პროცესი ხელს უწყობს სახელმწიფოებს განტვირთონ სასამართლოები გადატვირთული საქმეთა ნაკადისგან.
- გ) მედიაცია სთავაზობს მოდავე მხარეებს ნაკლები დროის დანახარ-ჯით კონკრეტულ შედეგს, რომელშიც მხოლოდ მხარეთა სასარ-გებლოდ შეთანხმების მიღწევა არ იგულისხმება, არამედ მოიპო-ვება მხარეთა შესაძლებლობა სრულად და ამომწურავად გაერ-კვნენ ერთმანეთის მიმართ არსებულ კონფლიქტში, მის გამომწვევ მიზეზებში და მათ შორის მხარეების ერთმანეთის მიმართ მიდგო-მებში და სამომავლო ხედვებში.

აღსანიშნავია, რომ მკვიდრდება მიდგომა იმასთან დაკავშირებით, რომ კონფლიქტში მყოფმა მხარეებმა სასამართლოს მხოლოდ განსა-კუთრებულ შემთხვევაში უნდა მიმართონ³⁰⁸, მაშინ, როდესაც რეალუ-რად ამოწურულია მხარეებს შორის ყველა რესურსი საკითხის მშვი-დობიანი გზით გადაწყვეტისა და დარეგულირების. მსგავსი მიდგომა ცალსახად საჭიროებს კიდევ უფრო მეტ პოპულარიზაციას და პრაქტი-

307. *De Palo G., Feasley A., Orecchini F.*, Quantifying the Cost of Not Using Mediation –A Data Analysis, European Parliament, Directorate-General for Internal Policies. Policy Department Citizen’s Rights and Constitutional Affairs, Brussels 2010, p.3. (Available at: <www.europarl.europa.eu/document/activities/cont/201105/20110518ATT19592/20110518AT-T19592EN.pdf>.[15.05.2018]

308. *Bamberger H.G.*, Mediation und Justiz in Haft F., von Schlieffen K.G., Handbuch Media-tion, C.H.Beck, Munchen, 3 Auflage, 2016, 236.

კაში დანერგვას, რადგან ამ სტანდარტის დამკვიდრებით, გარდა იმისა, რომ სასამართლო განიტვირთება, მხარეებს ეძლევათ საშუალება არ ხარჯონ ზედმეტი დრო და ფინანსები, ნერვები და ენერჯია წლებით მიმდინარე სასამართლო საქმისწარმოებაში, არამედ ეცადონ და კონფლიქტი ამოწურონ საკუთარი ხელით და საკუთარი ინტერესების შესაბამისად, თუ რა თქმა უნდა, საქმის მოცემულობა ამის შესაძლებლობას იძლევა.

გემოალნიშნული რეალობის და არგუმენტაციის გათვალისწინებით დოქტრინაში უკვე განიხილება მოსაზრება იმასთან დაკავშირებით თუ რამდენად დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული საშუალებები, წარმოადგენს სახელმწიფო სასამართლო საქმისწარმოების ალტერნატივას³⁰⁹, რადგან ის რეალურად მართლმსაჯულების მიზნებს ემსახურება, როგორც ღია დემონსტრირებული ფორმით, ასევე თუნდაც ფარული შინაარსით, რადგან მომხმარებლებს აძლევს საშუალებას სწორედ რომ დავა აღმოფხვრან, ანუ რეალურად ის შედეგი მიიღონ, რაც მართლმსაჯულების ამოცანას წარმოადგენს, თუმცა მეორე მხრივ, ეს ყველაფერი სახელმწიფო საქმეს ემსახურება, რადგან სახელმწიფო სასამართლოები ამ ალტერნატივების დანერგვის და განვითარების ფონზე რეალურად ინტვირთებიან საქმეთა მზარდი ნაკადისგან და გარდა ადამიანური და ფინანსური რესურსის დაზოგვისა, უფრო ეფექტური და მომხმარებლებისთვის ხელმისაწვდომი ხდებიან ანუ სხვა სიტყვებით რომ ითქვას, მედიაციის პროცესის უპირატესობებით და სიკეთებით ერთდროულად ყველა კმაყოფილი რჩება, ერთი მხრივ, თავად მხარეები: რომლებიც ახერხებენ მათი ინტერესების შესაბამისად დავის ამოწურვას³¹⁰, ნაკლები დანახარჯის³¹¹ გაწევით; კონკრეტული მოსამართლეები: რომელთაც უმსუბუქდებათ საქმეთა ნაკადი და ეზოგებათ ადამიანური რესურ-

309. *Esplugues C., Barona S.*, Global Perspectives on ADR, Intersentia, Cambridge, 2014, 50.

310. *Relis T.*, Perceptions in Litigation and Mediation: Lawyers, Defendants, Plaintiffs and Gendered Parties, Cambridge University Press, Cambridge, 2009, 65, 66, 67.

311. *Hopt J.K., Steffek F.*, Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 38.

სი და სახელმწიფო: რომელსაც სასამართლო სისტემის შენახვის და მომსახურების ხარჯი ეზოგება, ისევე როგორც იღებს გაცილებით ეფექტურ, დროულ და ხარისხიან მართლმსაჯულებას, თანმდევი მომხმარებლის კმაყოფილებით.

საკითხის რეზუმირების სახით უნდა აღინიშნოს, რომ ზემოაღნიშნული არგუმენტაციის ანალიზის და განხილვის საფუძველზე, ცალსახად შეიძლება ითქვას, რომ მედიაცია, ზოგადად დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული საშუალებები არ უნდა იქნეს სასამართლოს რადიკალურ ალტერნატივად აღქმული და გაგებული, არამედ ეს არის რეალურად მართლმსაჯულების ხელმისაწვდომობის რეალური რეალიზაციის საშუალება, ისევე როგორც ინსტიტუციონალურად რიგ შემთვევაში მართლმსაჯულების განხორციელების უშუალო მექანიზმი, ხოლო მეორე მხრივ, თუმცა არა კრიტიკულად, არამედ იდეის დონეზე შესაფასებლად ხშირია ლიტერატურაში განვითარებული ხედვა იმასთან დაკავშირებით, რომ დავის გადაწყვეტის ალტერნატიულმა საშუალებებმა რაღაც ეტაპზე შესაძლოა შექმნან „კერძო ავტონომიური ინსტრუმენტი დავის გადაწყვეტის მექანიზმის“³¹², რაც ასევე მართლმსაჯულების ამ მიმართულების პრივატიზაციის ერთგვარ რისკად მოიხსენიება³¹³.

როდესაც მედიაციის სავალდებულო სახით ყველა ევროპული ქვეყნის იურისდიქციაში დანერგვაზე მიდის საუბარი მათ შორის ცალკე ანალიზს საჭიროებს საკითხი იმასთან დაკავშირებით, თუ რამდენად შეიძლება მედიაციის გამოყენება ან მისი რომელიმე იურისდიქციაში სავალდებულო სახით დანერგვა წინააღმდეგობაში მოდიოდეს ადამიანის უფლებების და ძირითადი თავისუფლებების დაცვის ევროპული კონვენციის მე-6 მუხლით დადგენილ სასამართლოს ხელმისაწვდომობის უფლებასთან³¹⁴.

312. *Wagner G.*, Harmonization of Civil Procedure –Policy Perspective, in X.W.Kramer and C.H.van Rhee, *Civil Litigation in a Globalising World*, Springer, Heidelberg, 2012, 112.

313. *Esplugues C., Barona S.*, *Global Perspectives on ADR*, Intersentia, Cambridge, 2014, 52.

314. *Cortes P.*, *The New Regulatory Framework for Consumer Dispute Resolution*, Oxford University Press, Oxford, 2016, 83.

ამ კუთხით საკითხის ანალიზის მხრივ ნიშანდობლივია ორი ძირითადი მოსაზრება, ერთი, რომ აბსოლიტური სავალდებულობა მედიაციის გამოყენების, როგორც სასამართლოსთვის მიმართვის ხელისშემშლის ფაქტორი რეალურად თითქმის არსად არ გვხვდება, და მეორე, რომ მედიაცია თავისი ბუნებით აბსოლიტურად მხარეთა ნებაზე დამყარებული, მხარეთა ნების ავტონომიურობაზე დაფუძნებული პროცესია და საბოლოოდ მისი როგორც დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული მექანიზმის სახით გამოყენების საკითხი ისევ და ისევ მხარეთა თავისუფალი ნების გამოვლენის საგანი შეილება გახდეს.

შესაბამისად, მედიაციის იდეა, მისი არსი და განვითარების პერსპექტივა გვაფიქრებინებს, რომ მედიაცია არ მოდის რაიმე რადიკალურ წინააღმდეგობაში სასამართლოს ხელმისაწვდომობის უნივერსალურ პრინციპთან.

თავი

**მედიაციის,
როგორც
მოლაპარაკების
წარმოების
პროცესის
სტადიები და
მასასიათებლები**

მედიაცია, როგორც დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული მექანიზმი მძლავრად იკიდებს ფეხს საზოგადოებაში, კონფლიქტში მყოფი მხარეების მხრიდან მათ შორის არსებული კონფლიქტის გადაწყვეტის ეფექტურ საშუალებად. მომხმარებელს მედიაციით დავის გადაწყვეტა უშუალოდ სასამართლოსთვის მიმართვამდეც შეუძლია და ძალზედ მნიშვნელოვანია მედიაციის შესაძლებლობის ეფექტური მექანიზმი იყოს შემუშავებული უშუალოდ სასამართლო საქმისწარმოების პროცესში, როდესაც მხარეებს შეეთავაზებათ დავის ალტერნატიული საშუალებით დავის მცირე დროში და ფინანსურად კიდევ უფრო მომგებიანი მექანიზმით გადაწყვეტის შესაძლებლობა³¹⁵.

სახელმწიფოები შიდა კანონმდებლობაში ცდილობენ ნათლად და ამომწურავად გაწერონ მედიაციის გამოყენების პროცედურები, რაც აბსოლიტურად ნებაყოფლობითი³¹⁶ პროცესია, რათა სამართლის ძიებაში მყოფ ხალხს სახელმწიფოს მხრიდან შეეთავაზოთ სწორი, დროული, ნაკლებ ხარჯიანი და გაცილებით ეფექტური³¹⁷ მექანიზმები საკუთარი უფლებების რეალიზაციის და ინტერესების დაკმაყოფილების³¹⁸.

მედიაციაში მიმდინარე მოლაპარაკების პროცესს მხარეების მხრიდან გადაწყვეტილების მიღების მშვიდობიანი გზა ახასიათებს, რაც მხარეთა კონსენსუსზე არის დამყარებული, ნაცვლად რაიმე ავ-

315. *Cortes P.*, *The New Regulatory Framework for Consumer Dispute Resolution*, Oxford University Press, Oxford, 2016, 58, 59.

316. *Wendenburg F.*, *Der Schutz der schwächeren Partei in der Mediation*, Mohr Siebeck, Tübingen, 2013, 9.

317. *Kumar A.*, *Alternative Dispute Resolution System, Global and National Perspective*, K.K. Publications, 2016, 75.

318. *Cortes P.*, *The New Regulatory Framework for Consumer Dispute Resolution*, Oxford University Press, Oxford, 2016, 81.

ტორიტარული ფორმით მათ ნებაზე გავლენის მოხდენისა; მხარეები მოქმედებენ საკუთარი მიხედულობის შესაბამისად და თავად არიან პასუხისმგებელი მოლაპარაკებით მიღებულ გადაწყვეტილებაზე და მის თანმდევ შედეგებზე³¹⁹.

მედიაციის პროცესში მიმდინარე მოლაპარაკებისას, როგორც მედიატორის ასევე ორივე მხარის მხრიდან პროცესის არსის კარგად ცოდნა მნიშვნელოვანია, რადგან როდესაც სამივე³²⁰ მხარე სწორედ რომ შეთანხმების მიღწევის მიზნით მოქმედებს, ყველა თავისი როლის შესრულების ფორმატში, რა თქმა უნდა, შედეგი უფრო რეალური ხდება.

მკაცრად გაწერილი წესები იმისა, თუ მოლაპარაკება მედიაციაში როგორ იწყება არ არსებობს, ზოგი მედიატორი პრაქტიკაში მხარეებს ერთად კრიბავს არაფორმალურ ვითარებაში და აცნობს პირველად ინფორმაციას თუ რა პროცესის მონაწილენი არიან და რა მოლოდინები უნდა ჰქონდეთ მხარეებს მედიაციისგან და უშუალოდ მედიატორისგან, ზოგი მედიატორი კი ფორმალურ პროცესს მიყვება პირველივე შეხვედრიდან. მათ შორის მკაცრად გაწერილი სტანდარტი იმისა თუ რომელ მხარესთან უნდა მოახდინოს პირველი შეხვედრა მედიატორმა მოლაპარაკების მიზნებისათვის არ არსებობს, თუმცა ერთი ცალსახაა, რომ ყველა შემთვევაში მედიატორის ფუნქციაა მოლაპარაკებაში მხარეებს თავი კომფორტულ გარემოში აგრძნობინოს³²¹.

მოლაპარაკების მიზნებისთვის მედიაციაში მედიატორი არის მოლაპარაკების პროცესის დაგეგმარებაზე და გაძღოლაზე პასუხისმგებელი³²², მაშინ როდესაც შედეგის მიღწევაზე პასუხისმგებელი არიან მხარეები³²³. დასაშვებია და მათ შორის ხშირია პრაქტიკაში, როდესაც მედიატორი

319. *Wendenburg F.*, Der Schutz der schwächeren Partei in der Mediation, Mohr Siebeck, Tübingen, 2013, 38.

320. *Abramson H.J.*, Mediation Representation, 2nd Ed, Oxford University Press, Oxford, 2011, 8, 9.

321. *Chern C.*, International Commercial Mediation, Informa London, 2008, 93.

322. *Glaßer U., Klowitz J.*, Mediationsgesetz, Handkommentar, 2.Auflage, Nomos, Baden-Baden, 2018, 85

323. *Spencer D.*, Principles of Dispute Resolution, 2nd Edition, Thomson Reuters, 2016, 65.

ნაცვლად ორივე მხარის ერთად შეხვედრისა ინდივიდუალური შეხვედრით იწყებს ამა თუ იმ მხარესთან, როდესაც ხედავს გარკვეულ რისკს მხარეების ერთად შეკრებისა, რადგან დავის არსი და დატვირთვა ამის წინაპირობას იძლევა.

გასათვალისწინებელია, რომ ყველა მედიატორი დამოუკიდებელი და თავისუფალია იმაში თუ როგორ სტილს აირჩევს მედიაციაში მოლაპარაკების წარმოების, ისევე როგორც როგორ დაგეგმავს მედიაციის პროცესის სტადიებს და თანმიმდევრობას, თუმცა ყველა შემთხვევაში მან ამის შესახებ მხარეებს წინასწარ უნდა აცნობოს, რადგან პროცესის მონაწილეებს არ ჰქონდეთ პროცესისადმი გაუცხოება და სწორედ ჰქონდეთ შექმნილი მოლოდინები იმ ყველაფრის შესახებ, რაშიც არიან ჩართულები და უნდა მიიღონ გადაწყვეტილება დავის დასრულების შესახებ³²⁴.

მედიაციის პროცესის სტადიების მკაცრად გაწერილი სავალდებულო თანმიმდევრობა კანონმდებლობაში არ გვაქვს³²⁵, თუმცა სტრუქტურირებული მოლაპარაკების წარმოებაა, რომელსაც მედიატორი გეგმავს³²⁶. ლიტერატურაში და პრაქტიკაში ხშირად შევხვდებით სხვადასხვა სტადიებს³²⁷, რაც ამა თუ იმ ქვეყანაში მედიაციაში მიმდინარე მოლაპარაკების მსვლელობას ახასიათებს. ყველა მედიატორი თავისუფალია დაგეგმარებაში, თუმცა მხარეებს ასევე ეძლევათ საშუალე-

324. *Chern C.*, International Commercial Mediation, Informa London, 2008, 93.

325. *Spencer D., Brogan M.*, Mediation Law and Practice, Cambridge University Press, Cambridge, 2006, 49.

(მედიაციის პროცესის კლასიკური მოდელის აღქმა შემდეგია: მედიაციისთვის მომზადება; მედიატორის მისასალმებელი სიტყვა; მხარეთა ახსნა-განმარტებითი სიტყვა; კონფლიქტის მთავარი საკითხების და ინტერესების იდენტიფიცირება; მხარეების საერთო ინტერესების იდენტიფიცირება; კონფლიქტის გადაწყვეტის შესაძლო შეთანხმების ადრეული პირობების იდენტიფიცირება; ინდივიდუალური სესიები; საბოლოო ერთობლივი შეხვედრა; მედიაციის დასრულება შეთანხმების აქტზე ხელმოწერით ან მედიაციის პროცესის შეწყვეტა შეთანხმების მიუღწევლობის გამო)

326. *Wendenburg F.*, Der Schutz der schwächeren Partei in der Mediation, Mohr Siebeck, Tübingen, 2013, 9.

327. *Hopt J.K., Steffek F.*, Mediation Principles and Regulations in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 59, 60.

ბა თავად მიიღონ მონაწილეობა მედიაციის დაწყების შემდგომ მოლაპარაკების სტადიების განსაზღვრასა და დაგეგმარებაში.

აქვე ისიც გასათვალისწინებელი და აღსანიშნავია, რომ მოლაპარაკების მედიაციაში ინიცირება მხარეებს მათ შორის არსებული კონფლიქტის ნებისმიერ სტადიაზე შეუძლიათ (აბსოლიტურად ნებაყოფლობითი პროცესია, როგორც მისი ინიცირება, ასევე მასში მონაწილეობის მიღება³²⁸), როგორც სასამართლოსთვის მიმართვამდე, ასევე სასამართლოში გეპირი სხდომების დანიშვნამდე³²⁹, ისევე როგორც მის შემდგომ, მთავარია რომ მხარეებს კარგად ესმოდეთ თუ რა შეუძლიათ მედიაციის ინიცირებით და რამდენად აქვთ მოლაპარაკებით შეთანხმების რეალური რესურსი ხელთ. ამ კუთხით უმნიშვნელოვანესია მედიაციაში მონაწილე მხარეების წარმომადგენლის როლი და დანიშნულება, რომელმაც სწორი მოლოდინები უნდა შეუქმნას მხარეს, თავის მარწმუნებელს, როგორც მედიაციის პროცესის შესახებ, ასევე იმ შესაძლო განვითარების პერსპექტივების შესახებ, რაც მედიაციის პროცესში შეიძლება იქნეს მიღწეული.

მედიაციის დაწყების სტადიაზე კონფლიქტში მყოფი მხარეები აფორმებენ სამედიაციო შეთანხმებას³³⁰ მათ მიერ შერჩეულ მედიატორთან ან სამედიაციო ინსტიტუციასთან, რომელიც დავის გადაწყვეტის მიზნით გამოყოფს მხარეებს შორის მოლაპარაკების ფასილიტატორ მედიატორს. აღნიშნულ შეთანხმებაში გაწერილი უნდა იყოს ყველა ტექნიკური დეტალი მხარეებს და მედიატორს შორის, მათ შორის მედიაციასთან დაკავშირებული ხარჯების ჩათვლით. შეთანხმება ხშირ შემთხვევაში სრულად ასახავს მხარეების უფლებებს და ვალდებულებებს, პრინციპებს, რაც მედიაციას ახასიათებს, ისევე როგორც იმ სტადიებს, რაც მედიაციაში მიმდინარე მოლაპარაკებებში მხარეებმა და მედიატორმა უნდა გაიარონ.

328. *Schreiber A.*, *Obligatorische Beratung und Mediation*, Duncker&Humblot, Berlin, 2007, 36.

329. *von Maik B.*, *Guterichter und Mediatoren im Wettbewerb*, Duncker & Humblot, Berlin. 2015, 39, 40.

330. *Hopt J.K., Steffek F.*, *Mediation Principles and Regulations in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 55.

ევროპის ქვეყნებში სამედიაციო შეთანხმებისადმი სხვადასხვაგვარია მიდგომა, თუმცა ხშირ შემთხვევაში ეს გარიგება სახელშეკრულებო გარიგებათა რიცხვს მიეკუთვნება. აღსანიშნავია, რამდენიმე შემთხვევა, მაგალითად, ავსტრიაში აღნიშნული ხელშეკრულება ერთგვარ ჰიბრიდ ხელეკრულებად არის მიჩნეული, კერძოდ, განიხილება მომსახურების ხელშეკრულებად, რომელსაც ახასიათებს შრომის ხელშეკრულების გარკვეული ნიშნები³³¹. ჰოლანდიის³³² მაგალითზე მსგავსი გარიგება დავალების ხელშეკრულების ნაირსახეობას წარმოადგენს, მაშინ როდესაც საბერძნეთსა³³³ და ესპანეთში³³⁴ ცალსახად ნარდობის ხელშეკრულებათა კატეგორიას მიაკუთვნებენ. ევროპულ ქვეყნებს აქვთ ერთიანი ხედვა იმასთან დაკავშირებით, რომ მსგავსი ხელშეკრულების შესაბამისად მედიატორი პასუხისმგებელი პირია მოლაპარაკების პროცესის და მთლიანად მედიაციის ხელმძღვანელობაზე და არა დავის სავალდებულო სახით შეთანხმებით დასრულებაზე.

3.1 მედიაციაში მოლაპარაკების წინარე მომზადება

მედიაციაში მიმდინარე მოლაპარაკების მიზნებისთვის პირველი კონტაქტი მედიატორის მხარეებთან მათ პირველ შეხვედრაზე ხდება დასწორედ ეს არის ის სტადია, როდესაც მედიატორმა პირველი დადებითი შთაბეჭდილება უნდა შეუქმნას მხარეებს მოლაპარაკების პრო-

331. Roth M., Gherdane D., Mediation in Austria, in *Hopt/Steffek*, Mediation Principles and Regulations in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 284.

332. Schmiedel L., Mediation in Netherlands in *Hopt/Steffek*, Mediation Principles and Regulations in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 727.

333. Klamaris N., Chronopoulou C.G., Mediation in Greece in *Hopt/Steffek*, Mediation Principles and Regulations in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 597.

334. Lopez M.L.V., Mediation in Spain, in *Hopt/Steffek*, Mediation Principles and Regulations in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 851.

ცესის და მისი პიროვნების შესახებ³³⁵, შეუქმნას მხარეებს კეთილგანწყობა და განცდა მისი მიუკერძოებლობისა და პროფესიონალიზმისა.

მრავალი კვლევა³³⁶ ჩატარებულა იმასთან დაკავშირებით თუ როგორ უნდა დასვას/განათავსოს მედიატორმა მხარეები მოლაპარაკების ოთახში, რათა ხელი შეუწყოს მხარეების მეტ ჩართულობას მოლაპარაკების პროცესში და შექმნას შეთანხმების მიღწევის მათ შორის გარეგნული ფონი. აღნიშნული საკითხი მათ შორის მოითხოვს მედიატორის მხრიდან კარგ ფსიქოლოგიურ უნარებს, რათა ყველა კონკრეტულ დავაზე მხარეთა ემოციონალური და საქმიანი მიდგომის გათვალისწინებით სწორი გათვლა გააკეთოს, ისევე როგორც უშუალოდ პროცესის მსვლელობისას შეიძლება შერჩეული მიდგომის ცვლილების საჭიროებაც დაუდგეს მედიატორს, რისთვისაც ასევე უნდა იყოს მზად. ამ კუთხით ნიშანდობლივია მხარეთა წარმომადგენლის როლი, რომელმაც მედიაციის პროცესისთვის და მეტწილად პირველი შეხვედრისთვის მართებულად უნდა მოამზადოს თავისი მხარე, რათა ისედაც კონფლიქტურ სიტუაციაში მყოფი მხარე თავს გაუცხოებულად არ გრძნობდეს მისთვის უცხო პროცესში, არამედ პირიქით, ჰქონდეს განცდა იმისა, რომ მედიაცია მისთვის არ არის უცხო და წარმოდგენს იმ სახის პროცესს, რომელსაც თავად განკარგავს, რათა მიაღწიოს მისი კონკრეტული კონფლიქტის ამოწურვის ყველაზე სასურველ და პერსპექტიულ შედეგს, რაც შესაძლებელია რომ მიიღწეს მედიაციაში მოლაპარაკების გზით.

გავრცელებულია მიდგომა, როდესაც მოლაპარაკების ოთახში მხარეების განთავსება ხდება მრგვალი მაგიდის გარშემო, რაც ამცირებს გაუცხოების შეგრძნებას, ქმნის პროცესში უფრო ეფექტურად ჩართულობის ტექნიკურ ფონს და მხარეებს უჩინს განცდას თანაბრობისა, თუმცა რიგ შემთხვევაში შესაძლებელია მხარეების სხვადასხვა მაგიდასთან განთავსებაც. ამ ყველაფერზე მედიატორს წინასწარ უნდა

335. *Chern C.*, International Commercial Mediation, Informa London, 2008, 122.

336. *Moore C.*, The Mediation Process: Practical Strategies for Resolving Conflict, 2nd Ed, San Francisco: Jossey-Bass Publishers, 1996.

ჰქონდეს ნაფიქრი და გადადგმული შესაბამისი ნაბიჯები, რაც უკვე შემდეგი სტადიის დაწყების წინაპირობა იქნება³³⁷.

ხშირია პრაქტიკაში, როდესაც მედიატორი მხარეებთან პირველად შეხვედრამდე მათ უგზავნის წერილობით კითხვარს³³⁸ მედიატორისთვის საინტერესო საკითხებზე და პირველად შეხვედრამდე ეცნობა რა კითხვარის შინაარსს, რომელზეც ივარაუდება, რომ მხარე საკუთარ წარმომადგენელთან ერთად მუშაობს და აბსოლიტურად გულწრფელ და ამომწურავ პასუხებს უგზავნის მედიატორს, იქმნის შთაბეჭდილებას თუ რასთან აქვს შემხებლობა უშუალოდ მოლაპარაკების პროცესის დაწყებამდე და რა მოლოდინები ან ინტერესები შეიძლება ჰქონდეთ მხარეებს, მათ შორის მედიატორისგან.

3.2 მედიატორისა და მხარის გახსნილი სიტყვა

მედიაციის პროცესი ტრადიციულად იწყება მედიატორის მისასალმებელი სიტყვით, რაც წარმოადგენს მედიაციაში ინიცირებული მოლაპარაკების პროცესის პირველ ეტაპს, ეს ეტაპი ემსახურება მედიაციაში ჩართული ყველა მხარის უშუალოდ გაცნობას³³⁹, მედიატორის მიერ მხარეებში ნდობის მოპოვებას³⁴⁰ და სამუშაო ატმოსფეროს შექმნას, რა დროსაც როგორც მედიატორი ასევე მხარეები პირველად ვერბალურ კონტაქტს ახდენენ ერთმანეთთან. ამ ეტაპის მთავარი მიზანი მოლაპარაკების მხარეებისთვის მედიაციის შესახებ სრული ინფორმაციის მიწოდება³⁴¹ და მხარეებთან ნდობაში შესვლა, მხარეების ერთმანეთისადმი კონსტრუქციულად განწყობის წინაპირობების შექმნაა მედიატორის მხრიდან³⁴². მედიატორი ამ ეტაპზე

337. *Chern C.*, International Commercial Mediation, Informa London, 2008, 94.

338. *Prokop-Zischka A.*, Langer in Topel Elisabeth, Pritz Alfred, Mediation in Osterreich, Die Kunst der Konsensfindung, 2 Auflage, Lexis Nexis Verlag, Wien, 2005, 30.

339. *Nelson M.R.*, Nelson on ADR, Thomson Carswell, 2003, 99.

340. *Nolting H.*, Mediatoren-vertrage, Centrale fur Mediation Verlag, 2003, 15.

341. *Blake S., Browne J., Sime S.*, The Jackson ADR Handbook, 2nd Ed, Oxford University Press, Oxford, 2016, 198.

342. *Trenczek T.M.A., Berning D., Lenz C., Will H.D.*, Mediation und Konfliktmanagement, Handbuch, 2.Auflage, Nomos, Baden-Baden, 2017, 293.

კიდევ ერთხელ იდასტურებს მხარეების პოზიციას მისი მედიატორად შერჩევის თაობაზე³⁴³, მხარეების პროცესში ნებაყოფლობით ჩართვის თაობაზე³⁴⁴, ასევე მხარეების ჩართულობით არკვევს შესაძლო ინტერესთა კონფლიქტის³⁴⁵ შესაძლებლობას მასსა და მოლაპარაკების მხარეებს შორის³⁴⁶, რა დროსაც მხარეებს აქვთ სრული შესაძლებლობა და უფლება მოახდინონ მედიატორის აცილება, რის შემდგომ მხარეებს აწვდის სრულ და ამომწურავ ინფორმაციას³⁴⁷ მედიაციის მნიშვნელობაზე, მიზანზე, პრინციპების, მოლაპარაკების სტადიების და მოსალოდნელი ქმედებების შესახებ³⁴⁸, მედიატორის როლზე³⁴⁹ და მედიაციაში მიმდინარე მოლაპარაკების პროცესის დანიშნულებაზე, იმ ყველაფერზე, რაც ამ კონკრეტულ მედიაციაში არის დაგეგმილი მისი მხრიდან, ისევე როგორც ითანხმებს მხარეებს კონსტრუქციულ ურთიერთდამოკიდებულებაზე მისდამი და ერთმანეთის მიმართ რა დროსაც ხაზს უსვამს მოლაპარაკების პროცესის კონფიდენციალურ ხასიათს³⁵⁰.

მედიატორის მხრიდან მსგავსი სრული და ამომწურავი ინფორმაციის მიწოდება ემსახურება მნიშვნელოვან მიზანს, რათა მხარეებს ჰქონდეთ შესაძლებლობა ინფორმაციული გადაწყვეტილება მიიღონ მედიაციის პროცესში³⁵¹. ეს არის ეტაპი, როდესაც მხარეებს ეძლევათ შესაძლობლობა ყველა მათთვის საინტერესო საკითხზე მოლაპარაკ-

343. *Chern C.*, International Commercial Mediation, Informa London, 2008, 94.

344. *Stoldt M.*, Verfahren und Ablauf der Mediation in Hinrichs U., Praxishandbuch Mediationsgesetz, Verlag Walter de Gruyter, Berlin, 2014, 109.

345. *Kerim B.*, Dispute Resolution Mechanisms in Merger and Acquisition Transactions, Legal, 2016, 69.

346. *Golann D.*, Mediating Legal Disputes, American Bar Association, Chicago, 2009, 36.

347. *Buhning-Uhle C., Kirchhoff L., Scherer G.*, Arbitration and Mediation in International Business, Kluwer Law International, 2006, 181.

348. *Fuchshuber C.*, Mediation im Zivilrecht, Lexis Nexis, ARD Orac, Wien, 2004, 12.

349. *Trams K.*, Die Mediationsvereinbarung-eine vertragsrechtliche Analyse, Tectum Verlag, 2008, 19.

350. *Partridge M.V.B.*, Alternative Dispute Resplution, Oxford University Press, Oxford, 2009, 91.

351. *Hopt J.K., Steffek F.*, Mediation Principles and Regulations in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 61.

კების პროცესის მიმდინარეობის შესახებ, საკუთარი უფლებების და მოვალეობების შესახებ³⁵², ისევე როგორც შინაარსობრივ საკითხზე დასვან კითხვები და მიიღონ ამომწურავი პასუხები მედიატორისგან³⁵³, მათ შორის შეიტყონ მეტი მედიატორის პიროვნების შესახებ, რადგან მედიატორს აქვს პირველი საშუალება გაეცნოს და გააცნოს საკუთარი თავი მხარეებს, რაც მხარეებში ნდობის მოპოვებაში ეხმარება მოლაპარაკების პროცესის წარმართველს³⁵⁴, კერძოდ, მედიატორი პირველად სრულ ინფორმაციას (ფორმლობების შესახებ) აწვდის/უხსნის პროცესის მონაწილეებს³⁵⁵. ეს არის ეტაპი, როდესაც მხარეებს აქვთ შესაძლებლობა მიიღონ ნათელი და სრული სურათი მედიაციაში მიმდინარე მოლაპარაკების შესახებ და შეიქმნან პირველადი შთაბეჭდილება, რაც ხშირ შემთხვევაში დიდ წილად განმსაზღვრელია მათი შემდგომი აღქმის და მიდგომის მედიაციის პროცესისადმი³⁵⁶.

როდესაც მხარეებს აქვთ სრული ინფორმაცია³⁵⁷ იმის შესახებ თუ რა წესით და რა პროცესის მონაწილეები ხდებიან, მათ მეტად აქვთ გააზრებული თუ როგორ უნდა იმოქმედონ მათთვის სასარგებლო საბოლოო შედეგის მისაღებად, რაშიც მათ შორის უნდა გამოიყენონ მოლაპარაკების ფასილიტატორი - მედიატორი.

მედიატორს კარგად უნდა ესმოდეს, რომ პირველადი კონტაქტის დროს მან უნდა შექმნას ის წინაპრიობა, რომ მოიპოვოს³⁵⁸ მხარეების ნდობა და კეთილგანწყობა. მედიატორის უშუალო და ნეიტრალური მიდგომა დავის საკითხისადმი და ორივე მხარეებისადმი განა-

352. *Von Barga J.M.*, *Gerichtsinterne Mediation*, Mohr Siebeck, 2008, 45.

353. *Spencer D.*, *Principles of Dispute Resolution*, 2nd Edition, Thomson Reuters, 2016, 65.

354. *Trenczek T.M.A.*, *Berning D.*, *Lenz C.*, *Will H.D.*, *Mediation und Konfliktmanagement*, Handbuch, 2.Auflage, Nomos, Baden-Baden, 2017, 293.

355. *Hornung U.*, *Rechtliche Rahmenbedingungen für die Tätigkeit freier Mediatoren*, Carl Heymanns Verlag, Köln, 2006, 32.

356. *Krabbe H.*, *Werkstattbericht – Hochstrittige Parteien in der Mediation*, 17 Jahrgang, Heft 2/2014, Januar/Februar, Seiten PVSt 47561, 59.

357. *Roberts M.*, *Mediation in Family Disputes*, Ashgate, 2014, 38.

358. *Kovach K.K.*, *Mediation: Principles and Practice*, 2004, 158, 159.

პირობებს მოდავე მხარეების კეთილგანწყობას მედიატორისადმი³⁵⁹. მედიატორს ყოველთვის კარგად უნდა ესმოდეს ის თუ რას ამბობენ და რას გულისხმობენ ნათქვამში მხარეები, რისთვისაც მედიატორი ხშირად უნდა იყენებდეს ე.წ. „სარკის“ პრინციპს³⁶⁰, როდესაც მხარეს უმეორებს მის ნათქვამს და ეკითხება თუ რამდენად მართებულად გაიგო ის, რაც მხარემ თქვა და ასევე ახსნევინებს მხარეს თუ რა იგულისხმა ამა თუ იმ დაფიქსირებულ პოზიციაში, ამ ტექნიკის გამოყენება ეხმარება მედიატორს მოიპოვოს მხარის ნდობა და მეორე მხრივ, გამორიცხოს რაიმე გაუგებრობა ან ფაქტების და ინტერესების არასწორედ აღქმა³⁶¹.

უპრიანია მედიატორის მხრიდან მხარეებთან პირველადი შეხვედრისას ზეპირი საუბრით განახორციელოს მედიატორმა კონტაქტი ვიდრე წაუკითხოს მხარეებს ტექნიკური რეგლამენტი, რადგან პარალელურად ექნება საშუალება დაამყაროს მათთან თვალის კონტაქტი და შეისწავლოს მხარეების ფსიქოლოგიური უკუგება მიმდინარე პროცესისადმი. გასათვალისწინებელია ის გარემოება, რომ მედიაციაში მხარეები რიგ შემთხვევაში შეიძლება საერთოდ არ იყვნენ წარმომადგენლით წარმოდგენილი ან წარმომადგენელი არ იყოს იურიისტი და მხარეებს რეალურად არ გააჩნდეთ ცოდნა მედიაციის პროცესუალური ნაწილის შესახებ და რა თქმა უნდა მედიატორი რჩება ის ერთადერთი რგოლი ვინც მათ ინფორმაცია უნდა მიაწოდოს³⁶².

359. *Kaiser P., Gabler A.M.*, Prozessqualität und Langzeiteffekte in der Mediation, Zeitschrift für Konflikt-Management, Verlag Otto Schmidt, Köln, Heft 6/2014, 181.

360. *Wode M., Rabe C.S.*, Mediation, Springer, Berlin, 2014, 64.

361. *Glasl F.*, Methoden der Mediation in *Trenczek T.M.A., Berning D., Lenz C., Will H.D.*, Mediation und Konfliktmanagement, Handbuch, 2.Auflage, Nomos, Baden-Baden, 2017, 306.

(მედიაციას წარმართვას ახასიათებს რამდენიმე ძირითადი მეთოდი, რაც მედიატორს ეხმარება ერთი მხრივ იქონიოს მუდმივი კავშირი მხარეებთან, მეორე მხრივ, ეხმარება მოიპოვოს ნდობა მხარეებში და მესამე მხრივ, ხელს უწყობს კარგად გაერკვეს სიტუაციაში და არ დაუშვას, რაიმე ფაქტების არასწორედ აღქმა ან მხარეებს შორის მისკომუნიკაცია, კერძოდ: ა. კარგად აპრობირებული მეთოდია მხარეებისთვის ღია და დახურული კითხვების დასმა; ბ. მხარის მიერ ნათქვამის პერეფრაზირება და მხარის დამოწმება პერეფრაზის დროს, რომ სწორედ ხდება მისი ნათქვამის აღქმა; გ. სარკის მეთოდი;)

362. <www.mediationinlaw.org>.[15.05.2018]

მოლაპარაკების მსვლელობისას ახსნა-განმარტების სტადია ორ ძირითად მიზანს ემსახურება³⁶³, ერთი, რომ მედიატორს მიეწოდოს უშუალოდ მხარეებისგან ინფორმაცია მათი ურთიერთობის, არსებული დავის მხარეების განსხვავებული პოზიციების³⁶⁴ შესახებ, რაც ძალზედ მნიშვნელოვანი სტადიაა, რადგან მხარეებს ეძლევათ საშუალება მედიატორს, პირს რომელმაც მოლაპარაკების გზით უნდა შეათანხმოს დაპირისპირებული მხარეები, ჰქონდეს სრული ინფორმაცია დაპირისპირების პრეისტორიის და არსებული მდგომარეობის შესახებ; ამ დროს მედიატორს ეძლევა საშუალება ე.წ. ფაქტების დადგენა³⁶⁵ მოახდინოს (fact-finding stage), ანუ დავაში არსებული ფაქტების შესახებ ორივე მხარისგან მოისმინოს პოზიცია, ისევე როგორც შეითანხმოს მხარეები იმ ფაქტების ჩამონათვალზე, რასაც ჰქონია ადგილი კონფლიქტის ინიცირებამდე; ისევე როგორც მხარეებს ეძლევათ შესაძლებლობა სავარაუდო გაუცხოების ფონზე დასხდნენ ერთად მრგვალი მაგიდის გარშემო და იგრძნონ, რომ არიან შეთანხმების მიღწევის პროცესში ჩართულები, რითაც ფსიქოლოგიურად აანალიზებენ რომ დაპირისპირება დაძლეულია, საჭიროა მხოლოდ ურთიერთმისაღები პირობების შემუშავება, რითაც ოფიციალურად დასრულდება კიდევ დავა. ეს არის ეტაპი, როდესაც ორივე მხარეს თანაბრად ეძლევა იმის საშუალება მედიატორის და მხარის წინაშე დააფიქსიროს საკუთარი პოზიციები დავის შესახებ³⁶⁶ და შესთავაზოს თავისებური ხედვა შეთანხმების მიღწევის მიზნით მეორე მხარეს³⁶⁷.

მხარის ახსნა-განმარტებითი სიტყვა უპრიანია არ იყოს ვრცელი და არ იმეორებდეს სარჩელის შინაარსს, არამედ იყოს მოკლე

363. *Chern C.*, *International Commercial Mediation*, Informa London, 2008, 95.

364. *Nolting H.*, *Mediatoren-vertrage*, Centrale fur Mediation Verlag, 2003, 15.

365. *Buhring-Uhle C., Kirchoff L., Scherer G.*, *Arbitration and Mediation in International Business*, Kluwer Law International, 2006, 181.

366. *Moscatti M.F., Palmer M., Roberts M.*, *Comparative Dispute Resolution*, Edward Elgar Publishing, 2020, 103.

367. *Trams K.*, *Die Mediationsvereinbarung-eine vertragsrechtliche Analyse*, Tectum Verlag, 2008, 19.

და კომპაქტური, რომელიც მოიცავს მხარის ძირითად არგუმენტებს მოლაპარაკებით მორიგების პერსპექტივაზე კონკრეტული მინიშნებით³⁶⁸. ასევე მნიშვნელოვანია, რომ ახსნა განმარტების გაკეთებისას ის მხარე, რომელიც მეორე იქნება განმარტებების გაკეთებისას არ დაიწყოს³⁶⁹ თავის სიტყვაში პირველი გამომსვლელის მიერ დაფიქსირებული პოზიციების შეფასება ან/და ქილიკი, არამედ წარმოადგინოს მხოლოდ საკუთარი ხედვა არსებულ დავასთან მიმართებაში და დააფიქსიროს მორიგების კუთხით მოსაზრებები, აღნიშნულის მხარეთათვის განმარტება ერთი მხრივ, მედიატორის ფუნქციაა, თუმცა მეორე მხრივ, წარმომადგენლით მონაწილე მხარეს ადვოკატი ამზადებს წინასწარ.

მედიაციაში მოლაპარაკების პროცესის უპირატესობა იმაში მდგომარეობს, რომ მხარეებს თავად აქვთ საშუალება ყოველგვარი სამართლებრივი მნიშვნელობის ტერმინების და დატვირთვის გარეშე ესაუბრონ ერთმანეთს, რაც სასამართლოში ხშირ შემთხვევაში არ ხდება, და მარტივი წინადადებებით და სიტყვებით³⁷⁰ (სიტყვებს, რომელთაც აქვთ მარტივი ახსნა და შეიძლება ყოველთვის მხარეების მიერ იქნეს ერთმანეთისთვის ლინგვისტურად განმარტებული), რაც ორივე მხარისთვის არის ალქმადი ეცადონ მიაღწიონ შეთანხმებას, რა დროსაც ერთმანეთთან გაცვლილი შეთავაზებების სიტყვითი მნიშვნელობის უკან სამართლებრივი დატვირთვა, როგორც წესი პირველად ეტაპზე არ იკვეთება.

ამ ეტაპს სხვა მრავალი დადებითი მხარეც გააჩნია, მათ შორის ის რომ უშუალოდ ეძლევათ მხარეებს საშუალება ხანგრძლივი დაპირისპირების ფონზე დაამყარონ პირველადი კონტაქტი ერთმანეთთან, ისევე როგორც დარწმუნდნენ რომ კონფლიქტი დაძლევადია თუ გარკვეულ დათმობაზე შეძლებენ წასვლას³⁷¹. მათ შორის მედიატორს ეძ-

368. *Hollander J.*, *Mediation for Civil Litigators*, Irwin Law Inc, 2013, 37.

369. *Nelson M.R.*, *Nelson on ADR*, Thomson Carswell, 2003, 101.

370. *Lee R.T.*, *Mouritsen C.S.*, *Judging Ordinary Meaning*, *The Yale Law Journal*, Volume 127, #4, New Haven, Connecticut, February 2018, 795.

371. *Elkington A.*, *Greene J.*, *Morgan G.*, *Shield G.*, *Simmonds T.*, *Skills for Lawyers*, Jordan Publishing Limited, 2003, 100.

ლევასაშუალება შეადგინოს და შეუთანხმოს მხარეებს დღის წესრიგი³⁷² მედიაციის პროცესის მსვლელობისა, რითაც მედიატორი ფაქტობრივ სადავეებს პროცესის მართვისა ხელთ იღებს და მხარეებს ითანხმებს დღის წესრიგით გათვალისწინებულ თანმიმდევრობაზე, თუმცა დღის წესრიგი პირველად კონტაქტამდევ³⁷³ შეიძლება იქნეს შემუშავებული და შეხვედრამდე მხარეებთან კომუნიცირებული, რაც ასევე დაწინაურებული პრაქტიკაა, განსაკუთრებით რთულ კომერციულ დავებში, რომელიც რამდენიმე შეხვედრის საჭიროებას მოითხოვს. მედიაციის შესახებ ჩატარებულ არაერთ კვლევაში მოდავე მხარეებს დაუფიქსირებიათ პოზიცია, რომ პირველადი³⁷⁴ შეხვედრა მეორე მხარესთან, რომელთანაც კონფლიქტში იმყოფებიან და დიდი ხნის მანძილზე არ ჰქონიათ უშუალო კონტაქტი, როგორც წესი ჭირს და უქმნის მხარეს ურთიერთობის დაწყების სირთულეს, თუმცა მედიატორის მხრიდან მოლაპარაკების პროცესის სწორი ფასილიტაციის შემთხვევაში ეს პრობლემა როგორც წესი დროულად აღმოფხვრილა.

მედიაციის ამ ეტაპის დაგეგმარებას ახდენს მხარის ადვოკატი და მიზანშეწონილია მან ქვემოთ საკითხებს დაუთმოს ყურადღება³⁷⁵:

- ა) ადვოკატმა უნდა გაანალიზოს რა კატეგორიის დავაზე მიმდინარეობს მოლაპარაკება და გაითვალისწინოს თავისი მხარის პიროვნება, ემოციური მდგრადობა მათ შორის.
- ბ) ადვოკატმა კარგად უნდა დაგეგმოს თუ რა ფორმით და დროით მოახდენს ან თუ საერთოდ მოახდენს კლიენტის ჩართულობას ახსნა-განმარტების გაკეთების პროცესში. მიაქციოს ყურადღება იმას თუ კლიენტის სახე რა კუთხით სჯობს პირველად შემხებლობაში დაანახოს მეორე მხარეს.

372. *Chern C.*, International Commercial Mediation, Informa London, 2008, 100.

373. *Buhning-Uhle C., Kirchoff L., Scherer G.*, Arbitration and Mediation in International Business, Kluwer Law International, 2006, 180, 181.

374. *Trams K.*, Die Mediationsvereinbarung-eine vertragsrechtliche Analyse, Tectum Verlag, 2008, 19.

375. *Hollander J.*, Mediation for Civil Litigators, Irwin Law Inc, 2013, 40, 41.

გ) მოამზადოს პრეზენტაცია და გააცნოს კლიენტს, ისევე როგორც იმსჯელოს მისი ჩართულობის შესახებ ახსნა-განმარტებით სიტყვაში.

მოლაპარაკების მსვლელობისას უშუალოდ მხარის მიერ ახსნა-განმარტებითი სიტყვის გაკეთებას აქვს თავისი დადებითი მხარეები, კერძოდ:

- მხარის მიერ პირველივე სტადიიდან პოზიციის ფიქსაცია აღიქმება, როგორც ნიშანი იმისა, რომ მხარე უშუალოდ და აქტიურად იქნება ჩართული მედიაციაში, რაც სასიკეთო მინიშნებაა იმისა, რომ მხარე მზად არის საკითხის შეთანხმებით დასრულებისა³⁷⁶.
- მხარეების ჩართულობა უზრუნველყოფს პროცესის სამართლებრივი ჟარგონისგან დაცვლას და მხარეებს აძლევს საშუალებას თავად ახსნან და დაახასიათონ დავა საკუთარი სიტყვებით და შეფასებით, რასთან აქვთ შემხებლობა და რა ჰგონიათ ხდება მათ შორის.
- მხარეების უშუალო ჩართულობა არის პირდაპირი სიგნალი ერთმანეთის მიმართ, რომ ღია და მზად არიან გადალახონ წინააღმდეგობები და აწარმოონ პირდაპირი დიალოგი მოლაპარაკების პროცესში, რაც როგორც წესი შედეგის მომტანია მედიაციაში.

შეიძლება ითქვას, რომ რიგ შემთხვევაში, როდესაც მხარეები კვალიფიციური წარმომადგენლით არ მონაწილეობენ მედიაციაში, მათი რეალური ჩართულობის კოეფიციენტი დაბალია მოლაპარაკებაში, რადგან ვერ ახერხებენ იმ მთავარი გზავნილის სწორედ ფორმულირებას და დაფიქსირებას, რაც მათ ინტერესებს უნდა ემსახურობდეს, ისევე როგორც ხშირია მათ შორის წარმომადგენლების ჩართულობით მიმდინარე მედიაციაშიც, როდესაც წარმომადგენლები ირჩევენ სტრატეგიას და ფორმალური პოზიციების დაფიქსირებით იფარგლე-

376. ადვოკატის გადმოსახედიდან: ეს ადვოკატის მიერ შემუშავებული სტრატეგიაა, ხოლო უშუალოდ მისი როლი მედიაციის პროცესში არაერთხელ იქნება წინა პლანზე წამოწეული, რაც ყველა ადვოკატს კარგად ესმის და მოეხსენება.

ბიან ახსნა-განმარტების სტადიაზე და მხოლოდ ისედაც მეორე მხარისთვის ცნობილ ინფორმაციას აფიქსირებენ, ელოდებიან რა მედიატორთან დამოუკიდებელ შეხვედრას, როდესაც რეალურ ინტერესებს და შესაძლო შეთანხმების ფორმულას დააფიქსირებენ მოლაპარაკების მიზნებისთვის. ერთობლივი შეხვედრის დროს მნიშვნელოვანია მხარეებმა არ მოახდინონ იმ სახის მიმართვების და შეფასებების³⁷⁷ განხორციელება ერთმანეთის და ფაქტების მიმართ, რაც დამატებით დაძაბულობას და დაპირისპირებას გამოიწვევს. ეს ერთი მხრივ, მედიატორის მხრიდან სწორედ დასაგეგმია, თუმცა მეორე მხრივ, მხარეთა სწორ პოზიციონირებას ამ კუთხით უდიდესი მნიშვნელობა ენიჭება.

3.3 ინტერესების გამოკვლევა მოლაპარაკებაში

მედიაციაში მიმდინარე მოლაპარაკების პროცესისათვის მნიშვნელოვანია როგორც მედიატორს ესმოდეს დავის მხარეების რეალური ინტერესები და მიზნები, ასევე მოდავე მხარეებს ჰქონდეთ სწორი წარმოდგენა საკუთარი და მეორე მხარის ინტერესებზე და მიზნებზე.

მედიაცია წარმოადგენს მოლაპარაკების ერთგვარ ფორმას, რა დროსაც თითოეულ მხარეს უნდა ჰქონდეს ნათელი და სრული პოზიცია ჩამოყალიბებული საკუთარ მიზნებზე და მის საფუძვლებზე, ისევე როგორც უნდა შეიქმნას საკუთარი ხედვა მეორე მხარის მიზნებსა და გეგმებზე; ამის შემგომ შეძლებს თითოეული მხარე დაასკვნას, თუ რას შეიძლება მეორე მხარე ფიქრობდეს მათ დასახულ გეგმებზე, რის მიღწევასაც ცდილობენ მედიაციაში³⁷⁸.

მნიშვნელოვანია, რათა მოლაპარაკების მსვლელობისას მხარეებმა მოახდინონ საკუთარი ინტერესების შესახებ მედიატორის

377. *Chern C.*, International Commercial Mediation, Informa London, 2008, 104.

378. *Chern C.*, The Commercial Mediator's Handbook, Informa Law from Routledge, New York, 2015, 72, 73.

სისტემატიური ინფორმირება³⁷⁹, რადგან პროცესის მანძილზე, იმის და მიხედვით, თუ როგორ იცვლება მხარეების პოზიციები, ავტომატურად ტრანსფორმირდება მათი ინტერესები და მიზნები³⁸⁰, რის შესახებ მედიატორი მხარეებმა საქმის კურსში უნდა ამყოფონ, რათა მედიატორმა შეძლოს შესაბამისი და ადექვატური საჭიროებებით პროცესის დაგეგმარება³⁸¹. ხშირია როდესაც მხარეები მედიაციას ერთი კონკრეტული გაულერებული ინტერესით იწყებენ და მათ შორის აღნიშნულ პოზიციას უფიქსირებენ მედიატორს, თუმცა ამ უკანასკნელს ის ფუნქციაც გააჩნია, გაერკვეს იმაში თუ რამდენად არის მხარის მიერ დემონსტრირებული ღია ინტერესი მხარის რეალური ინტერესი მოლაპარაკების პროცესში, უფრო მეტიც მედიატორზეა დამოკიდებული თუ რამდენად შეძლებს მხარის ნდობის მოპოვებას, რათა დავის მონაწილე მხარე/მხარეები თავად გაენდნონ მედიატორს და ამცნონ მოლაპარაკებაში დავის შეთანხმებით დასრულების კონკრეტული ხედვა მხარის გადმოსახედიდან³⁸².

ამ ყოველივეს მხარის წარმომადგენელი უნდა აანალიზებდეს და მათ შორის პროცესის კოორდინაციას ანხორციელებდეს, რათა შესაფერისი დრო და მომენტი იქნეს შერჩეული, რათა მხარის რეალური ინტერესი დააფიქსიროს მხარემ მედიატორის წინაშე, ამ კუთხით მხარე მედიაციაში მიმდინარე მოლაპარაკების პროცესის სხვადასხვა ეტაპებს

379. *Krysztopwicz A.*, Die Europaisierung des Mediationsrechts in Polen, Duncker & Humblot GmbH, Berlin, 2021, 122.

380. აღნიშნულს როგორც წესი მედიატორი უნდა აკონტროლებდეს; ხშირია როდესაც ამა თუ იმ სიახლის ან პოზიციის დაფიქსირების შემდგომ მედიატორი ეკითხება მეორე მხარეს: „რას ფიქრობთ, რადმენად შეიძლება ამან იმოქმედოს თქვენს პოზიციებზე?“ „როგორი იქნება თქვენი მიდგომა აღნიშნულისადმი?“, რაც ავტომატურად აძლევს მედიატორს საშუალებას აკონტროლოს მხარის პოზიცია და მუდმივად იცოდეს თუ რას წარმოადგენს მხარის ინტერესი და მიზნები მედიაციაში. მნიშვნელოვანია, რათა მედიატორს არ გამოორჩეს პროცესის მსვლელობის განვითარებული მოვლენები, რამაც შეიძლება მნიშვნელოვნად იმოქმედოს მხარის პოზიციის ჩამოყალიბებაზე.

381. *Chern C.*, The Commercial Mediator’s Handbook, informa Law from Routledge, New York, 2015, 73.

382. *Chern C.*, The Commercial Mediator’s Handbook, informa Law from Routledge, New York, 2015, 86.

უნდა სწორედ იყენებდეს, რა დროსაც თავად მხარეს ეძლევა საშუალება გამოიკვლიოს მეორე მხარის რეალური ინტერესები, ხოლო მედიატორს კი ორივე მხარის ინტერესის დადგენაში ეხმარება; მედიაცია ხომ ინტერესებზე მორგებული მოლაპარაკების წარმოების პროცესია.

3.4 მოლაპარაკების პროცესი მედიაციაში

როგორც ზემოთ აღინიშნა მედიაცია მხარეთა ინტერესებზე ორიენტირებულ მოლაპარაკებას წარმოადგენს და შესაბამისად ძალზედ მნიშვნელოვანია, რათა მედიატორს გააჩნდეს ერთი მხრივ, კარგი ცოდნა მოლაპარაკებების წარმოების ხელოვნების შესახებ და მეორე მხრივ, პრაქტიკული გამოცდილება და უნარები მოლაპარაკების წარმოების, ისევე როგორც თავად მხარეებს, თუმცა როდესაც მხარეზე საუბარი დოქტრინისეულად, ძირითად შემთხვევებში, მათ წარმომადგენელზე კეთდება აქცენტი³⁸³.

მედიაციის მიზნებისათვის მხარეებს მუდამ უნდა ახსოვდეთ, რომ თითქმის გამორიცხულია შემთხვევები, როდესაც პროცესის ინიცირების სტადიაზე ორივე მხარე იმ პირობით მოდიოდეს მოლაპარაკებათა მაგიდასთან, რაც შეთანხმების ტოლფასი იქნებოდა³⁸⁴, მაშინ არც მედიატორის საჭიროება დადგებოდა დღის წესრიგში, არამედ სახეზე არის მოცემულობა, როდესაც ორივე მხარეს აქვს ინტერესი დავის შეთანხმებით დასრულებისა, რაშიც ესაჭიროება მესამე ნეიტრალური მხარის - მედიატორის ჩართულობით, ორი- დასაწყისში დაშორებული პოზიციის დაახლოება, რის საშუალებას იძლევა კიდევ მედიაციის პროცესი, თუმცა იმ დათქმით, რომ ყველა მხარეს, მედიატორის ჩათვლით, გააზრებული აქვს და ესმის ის როლი და ფუნქცია, რაც მოლაპარაკების პროცესში მათ აკისრიათ.

383. *Chern C.*, *The Commercial Mediator's Handbook*, informa Law from Routledge, New York, 2015, 88.

384. *Chern C.*, *The Commercial Mediator's Handbook*, informa Law from Routledge, New York, 2015, 89.

მედიაციაში შეთანხმების მიღწევისთვის მნიშვნელოვანია, რათა მოლაპარაკების პროცესში ორივე მხარე იყოს ჩართული, ორიენტირებული იყვნენ არსებული კონფლიქტის ამოწურვაზე და ამ ყვალაფერს თავისთავად უნდა ხელმძღვანელობდეს მედიატორი, რომელიც უნდა უზრუნველყოფდეს მხარეთა მოლაპარაკებათა პროცესით დაინტერესებას, რა დროსაც შეთანხმების შესახებ და მის შინაარსთან დაკავშირებით საბოლოო გადაწყვეტილებას მხარეები იღებენ.

3.5 მედიაციაში მიმდინარე მოლაპარაკების პროცესში შეთანხმება და მისი აღსრულება

მედიაციაში მიმდინარე მოლაპარაკების პროცესში, როგორც წესი ინდივიდუალური შეხვედრების ბოლოს, რამაც შესაძლოა საკმაოდ დრო წაიღოს, რადგან სწორედ ამ დროს ხდება ძირითადი პირობების შესახებ მხარეების მუშაობა და შეჯერება პოზიციების, მედიატორი ახდენს მხარეებთან შემაჯამებელი შეხვედრის გამართვას³⁸⁵, რა დროსაც მედიატორი იმის და მიხედვით თუ რა შედეგი აქვთ მხარეებს პროცესის დასასრულს აჯამებს მოლაპარაკების პროცესს, ან დამატებით დროს აძლევს მხარეებს შეთანხმებისთვის, თუ ამის საჭიროება დგას და მხარეების მხრიდან ფიქსირდება ასეთი ნება, ან წყვეტს³⁸⁶ მედიაციის პროცესს, თუ გაგრძელების პერსპექტივას ვერცერთი მხარე ვერ ხედავს, რა დროსაც რაიმე დასაბუთებული გადაწყვეტილების დაწერის ვალდებულება მედიატორს არ აკისრია³⁸⁷, ან საუკეთესო შემთხვევაში, როდესაც სახეზეა მხარეებს შორის მოლაპარაკებაში მიღწეული შეთანხმება ავალეებს მხარეებს, მათ წარმომადგენლებს, როგორც წესი, ასეთის არსებობის შემთხვევაში, შეადგინონ შეთანხმების პროექტი, რომელსაც დამატებით ორივე მხარე გაეცნობა

385. *Buhring-Uhle G, Kirchhoff L., Scherer G.*, Arbitration and Mediation in International Business, Kluwer Law International, 2006, 183.

386. *Fuchshuber C.*, Mediation im Zivilrecht, Lexis Nexis, ARD Orac, Wien, 2004, 14.

387. *Lambert L.*, in Klöw J, Jürgens, Gläßer Ulla, Mediationsgesetz, Handkommentar, Nomos Kommentar, Nomos, Baden-Baden, 2014, 331.

და მოაწერენ ხელს. მნიშვნელოვანია, რათა მხარეებმა შეთანხმების მიღწევის შემთხვევაში ყველა საკითხი გაწერონ, რათა სრულად აღმოიფხვრას მათ შორის კონფლიქტი და არ დარჩეს რაიმე გაურკვეველი, რომ გამოირიცხოს შემდგომში რაიმე სახის დამატებითი კონფლიქტის წარმოშობა³⁸⁸; მედიატორი უნდა დარწმუნდეს, რომ ორივე მხარეს ნათლად ესმის თუ რაზე თანხმდება და გააზრებული აქვს მოლაპარაკებაში მიღწეული შეთანხმების შემდგომი შედეგები და მნიშვნელობა³⁸⁹. მნიშვნელოვანია, რათა შეთანხმება პასუხობდეს სამართლიანობის სტანდარტს³⁹⁰, რათა მედიაციისადმი ნდობა და ინტერესი არ შენელდეს მის მომხმარებლებში, მით უფრო იმის გათვალისწინებით, რომ მიღწეული შეთანხმება წარმოადგენს მხარეთა უშუალო გადაწყვეტილებას³⁹¹.

მოლაპარაკების სხვა ეტაპებისგან განსხვავებით³⁹² ამ სტადიაზე ყველაზე მეტად საჭირო არის კვალიფიციური იურისტის წარმომადგენლობა, რადგან რეალურად დგება მხარეებს შორის შეთანხმება, რომელიც ერთი მხრივ, რა თქმა უნდა მხარეთა ნებას გამოხატავს, თუმცა მეორე მხრივ, ის უნდა მოექცეს სამართლებრივ რეგულირებაში, რათა მათ შორის შედგეს როგორც აღსრულებადი აქტი სამართლებრივი პერსპექტივიდან და მათ შორის შესაძლებელი იყოს მისი სასამართლოს მხრიდან დამტკიცება³⁹³, ხოლო იმის გათვალისწინებით, რომ მედიატორი სამართლებრივი კუთხით რაიმე რჩევას მხარეებს ვერ და არ აძლევს მოლაპარაკების ფასილი-

388. *Trenczek T.M.A., Berning D., Lenz C., Will H.D.*, Mediation und Konfliktmanagement, Handbuch, 2.Auflage, Nomos, Baden-Baden, 2017, 301.

389. *Greger R., Unberath H., Steffek F.*, Recht der alternativen Konfliktlösung, 2.Auflage, C.H.BECK, München, 2016, 122.

390. *ჩიტაშვილი ნ.*, სამართლიანი შეთანხმება, როგორც მედიაციის ეთიკური ურღველობის საფუძველი, წელიწადული, ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის გამომცემლობა, 2016, 13.

391. *Oldenbruch H.*, Die Vertraulichkeit im Mediationsverfahren, Wissenschaftlicher Verlag Berlin/WVB, 2006, 6.

392. *Von Barga J.M.*, Gerichtsinterne Mediation, Mohr Siebeck, 2008, 46.

393. *Niedostadek A.*, (Hrsg) Praxishandbuch Mediation, Richard Boorberg Verlag, Stuttgart, 2010, 44.

ტირებისას და არც საბოლოო შეთანხმების ტექსტის სამართლებრივი რევიზირება შედის მედიატორის უფლებამოსილებებში, ამ სტადიაზე ორმაგად მნიშვნელოვანია მხარეებს ჰყავდეთ იურისტი წარმომადგენელი, რომელიც ან დაწერს სამართლებრივად გამართულ შეთანხმებას, ან მინიმუმ მოახდენს მხარეების მიერ გაწერილი შეთანხმების სამართლებრივ ჭრილში რევიზიას. მედიაციის შეთანხმებას მედიატორი როგორც წესი, არ აწერს ხელს³⁹⁴, არამედ ადგენს ანგარიშს³⁹⁵ ასეთი ვალდებულების არსებობის შემთხვევაში³⁹⁶ (მაგ: ავსტრია³⁹⁷, საფრანგეთი³⁹⁸, გერმანია³⁹⁹- ოქმის წარმოება შესაძლებელია მხოლოდ ორივე მხარის წინასწარი თანხმობის შემთხვევაში), რაც ძირითად შემთხვევებში გვხვდება სასამართლოსთან დაკავშირებული მედიაციის ფორმების დროს⁴⁰⁰.

მედიატორის მხრიდან საბოლოო შეთანხმებაზე ხელისმოწერა (აღნიშნულში არ იგულისხმება კერძო მედიაციის პროცესის მიზნებისთვის შემდგარი სამედიაციო მორიგება), როგორც წესი იშვიათ⁴⁰¹

394. *Hopt J.K., Steffek F.*, Mediation Principles and Regulations in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 44.

395. *De Palo G., Keller L.*, Mediation in Italy, in Hopt J.K., Steffek F., Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 676.

396. *Spencer D.*, Principles of Dispute Resolution, 2nd Edition, Thomson Reuters, 2016, 78.
[რიგ ქვეყნებში და იურისდიქციაში შეიძლება იყოს დადგენილი მედიატორის ვალდებულებად, რათა მან შეადგინოს პროცესის დასრულების შემდგომ ოქმი, რაც მიეწოდება სასამართლოს, რომელიც არ არის დეტალური არამედ უთითებდეს მიზეზებზე იმისა თუ რა გახდა შეუთანხმებლობის შემთხვევაში გადამწყვეტი საკითხი]

397. *Hopt J.K., Steffek F.*, Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 69.

(ავსტრიაში მედიატორის კანონისმიერ ვალდებულებას წარმოადგენს მედიაციის დასრულების შემდგომ 7 წლის მანძილზე შეინახოს მედიაციის პროცესში შედგენილი წარმოების ოქმები)

398. *Deckert K.*, Mediation in France, in Hopt J.K., Steffek F., Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 485.

399. *Tochtermann P.*, Mediation in Germany, in Hopt J.K., Steffek F., Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 556.

400. *Partridge M.V.B.*, Alternative Dispute Resplution, Oxford University Press, Oxford, 2009, 92.

401. *Jessel-Holst C.*, Mediation in Hungary, in Hopt J.K., Steffek F., Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 613.

შემთხვევებში ხდება⁴⁰², დამოკიდებულია ამა თუ იმ იურისდიქციით გათვალისწინებულ საკანონმდებლო სტანდარტზე.

მედიაციისთვის მახასიათებელი და მნიშვნელოვანი საკითხია, როდესაც მხარეები ბოლომდე დაიხარჯნენ პროცესში და ერთგვარად შეჯერებულები არიან შეთანხმებასა და მის პირობებზე, მედიატორმა მოახდინოს პროცესის იმ ფორმით გაგრძელება, რათა მხარეებმა რეალურად მოაწერონ ხელი⁴⁰³ მედიაციის შეთანხმებას იმ დღესვე, რა თქმა უნდა, დამატებით პირობების გაანალიზებით და შეფასებით, რათა არ მოხდეს პროცესის სხვა დროისთვის გადადება, რადგან ალბათობა მაღალია იმისა, რომ მოხდება რომელიმე მხარის მხრიდან აზრის ცვლილება ან ისეთი დამატებითი პირობის ინიცირება, რაც გამოიწვევს პროცესის გახანგრძლივებას, შესაძლებელია ჩაშლას. მედიაციის მთავარი და ცენტრალური საკითხია, რომ მედიატორი უწყვეტად უნდა ახდენდეს მხარეების ინტერესების სისტემატიურ ანალიზს, რადგან სწორედ მხარეთა ინტერესები წარმოადგენს საშუალებას შეთანხმების მიღწევის მედიაციაში⁴⁰⁴.

ევროპული დირექტივა მედიაციის შესახებ⁴⁰⁵ ავალდებულებს წევრ ქვეყნებს, რათა მათ საკუთარ კანონმდებლობაში უზრუნველყონ წერილობით შედგენილი მედიაციის შეთანხმების აღსრულების შესაძლებლობა⁴⁰⁶, თუმცა დაზუსტებული არ არის ეს უნდა ხდებოდეს ცალსახად სასამართლოს თუ სხვა კომპეტენტური რგოლის მიერ⁴⁰⁷.

402. *Lopez M.L.V.*, Mediation in Spain, in Hopt J.K., Steffek F., Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 848.

403. *Waring M.*, Commercial Dispute Resolution, CLP Legal Practice Guides/College of Law Publishing, 2016, 160.

404. *Wendenburg F.*, Der Schutz der schwächeren Partei in der Mediation, Mohr Siebeck, Tübingen, 2013, 39.

405. Directive 2008/52/EC, of the European Parliament and of the Council, on Certain Aspects of Mediation in Civil and Commercial Matters, 21 May 2008, об.: <<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/ALL/?uri=CELEX:32008L0052>>, [15.05.2018]

406. *Rosenbaum C.*, Die Umsetzung der Richtlinie EG 52/2008 über Mediation in Zivil und Handelssachen in Deutschland und Spanien, Verlag Dr.Kovac, 2023, 32.

407. *Esplugues C.*, Civil and Commercial Mediation in Europe, Intersentia (Cambridge-Antwerp-Poland), Vol. II, 2014, ISBN 978-1-78068-130-6, 10.

ყურადღება უნდა მიექცეს, რომ ევროპული დირექტივის მიხედვით უზრუნველყოფილი უნდა იყოს სტანდარტი, რომ მედიაცია არ უნდა იქნეს მიჩნეული, როგორც „სუსტი“ ალტერნატივა⁴⁰⁸ სამართლებრივ სამართალწარმოებასთან შედარებით, აღსრულების კუთხით. შეიძლება ითქვას, რომ ევროპული დირექტივის მიღებამ⁴⁰⁹ განაპირობა მრავალ ევროპულ ქვეყანაში მედიაციაში მიღწეული შეთანხმების აღსრულების მექანიზმის კუთხით ეფექტური რეფორმის განხორციელება⁴¹⁰.

ამ კუთხით ნიშანდობლივია შემდეგი, რომ რიგ ქვეყნებში აღსრულების საკითხი რეგულირებულია სასამართლოს ფორმატში, კერძოდ, მოსამართლის მიერ ხდება სამედიაციო შეთანხმების საბოლოო დამტკიცება და საჭიროების შემთხვევაში საქმეზე სააღსრულებო ფურცლის გაცემა (ისევე როგორც რიგ შემთხვევაში შესაძლებელია შეთანხმების სანოტარო აღსრულების გამოყენებით უზრუნველყოფა), ანუ სასამართლოს მიერ დამტკიცებული მედიაციის შეთანხმება, როგორც წესი უზრუნველყოფილია სასამართლოს აღსრულების პროცედურებით⁴¹¹. მედიაციის პროცესში მიღწეული შეთანხმება მხარეთა მონაპოვარია და პასუხისმგებლები არიან ერთმანეთის მიმართ მის ნებაყოფლობით⁴¹² აღსრულებაზე, ხოლო საჭიროების შემთხვევაში საკუთარი შეხედულებით შეუძლიათ მიმართონ შეთანხმების დადასტურების ფორმას სასამართლოს მეშვეობით⁴¹³.

თუმცა შეიძლება ითქვას, რომ არც ერთი ეს ფორმა სრულად არ

408. *Esplugues C., Barona S.*, Global Perspectives on ADR, Intersentia, Cambridge, 2014, 48.

409. *Rosenbaum C.*, Die Umsetzung der Richtlinie EG 52/2008 über Mediation in Zivil und Handelssachen in Deutschland und Spanien, Verlag Dr.Kovac, 2023, 32.

410. *Hopt J.K., Steffek F.*, Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 47.

411. ICLG – The International Comparative Legal Guide to: Litigation & Dispute Resolution, Global Legal Group, 6th edition, 2013, 21.

412. *Esplugues C., Barona S.*, Global Perspectives on ADR, Intersentia, Cambridge, 2014, 48.

413. *Shamir Y., Kutner R.*, Alternative Dispute Resolution Approaches and Their Application., Unesco 2003, 30 (ვებ გვერდიდან: <http://www.academia.edu/download/37348802/alternative_dispute_resolution_approaches.pdf>). [15.05.2018]

აკმაყოფილებს დირექტივის მოთხოვნას⁴¹⁴, რადგან ეს ფორმები ითხოვს მხარისგან ან დამატებით შეთანხმების გაფორმებას, ან სასამართლოში სარჩელის შეტანას, მაშინ როდესაც დირექტივა წევრ ქვეყნებს ავალდებულებს უზრუნველყონ ისეთი მექანიზმი⁴¹⁵, ისეთი პროცედურა, რომელიც მხარეებს აძლევს საშუალებას ორივეს თანხმობის შეთხვევაში შეთანხმება იყოს აღსრულებადი⁴¹⁶.

მედიაციაში მოლაპარაკებით მიღწეული შეთანხმება არის ჩვეულებრივი ხელშეკრულება მხარეებს შორის, რომელიც მიღწეულია უშუალოდ მხარეების ხელით და მათი მონაწილეობით, ეს არ არის გარეშე მესამე პირის მიერ მიღებული რაიმე გადაწყვეტილება, რომელსაც სავალდებულო ხასიათი აქვს, უფრო მეტიც მედიაციაში მიღწეული შეთანხმება ის ნებაყოფლობითი აქტია, რომელსაც უფრო მეტი პერსპექტივა უნდა გააჩნდეს აღსრულების, ვიდრე ნებისმიერი სავალდებულო ხასიათის გადაწყვეტილებას, რადგან მისი ნებაყოფლობითი აღსრულება წარმოადგენს მხარეების ნებას და ინტერესს, რადგან მათ თავად ამ ფორმის შეთანხმებას მიაღწიეს, რაც ივარაუდება რომ უნდა ნებაყოფლობით აღასრულონ კიდევ. მხარეები სწორედ იმიტომ ეთანხმებიან იმ შეთანხმებას, რასაც აწერენ ხელს რომ ის პირობები მათთვის მისაღებია, შესაბამისად, რა თქმა უნდა მედიაციაში მიღწეული შეთანხმების აღსრულებისადმი ნაკლები უნდა იყოს პრობლემა.

ეს მახასიათებელი ნიშანი მედიაციაში მიღწეულ შეთანხმებას უპირატესობად⁴¹⁷ უნდა ჩავუთვალოთ, ვიდრე თუნდაც სასამართლო გადაწყვეტილებასთან შედარებით, რომელი გადაწყვეტილებისადმი, როგორც წესი ორივე მხარე არ არის კეთილგანწყობით გამსჭვალული.

414. *Esplugues C.*, *Civil and Commercial Mediation in Europe*, Intersentia (Cambridge-Antwerp-Poland), Vol. II, 2014, ISBN 978-1-78068-130-6, 10.

415. *Rosenbaum C.*, *Die Umsetzung der Richtlinie EG 52/2008 über Mediation in Zivil und Handelssachen in Deutschland und Spanien*, Verlag Dr.Kovac, 2023, 35.

416. *Frauenberger-Pfeiler* in *Fucik/Konecny/Lovrek/Oberhammer* (eds) 2010, 242.

417. *Hopt J.K., Steffek F.*, *Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 45.

აღსანიშნავია, რომ მეორე მხრივ, ყველა ქვეყნის იურისდიქციას აქვს ინტერესი მედიაციაში მოლაპარაკებით მიღწეული შეთანხმება შედგეს როგორც აღსრულებადი აქტი, რადგან წინააღმდეგ შემთხვევაში მედიაციამ, როგორც პროცესმა დავის გადაწყვეტისა შეიძლება ბუტაფორიული და არაპრაქტიკული მექანიზმის სახე მიიღოს, შესაბამისად მათ შორის ევროდირექტივაში რაიმე სახის პირდაპირი გაწერილი წესი არ არის მოცემული, თუმცა ცალსახაა მითითება იმაზე, რომ საჭიროა წევრმა ქვეყნებმა შექმნან მედიაციაში მოლაპარაკებით მიღწეული შეთანხმების აღსრულების წინაპირობები⁴¹⁸.

ისეთ იურისდიქციებში სადაც მედიაცია წარმოადგენს სასამართლოს ფორმატში წარმოებულ პროცესს, უზრუნველყოფილია მისი როგორც სასამართლოს აქტის სახით აღსრულების შესაძლებლობა⁴¹⁹.

აღნიშნულზე მათ შორის საუბარია მედიაციის შესახებ მიღებულ ევროდირექტივაში⁴²⁰, რომელიც წევრ სახელმწიფოებს ავალებს, რათა შიდა კანონმდებლობით უზრუნველყოფილ იქნეს მედიაციის შეთანხმების აღსრულების პროცედურა⁴²¹ სასამართლოს ან სხვა კომპეტენტური ორგანოს მიერ, რა დროსაც დიდი მნიშვნელობა ენიჭება მედიაციაში მიღწეული შეთანხმების კანონიერებას⁴²², რათა ის პასუხობდეს ქვეყანაში მოქმედი საჯარო წესრიგის და კანონმდებლობის

418. *Steffek F.*, Mediation, in *The Max Planck Encyclopedia of European Private Law*, Volume II, Basedow J., Hopt J.K., Zimmermann R., Stier A., Oxford University Press, Oxford, 2012, 1165.

419. *Menkel-Meadow J.C., Love P.L., Schneider A.K., Sternlight R.J.*, *Dispute Resolution Beyond the Adversarial Model*, Wolters Kluwer Law&Business, Aspen Publishers Inc, 2011, 326.

420. *Bolten Kerim.*, *Dispute Resolution Mechanisms in Merger and Acquisition Transactions*, Legal, 2016, 55.

421. *Mediation Directive 2008/52/EC*, Article 6: წევრმა ქვეყნებმა უნდა უზრუნველყონ ორივე მხარისთვის, ან ერთ-ერთი მხარისთვის, მეორე მხარის თანხმობით, რათა მედიაციაში მიღწეული წერილობითი შეთანხმება იქნეს აღსრულებადი აქტი, გარდა ისეთი შემთხვევებისა, როდესაც აღნიშნული შეთანხმება ეწინააღმდეგება წევრი ქვეყნის კანონმდებლობას ან კანონმდებლობა არ იცნობს შეთანხმებაში გაწერილი შინაარსის აღსრულების შესაძლებლობას.

422. *Rosenbaum C.*, *Die Umsetzung der Richtlinie EG 52/2008 über Mediation in Zivil und Handelssachen in Deutschland und Spanien*, Verlag Dr.Kovac, 2023, 36.

მოთხოვნებს და არ იყოს უკანონო აქტი⁴²³ და არ ეწინააღმდეგებოდეს კანონის იმპერატიულ მოთხოვნებს⁴²⁴.

3.5.1 მოლაპარაკების შედეგად მიღწეული სამედიაციო მორიგების აღსრულების წესი ქართულ კანონმდებლობაში

მოლაპარაკების შედეგად მიღწეული სამედიაციო მორიგების აღსრულების პროცესი, ისევე როგორც თავად მედიაცია, აბსოლიტურად ნებაყოფილობითია მოქმედი ქართული კანონმდებლობის თანახმად, კერძოდ, მორიგების მიღწევის შემთხვევაში უშუალოდ მხარეების ნების და საჭიროების საკითხია რამდენად მოახდენენ მიღწეული მორიგების აღსრულებად აქტად ქცევას და ასეთ შემთხვევაში კანონმდებლობით გათვალისწინებულია შესაბამისი პროცედურები, რაც მათ გადაწყვეტილებას სისრულეში მოიყვანს.

„მედიაციის შესახებ“ საქართველოს კანონის თანახმად მხარეთა შეთანხმებით, სამედიაციო მორიგება შეიძლება სასამართლომ აღასრულოს⁴²⁵. უნდა აღინიშნოს, რომ კანონის აღნიშნულ დანაწესში, სადაც საუბარია „სამედიაციო მორიგებაზე“, რა თქმა უნდა, მოიაზრება როგორც სასამართლო მედიაციის ფორმატში, ასევე კერძო მედიაციის პროცესში მიღწეული სამედიაციო მორიგების აღსრულების შესაძლებლობა, ისეთ შემთხვევაში, როდესაც მიღწეული მორიგების მხარეები გამოავლენენ შესაბამის ნებას და დაინიცი-რებენ (ერთ-ერთი ან ორივე მხარე⁴²⁶) კანონმდებლობით გათვალისწინებულ აღსრულების პროცედურას.

423. *ჩიტაშვილი ნ.*, სამართლიანი შეთანხმება, როგორც მედიაციის ეთიკური ურღვეობის საფუძველი, წელიწდეული, ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის გამომცემლობა, 2016, 17.

424. *Esplugues C., Louis M.*, New Developments in Civil and Commercial Mediation, Global Comparative Perspectives, *Ius Comparatum*, Springer International Publishing Switzerland, 2015, 286.

425. იხ. „მედიაციის შესახებ“ საქართველოს კანონი, მუხლი 13.1

426. იხ. „მედიაციის შესახებ“ საქართველოს კანონი, მუხლი 13.2

მოქმედი სამოქალაქო საპროცესო კანონმდებლობა ითვალისწინებს „მედიაციის შესახებ“ საქართველოს კანონის სტანდარტით მიღწეული სამედიაციო მორიგების აღსრულების შესაბამის პროცედურებს, კერძოდ:

- სასამართლო მედიაციის ფარგლებში მიღწეული სამედიაციო მორიგების შემთხვევაში, რა დროსაც წყდება მიმდინარე სასამართლო საქმისწარმოება მხარეებს შორის ძირითად სასარჩევლო მოთხოვნებზე⁴²⁷, მიღწეული მორიგების მხარეები ან ერთ-ერთი მხარე უფლებამოსილია განცხადებით მიმართოს იმავე სასამართლოს;
- კერძო მედიაციის ფარგლებში მოლაპარაკებით მიღწეული სამედიაციო მორიგების შემთხვევაში მიღწეული მორიგების მხარეები ან ერთ-ერთი მხარე უფლებამოსილია განცხადებით მიმართოს საკუთარი საცხოვრებლის ან იურიდიული მისამართის შესაბამის რაიონულ (საქალაქო) სასამართლოს.

ორივე შემთხვევაში მხარეების მოთხოვნას უნდა წარმოადგენდეს სამედიაციო მორიგების აღსრულება და სასამართლოს უნდა წარედგინოს მიღწეული სამედიაციო მორიგების დედანი ან სათანადოდ დამოწმებული ასლი, ხოლო კერძო მედიაციის შედეგად მიღწეული მორიგების აქტის აღსრულების მოთხოვნის შემთხვევაში დამატებით უნდა წარედგინოს მედიაციის თაობაზე შეთანხმება⁴²⁸, რა დროსაც სასამართლოს აქვს შესაძლებლობა, როგორც ზეპირი მოსმენის გარეშე (განცხადების მიღებიდან 10 დღეში), ასევე მხარეთა მონაწილეობით ზეპირი მოსმენის ფორმატში (განცხადების მიღებიდან 30 დღეში) განიხილოს აღსრულების საკითხი და წარდგენილი სამედიაციო მორიგების აქტი შეაფასოს კანონთან, საჯარო წესრიგთან შესაბამისობის და შეთანხმებული პირობების აღსრულებაუნარიანობის კუთხით, რის შედეგად სასამართლო უფლებამოსილია მიიღოს განჩინება სა-

427. იხ. „საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსი“, მუხლი 272 - დ¹

428. იხ. „საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსი“, მუხლი 363³¹

კითხის დაკმაყოფილების ან აღსრულებაზე უარის თქმის თაობაზე, რაც ექვემდებარება ერთჯერად გასაჩივრებას ზემდგომ ინსტანციაში კერძო საჩივრის ფორმით, ხოლო აღსრულების მოთხოვნის დაკმაყოფილების შემთხვევაში სასამართლო იღებს რა საქართველოს სახელთ განჩინებას, დასტურდება მხარეთა მიერ მიღწეული შეთანხმების შინაარსი და სასამართლო გასცემს საქმეზე სააღსრულებო ფურცელს⁴²⁹.

აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ აღსრულების მოთხოვნით შემდგარი სასამართლო სხდომა წარმოადგენს იმ ტიპის სასამართლო განხილვას, რაც მსგავსია სასამართლოს მხრიდან მის წინაშე მხარეთა მხრიდან წარდგენილი მორიგების აქტის დამტკიცების პროცესისა⁴³⁰, რაც არ წარმოადგენს მედიაციის პროცესის რაიმე ეტაპს ან ფაზას და მხარეები მოქმედებენ საპროცესო კანონმდებლობით მათთვის გარანტირებული საპროცესო უფლება-მოვალეობებით სრულად (კერძოდ, დააზუსტონ მორიგების პირობები, შეცვალონ, და აშ).

429. იხ. „საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსი“, მუხლი 363³³

430. დღეის მდგომარეობით, იურიდიულ წრეებში, აქტუალურად იხილება სსიპ „საქართველოს მედიატორთა ასოციაციის“ ინიციატივით საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსში ცვლილებების გატარების საჭიროება, რომლის საფუძველზე შესაძლებელი უნდა გახდეს სასამართლო მედიაციის შემთხვევაში მიღწეული სამედიაციო მორიგების იმავე წარმოებაში დადასტურება სასამართლოს მხრიდან მხარეთა შესაბამისი ნების არსებობის შემთხვევაში.

კერძოდ, საუბარია საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 272-ე მუხლის „დ1“ პუნქტის იმგვარ ტრანსფორმირებაზე, რომელიც სამედიაციო მორიგების დადგომას არა პირდაპირ წარმოების შეწყვეტად მიიჩნევს, არამედ, მხარეთა ასეთი შუამდგომლობის არსებობის შემთხვევაში, სამედიაციო მორიგების დამტკიცებით საქმის წარმოების შეწყვეტად, რაც გაცილებით ეფექტურს გახდის მედიაციის პროცესს და ამასთანავე მხარეებს დაუზოგავს დროს და ხარჯებს და არ იქნება საჭირო მიღწეული სამედიაციო მორიგების ახალი წარმოებით სასამართლოში შებრუნება დადასტურების მიზნებისთვის. აღნიშნული ცვლილების პროექტის ინიციატორს უშუალოდ ნაშრომის ავტორი წარმოადგენს.

3.6 მედიაციაში მოლაპარაკების პროცედურული წესები და მათი ეფექტიანი გამოყენების მექანიზმები

3.6.1 საერთო და ინდივიდუალური შეხვედრების მნიშვნელობა მედიაციის პროცესში მიმდინარე მოლაპარაკებისას

მედიაციაში მიმდინარე მოლაპარაკების პროცესში პირველი ერთობლივი შეხვედრისა და ახსნა-განმარტებების დასრულების შემდგომ მედიატორი ორივე მხარეს ცალ-ცალკე⁴³¹ მათთვის გამოყოფილ ფართში ანთავსებს და იწყებს მხარეებთან ინდივიდუალური⁴³² (ე.წ. *caucus / Einzelgespräche*) შეხვედრის სესიას⁴³³, რა დროსაც მედიატორს და მხარეებს ეძლევათ საშუალება უფრო დეტალურად, მათთვის კომფორტულ კონფიდენციალურ გარემოში⁴³⁴ მედიატორის პირისპირ შეეხონ დავის არსს, მის გამომწვევ მიზეზებს და მხარის ინტერესებს, რომლის გარშემოც ის მზად არის მიაღწიოს შეთანხმებას.

ინდივიდუალური შეხვედრის სესია მნიშვნელოვანი და სასარგებლო⁴³⁵ ეტაპია მედიაციაში მიმდინარე მოლაპარაკებისას, რადგან სწორედ ამ სტადიაზე ხდება მხარეთა მხრიდან ნათელი სურათის ჩამოყალიბება იმის შესახებ თუ რა მოტივები ამოძრავებთ და რისი მიღწევა სურთ; მნიშვნელოვანია მედიატორის მიერ მისი უნარების გამოყენებით მხარეს მიეცეს საშუალება კარგად დაინახოს მისი რეალური პოზიციები⁴³⁶. იმის გათვალისწინებით, რომ პრაქტიკაში ხშირია, როდესაც პირველი ერთობლივი შეხვედრა მხარეთა მიერ არჩეული

431. *Cooley W.J.*, *Mediation Advocacy*, 2nd Ed, NITA, Notre Dame, 2002, 140, 149.

432. *Längsfeld A.*, *Anwaltspflichten und Mediation*, Duncker&Humblot, Berlin, 2015,144.

433. *Chern C.*, *International Commercial Mediation*, Informa London, 2008, 96.

434. *Hola L., Urbanova M., Vecera M., Holas J.*, *Mediation in the Reflection of Law and Society*, Wolters Kluwer, 2022, 5.

435. *Kolodej C.*, *Settingstechniken und Prozessgestaltung bei (hoch)eskalierten Konflikten*, *Zeitschrift für Konflikt-Management*, 17 Jahrgang, Heft 1/2014, Januar/Februar, Seiten 1-32, PVSt 47561,13.

436. *Buhring-Uhle C., Kirchhoff L., Scherer G.*, *Arbitration and Mediation in International Business*, Kluwer Law International, 2006, 182.

ტაქტიკის შედეგად მხოლოდ ფორმალურია და არ ავლენენ რეალურ მზაობას კონკრეტულ შეთანხმების პირობებით დავის დასრულებაზე, ინდივიდუალურ სესიაზე მედიატორს ეძლევა საშუალება გაარკვიოს რეალური სურათი მხარის მოლოდინების და ინტერესების შესახებ. ამ ეტაპზე მედიატორი მხარეებს ალაპარაკებს მათი გადმოსახედიდან იმ ალტერნატივებზე⁴³⁷ რაც შესაძლებელია განხილულ იქნეს დავის შეთანხმებით დასრულების მიზნით, ცდილობს მხარეებს შეუქმნას სრული თავისუფლება პოზიციების ჩამოყალიბებისა⁴³⁸ და შეფასებისთვის, რათა თითოეულ მოდავე მხარეს ზუსტად ესმოდეს თუ რა პირობებზე არიან მზად წავიდნენ შეთანხმებაზე.

მსგავსი ინდივიდუალური შეხვედრა მედიაციის პროცესის მსვლელობისას შესაძლებელია რამდენჯერმე გაიმართოს მედიატორსა და მხარეს შორის, რა დროსაც მედიატორი ერთი მხრივ, ისმენს მხარის მოსაზრებებს და ინტერესებს, ხოლო მეორე მხრივ, უზიარებს მეორე მხარის მოსაზრებებს და შეთავაზებას მორიგების პირობის შესახებ და ერთობლივად მსჯელობენ პოზიციის მიზანშეწონილებაზე მხარის ინტერესებიდან გამომდინარე. დოქტრინისეულად არ არის გაწერილი თუ რომელ მხარეს უნდა ან შეიძლება შეხვდეს მედიატორი პირველად⁴³⁹, თუმცა ამას პრაქტიკაში თავად მედიატორი წყვეტს და ათანხმებს ორივე მხარესთან, რათა მათ ჰქონდეს ერთი მხრივ, სწორი ინფორმაცია და მეორე მხრივ, არ დაკარგონ ნდობა მედიატორის მიმართ ან არ ჩათვალონ ის მიკერძოებულად ამა თუ იმ მხარის შერჩევის შემთხვევაში პირველი ინდივიდუალური სესიის მიზნებისათვის. ხშირია შემთხვევა, როდესაც პრაქტიკაში მედიატორი პირველ სესიას მასთან მართავს, ვინც პირველ ერთობლივ გაცნობით შეხვედრაზე გააკეთა ახსნა-განმარტებითი სიტყვა, რითაც ტაქტიკურად გამოირიცხება შერჩევითობის განცდა მხარეებში. თუმცა,

437. *Trams K.*, Die Mediationsvereinbarung-eine vertragsrechtliche Analyse, Tectum Verlag, 2008, 21.

438. *Trenczek T.M.A., Berning D., Lenz C., Will H.D.*, Mediation und Konfliktmanagement, Handbuch, 2.Auflage, Nomos, Baden-Baden, 2017, 296, 297.

439. *Chern C.*, International Commercial Mediation, Informa London, 2008, 96.

ამ კუთხით მედიატორმა უნდა იხელმძღვანელოს პრაქტიკული საჭიროებებიდან გამომდინარე, რაც საქმის მსვლელობისას ფიქსირდება. ამასთანავე, გასათვალისწინებელია, რომ მხარეებს წინასწარ უნდა ჰქონდეთ ინფორმაცია იმის შესახებ თუ რა დროს გასტანს ინდივიდუალური შეხვედრა და რა თემატიკას შეეხება ის.

ინდივიდუალური შეხვედრის წარმოებისას მედიატორს რიგ შემთხვევაში მოუწევს მხარეებისთვის იმის შესხენება, რომ მხარეებმა თავად უნდა შეთავაზონ ერთმანეთს დავის შეთანხმებით დასრულების პირობები და რომ მედიაციაში მათი ნების შესაბამისად მოვიდნენ, რადგან ხშირი შეიძლება იყოს შემთხვევა, როდესაც მხარე ვერ ან არ ერთვება მედიაციაში მისი პირველადი დანიშნულებით და აქვს შთაბეჭდილება, რომ მის სამართლებრივ პოზიციას ალტერნატივა არ აქვს სასამართლოში⁴⁴⁰, რა დროსაც უწევს მედიატორს იმ შესაძლო რისკებისთვის ხაზგასმა, რაც სასამართლო საქმისწარმოებას სდევს თან, რის პარალელურად ახდენს მედიაციის უპირატესობების წინა პლანზე წამოწევას. რეალურად ამ ყველაფრის თავიდან არიდების წინაპირობა, ხშირ შემთხვევაში მხარეების ადვოკატივით წარმომადგენლობა წარმოადგენს.

ინდივიდუალური შეხვედრების განმავლობაში რეალურად ყალიბდება მხარის პოზიცია და შეთავაზებები დავის შეთანხმებით დასრულების შესახებ, ისევე როგორც ანალიზი საკუთარი და მეორე მხარის შეთავაზებების მიზანშეწონილობისა, რაშიც მედიატორი ინტენსიურად არის ჩართული და მხარეს სრულ შესაძლებლობას ანიჭებს იმსჯელოს და შეაფასოს⁴⁴¹ დავის შეთანხმებით დასრულების ყველა შესაძლო ვარიანტი⁴⁴².

ამ სტადიის ნაწილია მხარეების მიერ რეალური წინადადებების შემუშავება და მათ პერსპექტივაზე ფიქრი, რაშიც მედიატორი უნდა

440. იქვე, 96.

441. *Ware S.J.*, Principles of Alternative Dispute Resolution, 3rd Ed, West Academic Publishing, 2016, 393.

442. იქვე, 97.

დაეხმაროთ მხარეებს, როცა ყოველგვარი შეფასებების გარეშე პირველად მედიატორის დახმარებით მხარე ახდენს მისი მხრიდან შემუშავებული და მეორე მხარის მიერ შემოთავაზებული მორიგების პირობების გენერირებას⁴⁴³, რის შემდგომ გარკვეული დრო მხარე და მისი წარმომადგენელი, რიგ შემთხვევაში მედიატორის დასწრებით აფასებენ და აკეთებენ არჩევანს თუ რომელი პირობა იქნებოდა მათი ინტერესებისთვის ყველაზე მისაღები გამოსავალი. როგორც წესი, აღნიშნული ეტაპი ყველაზე შრომატევადია, რა დროსაც პარალელურ რეჟიმში მედიატორის გამოყენებით მხარე მეორე მხარესთან ახდენს პირობების შევაჭრებას და შესაბამისად აანალიზებს თავისი პოზიციების პერსპექტივას⁴⁴⁴, ისევე როგორც საჭიროების შემთხვევაში მედიატორს შეუძლია ინდივიდუალური შეხვედრა გადაიყვანოს ერთობლივ შეხვედრაში⁴⁴⁵ ორივე მხარის მონაწილეობით, კონკრეტული საკითხის ერთად შეფასების მიზნით და შემდგომ დაუბრუნდეს ინდივიდუალური შეხვედრის სესიას.

მნიშვნელოვანია რომ ამ დროს მხარეებმა შეძლონ და ყველა იმ შესაძლო ოფციაზე იფიქრონ, შეიმუშაონ და გაცვალონ შეთავაზებები⁴⁴⁶, რაც შესაძლოა მათ ინტერესებს შეეფერებოდეს და ჰქონდეთ მზაობა შეთანხმებას მიაღწიონ. სწორედ ასეთი სამუშაო პროცესის შექმნა, დროულად და სწორი დანიშნულებით მხარეების ინდივიდუალური და ერთობლივი შეხვედრების ორგანიზება, წარმოადგენს მედიატორის ფუნქციას, თუმცა ამ პროცესში ყველას თავისი როლი და დატვირთვა გააჩნია, რის სწორად შესრულების გარეშე მედიაცია მხარეებს შედეგს ვერ მოუტანს.

443. *Buhring-Uhle C., Kirchhoff L., Scherer G.*, Arbitration and Mediation in International Business, Kluwer Law International, 2006, 182.

444. *Buhring-Uhle C., Kirchhoff L., Scherer G.*, Arbitration and Mediation in International Business, Kluwer Law International, 2006, 182.

445. იქვე, 185.

446. *Trenczek T.M.A., Berning D., Lenz C., Will H.D.*, Mediation und Konfliktmanagement, Handbuch, 2.Auflage, Nomos, Baden-Baden, 2017, 299.

3.7 ალტერნატივების შეუზღუდავობა, როგორც მედიაციაში მიმდინარე მოლაპარაკების მახასიათებელი

მედიაციაში მიმდინარე მოლაპარაკების პროცესს ახასიათებს ალტერნატივების შეუზღუდაობა⁴⁴⁷, რაც გულისხმობს პროცესში ჩართული მხარეთა მხრიდან შეთანხმების მიზნით სხვადასხვა შესაძლო პირობის გაცვლას და შეთავაზებას ერთმანეთისათვის, რაც რეალურად იძლევა საშუალებას დავა სრულად იქნეს ამოწურული და დარეგულირდეს მხარეთა შორის არსებული ნებისმიერი საკთხი მათი ნების შესაბამისად.

აღნიშნული პრინციპი მეტად მნიშვნელოვანია და რეალურად ასახავს თავის თავში მედიაციის ხიბლს და არსს, რადგან სასამართლოსგან და დავის გადაწყვეტის სხვა ალტერნატიული საშუალებებისგან განსხვავებით მედიაციაში მოლაპარაკების პროცესი აძლევს კონფლიქტში მყოფ მხარეებს შესაძლებლობას, დავის რეალურად და სრულყოფილად ამოწურვის და შეთანხმების მიღწევის კუთხით, ერთდროულად იმუშაონ გადაწყვეტილების რამდენიმე ვერსიაზე, ისევე როგორც კონკრეტული პირობის შეუთანხმებლობის შემთხვევაში სინჯონ სხვა ალტერნატივები და ეცადონ მათზე შეთანხმების მიღწევა, რაც რეალური ფუფუნებაა მხარეებისთვის, რომელთაც აქვთ ინტერესი კონფლიქტის შეთანხმებით დასრულების.

აღნიშნული პრინციპის რეალური მნიშვნელობის გათვალისწინებით მხარეები არ არიან შეზღუდული რაიმე სახის პროცესუალური დოკუმენტის შინაარსით ან სტადიით, ნებისმიერ დროს მათი ინტერესებიდან გამომდინარე მოახდინონ სიტუაციის შესაბამისობა საჭიროებებთან, რა დროსაც მხარეთა შემოქმედებით მიდგომას გამოსავლის ძიებისადმი დამატებითი მნიშვნელობა ენიჭება⁴⁴⁸.

447. *Kerim B.*, *Dispute Resolution Mechanisms in Merger and Acquisition Transactions.*, Legal, 2016, 73.

448. *Brand J., Steadman F., Todd C.*, *Commercial Mediation*, Second Ed., JUTA, Cape Town, 2016, 29.

მედიაციაში მიმდინარე მოლაპარაკების პროცესი აძლევს კონფლიქტში ჩართულ მხარეებს იმის შესაძლებლობას კარგად გაიაზრონ თუ რა წარმოადგენს მათთვის შეთანხმების მიღწევის რეალურ წინაპირობას, ისევე როგორც გაცვალონ მხარეებმა ერთმანეთს შორის შეთანხმების მიღწევის რამდენიმე ალტერნატივა, რათა შემოწმდეს ერთმანეთს შორის თუ რა არის ის რეალური და იდეალური პირობა შეთანხმებისა, რომელზე შეთანხმებაც გახდება არსებული კონფლიქტის დროული, ეფექტური და სრულყოფილი ამოწურვის წინაპირობა⁴⁴⁹.

მოლაპარაკების პროცესში ალტერნატივების შეუზღუდაობის პრინციპი აძლევს მხარეებს რეალურ საშუალებას ამოწურონ ყველა შესაძლებლობა კონფლიქტის შეთანხმებით დასრულების, რაც მეტად მომგებიანი პროცესია, რადგან პრაქტიკაში ხშირია, როდესაც მხარეებს შორის შეთანხმების მიღწევის მიზნით პირველადად გაცვლილი პირობა შეიძლება არ იყოს მისაღები ორივე მოდავე მხარისთვის, მაშინ როდესაც ამ პირობის ტრანსფორმირების შემთხვევაში რეალური ხდება შეთანხმების მიღწევა.

შესაბამისად, ალტერნატივების შეუზღუდაობა წარმოადგენს ერთგვარ უპირატესობას და დადებით მხარეს მედიაციის, რაც მას ერთი მხრივ, განასხვავებს სასამართლოს და დავის გადაწყვეტის სხვა ალტერნატიული საშუალებებისგან და მეორე მხრივ, კიდევ უფრო მიმზიდველს და გამოყენებადს ქმნის თავად მედიაციაში მიმდინარე მოლაპარაკების პროცესს.

449. *Duve C., Eidenmüller H., Hacke A., Mediation in der Wirtschaft, Verlag Otto Schmidt, Köln, 2011, 235, 236.*

3.8 მედიაციაში მიმდინარე მოლაპარაკების პროცესის მოქნილობა და არაფორმალური გარემო

მედიაციაში მიმდინარე მოლაპარაკებას ახასიათებს არაფორმალური⁴⁵⁰ გარემო, რაც კონფლიქტის მხარეებს მეტად უშუალოს ხდის და მათ ეხსენებათ ის დაძაბულობა, რაც ფორმალურ პროცესს, სასამართლო დარბაზში მიმდინარე მოვლენებს ახასიათებს. დავის გადაწყვეტის აღნიშნულ ალტერნატიულ საშუალებაში რაიმე სახის გაწერილ პროცესუალურ ნორმებს მხარეები არ ემორჩილებიან⁴⁵¹.

მოლაპარაკების დროს არაფორმალური გარემო განაპირობებს კონფლიქტში მყოფი მხარეების პროცესში უფრო აქტიურად ჩართულობას, მათთვის როგორც წესი არ არის რაიმე დამაბრკოლებელი ან უცხო, რაც ხშირია სასამართლო დარბაზებში საქმისწარმოების სტადიაზე, როდესაც დავის მხარეებს აქვთ ერთგვარი შემაკავებელი კომპლექსი მანტიამი წარმოდგენილი მოსამართლის წინაშე და სასამართლო დარბაზის მიმართ ერთგვარი რიდი, მათ შორის იმის გათვალისწინებით, რომ მხარეებს შესაძლოა პირველად უწევდეთ სასამართლოსთან შემხებლობა და ელემენტარულად არ იცოდნენ დარბაზში ქცევის წესი, რაც აბსოლიტურად განსხვავებულია მედიაციის მაგალითზე, როდესაც ეს პროცესი თავიდან ბოლომდე ისე უნდა იქნეს ორკესტრირებული მედიატორის მხრიდან, რომ მხარეების მოლაპარაკების პროცესში ჩართვა მაქსიმალურად იქნეს გარანტირებული. მედიაციაში მხარეებს გააჩნიათ სრული შესაძლებლობა თავად განსაზღვრონ მოლაპარაკების მიზნებისთვის საკთხთა წრე, რომლის გარშემოც უნდა წარიმართოს დისკუსია, განსაზღვრონ რიგ შემთხვევაში ის თუ სად უნდა შედგეს ფაქტობრივად მოლაპარაკების პროცესი და ვინ დაესწროს მას, ისევე როგორც მედიაციის

450. *Brand J., Steadman B.J., Todd F.*, Commercial Mediation, JUTA, 2nd Ed, Cape Town, 2016, 25.

451. *Kerim B.*, Dispute Resolution Mechanisms in Merger and Acquisition Transactions, Legal, 2016, 73.

მსვლელობისას მხარეთა ხელთ არის შესაძლებლობა მოახდინონ მიმდინარე პროცესში ცვლილებები და კორექტივები შეიტანონ და-გეგმილ მოლაპარაკებაში განპირობებულია იმ არაფორმალური გარემოსთვის მახასიათებელი უპირატესობებით, რაც მედიაციას ახასიათებს და ქმნის მხარეთა წარმოდგენაში განცდას, რომ მედიაცია არის მათი ინტერესების რეალიზაციის ეფექტური საშუალება, რომელიც ნაკლებ სტრესულ და მომხმარებლისთვის, იგულისხმება კონფლიქტში მყოფი მედიაციის მხარეები, მეგობრულ გარემოს წარმოადგენს, ვიდრე ეს ფორმალურობით გადატვირთულ სასამართლო თუ თუნდაც საარბიტრაჟო საქმისწარმოებას ახასიათებს⁴⁵².

და ბოლოს, უნდა აღინიშნოს, რომ მედიაციაში მიმდინარე მოლაპარაკებით მხარეთა მიერ კონფლიქტის წარმატებით დასრულების შესაძლებლობა მისმა არაფორმალურმა ბუნებამ უნდა განაპირობოს, რადგან წარმატების წინაპირობა მხარეთა პროცესში აქტიური ჩართლობაა, როდესაც კონფლიქტში მყოფ მხარეებს აქვთ სრული თავისუფლება და შესაძლებლობა იმუშაონ არსებული ჩიხური სიტუაციის განმუხტვაზე, რა დროსაც არავინ ახვევთ თავზე გადაწვეტილებას და თავად განაპირობებენ შეთანხმების შედეგს⁴⁵³.

3.9 მედიაციაში მიმდინარე მოლაპარაკების პროცესის კონფიდენციალურობა

მედიაციაში მიმდინარე მოლაპარაკების პროცესისთვის მახასიათებელი ძირითადი ნიშანია⁴⁵⁴ კონფიდენციალურობა⁴⁵⁵. მედიაციის

452. *Brand J., Steadman B.J., Todd F.*, Commercial Mediation, JUTA, 2nd Ed, Cape Town, 2016, 25.

453. *Hopt K.J., Steffek F.*, Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 43.

454. *Hopt J.K., Steffek F.*, Mediation Principles and Regulations in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 13.

455. *Cremer K.*, Die Vertraulichkeit der Mediation, Schneider Verlag Hohengehren GmbH, Germany, 2007, 27.

კონფიდენციალურობის პრინციპი⁴⁵⁶ მეტად მნიშვნელოვანია⁴⁵⁷, რაც განსაკუთრებით დამატებით ღირებულებას იძენს მხარეთა შორის შეთანხმების მიუღწევლობის შემთხვევაში, როდესაც მხარეებს უწევთ დავის სასამართლოში გაგრძელება ან გადატანა⁴⁵⁸, რა დროსაც მხარეებმა იციან, რომ მათ მიერ მედიაციის პროცესში გამხელილი რაიმე ფაქტობრივი გარემოება მათ ინტერესებს სასამართლო საქმისწარმოების დროს არ დააზარალებს⁴⁵⁹.

კონფიდენციალურობა მედიაციაში მიმდინარე მოლაპარაკების აუცილებელი პრინციპია⁴⁶⁰, ეს პრინციპი მნიშვნელოვანია⁴⁶¹, როგორც კონკრეტული მედიაციის მიმდინარეობის პროცესისათვის ასევე ზოგადად ამ ინსტიტუტის დამკვიდრებისა და მისდამი საზოგადოების ნდობის⁴⁶² გაჩენისათვის⁴⁶³. კონფიდენციალურობა⁴⁶⁴ ფუნდამენტურ⁴⁶⁵ პრინციპს წარმოადგენს, რაც განაპირობებს მედიაციაში ჩართული მხარეების კიდევ უფრო გულწრფელობას და ღიაობას მოლაპარაკების პროცესისადმი, იციან რა რომ მათი კომენტარები და მოსაზრებები რჩება კონფიდენციალური⁴⁶⁶, რაც წინაპირობაა მათი მეტი ჩართულობის შეთანხმების მიღწევის პროცედურებში. კონფიდენცია-

456. The Mediation Directive, Art 7;

457. *Hopt J.K., Steffek F.*, Mediation Principles and Regulations in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 13.

458. იქვე, 48.

459. *წულაძე ა.*, ქართული სასამართლო მედიაციის შედარებითი ანალიზი, გამომცემლობა „იურისტების სამცარო“, თბ., 2017, 30.

460. *ცერცვაძე გ.*, მედიაცია, გამომცემლობა მერიდიანი, თბ., 2010, 48.

461. *Blake S., Browne J., Sime S.*, The Jackson ADR Handbook, 2nd Ed, Oxford University Press, Oxford, 2016, 50.

462. *Kovach K.K.*, Mediation in a Nutshell, 2nd Ed, West a Thomson Reuters Business, USA, 2010, 191.

463. *Steffek F.*, Mediation und Güterichterverfahren, Zeitschrift für Europäisches Privatrecht, (ZEuP) #3, Verlag C.H.Beck, München, 2013, 550.

464. *Ferz S., Filler E.*, Mediation Gesetzestexte und Kommentar, Universitätsverlag, Wien 2003, 54.

465. *Nelson M.R.*, Nelson on ADR, Thomson Carswell, 2003, 25.

466. *Tutzel S., Wegen G., Wilske S.*, Commercial Dispute Resolution in Germany, 2nd Ed, C.H.BECK, 2016, 191.

ლურობის პრინციპი⁴⁶⁷ მედიაციაში მიმდინარე მოლაპარაკებების წარმატებულობის ერთ-ერთი მთავარი წინაპირობაა⁴⁶⁸, ეს პრინციპი არ ემსახურება იმ დანიშნულებას, რომ მედიატორების მხრიდან გადადგმული ნაბიჯები იქნეს კონფიდენციალური ან დაცული მესამე პირების ინტერესისგან, არამედ აქცენტი კონფლიქტში ჩართული მხარეების დაცულობას⁴⁶⁹ და მათი მხრიდან გაცვლილი ინფორმაციის კონფიდენციალურობას ეხება⁴⁷⁰, რაც მათ შორის კონფიდენციალურობის პრინციპის დაცვას გულისხმობს სასამართლოს საქმისწარმოების პროცესში თუ ასეთს ადგილი ექნება მედიაციის წარუმატებლად დამთავრების შემთხვევაში⁴⁷¹.

კონფიდენციალურობის პრინციპი მართლაც უნდა მივიჩნიოთ მედიაციაში მიმდინარე მოლაპარაკებების მთავარ მახასიათებელ ნიშნად და ძირითად შემადგენელ ნაწილად⁴⁷².

ევროპული დირექტივა 2008/52/EC წევრ ქვეყნებს ავალდებულებს კონფიდენციალური იყოს პროცესი მედიაციის მსვლელობის ასევე მის შემდგომ პერიოდშიც⁴⁷³. შესაბამისად, მედიატორების მოწმედ დაბარება სასამართლოების მიერ სამოქალაქო და კომერციულ დავებზე, რათა დაიკითხონ მედიაციის პროცესში მიღებულ ინფორმაციასთან დაკავშირებით არ დაიშვება⁴⁷⁴. თუმცა დირექტივა უშვებს მხარეთა შე-

467. *Andrews N.*, Mediation Agreements: time for a more creative approach by the English courts, *Uniform Law Review, Revue de droit uniforme*, Volume 18, Number 1, Oxford University Press (Unidroit), Oxford, 2013, 12. <www.ulr.oxfordjournals.org>. [15.05.2018]

468. *Hopt J.K., Steffek F.*, Mediation Principles and Regulations in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 49.

469. *Pruckner M.*, Recht der Mediation, Linde Verlag Wien, Wien, 2003, 33.

470. *Spencer D., Brogan M.*, Mediation Law and Practice, Cambridge University Press, Cambridge, 2006, 85.

471. *Schmidt F., Lapp T., Monßen H.G.*, Mediation in der Praxis des Anwalts, Verlag C.H.Beck, München, 2012, 126.

472. *Alfini J.J., Press S.B., Sternlight J.R.*, Mediation Theory and Practice, 2nd Ed., LexisNexis, Newark, 2006, 205

473. *Esplugues C.*, Civil and Commercial Mediation in Europe, Intersentia (Cambridge-Antwerp-Poland), Vol. II, 2014, ISBN 978-1-78068-130-6, 7.

474. *Cremer K.*, Die Vertraulichkeit der Mediation, Schneider Verlag Hohengehren GmbH, Germany, 2007, 55.

თანხმებით მედიატორისთვის იმ უფლების მიცემას გათავისუფლდეს კონფიდენციალურობის ვალდებულებისგან საჯარო წესრიგისა თუ მედიაციის შეთანხმების აღსრულებადობის მიზნით, თუმცა დირექტივა წევრ ქვეყნებს უტოვებს⁴⁷⁵ სივრცეს დააწესონ კონფიდენციალურობის დაცვის უფრო მკაცრი წესები⁴⁷⁶, მაგალითისთვის შეიძლება მედიაციის „ევროპული პიონერი“⁴⁷⁷ ქვეყნის ავსტრიის შემთხვევის აღნიშვნა, სადაც რეგისტრირებულ მედიატორებს⁴⁷⁸, აქვთ ვალდებულება კონფიდენციალურად დაიცვან ის ფაქტები, რაც შეიტყვეს მედიაციის პროცესში მხარეებისგან, ან მედიაციის პროცესის მსვლელობის პერიოდში რაიმე სხვა საშუალებით, ისევე როგორც კონფიდენციალურობა ვრცელდება ყველა იმ დოკუმენტზე, რასაც მედიატორი პროცესის მსვლელობის დროს გაეცნობა ან მიიღებს. მსგავსი ვალდებულება ვრცელდება ასევე მედიაციის პროცესში ჩართულ ტექნიკურ პერსონალზე, ვინც მედიატორის მეთვალყურეობის ქვეშ⁴⁷⁹ არის პროცესში ჩართული პირი⁴⁸⁰.

აღსანიშნავია, რომ როდესაც მიმდინარეობდა მუშაობა ევროდირექტივის ტექსტზე, თავდაპირველი რედაქცია გამორიცხავდა კონფიდენციალური ინფორმაციის რაიმე სახით გამჟღავნების შესაძლებლობას⁴⁸¹, თუმცა დამტკიცებული რედაქციის მე-7 მუხლი⁴⁸² გამონაკლის შემთხვევებს უშვებს, როდესაც საქმე ეხება ისეთ შემთხვევებს, როდესაც:

- ა) სახეზეა საჯარო ინტერესის საჭიროება;
- ბ) მედიაციის შეთანხმების აღსრულების საჭიროება;
- გ) ინფორმაციის გამჟღავნება წარმოადგენს რაიმე სახის გადაცდომის ან დანაშაულის თავიდან არიდების საშუალებას;

475. Penny B., *Mediation Law*, Routledge Taylor&Francis Group, 2013, 20.

476. Ibis, FrauenBerger-Pfeiler U., in *Civil and Commercial Mediation in Europe*, Vol.II, 2014, 7.

477. <<http://m.oxfordscholarship.com/view/10.1093/acprof:oso/9780199653485.001.001/acprof-9780199653485-chapter-4>>.[15.05.2018]

478. Scheuer in Fucik/Komecny/Oberhammer(eds) 2011, 207-209.

479. Fuchshuber C., *Mediation im Zivilrecht*, Lexis Nexis, ARD Orac, Wien, 2004, 16.

480. §18 Austrian Code of Mediation in Civil Matters (ACMC).

481. Penny B., *Mediation Law*, Routledge Taylor&Francis Group, 2013, 209.

482. The Mediation Directive, Art 7.

- დ) განპირობებულია არასრულწლოვნის ინტეესების დაცვით;
- ე) სახეზეა ორივე მხარის თანხმობა.

ევროდირექტივის ამ მუხლს მრავლად ჰყავს კრიტიკოსები⁴⁸³, რომლებსაც მიაჩნიათ, რომ კონფიდენციალური ინფორმაციის გამჟღავნების შესაძლებლობის დათქმის გაჩენა არის მედიაციის ინსტიტუტისთვის მახარალებელი, რადგან ქვეყნის შიდა კანონმდებლობით აღნიშნული საკითხის თვითრეგულირებამ შეიძლება მიიღოს ისეთი ხასიათი, რაც საფრთხეს შეუქმნის კონფიდენციალურობის პრინციპს.

ამ ნაწილში უნდა აღინიშნოს, რომ ყურადსაღებია ის გარემოება, რომ რიგ ქვეყნებში ორი ქვემორე საკითხი სხვაგვარად არის რეგულირებული და აღნიშნულიც მინდობილია წევრი ქვეყნების შიდა კანონმდებლობას, და მნიშვნელოვანია ამ კუთხით ჩვენი კანონმდებლის სწორი პოზიცია იქნეს შემუშავებული, კერძოდ, საკითხი ეხება ერთი მხრივ იმ გარემოებას, რომ მედიატორის მხრიდან კონფიდენციალური ინფორმაციის გამჟღავნების შემთხვევაში სასამართლოში ამ ინფორმაციის გამოყენებაზე რაიმე სახის აკრძალვა არ ვრცელდება, და სასამართლოსთვის ეს ინფორმაცია იქნება გამოსაყენებელი⁴⁸⁴ და მეორე მხრივ, ზედმიწევნით ზუსტად გაწერილი პასუხისმგებლობის ზღვარი ასევე არ არის დადგენილი.

ცალსახად შეიძლება ითქვას, რომ მედიაციის ხიბლი მათ შორის მის კონფიდენციალურობაშია⁴⁸⁵ (mediation privilege and confidentiality) რაც განპირობებს მისდამი განსაკუთრებით კომერციული დავების გადაწყვეტის ინტერესს ევროპის ქვეყნების მაგალითზე.

მედიაციის დოქტრინაში ესე ცალსახად კონფიდენციალურობის პრივილეგია⁴⁸⁶ აბსოლიტურ უფლებად არ განიხილება. როდესაც საქმე მიდის სასამართლო დავამდე არსებობს სტანდარტი, რომ ყველა

483. *Penny B.*, *Mediation Law*, Routledge Taylor&Francis Group, 2013, 209.

484. *Esplugues C.*, *Civil and Commercial Mediation in Europe*, Intersentia (Cambridge-Antwerp-Poland), Vol. II, 2014, ISBN 978-1-78068-130-6, 8.

485. *Goodman A.*, *Mediation Advocacy*, 2nd Ed, Nova, 2010, 139.

486. ე.წ. Confidentiality privilege.

მტკიცებულება, რასაც აქვს საქმესთან შემხებლობა და შეიძლება იქონიოს გავლენა საქმის შედეგზე უნდა იყოს ხელმისაწვდომი და დასაშვები მტკიცებულება⁴⁸⁷, რადგან საჯარო ინტერესია⁴⁸⁸ საქმეზე განხორციელდეს ჭეშმარიტი მართლმსაჯულება, რაც სასამართლოს ინფორმატიულობაზეც არის რიგ შემთხვევაში დამოკიდებული.

მედიაციისადმი თამამად შეიძლება ითქვას, რომ ვრცელდება სტანდარტი, რომ დაცულია კონფიდენციალურობის პრივილეგიით პროცესში გაჟღერებული ინფორმაცია თუ გაცვლილი მტკიცებულებები, ანუ ეს ყველაფერი არ არის ხელმისაწვდომი, თუმცა არსებობს რიგი გამონაკლისები, როდესაც კონფიდენციალური ინფორმაციის გამჟღავნების სავალდებულობა დგება, თუმცა ამოსავალი არის ამ ორი დიდი ინტერესის, ერთი მხრივ, მედიაციის კონფიდენციალურობის პრივილეგიის სტანდარტის და საჯარო ინტერესის ბალანსი⁴⁸⁹ იქნეს დაცული.

პრივილეგიის უფლებამოსილება და კონფიდენციალურობა არ არის ერთი და იგივე თემა, თუმცა ხშირად მათ შეცდომით ერთმანეთთან აიგივებენ. მნიშვნელოვანია მედიაციაში ჩართულმა პირებმა ნათლად დაინახონ ამ ორ ცნებას შორის სად გადის ზღვარი, და კერძოდ, რიგი კონფიდენციალური კომუნიკაცია არ არის პრივილეგიით დაცული, თუმცა ყველა პრივილეგირებული კომინი-

487. *Nelson M.R.*, *Nelson on ADR*, Thomson Carswell, 2003, 26.

488. კანადის უზენაესის სასამართლოს მიერ განხილულ *Gruenke*-ს საქმეში [*R.v.Gruenke*, [1991] 3S.C.R.263 AT 288, per Lamer, C.J.] აღნიშნულ საჯარო ინტერესზე, ყველა სახის მტკიცებულებების დასაშვებობის კუთხით ითქვა: შეჯიბრებითი პროცესის მთავარი მიზანი არის საქმეზე დადგინდეს ობიექტური ჭეშმარიტება. აღნიშნულის მიზნით ყველა პირი ვალდებულია, საჭიროების შემთხვევაში გამოცხადდეს სასამართლოს წინაშე და მისცეს განმარტებები მათთვის ცნობილი ფაქტების შესახებ. აღნიშნული ვალდებულება ისტორიული ხასიათისაა საერთო სამართლის ქვეყნებში და დღეს უკვე შეიძლება ამ დათქმის ნახვა ქვეყნების შიდა კანონმდებლობაში, მათ შორის მტკიცებულებების შესახებ კანონებში [*Evidence Act*], და თუ მართლმსაჯულების მიზანს წარმოადგენს სიმართლის ძიება, საზოგადოება და სასამართლო სისტემას უნდა გააჩნდეთ უფლება წვდომა ჰქონდეთ ყველა სახის ინფორმაციასთან, შესაბამისად შესაბამისი ინფორმაცია არის პრეზუმირებულიად ხელმისაწვდომი“.

489. *Nelson M.R.*, *Nelson on ADR*, Thomson Carswell, 2003, 27.

კაცია არის კონფიდენციალური⁴⁹⁰. ყურადღება უნდა მიექცეს იმ გარემოებას, რომ მხარეებმა შეიძლება კონფიდენციალურობის დათქმით მოახდინეს ინფორმაციის გაცვლა, თუმცა მაინც შესაძლებელია შეიქმნას ისეთი ვითარება, როდესაც მათ მოუწიოთ კონფიდენციალურობის დათქმით გაცვლილი ინფორმაციის გასაჯაროება⁴⁹¹ სასამართლოს წინაშე⁴⁹².

490. იქვე, 27.

491. Harper v.Kami's Eating & Meeting Place (1996), 16.O.T.C.153 (Gen.Div); Dos Santos v. Waite (1995), [1995] O.J.No.1803, 1995 CarswellOnt 3384 (Gen.Div.), affirmed (1996), 1996 CarswellOnt 3554 (C.A).

აღნიშნულ საქმეებში ადვოკატის მიმართ კლიენტის მხრიდან იქნა აღძრული სარჩელი, ადვოკატის მიერ მედიაციაში კლიენტისთვის არასწორი რჩევის მიცემის თაობაზე, რა დროსაც საკუთარი ინტერესის სასარგებლოდ, საკუთარი უფლების რეალიზაციის მიზნით, მედიაციაში კონფიდენციალურად გაცვლილი ინფორმაციის გამჟღავნების უფლებამოსილება მხარეს დაერთო.

492. Nelson M.R., Nelson on ADR, Thomson Carswell, 2003, 27

მედიაციის პროცესში კონფიდენციალურობით დაცული ინფორმაციის გამჟღავნების შესაძლებლობა არსებობს თუ ეს კონკრეტული შემთხვევა იმ გამონაკლისებში ხვდება, რაც სავალდებულოს ხდის კონფიდენციალურ პროცესში გავრცელებული ინფორმაციის გამჟღავნებას: ა) თუ ასეთი ვალდებულება გაწერილია ამა თუ იმ კონკრეტულ კანონში, რასაც შეეხება აქვს მედიაციის მიმდინარეობასთან (მაგ: რაიმე სახის ინფორმაცია, რაც არასრულწლოვნის საუკეთესო ინტერესს ეხება, მისი კონფიდენციალურად შენახვა ვერ მოხდება, რადგან არასრულწლოვნის კანონიერი ინტერესები დაცულია კანონმდებლობით). ბ) თუ კონფიდენციალური ინფორმაციის გამჟღავნება უშუალოდ ეხება მხარის კანონიერი ინტერესების რეალიზაცია (მაგ: როდესაც მხარეს მედიაციის პროცესში მედიატორის ან ადვოკატის მხრიდან მიადგა ზიანი, მედიატორის ან ადვოკატის კონკრეტული ქმედებით, რა თქმა უნდა მხარე საკუთარი ინტერესების დაცვის მიზნებისთვის თავისუფალია შესაძლებლობაში გაამჟავნოს მედიაციის პროცესში მისთვის ცნობილი კონფიდენციალური ინფორმაცია). გ) Uniform Mediation Act მე-6 მუხლის მე-4 ნაწილის თანახმად: გამჟღავნებას ექვემდებარება შემდეგი ინფორმაცია: ინფორმაცია, რაც ასახულია სამედიაციო შეთანხმებაში, რომელიც ხელმოწერილია ორივე მხარის მიერ; ინფორმაცია, რაც საჯარო კანონმდებლობის მოთხოვნების გათვალისწინებით; ინფორმაცია რომელიც შეიცავს მუქარას ან ძალადობის თუ დანაშაულის განხორციელებას; ინფორმაცია რომელიც აღკვეთავს დანაშაულს; ინფორმაცია, რომელიც ადასტურებს მედიატორის მიერ გადაცდომის ჩადენას; ინფორმაცია, რომელიც ადასტურებს მხარის ან მისი წარმომადგენლის თუ მესამე პირის მიერ დანაშაულის ჩადენას თუ პროფესიული სტანდარტის დარღვევას;

3.10 მედიატორი და მისი როლი მედიაციაში მიმდინარე მოლაპარაკების პროცესის ნარმართვაში

მედიაციაში მიმდინარე მოლაპარაკების პროცესში მედიატორი არ არის რომელიმე მხარის წარმომადგენელი, ან მრჩეველი, ის არის მიმდინარე საქმეში ინტერესის არმქონე/დაუინტერესებელი მესამე პირი⁴⁹³, ფიზიკური⁴⁹⁴ პირი⁴⁹⁵, რომელმაც სპეციალური ცოდნის⁴⁹⁶ და უნარების გამოყენებით უნდა შეძლოს და შეათანხმოს⁴⁹⁷ მოდავე მხარეები მოლაპარაკების პროცესში ანუ ფიზიკური პირი⁴⁹⁸, რომელიც აწარმოებს მედიაციას⁴⁹⁹. მედიატორი წარმოადგენს მედიაციის პროცესში ჩართული მოდავე მხარეების კომუნიკაციის საშუალებას⁵⁰⁰.

ტერმინ მედიატორს, ეტიმოლოგიურად ლათინური და ბერძნული⁵⁰¹ ძირი გააჩნია და შუაკაცს, შუამავალს ნიშნავდა⁵⁰², პირს რომელიც მხარეებს შორის ურთიერთობის გარკვევას და დაპირისპირებული მხარეების შეთანხმებას ცდილობს.

მედიატორი არის სპეციალური ცოდნით დაჯილდოებული და უნარებით აღჭურვილი პირი⁵⁰³, რომელიც მედიაციის წარმოებისთვის აღიარებული მეთოდების⁵⁰⁴ გამოყენებით ხელმძღვანელობს მხარეებს.

493. *Chern C.*, International Commercial Mediation, Informa London, 2008, 193.

494. Law on Mediation in Civil Disputes, Article 2, 2012.

495. *Goksu M.*, Civil Litigation and Dispute Resolution in Turkey., Banka ve Ticaret Hukuru Arastirma Enstitusu, 2016, 275.

496. *Fuchshuber C.*, Mediation im Zivilrecht, Lexis Nexis, ARD Orac, Wien 2004, 1.

497. *Duve C., Eidenmüller H., Hacke A.*, Mediation in der Wirtschaft, Verlag Otto Schmidt, Köln, 2011, 87.

498. *Hagel U.*, in Kloweit Jurgen, Gläßer Ulla, MediationsGesetz, Handkommentar, Nomos Kommentar, Nomos, Baden-Baden, 2014, 104.

499. The Uniform Mediation Act, Section 2, 2010.

500. *Schmidt F., Lapp T., Monßen H.G.*, Mediation in der Praxis des Anwalts, Verlag C.H.Beck, München, 2012, 132.

501. *Fritz R., Pielsticker D.*, Handbuch zum Mediationsgesetz, Luchterhand Verlag, Wolters Kluwer, 2020, 13.

502. *Gläßer U.*, Mediation und Beziehungsgewalt, NOMOS, 2008, 59.

503. *Fuchshuber C.*, Mediation im Zivilrecht, Lexis Nexis, ARD Orac, Wien 2004, 2.

504. მაგ: ავსტრია, სადაც მედიატორი უშუალოდ კანონით გაწერილი სასწავლო

რეებს შორის მიმდინარე მოლაპარაკებას, რა დროსაც ხელს უწყობს მხარეებს გამონახონ ერთმანეთთან შეთანხმების და არსებული დავის აღმოფხვრის საუკეთესო პირობა⁵⁰⁵ მოლაპარაკების ფარგლებში. მედიატორის, როგორც მხარეებისგან დამოუკიდებელი მესამე პირის, ორ მხარეს შორის მიმდინარე კონფლიქტში ჩართვა, იწვევს მხარეების კონცენტრირებას საკითხის შეთანხმებით გადაწყვეტისკენ⁵⁰⁶, რაშიც მათ ეხმარებათ მედიატორისთვის დამახასიათებელი კომუნიკაციის უნარები და მოლაპარაკების ტექნიკის ცოდნა⁵⁰⁷.

მედიაციის პროცესში მედიატორის როლი ორმაგად მნიშვნელოვანი ხდება, როდესაც ის ნებაყოფლობით პროცესში ჩართული მხარეებისთვის ავტორიტეტს⁵⁰⁸ წარმოადგენს ან ასეთი ხდება მხარეებისთვის პროცესის მსვლელობისას, რაც ცალსახად მედიატორის პიროვნებიდან და პიროვნული თვისებებიდან⁵⁰⁹ უნდა გამომდინარეობდეს, წინააღმდეგ შემთხვევაში მის ჩართულობას და სიტყვას დადებითი გავლენის მოხდენა პროცესის მსვლელობაზე რეალურად არ შეუძლია.

მედიაცია არ არის მარტო სამართლებრივი მოვლენა, არამედ მჭიდრო კავშირშია პიროვნების ფსიქოლოგიასთან და საჭიროებს მედიატორის მხრიდან ფსიქოლოგიურ უნარებს ადამიანებთან ურთიერთობის, შეიძლება ითქვას, რომ მედიაციას ფსიქოლოგის პრაქტიკასთან აქვს ერთგვარი მსგავსება. შედარებისთვის, ადვოკატს შეუძლია თავის მარწმუნებელს უთხრას, რომ მომსახურებას მისთვის სწევს და მისი ინტერესებისთვის იბრძვის, ხოლო მედიატორი ამას ვერ იტყვის, არამედ პროცესის მხარეებს შეუძლია მხოლოდ ის უთხრას, რომ ერთად შეეცდებიან მხარის კონფლიქტის ორივე მხა-

პროგრამის ფარგლებში შემცნებული მეთოდების გამოყენებით ვალდებულია აწარმოოს სამედიაციო პროცესი

505. *Wendland M.*, *Mediation und Zivilprozess*, Mohr Siebeck, Tubingen, 2017, 169.

506. *Eileen C., Mackie K.*, *International Mediation –The Art of Business Diplomacy*, 2nd edition, Kluwer Law International, Tottel Publishing, 2006, 21.

507. *Hornung U.*, *Rechtliche Rahmenbedingungen für die Tätigkeit freier Mediatoren*, Carl Heymanns Verlag, Köln, 2006, 31.

508. *Zenk K.*, *Mediation im Rahmen des Rechts*, Nomos, 2008, 22.

509. *Campbell C.*, *International Mediation*, Wolters Kluwer, Special Issue, 2020, 113.

რის სასარგებლოდ გადაწყვეტას⁵¹⁰, რაც მოდავე მხარეების ფსიქიკის-თვის კონკრეტული მესიჯია, იმისა, რომ მხარეებმა უნდა დავა მშვიდობიანად მოაგვარონ, ხოლო თავად მხარეებმა ამას უნდა შეუწყონ ხელი, რადგან მათი ჩართულობის და ნების გარეშე ეს შეუძლებელი იქნება.

მედიატორი არ ასრულებს უბრალოდ ინფორმაციის მიმტანი პიროვნების როლს⁵¹¹ ორ მხარეს შორის, არამედ მას მნიშვნელოვანი ფუნქცია აკისრია მიღებული ინფორმაციის სწორი ანალიზის საფუძველზე კონკრეტული მიმართულება მისცეს მხარეებს შორის მიმდინარე მოლაპარაკებათა პროცესს, სწორი ფასილიტაცია გაუწიოს კონფლიქტში ჩართული მხარეების მოლაპარაკებაში მცდელობას მიაღწიონ შეთანხმებას.

მედიაციის დასაწყისში⁵¹² ჯერ კიდევ მხარეებთან უშუალოდ შეხვედრამდე მედიატორს აქვს საშუალება შეიქმნას მოლაპარაკების დაგეგმარების შესახებ გარკვეული შთაბეჭდილება, როდესაც სამედიაციო საქმის გარემოებებს გაეცნობა, ხოლო მხარეებთან პირველი შეხვედრის შემდგომ მისი გეგმა და მიდგომები საბოლოო სახეს იღებს.

მედიატორს არ აქვს უფლებამოსილება რაიმე პირობები შესთავაზოს მხარეებს⁵¹³ ან შეათანხმოს სავალდებულო სახით კონკრეტულ პირობებზე, ის იქამდე ანხორციელებს ორი მხარის ერთმანეთთან მოლაპარაკების ფასილიტაციას, სადამდეც თავად მხარეები არიან დაინტერესებული აწარმოონ ერთმანეთთან კონკრეტული პირობების შეთანხმების პროცესი მესამე ნეიტრალური⁵¹⁴ პირის ან პირების⁵¹⁵

510. *Fischer C., Unberath H.*, Grundlagen und Methoden der Mediation, C.H.BECK, München, 2014, 8.

511. *Waring M.*, Commercial Dispute Resolution, Colelge of Law Publishing, 2016, 160.

512. *Schwarz K.*, *Mediation Collaborative Law* –Collaborative Practice, Schriften der Johannes-Kepler-Universität Linz, Trauner Verlag, 2010, 53.

513. *Kajkowska E.*, Enforceability of Multi-Tiered Dispute Resolution Clauses, Hart Publishing, Oxford and Portland, 2017, 9.

514. *Boulle L., Kathleen K.J.*, Mediation Principles, Process, Practice, Butterworths Canada, 1998, 21.

515. *Golden J., Lamm C.*, International Financial Disputes (arbitration and mediation), Oxford University Press, Oxford, 2015, 73.

(ე.წ. co-mediation) გამოყენებით, რა დროსაც მედიატორი ორივე მხარის პოზიციებს ეცნობა⁵¹⁶, არკვევს მათ რეალურ ინტერესებს და ცდილობს აღნიშნულის შესახებ შეათანხმოს ორივე მხარე⁵¹⁷.

მედიატორი უპირველესად თავის ფუნქციას და როლს აცნობს მხარეებს, ისევე როგორც ზუსტად ათვისებლობიერებს მხარეებს საკუთარ უფლებამოსილებებში⁵¹⁸, ცდილობს დაეხმაროს იმის აღქმაში თუ „საიდან მოდიან დაპირისპირებული მხარეები და საითკენ უნდათ სვლა“⁵¹⁹.

მედიაციაში მედიატორის როლი დამოკიდებულია მხარეების სურვილზე⁵²⁰ და ხედვებზე თუ როგორ ესახებათ მესამე ნეიტრალური პირის გამოყენებით ერთმანეთს შორის მოლაპარაკებების წარმოება⁵²¹. მედიატორის თითოეულ ნაბიჯზე თუ მოქმედებაზე რეალურად არის დამოკიდებული მედიაციის პროცესის წარმატებულობა და მხარეების ჩართულობის ენთუზიაზმი და ნდობა პროცესისადმი⁵²². მედიაციის შეთანხმებით დასრულება აბსოლიტურად მხარეებზეა დამოკიდებული და მათ მზაობაზე მიიღონ შეთანხმება, რომელიც ორივე მხარის ინტერესებში შედის, თუმცა მედიატორზე მხარეების სწორედ მომზადება და მათი სრულად პროცესში სწორედ ჩართვა არის დამოკიდებული⁵²³, მედიატორი ორივე მხარის სამსახურში მყოფ-

516. *Menkel-Meadow J.C., Love P.L., Schneider A.K., Sternlight R.J.*, Dispute Resolution Beyond the Adversarial Model, Wolters Kluwer Law&Business, Aspen Publishers Inc, 2011, 32.

517. *Hakimah Y.*, Alternative Dispute Resolution (ADR), International Shari'ah Research Academy for Islamic Finance (ISRA), Malaysia, 2012, 36.

518. *Duve C., Eidenmüller H., Hacke A.*, Mediation in der Wirtschaft, Verlag Otto Schmidt, Köln, 2011, 87.

519. *Chern C.*, The Commercial Mediator's Handbook, informa Law from Routledge, 2015, 15.

520. *Andrews N., Landbrecht Johannes.*, Schiedsverfahren und Mediation in England, C.H.BECK., Stampfli Verlag AG Bern, 2015, 188.

521. *Campbell C.*, International Mediation, Wolters Kluwer, Special Issue, 2020,

522. *Englert K., Franke H., Grieger W.*, Streitlösung ohne Gericht – Schlichtung, Schiedsgericht und Mediation in Bausachen, Werner Verlag, Amersfort, 2006, 242.

523. *Haaß S.K.*, Mediation in Abgrenzung zu anderen Verfahren außergerichtlicher Konfliktbewältigung in Haft F., von Schlieffen K.G., Handbuch Mediation, C.H.BECK, Munchen, 3 Auflage, 2016, 191.

ფი ნეიტრალური მესამე პირია⁵²⁴, ყოველგვარი პასუხისმგებლობის გარეშე შედეგზე, რაც მედიაციის პროცესში დადგება, ეს როგორც აღვნიშნეთ მხარეების საქმე და პასუხისმგებლობას წარმოადგენს სრულად, მაშინ როდესაც მედიატორი პასუხისმგებელია პროცესის დაგეგმარებაზე და მის წარმართვაზე⁵²⁵. იმის მიუხედავად, რომ მედიატორს საკითხზე გადაწყვეტილების მიღების უფლება არ გააჩნია სრულებით არ აკნინებს მედიატორის როლს ან მნიშვნელობას მოდავე მხარეების თვალში, რადგან მხარეებს კარგად ესმით რომ მედიატორი სწორედ მსგავსი სიტუაციების მართვის მიზნით ყველაზე გამოცდილია მათ შორის და მედიატორის ნეიტრალურობის გათვალისწინებით სიამოვნებით ექცევიან მედიატორის ფასილიტაციის ქვეშ, რათა შედეგს მხარეებს შორის შეთანხმება, ხოლო თუ მედიატორი რიგ შემთხვევაში მხარეებისთვის აღიარებული და პატივსაცემი ექსპერტია ამა თუ იმ დარგში ან პიროვნება მხარეებისთვის, ეს დამატებითი აქტივია, რასაც მედიატორი პროცესის მსვლელობისას შესაბამისად იყენებს პროცესის მართვის მიზნებისთვის⁵²⁶.

მედიაციაში მიმდინარე მოლაპარაკების პროცესში მედიატორმა უნდა უზრუნველყოს მხარეების უფლებრივი თანასწორობა⁵²⁷ და კონფლიქტის მონაწილე ორივე მხარის თანაბრად⁵²⁸ ჩართვა მის ხელმძღვანელობის ქვეშ მიმდინარე მოლაპარაკებებში. მედიატორის მიუკერძოებლობა⁵²⁹ და დამოუკიდებლობა ორივე მხარისგან და მიმდინარე მოლაპარაკებების შინაარსისგან არის წინაპირობა მისი

524. *Hilber M.*, Die Sicherung der Vertraulichkeit des Mediationsverfahrens, Verlag Dr.Kovac, Hamburg, 2006, 20.თ

525. *Steffek F.*, Mediation und Güterichterverfahren, Zeitschrift für Europäisches Privatrecht, (ZEuP) #3, Verlag C.H.Beck, München, 2013, 555.

526. *Moore C.W.*, The Mediation Process, 3rd Ed, Jossey-Bass Publishing, San Francisco, 2003, 18.

527. *Tutzel S., Wegen G., Wilske S.*, Commercial Dispute Resolution in Germany, 2nd Ed, C.H.BECK, München, 2016, 202.

528. *Greger R., Unberath H., Steffek F.*, Recht der alternativen Konfliktlösung, 2.Auflage, C.H.BECK, München, 2016, 33.

529. *Campbell C.*, International Mediation, Wolters Kluwer, Special Issue, 2020, 95.

ნეიტრალურობის⁵³⁰. თუ მხარეებმა რეალურად არ დაინახეს და არ ირწმუნეს მედიატორის მიუკერძოებლობა და დამოუკიდებლობა მათ ნდობა არ ექნებათ მედიატორის და მედიაციის პროცესისადმი, შესაბამისად, დავის გადაწყვეტის ეს ალტერნატიული მექანიზმი რეალურად მხარეების პროცესისადმი ნდობაზე და მედიატორის მიუკერძოებლობაზეა დამყარებული⁵³¹.

მედიატორისთვის მახასიათებელია მოლაპარაკების პროცესის ფასილიტაცია⁵³², მედიაციის დასაწყისში, როგორც წესი, მხარეებმა არ იციან საკუთარი უფლებების და როლის შესახებ⁵³³, რაც სწორედ მედიატორმა უნდა განუმარტოს მხარეებს, როგორც მედიაციაში მიმდინარე მოლაპარაკების პროცესის ფასილიტატორმა. მედიატორის მხრიდან პროცესის ფასილიტაცია მედიაციის მთავარი მახასიათებელი ასპექტია, ის გამოიხატება მედიატორის სწორ კომუნიკაციაში მხარეებისადმი, მათ შორის მათ დახმარებაში აწარმოონ ინტერესზე ორიენტირებული მოლაპარაკების პროცესი, გაანალიზონ გამოწვევები და ეცადონ საერთო ენა იქნეს გამონახული. მედიატორი მხარეებს მიუთითებს მათ საერთო ინტერესებზე და ცდილობს მხარეების კონკურენტული ინტერესები მხარეებსვე ჩაანაცვლებინოს ორივესთვის დამაკმაყოფილებელი შეთანხმებით⁵³⁴. მედიატორი წარმოადგენს მოლაპარაკების პროცესის კარგად დაგეგმარებაზე და გაძლოლაზე პასუხისმგებელ პირს⁵³⁵, მაშინ როდესაც მედიაციაში შეთანხმების

530. *Haaß S.K*, Mediation in Abgrenzung zu anderen Verfahren außergerichtlicher Konfliktbewältigung in Haft F., von Schlieffen K.G., Handbuch Mediation, C.H.BECK, München, 3 Auflage, 2016, 191.

531. *Rule C.*, Online Dispute Resolution for Business, Jossey-Bass Publishing, San Francisco, 2002, 40.

532. *Brown H., Marriott A.*, ADR Principles and Practice, Sweet & Maxwell, Thomson Reuters, 2011, 160.

533. *Duve C., Eidenmuller H.*, Mediation in der Wirtschaft, Verlag Dr.Otto Schmidt, Köln, 2011, 88.

534. *Cortes P.*, The Law of Consumer Redress in an Evolving Digital Market, Cambridge University Press, Cambridge, 2018, 25.

535. *Pruckner M.*, Recht der Mediation, Linde Verlag Wien, Wien, 2003, 28.

მიღწევაზე პასუხისმგებელი⁵³⁶ თავად მხარეები არიან⁵³⁷, ეს ისეთი შემთხვევაა, როდესაც თავად მხარეებზე უკეთ კონფლიქტის ამოწურვის რესურსი სხვას მართლაც არ გააჩნია⁵³⁸, რადგან მედიატორს რაიმე სახის უფლებამოსილება სამართლებრივი კუთხით გადაწყვეტოს საკითხი ან მიიღოს რაიმე სახის სამართლებრივი ბუნების გადაწყვეტილება მხარეების დავის შესახებ არ შეუძლია⁵³⁹.

მსოფლიოს უმრავლეს ქვეყნებში, შიდა კანონმდებლობით უპირატესად არ არის წახალისებული მედიატორის მხრიდან მხარეებისთვის რაიმე რჩევის⁵⁴⁰ მიცემა და საქმის შეთანხმებით დასრულებასთან დაკავშირებით რეკომენდაციის⁵⁴¹ გაცემა, უფრო მეტიც რიგ შემთხვევაში მსგავს საკითხზე პირდაპირი აკრძალვაც ფიქსირდება ამა თუ იმ ქვეყნის კანონმდებლობაში⁵⁴², რაც ხშირად იწვევს მოლაპარაკებაში ჩართული კონფლიქტის მხარეების უკმაყოფილებას⁵⁴³.

მაგალითად ინგლისის⁵⁴⁴ კანონმდებლობა მედიატორს პირდაპირ მიუთთებს ნეიტრალური პოზიციის დაჭერის საჭიროებაზე და მხოლოდ გამონაკლის შემთხვევაში, უშუალოდ მხარეების თანხმობით და დადასტურებით რთავს მედიატორს ნებას დააფიქსიროს თავისი პოზიცია არამბოჭავი რჩევის სახით. მსგავსი სახის შესაძლებლო-

536. *Fuchshuber C.*, *Mediation im Zivilrecht*, Lexis Nexis, ARD Orac, Wien, 2004, 2.

537. *Spencer D.*, *Principles of Dispute Resolution.*, 2nd Edition, Thomson Reuters, 2016, 65

538. *Wendenburg F.*, *Mediation –flexible Gestaltung innerhalb fester Strukturen*, Zeitschrift für Konflikt-Management, 17 Jahrgang, Heft 2/2014, Januar/Februar, Seiten 1-32, PVSt 47561, 36.

539. *Golden J., Lam, C.*, *International Financial Disputes (arbitration and mediation)*, Oxford University Press, Oxford, 2015, 72.

540. *Deixler-Hübner A., Schauer M.*, (Hrsg) *Alternative Formen der Konfliktbereinigung*, MANZ'sche Verlags- und Universitätsbuchhandlung, Wien, 2016, 29.

541. *Wode M., Rabe C.S.*, *Mediation*, Springer, Berlin, 2014, 24.

542. *Hopt K.J., Steffek F.*, *Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 58.

543. *Pruitt D.G.*, *Mediation at the Millennium* in Herrman M., *The Blackwell Handbook of Mediation*, Blackwell Publishing, 2006, 397.

544. *Scherpe J.M., Marten B.*, *Mediation in England and Wales*, in Hopt J.K., Steffek F., *Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 405.

ბა არ არის დაშვებული ნიდერლანდების⁵⁴⁵, ესპანეთის⁵⁴⁶, ამერიკის შეერთებული შტატების⁵⁴⁷ უმრავლეს შტატში.

მედიატორის მხრიდან კონფლიქტში მყოფი მხარეების დიალოგის პროცესში, რომელსაც თავად უწევს ფასილიტაციას, ჩართულობის/ ჩარევის⁵⁴⁸ მოცულობა დამოკიდებულია ერთი მხრივ, მედიაციის დავის შინაარსზე⁵⁴⁹, ისევე როგორც თუ რა ტიპის მედიაციას აქვს ადგილი, კერძოდ, მიმდინარეობს ინტერესზე დაფუძნებული თუ უფლებებზე დამყარებული მედიაცია მხარეებს შორის. თუმცა მედიატორს ყოველთვის უნდა ახსოვდეს, რომ ამ პროცესში მხარეებს უნდა მისცეს შესაძლებლობა და ინიციატივა წარმართონ პროცესი და თავად გადაწყვიტონ საკუთარი კონფლიქტის ბედი⁵⁵⁰, რითაც მედიატორი ბუნებრივად იწვევს მხარეების პროცესში აქტიურ ჩართულობას, რადგან მხარეები ყოველთვის მეტი ენთუზიაზმით ერთვებიან პროცესში, როდესაც ხედავენ, რომ სასუბარია მათ ინტერესებზე და მოლაპარაკება დაცლილია სამართლებრივი ნორმების და შეფასებებისგან, რაც მათ უმარტივებთ პროცესის აღქმას. მედიატორი მხარეებს უძღვება კომპრომისის მიღწევის გზაზე⁵⁵¹.

სტანდარტები იმისა თუ ვინ შეიძლება გახდეს მედიატორი მრავალფეროვანია, არის რიგი ქვეყნები სადაც ზედმიწევნით ზუსტად არის გაწერილი მედიატორად გახდომის წინაპირობები, თუმცა

545. *Schmiedel L.*, Mediation in the Netherlands, in Hopt J.K., Steffek F., Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013,729.

546. *Lopez M.L.V.*, Mediation in Spain, in Hopt J.K., Steffek F., Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 851.

547. *Kulms R.*, Mediation in the USA, in Hopt J.K., Steffek F., Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013,1248.

548. *Boulle L., Kathleen K.J.*, Mediation Principles, Process, Practice, Butterworths Canada, 1998, 26.

549. ხშირია ლიტერატურაში მითითება გაკეთებული იმაზე, რომ საოჯახო დავებში, სადაც ბავშვის ინტერესი ფიგურირებს მედიატორი უნდა იყოს უფრო მომთხოვნი მხარეების მიმართ რათა მიიღწეს საკითხზე შეთანხმება.

550. *Greger R., Unberath H.*, Die Zukunft der Mediation in Deutschland, Verlag C.H.Beck Munchen 2008,123.

551. *Wentzel C.*, Internationale Mediation, Logos Verlag Berlin, Berlin, 2016,194.

არის ქვეყნები სადაც მსგავსი მიდგომა არ შეინიშნება. მაგალითად ავსტრიის⁵⁵² მაგალითზე, რომელიც პიონერია ევროპულ ქვეყნებში მედიაციის მიმართლებით, მხარეებმა შეიძლება აირჩიონ ნებისმიერი პირი თავიანთი დავის მედიატორად, რომელსაც რაიმე კვალიფიკაცია შეიძლება არ გააჩნდეს მედიაციაში, თუმცა იყოს იმ პროფესიის წარმომადგენელი, რომელიც რელევანტურია მხარეთა დავის მიზნებისთვის⁵⁵³, თუმცა რიგ შემთხვევაში როდესაც საუბარია რეგისტრირებული მედიატორის შერჩევაზე სახეზე უნდა იყოს მედიატორად გახდომის კონკრეტული წინაპირობები⁵⁵⁴.

საერთაშორისო დონეზე საინტერესო დისკუსია მიმდინარეობს იმასთან დაკავშირებით მედიატორი უნდა იყოს თუ არა სავალდებულოდ იურისტი⁵⁵⁵, რაზეც იურიდიული საზოგადოების დიდი ნაწილი შეჯერდა, რომ ეს ყველა ინდივიდუალურ შემთხვევაში ქვეყნის შიდა კანონმდებლის გადასაწყვეტია, ყველა კონკრეტული ქვეყნის საჭიროებების და რეალობის გათვალისწინებით⁵⁵⁶. მართალია, ზოგადი სტანდარტია, რომ მედიატორი შეიძლება იყოს ნებისმიერი პროფესიის პირი⁵⁵⁷, თუმცა წლებია დამკვიდრდა პრაქტიკა საერთაშორისო დონეზე, რომ ადვოკატი მედიატორის შემთხვევაში დამატებითი ღირებულება აქვს პროცესს, განსაკუთრებით რთული კომერციული

552. *Fuchshuber C.*, *Mediation im Zivilrecht*, Lexis Nexis, ARD Orac, Wien, 2004, 27, 28.

ავსტრიაში მედიატორთა რეესტრს აწარმოებს ავსტრიის იუსტიციის სამინისტრო (კანონის მე-8 მუხლი), მედიატორთა რეესტრში შეიძლება შევიდეს ნებისმიერი პირი, რომელიც არის 28 წლის, არ არის ნასამართლავი პირი, პროფესიულად კვალიფიციური და გააჩნია პროფესიული დაზღვევა (კანონის მე-9 მუხლი)

553. *Esplugues C.*, *Civil and Commercial Mediation in Europe*, Intersentia (Cambridge-Antwerp-Poland), Vol. II, 2014, ISBN 978-1-78068-130-6, 18.

554. ავსტრიის მაგალითზე: პირი უნდა იყოს 28 წლის, ჰქონდეს პროფესიული გამოცდილება, სარგებლობდეს ნდობით საზოგადოებაში და გააჩნდეს 400 000 ევროს პროფესიული დაზღვევა. ამასთანავე, პირებს უნდა გავლილი ჰქონდეს ტრენინგი, რათა შეიძინოს სამართლებრივი და ფსიქოლოგიური ცოდან და უნარები.

555. *van Schubert M.*, in Schiffer, J., *Schiedsverfahren und Mediation*, Carl-Heymanns Verlag, 2005, 274.

556. §1 Abs. 1 RBerg; zur Frage der Erlaubnispflicht im Falle `gerichtsnaher` Mediation ausführlich Volkmann, *SchiedsVZ*, 2004, S.245 ff.

557. *Dingle J., Sephton J.*, *Practical Mediation*, Law Brief Publishing, Somerset, 2017, 70.

დავების მედიაციის დროს, რადგან დარგის სპეციალისტი ადვოკატის⁵⁵⁸ მიერ შესრულებული მედიაცია მხარეებს ხშირ შემთხვევაში წარმატების წინაპირობად მიაჩნიათ. იმის გათვალისწინებით რომ სამართლებრივი სისტემა და სამართლებრივი ნორმები მხარეებისთვის ვინც მედიაციაში ცდილობენ შეთანხმებას არ არის მეორე ხარისხოვანი, რადგან სწორედ სამართლებრივად რეგულირებას ექვემდებარება საბოლოოდ მიღწეული შეთანხმება, ისევე როგორც აღსრულების კუთხით სამართლებრივი ნიუანსები გადმოდის წინა პლანზე, ალბათ უპრიანია რომ მედიატორს ჰქონდეს ცოდნა იმ სამართლებრივი სისტემის, რა სისტემის ფარგლებშიც, როგორც მედიატორი ანხორციელებს საქმიანობას⁵⁵⁹. უმრავლეს ევროპულ იურისდიქციებში მედიატორის სავალდებულო სახით იურისტად ყოფნის ვალდებულება არ გვხვდება, თუმცა არის ამ წესისგან გამონაკლისები⁵⁶⁰. მაგალითად ავსტრიაში⁵⁶¹ დასაშვებია, რომ მედიატორი გახდეს მოქმედი ადვოკატი, რა დროსაც მედიატორის ფუნქციით აღჭურვილ ადვოკატზე ვრცელდება ის ეთიკური სტანდარტები⁵⁶², რაც ადვოკატის პროფესიისთვის არის დადგენილი და დამატებითი რეგულაციები ასეთ შემთხვევისთვის არ არის გაწერილი, მსგავსი პრაქტიკა შეინიშნება მრავალ იურისდიქციაში. ლიტერატურაში მედიაციის პროცესს, ხშირად ადვოკატთა „ჯვარედინ პროფესიულ პრაქტიკად“⁵⁶³ და არაიურისტი პირებისთვის „Closed shop“⁵⁶⁴-ის ტერმინად მოიხსენიებენ.

558. *Goodman A.*, *Mediation Advocacy*, 2nd Ed, Nova, 2010, 1.

559. *Fenn P.*, *Commercial Conflict Management and Dispute Resolution*, Spon Press, 2012, 61.

560. მაგ: თურქეთი, სადაც თურქეთის ადვოკატთა ასოციაციის მოთხოვნის შედეგად 2012 წელს ამოქმედებული კანონის ბოლო რედაქციაში შევიდა დათქმა იმასთან დაკავშირებით, რომ მედიატორი შეიძლება იყოს მარტო პირი, რომელსაც აქვს დამთავრებული იურიდიული ფაკულტეტი და აქვს პროფესიული მინიმუმ 5 წლიანი გამოცდილება.

561. *Fuchshuber C.*, *Mediation im Zivilrecht*, Lexis Nexis, ARD Orac, Wien, 2004, 61.

562. *Feehily R.*, *International Commercial Mediation*, Cambridge University Press, 2022, 148.

563. *ჩიტაშვილი ნ.*, ადვოკატ-მედიატორის ცალკეულ ეთიკურ ვალდებულებათა თავისებურება და რეგულირების აუცილებლობა, სამართლის ჟურნალი, უნივერსიტეტის გამომცემლობა, #2, 2016, 29.

564. *Hornung U.*, *Rechtliche Rahmenbedingungen für die Tätigkeit freier Mediatoren*, Carl Heymanns Verlag, Köln, 2006, 89.

მედიატორზე დიდწილად დამოკიდებულია მოლაპარაკების წარმატებით დასრულება, რადგან ის არის მთავარი მოქმედი პირი, თუმცა მხარეებს უნდა გაუჩინოს განცდა, რომ ისინი არიან პროცესის მთავარი შემოქმედნი და რეალურად ასეც არის გადაწყვეტილების მიღების ნაწილში, თუმცა მედიატორის მხრიდან ამ ყველაფრის სწორი დაგეგმარების გარეშე მხარეები შედეგს ვერ მიაღწევენ, ეს რომ მათ შეძლებოდათ მედიატორის დახმარების გარეშე მედიაციის, როგორც დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული საშუალების გამოყენება მათ არ დასჭირდებოდათ. მრავალ იმ საკითხთან ერთად, რაც ზემოთ იქნა განხილული მნიშვნელოვანია მედიატორმა მიაქციოს ყურადღება შემდეგ მნიშვნელოვან ნიუანსებს⁵⁶⁵:

- რამდენად ის ხალხი არის მიმდინარე მედიაციაში ჩართული და მოწვეული ვინც რეალურად საკითხის გარშემო იღებს გადაწყვეტილებას? აღნიშნული ეხება, თანაბარი წარმატებით, როგორც საოჯახო კატეგორიის დავების მედიაციას, ასევე ბიზნეს კომერციული დავების მედიაციას, ისევე როგორც ნებისმიერი სახის დავას, და კერძოდ, მედიატორმა უნდა ეცადოს პროცესის დაწყებიდანვე გააანალიზოს თუ რამდენად არიან მედიაციაში მოსული მხარეები დამოუკიდებლად გადაწყვეტილების მიმღები და თუ იკვეთება სხვა უხილავი ხელის ჩართულობა, ეცადოს და მოიწვიოს ეს მხარე მედიაციაში. აღნიშნულით, ერთი რომ დრო დაიზოგება პროცესის მიმდინარეობის და მეორე მხრივ, რეალურად გამართვიდება საკითხზე გადაწყვეტილების მიღების შესაძლებლობა.
- ხშირია შემთხვევა როდესაც მხარეები საუბრობენ დავაში არსებულ ფაქტებზე, თუმცა შესაძლებელია რომ ფაქტები ეხებოდეთ გარეშე პირებს, რომლებიც უშუალოდ დავის მხარეებს არ წარმოადგენდნენ, ხოლო მხარეებს ჰქონდეთ ფაქტების ინტერპრეტირების საკუთარი ვერსიები, რაც მათ პოზიციებს აშორებდეს ერთმანეთისგან, რა დროსაც მედიატორი უნდა და-

565. *Newmark C.*, in *Contemporary Issues in International Arbitration and Mediation*, Rovine W.Arthur, Martinus Nijhoff Publishers, Netherlands/Leiden, 2013, 346.

ფიქრდეს თუ რამდენად საჭიროა და შეიძლება პროცესზე დადებითი გავლენა იქონიოს ფაქტებთან დაკავშირებით უშუალო მონაწილე და ინფორმაციის მქონე პირების მოწვევამ, რადგან სხვა ალერნატივა რიგ შემთხვევაში შეიძლება არ იყოს, თუ არა მსგავსი ქმედება მედიატორის მხრიდან.

- ამასთანავე მედიატორი მზად უნდა იყოს პროცესში ჩართოს მხარის მხრიდან ნომინირებული ნებისმიერი პირი, რომელიც კონფლიქტის მხარეს მიაჩნია, რომ სჭირდება საკუთარი ინტერესების წარმომადგენლად ან მასთან ერთად როგორც პროცესის მონაწილე პირი.

მედიატორის საქმიანობა სრულად მხარეების საუკეთესო ინტერესებს უნდა ემსახურებოდეს, ეს არის მთავარი და ამოსავალი მიზანი მედიატორის საქმიანობის. უფრო მეტიც, ევროპაში შეინიშნება პრაქტიკა მათ შორის მედიატორის პასუხისმგებლობის დაზღვევის, რაც დამატებითი დაცვაა პროცესში ჩართული მხარეების ინტერესების⁵⁶⁶.

ამ მიმართულებით მნიშვნელოვანია ქართული მოდელის ანალიზი და ამ მიმართულებით კონკრეტული რეკომენდაციების შემუშავება საკითხის შემდგომი განვითარებისა და რეგულირების მიზნით.

ამასთანავე, ნიშანდობლივია ამა თუ იმ ქვეყანაში უცხო ქვეყნის მოქალაქის მიერ განხორციელებული მედიაციის პროცესის ვალიდურობა, რაც ასევე ყველა ქვეყნის შიდა რეგულაციით უნდა წესრიგდებოდეს, რადგან რიგ შემთხვევაში უცხოელები შეიძლება დაემატონ ქვეყანაში რეგისტრირებულ მედიატორთა სიას, თუ ისინი აკმაყოფილებენ ქვეყანაში დადგენილი მედიატორად გახდომის კრიტერიუმებს⁵⁶⁷.

566. *Fuchshuber C.*, *Mediation im Zivilrecht*, Lexis Nexis, ARD Orac, Wien, 2004, 18.

(ავსტრია ამ მიმართულებით ასევე პიონერი ევროპელი ქვეყანაა, სადაც კანონის დონეზე არის უზრუნველყოფილი მედიატორის ვალიდურობა დააზღვიოს თავისი საქმიანობა მედიაციის პროცესის მხარეებისთვის შესაძლოდ მიყენებულ ზიანზე, 400 000 ევროს ოდენობით. მედიატორის აღნიშნული ვალიდურობა გაწერილია კანონის მე-19 მუხლში.

567. *Frauenberger-Pfeiler U.*, in *Esplugues C.*, *Civil and Commercial Mediation in Europe*, Intersentia (Cambridge-Antwerp-Poland), Vol. II , 2014 , 9.

3.11 მედიატორის პროფესიული უნარები და სახელმძღვანელო პროცედურული მექანიზმები

იმის გათვალისწინებით რომ დღეის მდგომარეობით მედიატორი შეიძლება გახდეს ნებისმიერი პროფესიის პიროვნება ნიშანდობლივია თუ რა ძირითადი თვისებებით უნდა გამოირჩეოდეს მედიატორი, გარდა იმ ყველა უნარისა, რაშიც წინასწარ იქნება მომზადებული, დადგენილი წინაპირობების გათვალისწინებით, რაც მას ხელს შეუწყობს იყოს წარმატებული მოდავე მხარეების კონფლიქტური სიტუაციის შეთანხმებით დასრულების პროცესში. მედიატორმა უნდა გაითვალისწინოს, რომ არ არსებობს ერთი უნიფიცირებული მეთოდი მოლაპარაკების წარმატებით გაძღოლის, ხშირ შემთხვევაში ყველაფერი დამოკიდებულია ინდივიდუალური საქმის მახასიათებელ გარემოებებზე, თუმცა არსებობს ერთი წესი, რომელიც ხშირ შემთხვევაში წინაპირობაა წარმატებული მოლაპარაკების წარმოების: რაც უფრო მეტ ინფორმაციას იღებს მედიატორი ორივე მხარისგან, მით უფრო უკეთესად განახორციელებს მოლაპარაკებას და დაეხმარება მხარეებს მიაღწიონ მათთვის სასურველ შეთანხმების პირობას⁵⁶⁸. ქვემოთ არის საუბარი იმ ძირითად თვისებებზე და მახასიათებლებზე, რაც აუცილებლად უნდა ახასიათებდეს მედიატორს.

მედიატორს უნდა ახასიათებდეს შემდეგი ძირითადი პიროვნული და პროფესიული უნარები⁵⁶⁹:

- თანაგრძნობა (empathy) - უნარი ნეიტრალურად თანაუგრძნოს მხარეებს, აღიქვას მათი პოზიციები, თუნდაც არ ეთანხმებოდეს მხარეების დაფიქსირებულ ხედვას;
- უნარი შეეცადოს მხარეებს დაანახვოს რეალობა სხვა გადმოსახედიდან, იგულისხმება ორივე მხარის ტრილში ერთმანეთის გადმოსახედიდან აღაქმევინოს რეალობა, რაც როგორც წესი

568. Ponschab R., Verhandlungsführung: Mutter aller Konfliktlösungen, ADR-Verfahren im Vergleich –Teil 9, Zeitschrift für Konflikt-Management, 17 Jahrgang, Heft 1/2014, Januar/Februar, Seiten 1-32, PVSt 47561, 7.

569. Newman P., in M Liebmann (ed), Mediation in Context, 2000, 183-4.

- უჭირთ კონფლიქტში მყოფ მხარეებს და არ უშვებენ საკითხისადმი მეორე მხარის პერსპექტივიდან შეფასების შესაძლებლობას;
- მოთმინება (patience)- მედიატორმა უნდა აცალოს მხარეებს თავად მიიღონ მათ მიერ შერჩეულ დროს გადაწყვეტილებები და თავად გადადგან ნაბიჯები მეორე მხარისადმი მათ მიერ შერჩეულ მომენტში, მედიატორმა არ უნდა ააჩქაროს მოვლენების თანამიმდევრობა, როგორც ეს შეიძლება საჭიროდ არ მიაჩნდეს; თუმცა მედიატორს კარგად უნდა ჰქონდეს აღქმული მხარეების მოლოდინები ამ პროცესიდან და შესაბამისი სტილის და ფორმის მედიაცია უნდა აწარმოოს, რათა მიღწეულ იქნეს არსებული მოცემულობით საუკეთესო შედეგი მხარეებისთვის⁵⁷⁰.
 - თვითდამაჯერებლობა (self-assurance)- მედიატორს უნდა გააჩნდეს უნარი გაუჩინოს მხარეებს ერთი მხრივ, საკუთარი პერსონისადმი პატივისცემა (იგულისხმება მედიატორი) და მეორე მხრივ, გაუჩინოს მათ თვითდამაჯერებულობის განცდა, რათა მხარეებმა სხვისი კარნახის გარეშე იცოდნენ, რომ თავად მართავენ პროცესს და უფლებამოსილნი არიან მიიღონ დამოუკიდებელი გადაწყვეტილება;
 - აზრის სიცხადე (clarity of thought) - მედიატორს უნდა გააჩნდეს უნარი დასვას იმ სახის კითხვები და მოახდინოს მხარის საუბარში იმ სახით ჩართულობა, რაც გახდება კიდევ უფრო მეტი ინფორმაციის მიღების საფუძველი მხარისგან და შეთანხმების მიღწევისთვის ახალი პერსპექტივების გაჩენის მასტიმულირებელი.
 - კრეატიულობა (ingenuity) - მედიატორს უნდა გააჩნდეს უნარი მხარეების საუბარში შემოიტანოს ახალი იდეები და ბიძგი მისცეს ახალი პოზიციების ჩამოყალიბებას, განსაკუთრებით მაშინ, როდესაც მხარეები შედიან მოლაპარაკებების პროცესში ჩიხში და უჩნდებათ განცდა რომ მედიაციაში შეთანხმებას ვერ აღწევენ.

570. *Wendland M.*, Mediation und Zivilprozess, Mohr Siebeck, Tübingen, 2017, 390.

- გამძლეობა (Stamina)- მედიაციის სესიებმა შეიძლება დიდი დრო წაიღოს და ხანგრძლივად გაგრძელდეს, და რიგ შემთხვევაში შეუსვენებელივ მოითხოვდეს პროცესის მსვლელობას, რადგან შესვენებამ ან სხვა დროისთვის სესიის გადატანა შეიძლება კონტრპროდუქციული აღმოჩნდეს და ამის გათვალისწინებით მედიატორს უნდა შეეძლოს სრულად წარუძღვეს პროცესს და არ შეწყვიტოს მხარეებს შორის მიმდინარე დიალოგი.

ამასთანავე მნიშვნელოვანია მედიატორმა ყურადღება მიაქციოს ქვემოთე საკითხებს⁵⁷¹:

- ა) მედიაციის მთავარი და ცენტრალური საკითხია, რომ მედიატორი უწყვეტად ახდენდეს მხარეების ინტერესების სისტემატიურ ანალიზს, რადგან სწორედ მხარეთა ინტერესები წარმოადგენს საშუალებას შეთანხმების მიღწევის მედიაციაში⁵⁷².
- ბ) მედიაციის პროცესში, მედიატორი უნდა ცდილობდეს მხარეებს მისცეს თვითგამოხატვის სრული შესაძლებლობა და არ შეაწყვიტინოს მხარეს და მის წარმოადგენელს საუბარი.
- გ) მედიატორი უნდა მოერიდოს გააკეთოს რაიმე შეურაცხმყოფელი განცხადება ან გამოიყენოს უხამსი სიტყვა მხარეების მიმართ.
- დ) თავისი ლექსიკით, ჟესტიკულაციით და მიდგომით აგრძნობინოს პროცესში ჩართულ მხარეებს პატივისცემა.
- ე) მედიატორი უნდა ცდილობდეს თანაბრად⁵⁷³ დაუთმოს ორივე მხარეს ყურადღება⁵⁷⁴ და დრო, რათა არ გააჩინოს თავისი ქცევით ნებისით თუ უნებლიეთ რაიმე კითხვა და უნდობლობა რომელიმე მხარის მხრიდან საკუთარი პიროვნების მიმართ, რად-

571. *Nelson M.R.*, Nelson on ADR, Thomson Carswell, 2003, 57, 58.

572. *Wendenburg F.*, Der Schutz der schwächeren Partei in der Mediation, Mohr Siebeck, Tübingen, 2013, 39.

573. *Tutzel S., Wegen G., Wilske S.*, Commercial Dispute Resolution in Germany, 2nd Ed, C.H.BECK, Munchen, 2016, 202.

574. *Krabbe H.*, Werkstattbericht –Hochstrittige Parteien in der Mediation, 17 Jahrgang, Heft 2/2014, Januar/Februar, Seiten PVSt 47561, 59.

გან დიდწილად მხარეთა ნდობა განაპირობებს მათ შორის ამ პროცესში მათ ჩართულობას და გულწრფელობას, ხოლო მედიატორი მხარეებთან ურთიერთობის დაწყების პირველი წუთიდან იწყებს მათთან ურთიერთობის შენებას, რაც მედიაციის პროცესის სრული პერიოდის მანძილზე თანაბრად და თანაზომიერად უნდა მიმდინარეობდეს. ეს ყველაფერი მედიატორისგან გარდა გამომუშავებული უნარებისა, რიგ შემთხვევაში გამოცდილებასაც მოითხოვს.

- ვ) მედიატორს უნდა ეხერხებოდეს ჩიხური სიტუაციიდან გამოსავლის ძიება⁵⁷⁵, რიგ შემთხვევაში მხარეებთან მოლაპარაკებების წარმოებისას მაღალია ალბათობა ჩიხურ სიტუაციაში აღმოჩენის, რა დროსაც დიდ წილად მედიატორზე არის დამოკიდებული თუ რა სახის და რამდენად დროულად მოაძიებინებს მხარეებს სიტუაციიდან საუკეთესო გამოსავალს, წინააღმდეგ შემთხვევაში შესაძლოა მედიაცია შეწყდეს.

3.11.1 შეკითხვის დასმის ტექნიკა

მედიატორისთვის კითხვის დასმის უნარი მნიშვნელოვანი თვისებაა, რადგან ის სწორი კითხვის დასმით არამარტო დამატებით ინფორმაციას იღებს მხარეებისგან⁵⁷⁶, რაც არანაკლებ მნიშვნელოვანია, არამედ მათ შორის მხარეებს აფიქრებს რიგ საკითხებზე და უჩენს ეჭვს თუ რამდენად მხარე არის მყარი თავის პოზიციასში⁵⁷⁷, და ხომ არ უნდა დაფიქრდეს პოზიციის სისწორეში. მსგავსი უნარის გამოყენებით მედიატორს შეუძლია მოახდინოს მხარეში ამა თუ იმ კუთხით მისი

575. *Eidenmüller H.*, Wege aus der Sackgasse: Wie lassen sich Blockaden in Mediations- und Güteverfahren lösen? Zeitschrift für Konflikt-Management, Verlag Otto Schmidt, Köln, Heft 1/2013, 4, 5.

576. *Kovach K.K.*, Mediation in a Nutshell, 2nd Ed, West a Thomson Reuters Business, USA, 2010, 53.

577. *Buhring-Uhle C., Kirchhoff L., Scherer G.*, Arbitration and Mediation in International Business, Kluwer Law International, 2006, 190.

დამატებითი დაფიქრების პროვოცირება, რადგან მედიატორს თავის მხრიდან პოზიციის დაფიქსირება მოლაპარაკების პირობებთან დაკავშირებით პირდაპირ არ შეუძლია, ისევე როგორც კითხვების დასმით მედიატორი ეხმარება მხარეებს მოახდინონ პოზიციების გადახედვა და გადამოწმება მათი ხედვების სისწორეში.

3.11.2 აქტიური მოსმენის უნარი

მედიატორი უნდა იყოს კარგი (აქტიური) მოსმენის⁵⁷⁸ უნარით დაჯილდოებული პიროვნება⁵⁷⁹. მოსმენა ფუნდამენტური⁵⁸⁰ ტექნიკაა მედიატორის⁵⁸¹, რასაც ის უნდა ფლობდეს. მოსმენით მედიატორი ერთი მხრივ, სრულად იმეცნებს საქმის ვითარებას, თუმცა მეორე მხრივ, შედის ნდობაში მხარესთან, რომლისთვისაც ასევე მნიშვნელოვანია, რომ მას მოუსმინონ, მისი საკითხით დაინტერესდნენ, რის ხარჯზეც მედიატორი რეალურად იძენს პატივისცემას და ნდობას მხარეში⁵⁸². მხარეების მოსმენის შემდეგ მედიატორმა უნდა გარკვეული უკუგება⁵⁸³ მისცეს მხარეს მის მიერ გაჟღერებულ ფაქტებთან დაკავშირებით, რათა მხარეს გაუჩნდეს განცდა, რომ მას ყურადღებით მოუსმინეს და რომ მედიატორი გულისყურით ეპყრობა მხარის ინტერესს⁵⁸⁴.

578. *Schmidt F., Lapp T., Monßen H.G.*, Mediation in der Praxis des Anwalts, Verlag C.H.Beck, München, 2012, 30.

579. *Goldberg S.B., Sander F., Rogers E.A., Nancy H., Cole S.R.*, Dispute Resolution: Negotiation, Mediation, Arbitration and other Processes, 6th Ed, Wolters Kluwer, 2012, 128.

580. *Buhring-Uhle C., Kirchhoff L., Scherer G.*, Arbitration and Mediation in International Business, Kluwer Law International, 2006, 190.

581. *Kovach K.K.*, Mediation in a Nutshell, 2nd Ed, West a Thomson Reuters Business, USA, 2010, 52.

582. *Buhring-Uhle C., Kirchhoff L., Scherer G.*, Arbitration and Mediation in International Business, Kluwer Law International, 2006, 190.

583. *McLaren H.R., Sanderson J.*, Innovative Dispute Resolution: The Alternative, Thomson Carswell, 2006, 4-2.

584. *Spencer D., Brogan M.*, Mediation Law and Practice, Cambridge University Press, Cambridge, 2006, 163.

3.11.3 ვერბალური და არავერბალური კომუნიკაცია

ძალზედ მნიშვნელოვანია მედიატორს ჰქონდეს კარგად განვითარებული ვერბალური უნარები, მათ შორის შეეძლოს საჭიროების დროს საკუთარი ორატორული ნიჭით მიიპყროს მხარის ყურადღება და ჩართოს ის დიალოგში, ისევე როგორც არანაკლებ მნიშვნელოვანია შეეძლოს მედიატორს დააკვირდეს და მხარეების არავერბალური კომუნიკაციის ანალიზით დაადგინოს მხარეებს შორის არსებული პიროვნული ურთიერთობა, რადგან ხშირად მხარეები პირდაპირ პოზიციების ფიქსირებას შეიძლება მოერიდონ, თუმცა ჟესტიკულაციით გამოავლინონ მეორე მხარისადმი მიდგომა. მედიატორი უნდა ცდილობდეს გამუდმებით იქონიოს მხარეებთან თვალის კონტაქტი⁵⁸⁵; არავერბალური კომუნიკაცია მეორე მხრივაც მნიშვნელოვანი უნარია მედიატორისთვის, როდესაც მისი უშუალო ურთიერთობის ამ ფორმით მას შეუძლია დაამყაროს მხარესთან კავშირი და შევიდეს დამატებით ნდობაში მხარესთან, რაც არანაკლებ მნიშვნელოვანია მედიაციის წარმატებით წარმართვისთვის⁵⁸⁶.

3.11.4 პროცესის კონტროლის უნარი

მედიაციის პროცესის მსვლელობა და მასში ჩართულობა, ისევე როგორც საბოლოო შედეგი აბსოლიტურად მხარეების ნებაზე და შეხედულებაზეა დამოკიდებული, თუმცა ფაქტობრივ მედიატორი უნდა ანხორციელებდეს პროცესის რეალურ მართვას⁵⁸⁷ და კონტროლს, რაც რა თქმა უნდა მედიატორის უნარებზე დამოკიდებული გარემოებაა⁵⁸⁸. მედიატორმა პროცესის დაწყებამდე უნდა

585. *Krabbe H.*, Werkstattbericht –Hochstrittige Parteien in der Mediation, 17 Jahrgang, Heft 2/2014, Januar/Februar, Seiten PVSt 47561, 59.

586. *Buhring-Uhle C., Kirchhoff L., Scherer G.*, Arbitration and Mediation in International Business, Kluwer Law International, 2006, 190.

587. *Herrman M.*, The Blackwell Handbook of Mediation, Blackwell Publishing, 2006, 40.

588. *Buhring-Uhle C., Kirchhoff L., Scherer G.*, Arbitration and Mediation in International Business, Kluwer Law International, 2006, 190.

განსაზღვროს თუ რა ურთიერთობებში არიან ან შეიძლება იყვნენ კონფლიქტის მხარეები ერთმანეთთან, მათ შორის გაანალიზოს ის დაძაბული ფონი, ასეთის არსებობის შემთხვევაში, რაც თან სდევს პროცესს, და სწორად განსაზღვროს და შეარჩიოს გარემო⁵⁸⁹, რომელ გარემოშიც დაიგეგმება მხარეების პირველადი შეხვედრა თუ შემდგომი პროცესის მსვლელობა.

მედიატორი პროცესის დაწყების პირველი სტადიიდან, ჯერ კიდევ მისასალმებელ სტადიაზე ფაქტობრივ უნდა ფიქსირდებოდეს და იბოვებდეს მხარეებში ავტორიტეტს და პროცესის წარმმართველის სტატუსს, ისევე როგორც მთელი პროცესის ფასილიტაციის მანძილზე მას აქვს ყველა ის ბერკეტი, რომ მხარეებს მოუწოდოს და აქტიურად ჩართოს მოლაპარაკებებში, რამაც შედეგად შეთანხმების პირობა უნდა მოიტანოს⁵⁹⁰. მედიატორებმა ყურადღება უნდა მიაქციონ იმ გარემოებას, რომ ერთობლივ თუ ინდივიდუალურ შეხვედრაზე სამუშაო დღის წესრიგს მედიატორი სთავაზობს მხარეებს, და შესაბამისად დიდწილად თუ როგორ წარიმართება მხარეების მხრიდან საკითხის გადაწყვეტაში ჩართულობა დამოკიდებულია მედიატორის მიერ გადადგმულ სწორ ნაბიჯებზე და პროცესის სწორ დაგეგმარებაზე.

3.11.5 ჯგუფური მუშაობის უნარი

მედიატორს უნდა ახასიათებდეს გუნდური მუშაობის უნარი, რაც ხშირ შემთხვევაში შეიძლება დასჭირდეს ნებისმიერ მედიატორს, რადგან რთულ კომპლექსურ კომერციულ დავებში, მათ შორის საოჯახო კატეგორიის დავებში ფართოდ დაინერგა ე.წ. კო-მედიაციის

589. *Koloděj C.*, Settingtechniken und Prozessgestaltung bei (hoch)eskalieren Konflikten, Zeitschrift für Konflikt-Management, 17 Jahrgang, Heft 1/2014, Januar/Februar, Seiten 1-32, PVSt 47561, 12.

590. *Buhring-Uhle C., Kirchhoff L., Scherer G.*, Arbitration and Mediation in International Business, Kluwer Law International, 2006, 190.

პრაქტიკა⁵⁹¹, რა დროსაც მედიატორებს შორის უნდა ეფექტურად გადანაწილდეს ფუნქციები და როლები, რათა მხარეებთან კოორდინირებულად და შედეგიანად განახორციელონ პროცესის ფასილიტაცია. კო-მედიაცია იძლევა საშუალებას უფრო ეფექტური გახდეს პროცესი, რადგან მედიატორთაგან ერთ-ერთი როგორც წესი კონკრეტული დარგის სპეციალისტს წარმოადგენს, რა კატეგორიის დავაც არის განხილვაში, რაც აორმაგებს წარმატების შესაძლებლობას, ისევე როგორც კო-მედიაციის შემთხვევაში ადვილდება პროცესის მართვა და ანალიზი დაგროვილი ინფორმაციის.

3.11.6 მედიატორის მიერ პროცესის წარმართვის სტილი

უშუალოდ მედიაციის პროცესის წარმოების⁵⁹² კუთხით ამერიკული ტრადიციით⁵⁹³ დამკვიდრდა, შემდეგი მოდელები⁵⁹⁴ მედიაციის წარმოების:

ა) მხარდამჭერი/ხელის შემწყობი⁵⁹⁵, როდესაც მედიატორის როლი პასიურია⁵⁹⁶, აღნიშნულ მოდელს ხშირად ინტერესებზე დაფუძნებულ მედიაციის წარმოების მოდელს უწოდებენ (facilitative/Interest-based⁵⁹⁷), რა დროსაც კონფლიქტის მხარეებს ერთგვარად „მინდობილი აქვთ“ პროცესის წარმოების აქტიური ფაზა⁵⁹⁸, ხოლო მედიატორი მათ აქტიურ ჩართულობას უწყობს ხელს და აძლევს მხარეებს საშუალებას იყვნენ პროცესის დომინანტები, თუმცა რა თქმა უნდა, მედიატორის ფასილიტაციის გათვალისწინებით.

591. *Buhring-Uhle C., Kirchoff L., Scherer G.*, Arbitration and Mediation in International Business, Kluwer Law International, 2006, 190.

592. *Steadman B.J., Todd F.*, Commercial Mediation, IUTA&Company, 2nd Ed, 2016, 21,22.

593. American Arbitration Association, Handbook on Mediation, 2, 2010, 28, 30.

594. *Spencer D.*, Principles of Dispute Resolution, 2nd Edition, Thomson Reuters, 2016, 61.

595. *ცერცვაძე გ.*, მედიაცია, გამომცემლობა მერიდიანი, თბ., 2010, 141.

596. *Wendland M.*, Mediation und Zivilprozess, Mohr Siebeck, Tubingen, 2017, 170.

597. *Fenn P.*, Commercial Conflict Management and Dispute Resolution, Spon Press, 2012, 62.

598. *Hornung U.*, Rechtliche Rahmenbedingungen für die Tätigkeit freier Mediatoren, Carl Heymanns Verlag, Köln, 2006, 35-36.

ე.წ. მხარდამჭერი მედიაციის წარმოებისას მედიატორი არ არის უფლებამოსილი მხარეებს მისცეს რაიმე რჩევა ან რეკომენდაცია დავის ამა თუ იმ ფორმით გადაწყვეტის კუთხით⁵⁹⁹, არამედ მედიატორი მხოლოდ ფასილიტაციას⁶⁰⁰ გასწევს და მხარეებს სპეციალური უნარების გამოყენებით ცდილობს აქტიურად შეუწყოს ხელი კონკრეტული შეთანხმების მიღწევაში, ის თავისი უნარებით მაქსიმალურად უზრუნველყოფს მხარეების პროცესში ჩართულობას⁶⁰¹. ამ დროს მხარეები თავად ახდენენ საკუთარი ინტერესების პოზიციონირებას და ლობირებას, რაც მათ მეტად რთავს პროცესში და ერთგვარი საკუთრების განცდა უჩნდებათ შეთანხმების პირობებისადმი, რადგან ეს მათ უშუალო ჩართულობის ინტელექტუალურ შედეგს წარმოადგენს⁶⁰² და ხელს უწყობს მხარეებს აწარმოონ ეფექტური მოლაპარაკებები⁶⁰³.

უფლებებზე დაფუძნებული მედიაციის წარმოების კონცეფცია იმას გულისხმობს, რომ მხარეები მოლაპარაკების გზით ცდილობენ მიაღწიონ იმ შედეგს, რაც შეეძლოთ დავის სასამართლოს გზით წარმართვის შემთხვევაში მიეღწიათ, მაშინ როდესაც ინტერესზე დაფუძნებული მედიაციის წარმოების დროს მხარეები აქცენტს აკეთებენ საკუთარ ინტერესებზე, და ეძიებენ ისეთ გამოსავალს, რომელიც საუკეთესოდ შეეფერება მათ კონკრეტულ ინტერესს, საჭიროებას⁶⁰⁴.

ინტერესზე დამყარებული მედიაციის დროს მედიატორი მხარეებს ხელს უწყობს მაქსიმალურად მხარეების ინტერესზე მორგებული მოლაპარაკებების პროცესი აწარმოონ, რათა შედეგს ორივე მხარის ინ-

599. *Mantle M.*, Mediation: A practical guide for lawyers, Dundee University Press, Dundee, 2011, 132.
600. *Chern C.*, The Commercial Mediator's Handbook, informa Law from Routledge, 2015, 240.
601. *Spencer D., Brogan M.*, Mediation Law and Practice, Cambridge University Press, New York, 2006, 174.
602. *Kumar A.*, Alternative Dispute Resolution System, Global and National Perspective, K.K. Publications, 2016, 106.
603. *Ponte L., Cavenagh T.*, Alternative Dispute Resolution in Business, West Educational Publishing, Ohio, 1999, 97.
604. *Brown H., Marriott A.*, ADR Principles and Practice, Sweet & Maxwell, Thomson Reuters, 2011, 169.

ტერესის გათვალისწინებით საბოლოო შეთანხმება საქმეზე⁶⁰⁵. მედიატორი ამ დროს ეხმარება მხარეებს თავად⁶⁰⁶ მიაღწიონ შეთანხმებას.

ამ ტიპის მედიაციას ახასიათებს ოთხი ძირითადი ელემენტი⁶⁰⁷:

1. მედიატორი აქცენტირებულია პროცესზე, უშუალოდ მის წინაშე მიმდინარე პროცესის მსვლელობაზე, უზრუნველყოფს მის სრულად მხარეების მიერ გაძლოლას.
2. მედიატორი აქცენტირებულია მხარეებზე, უქმნის მხარეებს სრულ შესაძლებლობას მაქსიმალურად ჩაერთონ პროცესში და მიიღონ მათთვის სასარგებლო გადაწყვეტილება, რაც იქნება მათი საკუთარი მსჯელობის და ინტერესების ანალიზზე მიღებული გადაწყვეტილება⁶⁰⁸.
3. მედიატორი აქცენტირებულია მხარეებს შორის ეფექტური კომუნიკაციის წარმართვაზე, უქმნის მხარეებს სრულ შესაძლებლობას აწარმოონ ეფექტური კომუნიკაცია ერთმანეთს შორის;
4. მედიატორი აქცენტირებულია მხარეებს აწარმოებინოს მათ ინტერესებზე აქცენტირებული მოლაპარაკება;

მსგავსი მედიაციის მიმდინარეობისას მედიატორი სვამს იმ სახის კითხვებს, რაც ერთი მხრივ, მხარეებს ეხმარება დაანახოს ერთმანეთის ინტერესი, ისევე როგორც მეორე მხრივ, მედიატორი ცდილობს თავად შეიქმნას წარმოდგენა თუ რა სახის ურთიერთობის გარშემო ატარებს მედიაციას, რათა ესმოდეს თუ რაში მდგომარეობს მხარეების რეალური ინტერესი დავისადმი ან დავის შეთანხმებით დასრულებისადმი⁶⁰⁹. მსგავს პროცესში მედიატორი არ აძლევს მხარეებს რაიმე სახის რეკომენდაციას, ან რჩევას, ასევე არ აფიქსირებს თავის მოსაზრებას იმასთან დაკავშირებით თუ რა შეიძლება იყოს

605. *Fenn P.*, Commercial Conflict Management and Dispute Resolution, Spon Press, 2012, 62.

606. *Kajkowska E.*, Enforceability of Multi-Tiered Dispute Resolution Clauses, Hart Publishing, Oxford and Portland, 2017, 9.

607. *Chern C.*, The Commercial Mediator's Handbook, informa Law from Routledge, 2015, 37, 38.

608. *Chern C.*, The Commercial Mediator's Handbook, informa Law from Routledge, 2015, 240.

609. *Fenn P.*, Commercial Conflict Management and Dispute Resolution, Spon Press, 2012, 62.

საუკეთესო პირობა შეთანხმებისთვის ან რა შედეგით შეიძლება დასრულდეს დავა თუ ის გადაინაცვლებს სასამართლო დარბაზში, არამედ მედიატორი უბრალოდ პროცესის კონტროლის სადავეებთან არის, და ხელს უწყობს მხარეებს მიიღონ კონკრეტული გადაწყვეტილება შეთანხმების პირობებთან დაკავშირებით⁶¹⁰, რაც გარანტი უნდა იყოს და მომავალში მოემსახურება მხარეებს შორის კარგი პირადი თუ ბიზნეს ურთიერთობის შენარჩუნებას⁶¹¹.

ამ სტილით მედიაციის გაძღოლისას მედიატორი უფრო მეტად „იცავს“ უშუალოდ მედიაციის პროცესის მსვლელობას, და ნაკლებად ერევა პროცესის შედეგში და მის შინაარსში, ამით ის მხარეებს უბიძგებს მიიღონ საკუთარი გადაწყვეტილება დავის გადაწყვეტასთან დაკავშირებით⁶¹².

ბ) **შემფასებლითი/შეფასებითი**⁶¹³, როდესაც მედიატორის როლი აქტიურია,⁶¹⁴ იგი მხარეებს აქტიურად ეხმარება საკითხის რეგულირების მიზნებისათვის ალტერნატივების მოძიებას და მათ ანალიზში⁶¹⁵; აღნიშნულ მოდელს ხშირად უფლებებზე დაფუძნებული მედიაციის წარმოების მოდელს უწოდებენ (evaluative/rights-based)⁶¹⁶.

ე.წ. შეფასებითი მედიაციის წარმოებისას მედიატორი არ არის შეზღუდული შეფასება გააკეთოს მიმდინარე მოლაპარაკებების პრო-

610. იქვე, 62.

611. *Kwan Lun M.J.*, *Alternative Dispute Resolution of Shareholder Disputes in Hong Kong*, Cambridge University Press, Cambridge, 2017, 9.

612. *Chern C.*, *The Commercial Mediator's Handbook*, informa Law from Routledge, 2015, 37.

613. *ცერცვაძე გ.*, მედიაცია, გამომცემლობა მერიდიანი, თბ., 2010, 141.

614. *Wendland M.*, *Mediation und Zivilprozess*, Mohr Siebeck, Tubingen, 2017, 170.

615. *Hornung U.*, *Rechtliche Rahmenbedingungen für die Tätigkeit freier Mediatoren*, Carl Heymanns Verlag, Köln, 2006, 36.

616. *Boulle L., Kathleen K.J.*, *Mediation Principles, Process, Practice*, Butterworths Canada, 1998, 12, 31.

(Evaluative Mediation-ს მსგავსი ნიშნებით ხასიათდება დოქტრინაში გავრცელებული კიდევ ერთი მოდელი მედიაციის Settlement Mediation /Result-based Mediation, რომლის ფარგლებშიც მედიატორი კონკრეტული შედეგის მიღწევის გარშემო ამუშავებს მხარეებს)

ცესის და რიგ შემთხვევაში კონკრეტული არაბოჭვითი ხასიათის რჩევა და რეკომენდაცია მისცეს დავაში ჩართულ მხარეებს თუ როგორ შეიძლებოდა უკეთესად მიიღწეს საკითხზე შეთანხმება. თუმცა მსგავსი სახის ჩარევა მხარეებს შორის მიმდინარე მედიაციაში მედიატორის მხრიდან დასაშვებია მხოლოდ უშუალოდ ორივე მხარის მოთხოვნის შემთხვევაში⁶¹⁷. მსგავსი სტილი მედიაციის წარმოების ამერიკის შეერთებულ შტატებში იღებს სათავეს⁶¹⁸; მას ხშირად „სარეკომენდაციო მედიაციას“ და ხელშემწყობი მედიაციის ჰიბრიდულ ფორმას უწოდებენ⁶¹⁹.

უფლებებზე დამყარებული მედიაციის წარმოებისას მედიატორი ეხმარება მხარეებს მიაღწიონ შეთანხმებას, რა დროსაც უთითებს მხარეებს მათი პოზიციის სისუსტეებზე და ირიბად მიანიშნებს თუ რა შედეგით შეიძლება დასრულდეს მხარეებს შორის სამართლებრივი დავა, თუ მედიაციიდან საქმე სასამართლო დარბაზში გადაინაცვლებს⁶²⁰. მსგავსი მედიაციის წარმოებისას მედიატორი მხარეებს ფორმალურ და არაფორმალურ რეკომენდაციას აძლევს⁶²¹ იმასთან დაკავშირებით, თუ რა იქნება მედიაციის მიზნებისთვის საუკეთესო შეთანხმების პირობა ანუ თავად სთავაზობს მხარეებს თავის ხედვას დავის შეთანხმებით დასრულების კონკრეტული პირობების შესახებ⁶²². მსგავსი ტიპის მედიაციის დროს მედიატორი მთავარ აქცენტებს მხარეთა უფლებრივ ნაწილზე და სამართლიანობის პრინციპზე აკეთებს და არა ინტერესებზე, რაც შეიძლება მხარეებს ამოძრავებდეთ.

უფლებებზე დამყარებული მედიაციის ფორმის განვითარებამ საკმაოდ დიდი კრიტიკა⁶²³ დაიმსახურა მედიაციის ფასილიტაციური ფორ-

617. *Chern C.*, *The Commercial Mediator's Handbook*, informa Law from Routledge, 2015, 35.

618. *იქვე*, 241.

619. *Ponte L., Cavenagh T.*, *Alternative Dispute Resolution in Business*, West Educational Publishing, Ohio, 1999, 97.

620. *Fenn P.*, *Commercial Conflict Management and Dispute Resolution*, Spon Press, 2012, 63.

621. *იქვე*, 63.

622. *Kajkowska E.*, *Enforceability of Multi-Tiered Dispute Resolution Clauses*, Hart Publishing, Oxford and Portland, 2017, 9.

623. *Penny B.*, *Mediation Law*, Routledge Taylor&Francis Group, 2013, 6, 7.

მის მხარდამჭერებში, ისევე როგორც მედიაციისადმი ზოგადად სკეპტიკურად განწყობილ იურიდიულ საზოგადოებაში. კრიტიკის მთავარ საფუძველს წარმოადგენდა ის გარემოება, რომ მედიატორს არ უნდა ჰქონოდა მხარეებისთვის რაიმე სახის რეკომენდაციის გაკეთების უფლება და არ უნდა ჩარეულიყო მხარეთა ნების ავტონომიაში, რითაც მიაჩნდათ, რომ ხდებოდა მედიაციის მთავარი მახასიათებელი ნიშნის დაკნინება. ამ კუთხით ნიშანდობლივია, რომ მედიატორის ნეიტრალიტეტს არ უნდა დაემუქროს საფრთხე, ისევე როგორც პროცესის წარმოება არ უნდა დაემსგავსოს შეჯიბრებით პროცესს, წინააღმდეგ შემთხვევაში მედიაცია დაკარგავს ნდობას საზოგადოებაში. მათ შორის იქნება რისკი იმისა, რომ მხარე რომლის ინტერესის საწინააღმდეგო შეიძლება აღმოჩნდეს მედიატორის შეთავაზება დატოვებს მედიაციის პროცესს⁶²⁴. შესაბამისად, მსგავსი სტილით მედიაციის წარმოებისას მედიატორს რეალურად უწევს დაიჭიროს ბალანსი მხარეების ინტერესებს შორის და არ გააჩინოს რაიმე სახის კითხვის ნიშანი მისი ნეიტრალურობის და მიუკერძოებლობის მიმართ⁶²⁵.

თუმცა უფლებებზე დამყარებული მედიაციის წარმოება დღესაც წარმატებით მიმდინარეობს და ამ ფორმის მხარდამჭერთა პოზიციით მედიაციას არ ადგება ჩირქი, იმის გათვალისწინებით, რომ მედიატორმა რაც არ უნდა ურჩიოს მხარეებს ან შესთავაზოს საბოლოო გადაწყვეტილების მიმღები მაინც თავად მხარეები არიან და მათ არ ეზღუდებათ არჩევანი იყვნენ საკუთარი კონფლიქტის გადაჭრის საქმეში დამოუკიდებლები და ერთადერთი მხარე ვინც იღებს გადაწყვეტილებას.

გ) ტრანსფორმატიული (transformative) მედიაცია⁶²⁶.

მედიაციის აღნიშნული სტილი უკავშირდება რობერტ ბუშის და ჯოზეფ ფოლგერის სახელს, რომელთაც მიაჩნდათ, რომ მედიაციის

624. Penny B., *Mediation Law*, Routledge Taylor&Francis Group, 2013, 7.

625. Chern C., *The Commercial Mediator's Handbook*, informa Law from Routledge, 2015, 242.

626. Eidenmuller H., Wagner G., *Mediationsrecht*, otto schmidt, 2015, 31.

გამოყენებით შეიძლება კონფლიქტის მხარეების ურთიერთობების სახეცვლილება⁶²⁷. ე.წ. ტრანსფორმაციული მედიაციის წარმოებისას მედიატორი ნაწილობრივ იყენებს ფასილიტაციურ სტილს პროცესის წარმოების და რიგ შემთხვევაში იმავე მედიაციის წარმოებისას იყენებს შემფასებლით სტილს მედიაციის წარმოების პროცესის მსვლელობისას დაფიქსირებული საჭიროებების შესაბამისად, რა დროსაც ორივე მხარეს ერთი მეორეს პერსპექტივიდან და გადმოსახედიდან ცდილობს შეახედოს საკითხის აქტუალურ მხარეს⁶²⁸. აღნიშნული სტილით მედიაციის წარმოების დროს მედიატორი ახდენს მხარეების საკუთარ თავში გაძლიერებას, რათა მონახონ რესურსი მიიღონ საკუთარი გადაწყვეტილება და მეორე მხრივ, მხარეებს მოუწოდებს აღიარონ მეორე მხარე და მისი პოზიციები გაითვალისწინონ⁶²⁹.

ტრანსფორმაციული მედიაციის დროს, რაც უახლესი კონცეფციაა მედიაციის პროცესის წარმართვის, ორივე მხარე ფაქტობრივ ადასტურებს ერთმანეთის რეალურ ინტერესებს და ღირებულებებს ერთობლივ შეხვედრაზე და წინასწარ გაცხადებული პოზიციებით მიმდინარეობს მოლაპარაკებები, რათა მოხდეს ერთობლივად შეჯერება საერთო მისაღებ პოზიციაზე, რასაც თავის მხრივ მედიატორი ხელს უწყობს და ახდენს პროცესის ფასილიტაციას, მიყვება მხარეების მიერ დასახულ გეგმას და სტრუქტურას პროცესის მსვლელობის⁶³⁰, რა დროსაც ეხმარება მხარეებს უკეთ გაიაზრონ ერთმანეთის პოზიციები, ისევე როგორც მხარეებს შორის წარმოშობილი კონფლიქტის რეალური მიზეზები, რათა ამის საფუძველზე მხარეებმა მიაღწიონ კონფლიქტის გადაჭრას. ამ სტილით მედიაციის წარმოებას ახასიათებს, რომ მხარეებს კარგად ესმით ერთმანეთის საჭიროებები და ინტერე-

627. *Mantle M.*, Mediation: A practical guide for lawyers, Dundee University Press, Dundee, 2011, 132.

628. *Chern C.*, The Commercial Mediator's Handbook, informa Law from Routledge, 2015, 244.

629. *Mantle M.*, Mediation: A practical guide for lawyers, Dundee University Press, Dundee, 2011, 132.

630. *Peter F.*, Commercial Conflict Management and Dispute Resolution, Spon Press, 2012, 63.

სები და ცდილობენ მიიღონ ამ ყველაფრის გათვალისწინებით ყველასთვის მისაღები შეთანხმება⁶³¹.

აღსანიშნავია, რომ მედიაციის წარმოების მოდელების მიხედვით მხარეები ხშირ შემთხვევაში არჩევენ ამა თუ იმ მიმართულებით გამოცდილების მქონე მედიატორებს, იგულისხმება გამოცდილება მედიატორების აწარმოონ ინტერესზე ან უფლებებზე დამყარებული მედიაცია⁶³².

631. *Chern C.*, *The Commercial Mediator's Handbook*, informa Law from Routledge, 2015, 244.

632. *Partridge M.V.B.*, *Alternative Dispute Resplution*, Oxford University Press, Oxford, 2009, 93.

თავი

IV

**მოლაპარაკების
მონაწილე
მხარეთა
წარმომადგენლობა
მედიაში**

4.1. მხარეები და მათი წარმომადგენლები მედიაციის ფარგლებში მიმდინარე მოლაპარაკების პროცესში

მოლაპარაკების პროცესი მასში მონაწილე მხარეებს დავის გადაწყვეტის სხვა მექანიზმებისგან განსხვავებით სთავაზობს შესაძლებლობას თავად მართონ არსებული დავის რეგულირების მსვლელობა, უშუალოდ იყვნენ ჩართულნი ერთმანეთთან სადავო საკითხების გარკვევის პროცესში, ასეთი ინტერესის და მზაობის შემთხვევაში ან გამოიყენონ წარმომადგენლები და რაც ყველაზე მთავარია მხარეებს აქვთ შესაძლებლობა მიიღონ ის საბოლოო შედეგი, რაც მათ შორის არსებულ გაუგებრობას აღმოფხვრის და დავას შეთანხმებით დაასრულებს. მოპალარაკება ერთგვარი „დროებითი საგანმანათლებლო“ პროცესია, რომელშიც განსხვავებული ხედვის მხარეები ერთმანეთს უცვლიან ხედვას და საკუთარი პერსპექტივიდან დანახულ ინტერესებს, რაზეც შეთანხმების ინტერესი ამოძრავებთ⁶³³. მოლაპარაკება კომპრომისის ხელოვნებაა⁶³⁴, რა დროსაც მხარეებს მართებთ დათმობაზე წასვლა, ანუ ამ პროცესში მყოფ მხარეებს გააზრებული უნდა ჰქონდეთ, რომ მოლაპარაკების ინიცირებით აფიქსირებენ მზაობას გარკვეულ დათმობებზე წასვლის, სწორედ ამ დათმობის ფარგლებში უნდა ეცადოს ორივე მხარე დააიდენტიფიცირონ შეთანხმების ფორმულა და მიაღწიონ მათთვის მისაღებ შეთანხმების პირობებს, შესაბამისად, ის მიდგომა, რომ „დათმობა სისუსტეა“ და დათმობაზე წასვლა მოლაპარაკებაში „არ შეიძლება“ ამ პროცესის არსს ფუნდამენტურად უპირისპირდება.

633. *Feehily R.*, *International Commercial Mediation*, Cambridge University Press, 2022, 11.

634. *Wenke A.R.*, *The Art of Negotiation for Lawyers*, Richter Publications, 1985, 3.

დღითი დღე მკვიდრდება მიდგომა, რომ მოლაპარაკება „სწავლადი უნარია“⁶³⁵, თანამედროვე განვითარებულ სამყაროში, მოლაპარაკების უნარებს უკვე ასწავლიან უმაღლეს სასწავლო დაწესებულებებსა თუ პროფესიულ გაერთიანებებში, მიიჩნევა, რომ ამ უნარს დაუფლება სჭირდება და განსაკუთრებით იურისტებისთვის არის რეკომენდირებული ამ ხელოვნების შემეცნება, რადგან სწორედ ამ პროფესიის წარმომადგენლებს უწევთ დიდწილად ორი განსხვავებული ინტერესის მქონე მხარეების პოზიციებთან შემხებლობა, მათთვის მოლაპარაკების ტექნიკა და უშუალოდ პროცესი პროფესიული საქმიანობის ყოველდღიურობას წარმოადგენს⁶³⁶.

იურისტს კარგად უნდა ეხერხებოდეს ერთმანეთისგან გაარჩიოს იმ ტიპის შემთხვევა, როდესაც შესაძლებელია და სწორია მხარეები ეცადონ მორიგებას და შემთხვევები, როდესაც შეთანხმების მიღწევა გამოირიცხა და მხარეებს ისლა დარჩენიათ მართლმსაჯულებას მიანდონ საკუთარი სამართლებრივი პრობლემის გადაწყვეტა. ყველას კარგად უნდა ესმოდედს და მით უფრო პროცესში ჩართულ წარმომადგენელს, რომ ყველა შესაძლო დავა მორიგებას არ ექვემდებარება, თუმცა ეს არ გამორიცხავს მხარის და მისი წარმომადგენლის ჩართულობას იმაში, რომ მცდელობა არ დააკლონ დავის მორიგებით დასრულების შესაძლებლობას, თუმცა იმის გათვალისწინებით, რომ ყოველთვის ყველა სადავო საკითხი, მხარეების პიროვნული თუ საქმიანი საჭიროებებისა თუ მიდგომების გათვალისწინებით მორიგებას ვერ მიაღწევს⁶³⁷, რადგან რიგ შემთხვევაში დავის კონკრეტული გარემოებები მხარეებს სხვა საშუალებას არ აძლევს.

შესაბამისად მნიშვნელოვანია მხარეები და მათი წარმომადგენლები პირველ რიგში შესაძლო მორიგების მიღწევის დაშვებას აკეთებდნენ და ამ მიმართულებით დგამდნენ თანხვედრ ნაბიჯებს, ხოლო მორიგების მიღწევის ყველა რესურსის აღმოფხვრის შემდგომ მათ კარგად უნდა

635. *Frascogna X.M., Hetherington L, H.*, The Lawyer's Guide to Negotiation, 2nd Ed, American Bar Association, 2009, 3.

636. *Teply L.L.*, Legal Negotiation in a Nutshell, 4th Ed, West Academic Publishing, 2023, 1.

637. *Wenke A.R.*, The Art of Negotiation for Lawyers, Richter Publications, 1985, 3.

ესმოდეთ, რომ ისინი ყოველთვის უზრუნველყოფილნი რჩებიან მართლმსაჯულების ხელმისაწვდომობით. შესაბამისად, აღნიშნული მნიშვნელოვანი დათქმის გათვალისწინებით, მოლაპარაკების წარმოებით, ანუ მორიგების მცდელობით, მით უფრო მედიაციის პროცესში, როდესაც დროითი და ფინანსური ხარჯი მინიმალურია, ხოლო ხანდაზმულობის ვადები საპროცესო სტანდარტებით გარანტირებული, არცერთი მხარე არ აგებს რაიმეს ანუ დანაკარგი არ აქვთ. ამასთანავე, მხარეებს და მათ წარმომადგენლებს გააზრებული უნდა ჰქონდეთ, რომ მოლაპარაკების პროცესში შეთანხმების მიუღწევლობა არ ნიშნავს იმას, რომ მათ დრო დაკარგეს⁶³⁸, რადგან უშუალოდ მოლაპარაკების პროცესში მათი ჩართულობა მხარეებს აძლევს საშუალებას მიიღონ ღირებული ინფორმაცია, დაინახონ მეორე მხარის მიდგომა საკითხისადმი თუ პერსონალურად მხარისადმი, ისევე როგორც გადაიზონ დავის გაგრძელების შემთხვევაში სუსტი და ძლიერი მხარეები.

მოლაპარაკების წარმატებით დასრულების კარგი შესაძლებლობაა მისი ისეთ სტრუქტურირებულ პროცესში წარმართვა⁶³⁹, რომელსაც მესამე ნეიტრალური მომლაპარაკებელი პირი - მედიატორი ხელმძღვანელობს, რომელიც მხარეებისგან დამოუკიდებელი და მიუკერძოებელი ფიგურა⁶⁴⁰ და ამოძრავებს ერთადერთი ფუნქცია - დაეხმაროს მხარეებს გადაწყვეტილების მიღებაში, მაშინ როდესაც უშუალოდ მსგავსი უფლებამოსილებით აღჭურვილ სუბიექტს თავად არ წარმოადგენს. სწორედ ამ ფორმატს და შესაძლებლობას სთავაზობს მედიაცია მოლაპარაკების მხარეებს და შესაბამისად ხშირია, როდესაც მედიაციას ლიტერატურაში მესამე ნეიტრალური პირის ჩართულობით მოლაპარაკებად მოიხსენიებენ.

მოლაპარაკება მედიაციის მაგალითზე აბსოლიტურად არაფორმალურ გარემოში მიმდინარე პროცესია, ეს არის ნებაყოფლობით ინიცირებული სტრუქტურირებული მოლაპარაკებები, რომელშიც

638. *Wenke A.R.*, *The Art of Negotiation for Lawyers*, Richter Publications, 1985, 5.

639. *Feehily R.*, *International Commercial Mediation*, Cambridge University Press, 2022, 12.

640. *Campbell C.*, *International Mediation*, Wolters Kluwer, Special Issue, 2020, 95.

მხარეებს ეძლევათ საშუალება დააგენერირონ შესაძლო შეთანხმების პირობები შეუზღუდავად ერთი მიზნით: მიიღწეს საბოლოოდ ორმხრივად სარგებლიანი საბოლოო შეთანხმება, რომელიც არსებულ კონფლიქტს შეთანხმებით დაასრულებს⁶⁴¹.

მედიაციაში მიმდინარე მოლაპარაკებებს უშუალოდ მხარეები წარმართავენ, თუმცა უპირიანი და ყოველთვის გამართლებულია ამ პროცესში ჩართონ იურისტები, რომელთაც აქვთ შესაბამისი ცოდნა⁶⁴² და გამოცდილება მედიაციაში მოლაპარაკების წარმოების⁶⁴³ და მეორე მხრივ, გაუწევენ მხარეებს იმ სამართლებრივ კონსულტაციას, რაც მათ უნდა დაეხმაროთ სამართლებრივად ურისკო საბოლოო გადაწყვეტილების მიღებაში, რა დროსაც მოლაპარაკებაში ჩართულ ყველა სუბიექტს „ნამცხვრის შესაბამისი ნაჭერი უნდა შეხვდეთ“⁶⁴⁴.

4.2. მოლაპარაკებაში მხარეთა უშუალოდ მონაწილეობის მიზანშეწონილობა და უპირატესობები მედიაციის მაგალითზე

მედიაციის ფორმატში მიმდინარე მოლაპარაკებები აბსოლუტურად ნებაყოფლობითია ანუ მისი ინიცირება და მასში მონაწილეობა მხარეების მიხედულობაზე და ნება სურვილზეა დამოკიდებული, ისევე როგორც მხარეები განსაზღვრავენ მოლაპარაკების შინაარსს და მიზანს და მათ შორის საკუთარი გადაწყვეტილებით⁶⁴⁵ ასრულებენ მათივე ხელით ინიცირებულ მედიაციის პროცესს⁶⁴⁶.

641. *Krysztopwicz A.*, Die Europaisierung des Mediationsrechts in Polen, Duncker & Humblot GmbH, Berlin, 2021, 122

642. *Wenke A.R.*, The Art of Negotiation for Lawyers, Richter Publications, 1985, 5.

643. *Teply L.L.*, Legal Negotiation in a Nutshell, 4th Ed, West Academic Publishing, 2023, 8.

644. *Elkington A., Greene J., Morgan G., Shield G., Simmonds T.*, Skills for Lawyers, Jordan Publishing Limited, 2003, 97.

645. *Walker S., Smith D.*, Advising and Representing Clients at Mediation, Wildy, Simmonds & Hill Publishing, London, 2013, 108.

646. *Trenczek T.M.A., Berning D., Lenz C., Will H.D.*, Mediation und Konfliktmanagement, Handbuch, 2.Auflage, Nomos, Baden-Baden, 2017, 48.

კონფლიქტის მხარეები თავად ირჩევენ მედიაციას როგორც მათ შორის არსებული დავის გადაწყვეტის ალტერნატიულ საშუალებას, რომელი პროცესის მიმართ უნდა გააჩნდეთ ნდობა⁶⁴⁷. მხარეები არიან ის პირები, ვინც მოლაპარაკების მსვლელობისას უნდა მიიღონ გადაწყვეტილება თუ რა ფორმით დაარეგულირონ ერთმანეთს შორის არსებული კონფლიქტი, აირჩიონ სასამართლო წარმოების მექანიზმი თუ აირჩიონ მედიაციაში მოლაპარაკების პლატფორმა⁶⁴⁸, როგორც დავის შეთანხმებით დასრულების ექვექტური საშუალება. მოლაპარაკებაში ჩართულ სუბიექტებს აქვთ სრული შესაძლებლობა აირჩიონ საკუთარი დავის გადაწყვეტის მიზნებისთვის კონკრეტული მედიატორი⁶⁴⁹, ისევე როგორც სრულიად შეუზღუდავები არიან თავად განსაზღვრონ მოლაპარაკების პროცესის შედეგი, კერძოდ, დაასრულონ დავა შეთანხმებით ან თუნდაც მათთვის სასურველ ეტაპზე შეწყვიტონ მედიაცია და დავა გააგრძელონ სასამართლოში ასეთი ინტერესის შემთხვევაში.

მედიაციის პროცესის ფარგლებში მიმდინარე მოლაპარაკებების შედეგებზე სრული პასუხისმგებლობა⁶⁵⁰ კონფლიქტის მხარეებს, როგორც დავაში ყველაზე კარგად გარკვეულ „ექსპერტებს“⁶⁵¹ ეკისრებათ, იგულისხმება ის თუ რამდენად შეძლებენ მხარეები კონკრეტული პირობების გარშემო შეთანხმების მიღწევას და თუ რამდენად ეს პირობები არის მათი ინტერესებისთვის მისაღები და შესაბამისი; მოლაპარაკების პროცესში მხარეების ხელთ არის მედიაციაში კონკრეტული მიზნების მიღწევის შესაძლებლობა, რაშიც მათ მედიატორი უნდა სწორედ დაიხმარონ და გამოიყენონ, ისევე

647. *Oldenbruch H.*, Die Vertraulichkeit im Mediationsverfahren, Wissenschaftlicher Verlag Berlin / WVB, 2006, 18.

648. *Eidenmuller H.*, Alternative Streitbeilegung, Verlag C.H.Beck Munchen, 2011, 148.

649. *Stoldt M.*, Verfahren und Ablauf der Mediation in *Hinrichs U.*, Praxishandbuch Mediationsgesetz, Verlag Walter de Gruyter, Berlin, 2014, 107.

650. *Kracht S.*, Rolle und Aufgabe des Mediators – Prinzipien der Mediation in Haft F., von Schlieffen K.G., Handbuch Mediation, C.H.Beck, Munchen, 3.Auflage, 2016, 320.

651. *Wendland M.*, Mediation und Zivilprozess, Mohr Siebeck, Tubingen, 2017, 168.

როგორც სწორედ უნდა მოახდინონ მხარეებმა მათი დავის სპეციფიკიდან გამომდინარე საჭირო მედიატორის შერჩევა, რა დროსაც მხარეები როგორც წესი ყურადღებას აქცევენ მედიატორის პიროვნულ თვისებებს, გამოცდილებას, მედიატორის სპეციფიურ პროფესიულ გამოცდილებას⁶⁵² მოლაპარაკებების პროცესში, მის შესახებ საზოგადოებაში არსებულ ინფორმაციას, სანაცნობო წრის რჩევას და რეკომენდაციას ამა თუ იმ მედიატორის შესახებ⁶⁵³.

ამ ყველაფრის ფონზე, რა თქმა უნდა, მედიატორი თავის ფუნქციას ასრულებს და მიუხედავად იმისა, რომ ის რეალურად არ არის გადაწყვეტილების მიმღები პირი, მაინც მნიშვნელოვანი როლის მატარებელია, რადგან სწორედ მის ფასილიტაციას არიან მხარეები დაქვემდებარებული და მის მიერ შეთავაზებული და დადგენილი წესების მიხედვით დგამენ მხარეები ნაბიჯებს, რადგან სწორედ მედიატორის უნარებს, ცოდნას და გამოცდილებას ანდობენ მხარეები კონფლიქტის გადაწყვეტის პროცესის მიმდინარეობას, იმ დათქმით, რომ მოლაპარაკებაში საბოლოო სიტყვა თავად მხარეებზეა⁶⁵⁴. თუმცა უნდა აღინიშნოს, რომ რაც არ უნდა მედიატორი იყოს გამოცდილი და მედიაციის პროცესის დაგეგმარებაში შეუდარებელი, დავის მონაწილე მხარეების რეალური შესაძლებლობა დავა შეთანხმებით გადაწყვიტონ ძლიერ ეფექტს⁶⁵⁵ ახდენს მედიატორის მიერ თუნდაც კარგად დაგეგმილ მედიაციის სტრატეგიაზე, ანუ რაც უფრო რაციონალურია თავად მხარე, რაც უფრო კარგად ესმის საკუთარი ინტერესების მიღწევის საშუალებები და კარგად აქვს შექმნილი წარმოდგენა თუ რა პროცესის მონაწილეა, მით უფრო წარმატებული იქნება მედიაციაში მოლაპარაკების პროცესი და გაუადვილდება მედიატორს მის მიერ

652. *Pratt S., Niculita V.A.*, The Lawyer's Business Valuation Handbook, American Bar Association, Chicago, 2010, 516.

653. *Alexander N.*, International and Comparative Mediation, Wolters Kluwer, 2009, 116.

654. *Trenczek T.M.A., Berning D., Lenz C., Will H.D.*, Mediation und Konfliktmanagement, Handbuch, 2.Auflage, Nomos, Baden-Baden, 2017, 48.

655. *Moore C.W.*, The Mediation Process, 3rd Ed, Jossey-Bass Publishing, San Francisco, 2003, 71.

დაგეგმილი ნაბიჯები დროულად და ეფექტურად გადაიდგას. როდესაც მხარეები გამოუცდელნი არიან დავის წარმოებაში და მათ შორის კარგად არ აქვთ ჩამოყალიბებული თუ რა უნდათ დავიდან, რა შედეგი იქნება მათი ინტერესების შესაბამისი⁶⁵⁶, გაცილებით მცირდება მოლაპარაკებაში შეთანხმების მიღწევის პერსპექტივა, შესაბამისად, მხარეებს და მათ წარმომადგენლებს კარგად უნდა ესმოდეთ, რომ მოლაპარაკებას უნდა აწარმოებდნენ კონკრეტული მიზნით - რომ მიიღწეს შეთანხმება, რისთვისაც ერთმანეთთან მისასვლელ გზებს პროცესის ფარგლებში უნდა ქმნიდნენ, ერთმანეთს არ უნდა უდგებოდნენ შეჯიბრებითად და ცდილობდნენ გაზარდონ ერთმანეთისადმი მიმღებლობის კოეფიციენტი.

ამ ყველაფრის ფონზე მნიშვნელოვანია, რათა მხარეებს ჰქონდეთ სრული ინფორმაცია მედიაციაში მიმდინარე მოლაპარაკების პროცედურული ნაწილის შესახებ⁶⁵⁷, იმ წესების და ვალდებულებების შესახებ რაც მედიაციაში მოქმედებს, რადგან მათ ჰქონდეთ საშუალება ნებისმიერ ეტაპზე მიიღონ ინფორმირებული გადაწყვეტილება⁶⁵⁸, რათა მოახდინონ საკუთარი ინტერესების საუკეთესოდ წარმოჩენება შეთანხმების პირობებში, რასაც უნდათ რომ მიაღწიონ მეორე მხარესთან. ამ კუთხით, რა თქმა უნდა დიდია მხარეთა წარმომადგენლების როლი და ჩართულობის საჭიროება, თუმცა შესაძლებელია და ხშირია, როდესაც მხარეებს მედიაციაში წარმომადგენელი არ ჰყავთ (ფინანსური ან სხვა მიზეზის გამო, რიგ შემთხვევაში მხარეები თავად არიან გამოცდილი მოლაპარაკებების წარმოებაში⁶⁵⁹), რა დროსაც მედიატორს მოუწევს ორმაგი ყურადღების გამოჩენა, რომ მხარეებს მიაწოდოს სრული ინფორმაცია მოლაპარაკების და იმ

656. იქვე, 71.

657. *Krysztopwicz A.*, Die Europaisierung des Mediationsrechts in Polen, Duncker & Humblot GmbH, Berlin, 2021, 122.

658. *Kracht S.*, Rolle und Aufgabe des Mediators – Prinzipien der Mediation in Haft F., von Schlieffen K.G., Handbuch Mediation, C.H.Beck, Munchen, 3.Auflage, 2016, 322.

659. *Walker S., Smith D.*, Advising and Representing Clients at Mediation, Wildy, Simmonds & Hill Publishing, London, 2013, 146.

წესების შესახებ, რითაც მხარეები უნდა ხელმძღვანელობდნენ პროცესში გადაწყვეტილების მიღების კუთხით.

მხარეებმა მედიაციისთვის მზადების პროცესში უნდა გაითვალისწინონ, რომ რაიმე გაწერილი სამართლებრივი ფორმულით მედიაციაში მოლაპარაკების დაწყება, როდესაც რაიმე სხვა ოფციას შეთანხმების მიზნებისათვის აღარ განიხილავენ შეიძლება მამარალებელი პოზიცია იყოს მათთვის მოლაპარაკებების წარმატებით დასრულების თვალსაზრისით, რადგან მედიაციას ახასიათებს ალტერნატივების შეუმზღუდაობა და კონკრეტულ ერთ პოზიციაზე აქცენტირება ხელს არ უწყობს მოლაპარაკების შედეგიანად წარმართვას⁶⁶⁰.

მედიაციაში მიმდინარე მოლაპარაკებისას მხარეები საკუთარ ინტერესებზე⁶⁶¹ არიან აქცენტირებულნი და მათზე უკეთ არავინ იცის თუ რა კონკრეტული ინტერესები ამოძრავებთ მათ და რა შედეგით უნდათ რომ მედიაცია დასრულდეს, შესაბამისად, მხარეები არიან მედიაციაში მიმდინარე მოლაპარაკების მსვლელობის ფაქტობრივი ხელმძღვანელები⁶⁶², ისევე როგორც ხშირია შემთხვევა, რომ მხარის კონკრეტული ინტერესის დაკმაყოფილება მეორე მხარის ფიზიკურ და ადამიანურ რესურსებს აღემატება, მიუხედავად ამ მხარის სოციალური თუ ფინანსური მდგომარეობისა, რაც ასევე შეუთანხმებლობის წინაპირობა შეიძლება გახდეს, რაც რიგ შემთხვევაში უკვე მეცნიერულ, თეორიული კვლევის საკითხად არის ქცეული თანამედროვე დოქტრინისეულ კვლევებში⁶⁶³; ზოგადად ნებისმიერ ურთიერთობაში ინტერესების თანხვედრა კონსენსუსის წინაპირობაა⁶⁶⁴, რაც მათ შორის

660. *Diez H., Krabbe H., Thomsen C.S.*, Familien – Mediation und Kinder, Bundesanzeiger Verlag, 3.uberarbeitete und aktualisierte Auflage, 2009, 115.

661. *Steffek F.*, Prinzipiengeleitete Regelung der Konfliktlösung, Zeitschrift für KonfliktManagement (ZKM), #5, Verlag Dr.Otto Schmidt, Köln, 2013, 141.

662. *Schwarz K.*, Mediation Collaborative Law –Collaborative Practice, Schriften der Johannes-Kepler-Universität Linz, Trauner Verlag, 2010, 9.

663. *Wendenburg F.*, Der Schutz der schwächeren Partei in der Mediation, Mohr Siebeck, Tübingen, 2013, 119.

664. *Steffek F.*, Skizzen einer Gerechtigkeitstheorie für das Privatrecht –Individuen, Interessen, Kohärenz, Konsens und Ausgleich in Gedächtnisschrift für Hannes Unberath, Arnold Stefan, Lorenz Stephan., C.H.Beck, München, 2015, 436.

მედიაციაშიც არ არის საგამონაკლისო შემთხვევა; მედიაციაში მიმდინარე მოლაპარაკების პროცესი ელის მხარეებისგან შეთანხმებისკენ სწრაფვას და ამის რეალურად გამოვლინებას, რაც მხარეების პროცესის მსვლელობაში აქტიური ჩართულობით ვლინდება⁶⁶⁵. მედიაციამ უნდა უზრუნველყოს ორივე მოდავე მხარის კმაყოფილება⁶⁶⁶, როდესაც პროცესს მხარეები იწყებენ, როგორც დაპირისპირებულები⁶⁶⁷, ხოლო ასრულებენ შეთანხმებით.

აქვე არ შეიძლება არ აღინიშნოს, რომ ნებისმიერი ტიპის მოლაპარაკებაში, და მით უფრო მედიაციაში, ყოველთვის მნიშვნელოვან გარემოებას წარმოადგენს მხარეების რესურსი იქონიონ ერთმანეთის ინტერესზე გარკვეული გავლენა⁶⁶⁸, სხვა სიტყვებით რომ ითქვას ისინი ერთმანეთისთვის უნდა იყვნენ საინტერესო მოდავე მხარეები, რათა მათ კონკრეტულ პოზიციას გააჩნდეს რაიმე სახის დამატებითი ღირებულება მეორე მოდავე მხარის თვალში და პირიქით, რა დროსაც მხარეებს უადვილდებათ კონკრეტული სამოქმედო დღის წესრიგის შედგენა ერთმანეთთან მოლაპარაკებების პროცესის მიზნებისთვის, ხოლო მედიატორს უადვილდება პროცესის მართვა, რადგან მან ორივე მხარის უპირატესობების შესახებ სრული ინფორმაცია მიიღო და შესაბამისად გეგმავს მხარეების ერთმანეთთან სასაუბრო თემას, რათა მედიაციამ კონკრეტული შედეგი მოუტანოს ორივე მხარეს, რასაც სწორედ იმ უნარების და გამოცდილების ხარჯზე ანხორციელებს მედიატორი, რაც ზოგადად ამ სტატუსის მიღებასთან არის დაკავშირებული ამა თუ იმ იურისდიქციაში, თუ მედიატორის პრაქტიკულ გამოცდილებასთან, რაც კონკრეტული სამედიაციო საქმეებში მონაწილეობით უგროვდება მედიატორს.

665. *Walker S., Smith D.*, *Advising and Representing Clients at Mediation*, Wildy, Simmonds & Hill Publishing, London, 2013, 8.

666. *Schreiber A.*, *Obligatorische Beratung und Mediation*, Duncker&Humblot, Berlin, 2007, 87.

667. *Dieter A., Montada L., Schulze A.*, *Gerechtigkeit im Konfliktmanagement und in der Mediation*, Campus Verlag, Frankfurt/New York, 2000, 33.

668. *Moore C.W.*, *The Mediation Process*, 3rd Ed, Jossey-Bass Publishing, San Francisco, 2003, 72.

ზემოაღნიშნულ არგუმენტს შეიძლება სხვა ჭრილშიც შეეხედოს, კერძოდ, მედიაციაში მიმდინარე მოლაპარაკების პროცესში ე.წ. სუსტი მხარის დაცვის საჭიროებაზე⁶⁶⁹, თუმცა ეს შეფასებითი კრიტერიუმია და მსგავსი რაიმე ნორმატიული ფორმით გაწერილი წესი და სტანდარტი აღნიშნულ საკითხთან დაკავშირებით არ არსებობს, თუმცა კონფლიქტში მყოფი მხარეების მაგალითზე, რა თქმა უნდა, ხშირია იმის შესაძლებლობა, რომ ერთი მხარე მეორე მხარის გავლენის ქვეშ ექცეოდეს რიგი ფაქტორების გამო, რაც მათ შორის შეიძლება დაკავშირებული იყოს მხარეებისთვის მოლაპარაკებისგან გარე ფაქტორებზე, თუ კონკრეტული მოლაპარაკების პროცესის მიზნებისთვის ამა თუ იმ საპროცესო საკითხთან. გასათვალისწინებელია, რომ ე.წ. „პიროვნული ძალაუფლება“⁶⁷⁰ (Private Macht) უმეტესწილად ფაქტობრივი მოვლენაა და სამართლებრივ ფაქტორს ან რეგულირებას, როგორც წესი არ ემორჩილება, ეს ფენომენი ან ფიგურირებს ამა თუ იმ კონკრეტულ შემთხვევაში ან სახეზე არ არის. სწორედ ამ მიმართულებით მხარეებს შორის არსებული ურთიერთობების შეძლებისდაგვარად თანაბარი პირობების შექმნის საჭიროებაზე მიდის საუბარი მოლაპარაკების მაგალითზე. მსგავს მოვლენას სხვადასხვაგვარი გამოვლინება შეიძლება გააჩნდეს და მას სწორი ამოცნობა ესაჭიროება, რადგან ნებაყოფლობით პროცესში ჩართულ მხარეებს შესაძლოა ერთმანეთთან აკავშირებდეთ იმ სახის მოლაპარაკებისგან გარე ურთიერთობები, რაც ირიბად კარნახობდეთ მათ მოლაპარაკების პროცესში შეთანხმების პირობების შინაარსს, რაც შეიძლება ერთ-ერთი მხარისათვის უკუპროპორციული შედეგის მომტანი აღმოჩნდეს, ვიდრე მისთვის სასარგებლო შედეგით შეთანხმების მიღწევის მოლოდინი, შესაბამისად ამ საკითხს რიგ შემთხვევაში ჩაღრმავება სჭირდება თავად მხარის და მისი წარმომადგენლის მხრიდან, რადგან დასაწყის ეტაპზე მსგავსი მოვლენის არსებობა მე-

669. *Wendenburg F.*, Der Schutz der schwächeren Partei in der Mediation, Mohr Siebeck, Tübingen, 2013, 118.

670. *Möslein F.*, Private Macht, Mohr Siebeck, Tübingen, 2016, 9.

დიატორისთვის შესაძლოა საერთოდ არ იყოს ხელშესახებად ცნობილი ან თუნდაც არ იქნეს ამაზე მიქცეული სათანადო ყურადღება, რადგან თავად ეს მოვლენა და შესაძლებლობა მათ შორის მეცნიერულ დონეზე ახალი დამუშავების ტენდენციას წარმოადგენს.

მხარე ყოველთვის უნდა უკვირდებოდეს თუ რამდენად არის სახეზე მის მიმართ შესაძლო იმ სახის გავლენის გამოყენება, რაც მეორე მხარეს მის მიმართ შეიძლება გააჩნდეს მოლაპარაკების მსვლელობისას და რა საშუალებებით⁶⁷¹ და გზების გამოყენებით შეიძლება ეს მედიაციის პროცესში მისი ინტერესების გატარების საპირწონე გარემოება აღმოჩნდეს, რათა ამის შესაძლებლობის შემთხვევაში მოახდინოს მისი პრევენცირება.

მსგავსი სიტუაცია რა თქმა უნდა ბევრი შეიძლება შეიქმნას და მათი წინასწარი გათვლა და რეგულაცია ამ ეტაპზე ფაქტობრივ არ ხდება, თუმცა თვით მედიაციის იდეიდან გამომდინარე, რომელიც პროცესში ჩართული მხარეების აბსოლიტურ დამოუკიდებლობაზე, თანაბრობაზე და მედიაციაში ჩართვის ნებაყოფლობითობაზე მიგვითითებს, მსგავსი სახის საკითხის იდენტიფიცირება და საკითხის განეიტრალების ერთადერთი ბერკეტი მედიატორი რჩება, რომელმაც ყველა ის ღონე უნდა იხმაროს, რაც მხარეებს მოლაპარაკებაში უზრუნველყოფს მისაღები გადაწყვეტილების დამოუკიდებლობაში და გარანტირებული იქნება მათი თვითგამოხატვის და გადაწყვეტილების მიღების თავისუფლება.

ამ კუთხით რეალურად ბევრია კიდევ რეკლამენტაციას დასაქვმდებარებელი, იგულისხმება ან საკანონმდებლო ან თუნდაც პრაქტიკის მიზნებისთვის წესების გაწერა, რათა დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული საშუალება არ გამოიყენოს ერთ-ერთმა მხარემ საკუთარი ბუნებრივი თუ სოციალური⁶⁷² უპირატესობების გამოყენებით თავის სასარგებლოდ.

671. *Witte E.H., Van Quaquebeke N., Eckloff T.,* Macht als sozialpsychologisches Konzept in Möslein F., *Private Macht*, Mohr Siebeck, Tübingen, 2016, 67.

672. *Wendenburg F.,* Der Schutz der schwächeren Partei in der Mediation, Mohr Siebeck, Tübingen, 2013,107.

მსოფლიოს უმრავლეს ქვეყნებში გაბატონებულია მოსაზრება და მიდგომა, რომ მედიაციის მიმდინარეობისას უპრიანია უშუალოდ მხარეები ესწრებოდნენ მოლაპარაკების პროცესს, რადგან მათი ჩართლობით ალბათობა შეთანხმების მიღწევის მაღალია. ამასთანავე, მხარეთა დასწრებას აქვს ის დატვირთვაც, რომ გარდა საკითხის გადაწყვეტისა, მხარეების უშუალო ჩართლობა და ერთმანეთთან ურთიერთობა მათ ერთმანეთთან დაახლოებას და კონფლიქტის პირადულ დონეზე აღმოფხვრას უწყობს ხელს⁶⁷³. შესაბამისად მედიაციის ვირტუალური წარმოება (მაგ: ავსტრიაში⁶⁷⁴ ონლაინ მედიაციის წარმოება კრიტიკის საგანია, და განსაკუთრებით იშვიათ შემთხვევაში დაიშვება, როდესაც სხვა შესაძლებლობა ფიზიკურად არ არსებობს და ორივე მხარე აღნიშნულზე თანხმობას აცხადებს) ან პროცესში მხოლოდ წარმომადგენლების მონაწილეობა არ არის მიზანშეწონილი, მაგალითად ნორვეგიასა⁶⁷⁵ და ფლორიდის შტატში⁶⁷⁶ უშუალოდ მხარეების დასწრება სავალდებულო წინაპირობას წარმოადგენს მედიაციის წარმოების, ისევე როგორც უნგრეთი⁶⁷⁷, სადაც მხარის გამოუცხადებლობა მედიაციის პროცესში ხელს უშლის პროცესის გახსნას, ხოლო კანადის პროვინცია ონტარიოს⁶⁷⁸ მაგალითზე მხარეების უშუალო დასწრება სავალდებულოა მედიაციის დაწყებიდან პირველი ოცდაათი წუთის მანძილზე მაინც.

673. *Hopt K.J., Steffek F., Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 65.

674. *Roth M., Gherdane D., Mediation in Austria*, in *Hopt K.J., Steffek F., Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 291.

675. *Sperr A.K., Mediation in Norway*, in *Hopt K.J., Steffek F., Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 1152.

676. *Kulms R., Mediation in the USA*, in *Hopt K.J., Steffek F., Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 1263.

677. *Jassel-Holst C., Mediation in Hungary*, in *Hopt K.J., Steffek F., Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 617.

678. *Ellger R., Mediation in Canada*, in *Hopt K.J., Steffek F., Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 937.

ნიშნდობლივია, რომ ამ მიმართულებით განვითარდა საქართველოს კანონმდებლობა და მეორე მხრივ პრაქტიკაც, კერძოდ, „მედიაციის შესახებ“ საქართველოს კანონის დანაწესი ითვალისწინებს დათქმას⁶⁷⁹ იმასთან დაკავშირებით, რომ მედიატორს აქვს უფლებამოსილება ითხოვოს პროცესზე უშუალოდ მხარის დასწრება, რაც თავად მოლაპარაკებას გაცილებით ეფექტურს და ინფორმატიულს ხდის, ისევე როგორც იძლევა საშუალებას იყოს მოქნილი და დროული, რადგან მოლაპარაკების პროცესის ფასილიტატორის წინაშე უშუალოდ გადაწყვეტილების მიმღები არის წარმომადგენელი, თუმცა მეორე მხრივ, ეს ნამდვილად არ ნიშნავს მხარეთა წარმომადგენელთა იგნორირებას, პირიქით, მათი როლი განუზომელია ამ პროცესში, რადგან სწორედ წარმომადგენელზე მოდის ის დატვირთვა, რაც მხარეთა მხრიდან მათ ინტერესზე მორგებული საუკეთესო გადაწყვეტილების შერჩევასა და შემდგომ უკვე მიღებასთან არის დაკავშირებული⁶⁸⁰, მათ შორის მიღწეული შეთანხმების წერილობითი გაფორმება ასევე წარმომადგენელთა ფუნქციურ დატვირთვას წარმოადგენს⁶⁸¹. აღნიშნულის გათვალისწინებით, თავად წარმომადგენელთათვის უმჯობესი უნდა იყოს მხარეთა ჩართულობით მოლაპარაკების წარმოება, რადგან გარდა პროცესის ეფექტურობისა და დროულობისა, ასეთ შემთხვევაში მხარეები გაცილებით კარგად ხედავენ და ივარაუდება აფასებენ მათი წარმომადგენლების როლს მოლაპარაკების მიმდინარეობისას, რაც ადვოკატი წარმომადგენლების მაგალითზე დამატებითი დატვირთვის მატარებელია მარწმუნებლების თვალში.

679. იხ. „მედიაციის შესახებ“ საქართველოს კანონი, მუხლი 8, პუნქტი 5. <https://matsne.gov.ge/document/view/4646868?publication=2>

680. *Feehily R.*, *International Commercial Mediation*, Cambridge University Press, 2022, 99.

681. *Wenke A.R.*, *The Art of Negotiation for Lawyers*, Richter Publications, 1985, 11.

4.3. მოლაპარაკებაში წარმომადგენლის როლი, მონაწილეობის ფარგლები და ეთიკური საფუძვლები მედიაციის მაგალითზე

დავის გადაწყვეტის ალტერნატიულ საშუალებებზე როდესაც მიდის მსჯელობა ხშირად მოისმენთ მოსაზრებას, რომ ამ ეტაპზე და განსაკუთრებით მედიაციაში მიმდინარე მოლაპარაკების პროცესში ადვოკატის საჭიროება არ დგას, რადგან მხარეებს თავად შეუძლიათ სამართლისგან დაცლილ და არაშევიბრებით პროცესში დაიცვან საკუთარი ინტერესები, რის ხარჯზეც ფინანსებიც დაეზოგებათ; არის ასევე მოსაზრება, რომ ადვოკატები, თავისი ბუნებით, კლიენტის ინტერესებზე იქნებიან ორიენტირებულნი და ხელს ვერ შეუწყობენ შემათანხმებელი პროცესის წარმატებით წარმართვას, თუმცა საკითხის არსის სწორედ ანალიზის შემთხვევაში მივდივართ იმ დასკვნამდე, რომ ადვოკატი მხოლოდ დამატებითი ღირებულების შემქმნელია მსგავს პროცესში, რადგან მას უნდა შეეძლოს მოლაპარაკების პროცესში მიღებული ინფორმაციის გადამუშავება, ფაქტობრივი გარემოებების უკან მდგომი სამართლებრივი რისკების ანალიზი, რაც სწორი პოზიციის ჩამოყალიბებაში დაეხმარება ადვოკატის მარწმუნებელს⁶⁸² და საბოლოოდ შესაძლო მორიგების რესურსის რეალურად არსებობის შემთხვევაში შეთანხმებით დაასრულებს დავას. მედიაციის პროცესში მიმდინარე მოლაპარაკებაში წარმომადგენელმა ერთგვარად მშვიდობის „დამმყარებლის“⁶⁸³ ფუნქცია უნდა შეასრულოს. ხშირად მოლაპარაკებებს იურისტების ყოველდღიური საქმიანობის განუყოფელ ნაწილად მოიხსენიებენ⁶⁸⁴ და აწ უკვე დადგენილად მიჩნეული ფაქტია, რომ მედიაციის პროცესი და მედიაციაში მიმდინარე მოლაპარაკებებში წარმომადგენლო-

682. *Menkel-Meadow J.C., Love P.L., Schneider A.K., Sternlight R.J.*, Dispute Resolution Beyond the Adversarial Model, Wolters Kluwer Law&Business, Aspen Publishers Inc, 2011, 53.

683. *Walker S., Smith D.*, Advising and Representing Clients at Mediation, Wildy, Simmonds & Hill Publishing, London, 2013, 3.

684. *Teply L.L.*, Legal Negotiation in a Nutshell, 4th Ed, West Academic Publishing, 2023, 1.

ბა ადვოკატების/იურისტების საქმიანობისთვის უკვე ჩვეული ერთ-ერთი მიმართულებაა⁶⁸⁵.

დღეისათვის მრავალი იურისტი არის მედიაციაში ჩართული როგორც მედიატორი⁶⁸⁶ ან მხარეების წარმომადგენელი მედიაციაში, ეს უკანასკნელი იურიდიულ პრაქტიკაში მნიშვნელოვან როლს თამაშობს⁶⁸⁷. იურისტების ჩართულობა მედიაციაში მიმდინარე მოლაპარაკებების პროცესში ფუნდამენტური მნიშვნელობის არის⁶⁸⁸, რადგან იურისტებს აქვთ უშუალო შესაძლებლობა მარწმუნებლებს გაუჩინონ მედიაციისადმი სწორი აღქმა და მოახდინონ მათი ეფექტური ჩართულობა მოლაპარაკების პროცესში⁶⁸⁹. მეორე მხრივ, იურისტები მხარეებისთვის მედიაციის ფარგლებში გასამართი მოლაპარაკებების შესახებ პირველად წყაროს წარმომადგენენ⁶⁹⁰ და განმსაზღვრელ ფაქტორს დავის გადაწყვეტის აღნიშნული ალტერნატიული საშუალებისადმი ნდობის გაჩენის. მართალია მედიაციაში მიმდინარე მოლაპარაკების ფუნქციისა და შედეგებისადმი საზოგადოების გარკვეულ ნაწილს მცდარი წარმოდგენა აქვს⁶⁹¹, თუმცა ეს ახალი ინსტიტუტი ყოველდღიურად უფრო პოპულარული ხდება⁶⁹².

იმისათვის, რათა მედიაციაში მიმდინარე მოლაპარაკების პროცესმა, როგორც ახალმა ინსტიტუტმა გაამართლოს და პრაქტიკული შედეგები მოიტანოს, იგულისხმება ერთი მხრივ, დავების რეალურად შეთანხმებით დასრულების სტატისტიკა, რაც მეორე მხრივ, ავტომატურად უკავშირდება სასამართლოს გადატვირთულობის განტვირთვის

685. *Schmidt F.H., Lapp T., May A.*, *Mediation in der Praxis des Anwalts*, 2nd Ed, C.H.Beck Verlag, 2022, 23.

686. *Haft F., von Schlieffen K.G.*, *Handbuch Mediation*, C.H.BECK, Munchen, 3 Auflage, 2016, 107, 108.

687. *Reuben C.R.*, *The Lawyer Turns Peacemaker*, A.B.A.J, 1996, 54, 55.

688. *Margaret S.H.*, *The Blackwell Handbook of Mediation*, Blackwell Publishing, Great Britain, Oxford, 2006, 89.

689. *Dingle J., Kelbie J.*, *The Mediation Handbook*, 2nd Ed, Unity Press, 2014, 114.

690. *Feehily R.*, *International Commercial Mediation*, Cambridge University Press, 2022, 140.

691. *Leung E.*, *Mediation: A Cultural Change*, *Asian Pacific Law Review*, 2009, 17.

692. *Schmidt F.H., Lapp T., May A.*, *Mediation in der Praxis des Anwalts*, 2nd Ed, C.H.Beck Verlag, 2022, 26.

მიზანს, მნიშვნელოვანია მასში ჩართულმა ყველა მხარემ სრულყოფილად და ზუსტად შეასრულოს მასზე ნაკისრი ვალდებულებები, იგულისხმება რა თქმა უნდა უპირველესად მედიატორი და მხარეები პროცესის მონაწილე, თუმცა თამამად შეიძლება ითქვას, რომ გადამწყვეტი როლი ამ პროცესში მხარეთა წარმომადგენლებს ენიჭებათ, რადგან სწორედ ადვოკატი არის ის პირი, რომელიც განსაზღვრავს მედიაციის წარმატებულად მიმდინარეობას, შესაბამისად მხარეთა მხრიდან მედიაციის მიზნებისთვის ადვოკატის შერჩევას დიდი ყურადღება უნდა დაეთმოს, რადგან ერთი მხრივ, ადვოკატს კარგად უნდა ესმოდეს მედიაციის და მოლაპარაკებების არსი, რაც ადვოკატისაგან სრულიად განსხვავებულ წარმომადგენლობას მოითხოვს ვიდრე ეს ხდება შეჯობრებით პროცესში⁶⁹³ და მეორე მხრივ, ჰქონდეს შესაბამისი გამოცდილება პრაქტიკული სახით მედიაციაში მიმდინარე მოლაპარაკებებში წარმომადგენლობის, რადგან ადვოკატის თუნდაც ერთი შეუსაბამო სიტყვით და მიდგომით მეორე მხარისადმი, მოლაპარაკება შეიძლება წარუმატებლობით⁶⁹⁴ დასრულდეს, ამაში მოიაზრება, რა თქმა უნდა ადვოკატის მხრიდან თავისი კლიენტის მომზადება მედიაციისთვის, სწორი მოლაპარაკების სტრატეგიის შერჩევა თავისი მარწმუნებლისთვის⁶⁹⁵. მედიაციაში მიმდინარე მოლაპარაკებებში წარმომადგენლის ფუნქციით აღჭურვილმა პირმა, რომელიც რა თქმა უნდა ხშირ შემთხვევაში სწორედ ადვოკატია, უნდა მოახერხოს და მხარეს დაანახოს სხვაობა⁶⁹⁶ მის რეალურ ინტერესებსა და მის მიერ დაყენებულ სამართლებრივ მოთხოვნებს შორის, რათა მხარემ მის რეალურ ინტერესებზე მოახდინოს აქცენტირება და შეთანხმების მიღწევის მიზნით შეძლოს ოფციების შემუშავება თავის წარმომადგენელთან ერთად.

693. *Feehily R.*, International Commercial Mediation, Cambridge University Press, 2022, 141.
 694. *McLaren H.R., Sanderson J.*, Innovative Dispute Resolution: The Alternative, Thomson Carswell, 2006, 4-12.
 695. *Eidenmuller H.*, Alternative Streitbeilegung, Verlag C.H.Beck Munchen, 2011, 147.
 696. *von Maik B.*, Guterichter und Mediatoren im Wettbewerb, Duncker & Humblot, Berlin, 2015, 23.

მარწმუნებელი ჯერ კიდევ მოლაპარაკების თავდაპირველ ინიცირების ეტაპზე სწორედ ადვოკატთან გადის კონსულტაციას იმის შესახებ თუ რამდენად არის მედიაცია დადებითი მოვლენა მისი დავისთვის და ალბათ მარტივი წარმოსადგენია რომ ქართულ რეალობაში, როდესაც მოლაპარაკებები მედიაციაში არ არის დავის გადაწყვეტის ტრადიციული ალტერნატიული მექანიზმი და საზოგადოებრივი ინფორმირებულობის დონე მედიაციის შესახებ საკმაოდ დაბალია, ადვოკატის როლს და დანიშნულებას კიდევ უფრო დიდი მნიშვნელობა ენიჭება, თუ არა ადვოკატის რეკომენდაცია⁶⁹⁷ მედიაციის ინიცირების თაობაზე, მხარე მედიაციის გამოყენებისგან თავს შეიკავებს⁶⁹⁸. მედიაცია არის ყველაზე კარგი საშუალება ადვოკატმა ერთი მხრივ, გაივარჯიშოს მოლაპარაკებებში და მეორე მხრივ, კლიენტის ინტერესებს მოემსახუროს, რადგან აძლევს მათ საშუალებას თავად გადაწყვიტონ საკუთარი ბედი⁶⁹⁹.

ბევრი ადვოკატი მედიაციაში იღებს მონაწილეობას⁷⁰⁰, ან როგორც მხარის წარმომადგენელი ან როგორც უშუალოდ მედიატორი და მათი პროცესში ჩართულობა ხელს უწყობს მედიაციის დამატებით პოპულარიზაციას და ცნობადობის გაზრდას საზოგადოებაში. მედიაციის ფარგლებში მიმდინარე მოლაპარაკების პროცესში წარმომადგენლის სტატუსით ჩართული ადვოკატები, ერთგვარად პროცესში მონაწილეობით იღებენ ვალდებულებას კონსტრუქციული⁷⁰¹ ჩართულობის და მხარეებისათვის მოლაპარაკების წარმოებაში დახმარების, რათა საკუთარი როლის წინა პლანზე წამოწევით ხელი არ შეეშალოს მხარეთა შორის მორიგების მიღწევის პერსპექტივას, თუმცა ამით წარმომადგენლის ინსტიტუტის როლი არ კნინდება, პირიქით

697. *Goodman A.*, *Mediation Advocacy*, 2nd Ed, Nova, 2010, 5.

698. *McLaren H.R., Sanderson J.*, *Innovative Dispute Resolution: The Alternative*, Thomson Carswell, 2006, 4-2.

699. *Hollander J.*, *Mediation for Civil Litigators*, Irwin Law Inc, 2013, xviii.

700. *Englert K., Franke H., Grieger W.*, *Streitlösung ohne Gericht – Schlichtung, Schiedsgericht und Mediation in Bausachen*, Werner Verlag, 2006, 253.

701. *Pruckner M.*, *Recht der Mediation*, Linde Verlag Wien, Wien, 2003, 32.

საკანონმდებლო დონეზე აღნიშნული დაცული და გარანტირებული უფლებათა, ერთგვარი „წარმომადგენლობითი დემოკრატიის“ გამოხატულება მედიაციაში მიმდინარე მოლაპარაკების პროცესში უზრუნველყოფილია⁷⁰².

აღსანიშნავია, რომ მედიაციის დანერგვის პარალელურად ყველა იურისდიქციაში ადვოკატის ერთგვარ ვალდებულებად⁷⁰³ იქცა მხარეს მიაწოდოს სრული და ამომწურავი ინფორმაცია დავის გადაწყვეტის აღნიშნული ალტერნატიული საშუალების შესახებ⁷⁰⁴, რა თქმა უნდა, საბოლოო გადაწყვეტილება აღნიშნული მექანიზმის გამოყენების შესახებ მხარის პრეროგატივაა⁷⁰⁵, თუმცა ადვოკატი თავის მხრივ ვალდებულია მინიმუმ ინფორმაცია მიაწოდოს ასეთი საშუალების არსებობის და მისი დადებითი თუ უარყოფითი მხარეების შესახებ კონკრეტული დავის მიზნებისთვის მისცეს მარწმუნებელს რჩევა. ადვოკატმა მარწმუნებელს ისიც ნათლად უნდა აუხსნას⁷⁰⁶, რომ მოლაპარაკების დროს მხარემ საკუთარ ინტერესებზე და არა სამართლებრივ საფუძვლებზე უნდა გააკეთოს მთავარი აქცენტი, ისევე როგორც თავად უნდა განსაზღვროს მედიაციის შინაარსი და მიიღოს საბოლოო გადაწყვეტილება, რა კუთხითაც ადვოკატი იქნება მისი მრჩეველი და წარმომადგენელი, თუმცა სრული პასუხისმგებლობა შედეგზე მხარეს ეკისრება. მედიაციაში წარმომადგენლობა მათ შორის ადვოკატის მხრიდან გულისხმობს საკუთარი მარწმუნებლისთვის პროცესის შესახებ სრული ინფორმაციის მიწოდებას, სწორი რჩევის მიცემას მედიაციის საჭიროების შესახებ კონკრეტული დავის მიზნებისთვის და მათ შორის დავის შინაარსიდან გამომდინარე შესაფერისი ცოდნის,

702. *Fischer E.*, Sozialwissenschaftliche Theoriebildung und das Problem der Mediation, Peter Lang Verlag, Frankfurt, 2006, 17.

703. *Steffek F.*, Mediation und Justiz in Das Neue Mediationsgesetz, Fischer Christian., Unberath Hannes., Verlag C.H.Beck, Munchen, 2013, 35.

704. *Abramson H.I.*, Mediation Representation, 3rd Ed, Wolters Kluwe Law&Business, Aspen Coursebook Series, 2013, 143.

705. *Schmidt F., Lapp T., Monben H.G.*, Mediation in der Praxis des Anwalts, Verlag C.H.Beck, München, 2012, 22.

706. *Feehily R.*, International Commercial Mediation, Cambridge University Press, 2022, 145.

გამოცდილების და უნარების მქონე მედიატორის⁷⁰⁷ შერჩევას⁷⁰⁸.

ამ კუთხით არც საქართველო წარმომადგენს გამონაკლისს და 2012 წლის 8 დეკემბრის ცვლილებებით, რაც გატარდა ადვოკატთა ასოციაციის ეთიკის კოდექსში, მსგავსი ეთიკური ვალდებულება გაჩნდა ასევე საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის ეთიკის კოდექსში⁷⁰⁹.

მედიაცია არ წარმომადგენს ყველაფრის მკურნალს⁷¹⁰, მედიაციის მიუხედავად მხარეები მაინც შეიძლება სასამართლოს იურისდიქციამდე მივიდნენ⁷¹¹, თუმცა მის შესახებ ყველა იმ პირმა უნდა იცოდეს ვისაც დავასთან აქვს შემხებლობა, განსაკუთრებით ადვოკატებმა კარგად უნდა იცოდნენ მედიაციის ადგილის და როლის შესახებ სამართლებრივ სისტემაში, იცოდნენ საკუთარი როლის და ფუნქციის თაობაზე მედიაციაში მიმდინარე მოლაპარაკებების პროცესში, რადგან მისი გამოუყენებლობით კარგავენ ახალი შესაძლებლობებით სარგებლობის შესაძლებლობას. მედიაცია შეიძლება გახდეს მკურნალი, თუ მოხდება მიმდინარე დავის სწორი ანალიზი, ერთგვარი „კონფლიქტის სკრინინგი“⁷¹², რაც გახდება წინაპირობა მისი გადაწყვეტის, მინიმუმ გადაწყვეტის სწორი გზების დასახვის.

მედიაციაში მიმდინარე მოლაპარაკებებში წარმომადგენლობისას ადვოკატებს უწევთ სამართლებრივი მიდგომის ტრანსფორმირება⁷¹³ და წლების მანძილზე გამომუშავებული მიდგომების დროებითი

707. Schmidt F.H., Lapp T., May A., Mediation in der Praxis des Anwalts, 2nd Ed, C.H.Beck Verlag, 2022, 59.

708. იქვე, 23.

709. იხ. საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის ეთიკის კოდექსი. <www.gba.ge/uploads/files/regulaciebi/eTikis_kodexi.pdf>. [28.06.2018]

710. Brand J., Steadman F., Todd C., Commercial Mediation, Iuta&Company, 2nd Ed, 2016, v.

711. Niedostadek A., Mediation bei Arbeitsplatzkonflikten und der Grundsatz der Freiwilligkeit, Zeitschrift für Konflikt-Management, 17 Jahrgang, Heft 2/2014, Januar/Februar, Seiten 1-32, PVSt 47561, 55.

712. Ponschab R., Verhandlungsführung: Mutter aller Konfliktlösungen, ADR-Verfahren im Vergleich – Teil 9, Zeitschrift für Konflikt-Management, 17 Jahrgang, Heft 1/2014, Januar/Februar, Seiten 1-32, PVSt 47561, 7.

713. Abramson H.I., Mediation Representation, 3rd Ed, Wolters Kluwe Law&Business, Aspen Coursebook Series, 2013, 2.

ცვლა, კერძოდ, ისეთი მნიშვნელოვანი სამართლებრივი დავისთვის საკითხი როგორც არის მთავარი არსი სამართლებრივი საქმის-წარმოების თუ ვინ ვის რას სთხოვს და რის საფუძველზე⁷¹⁴ მედიაციაში მოლაპარაკებების დროს დროებით ერთგვარად ნიველირდება, რადგან მედიაციაში შეთანხმების მიღწევის მიზნებისთვის მხარეებს უწევთ ერთგვარ კომპრომისებზე წასვლა, თუ მათთვის შეთანხმების მიღწევა და საკითხის საფუძველიანად ამოწურვა წარმოადგენს მთავარ პრიორიტეტს, რის შესაძლებლობას მედიაცია აძლევს მხარეებს. ამ პროცესში მხარეები არიან ის პირები⁷¹⁵ ვინც ყველაზე კარგად იცის თუ რა არის შესაძლებელი შეთანხმების მიღწევისთვის და რაზე არიან მზად რომ შეთანხმდნენ. მედიაციაში არ ხდება საკითხის სამართლებრივი სისწორის მიხედვით გადაწყვეტა, არამედ ხდება კონფლიქტის, დაპირისპირების, დავის შესახებ მხარეების მხრიდან შეთანხმება⁷¹⁶. შესაბამისად, ალბათობა მაღალია, რომ ამ ნაწილში გაჟღერებულ მთავარ კითხვას თუ ვინ ვის რას და რის საფუძველზე, მედიაციაში დასახული მიზნებისთვის ამა თუ იმ მხარისთვის არ იყოს მთავარი პრიორიტეტი, რის სწორად კონსტრუირებაში ადვოკატმა უნდა შეასრულოს მნიშვნელოვანი როლი მარწმუნებლის სასარგებლოდ და ინტერესების გათვალისწინებით.

იმისთვის, რომ ადვოკატი იყოს წარმატებული წარმომადგენელი მედიაციაში მას ესაჭიროება სპეციალური მომზადება, რადგან ის უნარები რაც ადვოკატს აქვს საადვოკატო საქმიანობის განხორციელებისთვის შეძენილი, არ არის საკმარისი მედიაციაში სრულფასოვანი წარმომადგენლობისთვის⁷¹⁷. მედიაციაში მიმდინარე მოლაპარაკე-

714. იქვე, 4.

715. *Wendenburg F.*, Mediation –flexible Gestaltung innerhalb fester Strukturen, Zeitschrift für Konflikt-Management, 17 Jahrgang, Heft 2/2014, Januar/Februar, Seiten 1-32, PVSt 47561, 36.

716. *Ponschab R.*, Verhandlungsführung: Mutter aller Konfliktlösungen, ADR-Verfahren im Vergleich –Teil 9, Zeitschrift für Konflikt-Management, 17 Jahrgang, Heft 1/2014, Januar/Februar, Seiten 1-32, PVSt 47561, 4.

717. *Goodman A.*, Mediation Advocacy, 2nd Ed, Nova, 2010, 1.

ბის პროცესში ადვოკატი გვევლინება შემოქმედებით პრობლემის გადაჭრელად⁷¹⁸, რომელიც ნაცვლად შეჯიბრებითი პოზიციისა, ფიქრობს დავის შეთანხმებით დასრულების შესაძლო გამოსავლებზე, ისეთ გამოსავლებზე, რომელიც არა უშუალოდ მისი კლიენტის გამარჯვებას განაპირობებს, არამედ მათ შორის მეორე მხარისთვის მისაღებ შეთანხმების პირობას უნდა წარმოადგენდეს. ამ პროცესში, რასაც მედიაცია ჰქვია ადვოკატს უნდა ჰქონდეს ზუსტი წარმოდგენა თუ რასთან აქვს შემხებლობა⁷¹⁹, მას უნდა ჰქონდეს ერთი მხრივ, სრული ინფორმაცია მათ შორის მედიატორების შესახებ, მათი საქმიანობის შესახებ, ისევე როგორც, იცოდეს თუ როგორ უნდა შეარჩიოს საქმისთვის სწორი და საჭირო მედიატორი⁷²⁰, რას უნდა მოელოდეს, წინააღმდეგ შემთხვევაში აღმოჩნდება წამგებიან მდგომარეობაში, რითაც მისი კლიენტის ინტერესი ზარალდება. გასათვალისწინებელია, რომ იურიდიული სკოლები მედიაციის პრაქტიკულ უნარებში არ ამზადებენ⁷²¹ მომავალ იურისტებს და შესაბამისად ჩნდება ლოგიკური კითხვა თუ როგორ შეიძლება იურისტი იყოს წარმატებული მედიაციაში?

ხშირია როდესაც ადვოკატები ამა თუ იმ საქმის წარმოებას და მის შედეგს თავის თავს უკავშირებენ და საკუთარ საქმედ აღიქვამენ, მაშინ როდესაც ეს საქმე კონკრეტული კლიენტის საქმეა და ის იგებს ან აგებს დავას⁷²², შესაბამისად, კლიენტებს ყოველთვის ურჩევნიათ ნაკლები დროის და ფინანსების დანახარჯით მოუგვარდეთ კონფლიქტი და თუ ამაში ადვოკატი ეფექტურად დაეხმარებათ, კლიენტი ამ ყველაფერს ორმაგად ითვალისწინებს, შესაბამისად მედიაციის სწორი გამოყენება ადვოკატების მხრიდან და მისი სწორი აღქმა ურთიერ-

718. *Abramson H.I.*, *Mediation Representation*, 3rd Ed, Wolters Kluwe Law&Business, Aspen Coursebook Series, 2013, 5.

719. *Abramson H.I.*, *Mediation Representation*, 3rd Ed, Wolters Kluwe Law&Business, Aspen Coursebook Series, 2013, 103.

720. იქვე, 6.

721. *Hollander J.*, *Mediation for Civil Litigators*, Irwin Law Inc, 2013, xix.

722. იქვე, 1.

თსასარგებლო პროცესია დავის მიმდინარეობისას, მთავარია ადვოკატს სწორად ესმოდეს მედიაციის მიზნები და მხოლოდ ამის შემდგომ გაუადვილდება მედიაციის პროცესის აღქმა⁷²³.

შესაბამისად, ერთი მხრივ ადვოკატებს უნდა სჯეროდეთ მედიაციის ეფექტურობის, რომ მედიაცია რეალურად შედეგის მომტანია, და ადვოკატებს არ უნდა ჰქონდეთ მედიაციის მიმართ საკუთარი თავის კონკურენტის ან საქმიანობის „წარმთმევის“ განცდა, ამ მიმართულებით ადვოკატთა ასოციაციის და მისი სწორი პოლიტიკის გარეშე მედიაცია საქართველოში თამამად შეიძლება ითქვას რომ ვერ გაამართლებს ან გაცილებით დიდი დრო დასჭირდება მის რეალურ წარმატებულ ინსტიტუტად ჩამოყალიბებას, ვიდრე ადვოკატთა ასოციაციის სწორი ჩართულობით ამ დიდ პროცესში, რასაც მედიაციის საქართველოში დამკვიდრება ჰქვია.

საერთაშორისო დონეზე საინტერესო დისკუსია მიმდინარეობს იმასთან დაკავშირებით მედიაციაში ჩართული წარმომადგენელი უნდა იყოს თუ არა სავალდებულოდ ადვოკატი⁷²⁴, რაზეც იურიდიული საზოგადოების დიდი ნაწილი შეჯერდა, რომ ეს ყველა ინდივიდუალურ შემთხვევაში ქვეყნის შიდა კანონმდებლის გადასაწყვეტია, ყველა კონკრეტული ქვეყნის საჭიროებების და რეალობის გათვალისწინებით⁷²⁵. თუმცა წლებია დამკვიდრდა პრაქტიკა საერთაშორისო დონეზე, რომ ადვოკატი წარმომადგენლის შემთხვევაში დამატებითი ღირებულება აქვს პროცესს, განსაკუთრებით რთული კომერციული დავების მედიაციის დროს, რადგან დარგის სპეციალისტი ადვოკატის⁷²⁶ მიერ შესრულებული მედიაცია მხარეებს ხშირ შემთხვევაში წარმატების წინაპირობად მიაჩნიათ, თუმცა ადვოკატი მედიაციაში უპირატესად მხარეების ინტერესებზე ორიენტირებულ

723. *Stephen W.J.*, Principles of Alternative Dispute Resolution, West Academic Publishing, 2016, 391.

724. *Goodman A.*, Mediation Advocacy, 2nd Ed, Nova, 2010, 25.

725. §1 Abs. 1 RBerg; zur Frage der Erlaubnispflicht im Falle `gerichtsnaher` Mediation ausführlich Volkman, SchiedsVZ, 2004, S.245 ff.

726. *Goodman A.*, Mediation Advocacy, 2nd Ed, Nova, 2010, 1.

დიალოგს აწარმოებს და არა სამართლებრივი ნორმების⁷²⁷ შინაარსზე და სამართლებრივ შეფასებებზე აკეთებს აქცენტებს, რაც თავის მხრივ მათ მარწმუნებლებსაც უადვილებთ საკითხში გარკვევას და ერთგვებიან პროცესის მიმდინარეობაში აქტიურად. უფრო მეტიც, არაადვოკატი წარმომადგენლებიც ხშირ შემთხვევაში ადასტურებენ, რომ ადვოკატი მედიატორის და ადვოკატი წარმომადგენლების ჩართულობით მედიაცია უფრო წარმატებული პროცესია⁷²⁸.

იურისტების ჩართულობა, როგორც წარმომადგენლების მედიაციაში ფუნდამენტური მნიშვნელობის არის⁷²⁹, რადგან იურისტებს აქვთ უშუალო შესაძლებლობა მარწმუნებლებს გაუჩინონ მედიაციისადმი სწორი აღქმა და მოახდინონ მათი ეფექტური ჩართულობა მედიაციის პროცესში. მეორე მხრივ, იურისტები მხარეებისთვის მედიაციის შესახებ პირველად წყაროს წარმოადგენენ და განმსაზღვრეულ ფაქტორს დავის გადაწყვეტის აღნიშნული ალტერნატიული საშუალებისადმი ნდობის გაჩენის.

ამასთანავე, ადვოკატი წარმომადგენლის შემთხვევაში მედიაციაში მასზე ვრცელდება ის ეთიკური წესები და სტანდარტები, რაც იმ კონკრეტულ ქვეყანაში ადვოკატთა ეთიკის კოდექსით⁷³⁰ არის გათვალისწინებული, თუმცა იმის გათვალისწინებით, რომ როგორც წესი შესაძლებელია წარმომადგენლის ფუნქცია შეასრულოს არაადვოკატმა პირმაც, უბრალოდ მედიაციის კუთხით დაწესდეს ის მინიმალური სტანდარტები, რასაც მედიაციაში ჩართული მონაწილე პირები, როგორც წარმომადგენლები დაექვემდებარებიან. ამასთანავე დამკვიდრებული პრაქტიკაა, რომ ადვოკატმა არ უნდა ითავოს იმ დავის მოლაპარაკებაში წარმომადგენლობა, რომელშიც თავს კომ-

727. Greger R., Unberath H., Die Zukunft der Mediation in Deutschland, 2008, Verlag C.H.Beck Munchen 2008, 5.

728. Walker S., Smith D., Advising and Representing Clients at Mediation, Wildy, Simmonds & Hill Publishing, London, 2013, 55.

729. Margaret S.H., The Blackwell Handbook of Mediation, Blackwell Publishing, Great Britain, Oxford, 2006, 89.

730. Chern C., International Commercial Mediation, Informa London, 2008, 122.

პეტენტურად არ გრძნობს⁷³¹, რაც მეორე მხრივ, შეიძლება მისი შესაძლო ეთიკური პასუხისმგებლობის საბაზი გახდეს⁷³². ფაქტი ერთია, წარმომადგენელი იქნება ადვოკატი თუ არაადვოკატი პირი, მათ თანაბრად ეკისრებათ ის ვალდებულება რაც წარმომადგენლის მთავარი ფუნქციაა მედიაციაში:

- სწორედ შეაფასონ⁷³³ საქმე და ურჩიონ მარწმუნებელს თუ რამდენად სამედიაციოდ შესაფერისია აღნიშნული დავა⁷³⁴;
- აუხსნან მარწმუნებელს მედიაციის დადებითი და უარყოფითი მხარეები და დანიშნულება;
- ჩართონ კლიენტი მოლაპარაკების სტრატეგიის და ტაქტიკის შერჩევაში⁷³⁵;
- მარწმუნებლის ინტერესებისთვის „მებრძოლის“ ფუნქცია „სწორი მრჩევლის“ ფუნქციით უნდა ჩაანაცვლონ, რათა მარწმუნებელს შეთანხმების მიღწევაში დაეხმარონ⁷³⁶.
- სწორ დროს⁷³⁷ ურჩიონ მარწმუნებელს მედიაციის ინიცირება, რადგან ხშირია შემთხვევა, როდესაც მხარეები არ არიან მზად მედიაციისთვის და მის ინიცირებას ასეთ დროს როგორც წესი არ მოჰყვება წარმატება, შესაბამისად, ის თუ რამდენად შესაფერისი დრო და ეტაპია მედიაციის დაწყებისთვის კარგად უნდა შეაფასოს ადვოკატმა და ურჩიოს თავის კლიენტს.
- მოახდინონ საკითხის სწორი ანალიზი, კერძოდ, მეორე მხარის მხრიდან მედიაციის ინიცირებას ხომ არ აქვს ის მიზანი, რათა

731. *Wenke A.R.*, *The Art of Negotiation for Lawyers*, Richter Publications, 1985, 5.

732. *Tepley L.L.*, *Legal Negotiation in a Nutshell*, 4th Ed, West Academic Publishing, 2023, 8.

733. *Ware S.J.*, *Principles of Alternative Dispute Resolution*, 3rd Ed, West Academic Publishing, 2016, 436.

734. *Eberhardt H.*, *Rechrsschutzversicherung und außergerichtliche Konfliktlösung*, *Zeitschrift für Konflikt-Management*, Verlag Otto Schmidt, Köln, Heft 3/2014, 85.

735. *Tepley L.L.*, *Legal Negotiation in a Nutshell*, 4th Ed, West Academic Publishing, 2023, 17.

736. *Pramhofer K.*, *Gerichtsnaher Mediation beim Handelsgericht Wien-ein Erfolgsprojekt*, *Zeitschrift für Konflikt-Management*, Verlag Otto Schmidt, Köln, Heft 3/2014, 82.

737. *McLaren H.R.*, *Sanderson J.*, *Innovative Dispute Resolution: The Alternative*, Thomson Carswell, 2006, 4-2.

მედიაციის პროცესში შესწავლილ იქნეს მეორე მხარის სუსტი პოზიციები⁷³⁸ და მედიაცია რეალურად არ ემსახურება საქმეზე შეთანხმების მიღწევას, ან პირიქით, ასეთის საჭიროების შეთხვევაში თავად მოახდინოს მსგავსი პროცესუალური ნაბიჯის ინიცირება, კლიენტთან შეთანხმებით და თანხმობით (ე.წ. „თევზაობის პრინციპი“⁷³⁹)

- ამყოფონ კლიენტი სრულად ინფორმირებული⁷⁴⁰ მიმდინარე პროცესის თაობაზე, რაც ამავედროულად ადვოკატი პროფესიული ვალდებულებაა⁷⁴¹.
- შეარჩიონ სწორი მედიატორი საქმეზე;
- განსაზღვრონ პირთა წრე თუ ვინ არის საჭირო მედიაციაში ჩართვის მიზნით;
- გასწიონ სრული კონტროლი მედიაციის ყველა ეტაპზე;
- იმუშაონ მედიაციის პროცესში გაჟღერებულ შეთანხმების პირობებზე;
- შეარჩიონ და შეათანხმონ კლიენტისთვის საუკეთესო პირობა მხარესთან;
- იურიდიულ მრჩევლებს მედიაციაში კარგად უნდა ესმოდეთ, რომ ის რჩევა რაც მედიაციის დაწყებამდე აქვთ მხარისთვის მიცემული, შესაძლოა რამდენჯერმე შეცვალონ⁷⁴² უშუალოდ მედიაციის დაწყების შემდგომ, რადგან მხარეების მიერ შეთანხმების მიზნებისთვის გაცვლილი პირობები ხშირად მოითხოვს სამართლებრივად პოზიციის ტრანსფორმირებას. შესაბამისად, ერთი მხრივ იურიდიული წარმომადგენლები ამისთვის მზად

738. *Genn H.*, Judging Civil Justice, The Hamlyn Lectures 59th series, Cambridge University Press, Cambridge, 2010, 113.

739. *Kwan Lun M.J.*, Alternative Dispute Resolution of Shareholder Disputes in Hong Kong., Cambridge University Press., Cambridge, 2017, 95.

740. *Langsfeld A.*, Anwaltspflichten und Mediation, Duncker&Humblot Publishing, 2015, 191.

741. *Teply L.L.*, Legal Negotiation in a Nutshell, 4th Ed, West Academic Publishing, 2023, 12.

742. *Arthur W.R.*, Contemporary Issues in International Arbitration and Mediation, Martinus Nijhoff Publishers, Netherlands/Leiden, 2013, 349.

უნდა იყვნენ, თუმცა მეორე მხრივ, საკუთარი მარწმუნებელი ასევე გაფრთხილებული უნდა ჰყავდეთ წინასწარ, რომ მედიაციას მსგავსი თავისებურება ახასიათებს, რათა თავად არ დაკარგონ კლიენტის რწმენა მისი კვალიფიკაციისადმი.

- დაგეგმონ მოლაპარაკების პროცესის ყველა დეტალი ზუსტად და ფრთხილად⁷⁴³, შეადგინონ შეთანხმების აქტი და სამართლებრივად უზრუნველყონ მისი გამართულობა;
- ისევე როგორც დროულად მოახდინონ მედიაციის გაგრძელების უპერსპექტივობის იდენტიფიცირება და შეწყვიტონ მედიაცია;

იმის გათვალისწინებით, რომ დღეს რეალურად მართლმსაჯულებისთვის გამოწვევად რჩება სამოქალაქო დავებზე პირველ ინსტანციაში ნებისმიერი პირის წარმომადგენლად დაშვების შესაძლებლობა, რაც ხარისხიანი მართლმსაჯულების განხორციელებისთვის ერთ-ერთ ხელისშემშლელ ფაქტორს წარმოადგენს და თუ გავითვალისწინებთ იმ პოზიციას, რაც ერთი მხრივ ადვოკატთა ასოციაციის ღია პოზიციას, ისევე როგორც იურიდიული საზოგადოების დიდი ნაწილის, რომ სავალდებულო უნდა გახდეს ადვოკატის ყოლა პირველი ინსტანციის სასამართლოებში, გასაგები ხდება, რომ უახლოეს პერიოდში მათ შორის მედიაციის პროცესის წარმოებაც ადვოკატის გარეშე შეიძლება წარმოუდგენელი გახდეს, რაც დამატებით ზრდის ადვოკატთა როლს და მნიშვნელობას მედიაციის როგორც დავის ალტერნატიული საშუალების წარმატებით გამოყენებისას ქართულ რეალობაში.

ამ ყველაფერზე ბევრი შეიძლება ითქვას და დაიწეროს, თუმცა ამ ეტაპზე დავავიწროვებ სათქმელს იმ უალტერნატივო საკითხზე, რაც მედიაციაში ჩართული ადვოკატისთვის უნდა იყოს მახასიათებელი თვისება⁷⁴⁴, რაც მათ თავად როგორც მედიაციაში წარმომადგენლებს შეუწყობთ ხელს მიმდინარე დავის შეთანხმებით დასრულებისკენ წაიყვანონ პროცესი, რადგან ადვოკატებისთვის ერთგვარი გამოწვე-

743. *Teply L.L.*, *Legal Negotiation in a Nutshell*, 4th Ed, West Academic Publishing, 2023, 17.

744. *Dingle J., Kelbie J.*, *The Mediation Handbook*, 2nd Ed, Unity Press, 2014, 113.

ვაა მედიაცია, იმის გათვალისწინებით, რომ მათი მთავარი ფუნქცია იყო კლიენტის ინტერესებისთვის ბრძოლა და იმის მტკიცება, რომ კლიენტის მოთხოვნები სრულად უნდა კმაყოფილდებოდეს, ხოლო მედიაციაში მიმდინარე მოლაპარაკებაში მათ სხვაგვარად უნდა შეხედონ რეალობას, რაც მათში გარკვეულ ფსიქოლოგიურ⁷⁴⁵ სწორ მიდგომას და ანალიზს საჭიროებს, რაც სიახლეა მოქმედი, მით უფრო დიდი გამოცდილების მქონე ადვოკატებისთვის.

მსგავსი უნარები და მედიაციის წარმოების ტექნიკა რთულია ამოწურვადი იყოს, თუმცა რამდენიმე ძირითად საკთხს შეიძლება შევხებით, რაც მათ შორის აღიარებულია საერთაშორისო პრაქტიკაში გამოყენებით⁷⁴⁶:

ა) იმის გათვალისწინებით, რომ მედიაციაში მედიატორის ფუნქცია არის მიმდინარე პროცესისთვის ფასილიტაციის გაწევა, რადროსაც ძირითად საქმეს მხარეები და მათი წარმომადგენლები ანხორციელებენ, თავისთავად ცხადია, რომ ადვოკატს და მის კომუნიკაციის უნარს გადამწყვეტი დატვირთვა ენიჭება, რადგან ერთი მხრივ, ადვოკატის მხრიდან უშუალოდ თავის მარწმუნებელთან სწორ და დროულ კომუკინაციას შეუძლია გადაწყვიტოს მედიაციის საბოლოო ბედი. აქ ისიც გასათვალისწინებელია, რომ მედიაციაში მედიატორს რაიმე სახის სამართლებრივი რჩევის ან შეფასების მიცემის შესაძლებლობა მხარეებისათვის შეზღუდული აქვს, ამიტომ რა თქმა უნდა მხარე სრულად დამოკიდებულია თავისი წარმომადგენლის რჩევასა და ანალიზის უნარზე⁷⁴⁷, რაც მათ შორის დროულ კომუნიკაციას მოითხოვს ადვოკატების მხრიდან კლიენტთან, მათ შორის მედიატორთან და რა თქმა უნდა მეორე მხარესა და მის ადვოკატთან ურთიერთობის პროცესში.

ბ) მედიაციაში მონაწილე ადვოკატი კარგად უნდა ფლობდეს მო-

745. *Goodman A.*, *Mediation Advocacy*, 2nd Ed, Nova, 2010, 17.

746. *Eidenmuller H.*, *Wagner G.*, *Mediationsrecht*, Verlag Otto Schmidt, Köln, 2015, 35.

747. *Tepley L.L.*, *Legal Negotiation in a Nutshell*, 4th Ed, West Academic Publishing, 2023, 17.

ლაპარაკებების ტექნიკას, კარგად იცოდეს თუ როგორ შეუძლია მედიატორის სწორედ გამოყენება კლიენტის ინტერესების მიზნებისათვის და კარგად უნდა ფლობდეს ინფორმაციის მიღების და გადამუშავების უნარს, რადგან სწორედ ინფორმაციის სწორი ანალიზი აძლევს მხარეს მედიაციაში საკუთარი ინტერესების გათვალისწინებით შეთანხმების მიღწევის შესაძლებლობას⁷⁴⁸.

- გ) მნიშვნელოვანია ადვოკატი ფლობდეს კითხვის დასმის ტექნიკას⁷⁴⁹, რათა სწორედ გაანალიზოს პროცესის მიმდინარეობისას ინფორმაცია, რომელიც ჯერ უნდა მიიღოს მედიატორისგან და მეორე მხარისგან, აქ ხაზგასასმელია ის გარემოება, რომ მედიაციის პროცესში მედიატორს აქვს როგორც წესი სრული ინფორმაცია ორივე მხარისგან, თუმცა მისი გამჟღავნების უფლებამოსილება ჯერ მისთვის მხარეებს არ მიუციათ ამიტომ ორმაგად მნიშვნელოვანია ადვოკატის უნარი დაუსვას მედიატორს სწორი კითხვა და ის ინფორმაცია მიიღოს, რისი ანალიზი მის მარწმუნებელს გარკვეულ დასკვნებს გააკეთებინებს პროცესის შემდგომი დაგეგმარების კუთხით.
- დ) მნიშვნელოვანია ასევე ადვოკატის უნარი იყოს „აქტიური მსმენელი“⁷⁵⁰, რადგან მედიაციის პროცესში გროვდება დიდი ინფორმაცია და ამ ინფორმაციას რომელიც მომდინარეობს მეორე მხარისგან და პროცესის მედიატორისგან სჭირდება სრულად მიღება, როგორც პრაქტიკა აჩვენებს ხშირია შემთხვევები, როდესაც წარმომადგენელი იღლება ინფორმაციის მიღებისგან ან მიაჩნია, რომ ისმენს არარელევანტურ ინფორმაციას, რაც შეიძლება იყოს კიდევ სახეზე, თუმცა მას უნდა გააჩნდეს უნარი მოისმინოს სრულად, ხოლო შემდგომ ამისა განახორციელოს

748. *Abramson H., Ingen-Housz A.*, ADR in Business, Vol. II, Wolters Kluwer Law&Business, the Netherlands, 2011, 312.

749. *Picker B.*, Mediation Practice Guide: A Handbook for Resolving Business Disputes, American Bar Association, 2nd ED, Washington, 2003, 91.

750. *Eidenmuller H., Wagner G.*, Mediationsrecht, otto schmidt, 2015, 36.

მნიშვნელოვან და მეორე ხარისხიან ინფორმაციას შორის დიფერენცირება.

- ე) გემოაღნიშნული თვისებიდან ურთიერთგამომდინარე ადვოკატისთვის სავალდებულოდ საჭირო თვისება, რაც მედიაციის პროცესში წარმომადგენელს სჭირდება, ეს არის ანალიტიკური ამროვნების უნარი, რაც რიგ შემთხვევაში განმსაზღვრელი ფაქტორი ხდება პროცესის სწორედ განვითარების, რადგან მოსმენილი და დაგროვილი ინფორმაცია ითხოვს მხარისგან სწორ ანალიზს, რასაც მხარე ცხელ გულზე ვერ მოახდენს და ეს ფუნქცია და ვალდებულება ადვოკატის სატვირთია, როგორც წესი. როდესაც ანალიზზე მიდის საუბარი, აუცილებელია აღინიშნოს, რომ ადვოკატი არის ის ფიგურა, რომელიც მედიაციის პროცესში მეორე მხარისგან უხვად შეთავაზებული შეთანხმების პირობებს აანალიზებს, და ახდენს მათგან მისი მარწმუნებლისთვის საუკეთესო პირობის არჩევას.
- ვ) მნიშვნელოვანია ადვოკატს ჰქონდეს კრეატიული ამროვნების უნარი, რადგან რიგ შემთხვევაში, იმის გათვალისწინებით, რომ მედიაციაში არ ხდება საკითხის სამართლებრივი გადაწყვეტა, და რიგ შემთხვევაში ხდება მხარეთა შორის არსებული სამართლებრივი მოთხოვნებისგან ალტერნატიულ პირობებზე შეთანხმება, მნიშვნელოვანია ადვოკატს შეეძლოს აღნიშნული ოფციების შემუშავება, მხარის სამართლებრივი მიზნის გათვალისწინებით, რაც მართლაც მოითხოვს საკითხისადმი კრეატიულად და შემოქმედებითად მიდგომას, და არა შაბლონური სამართლებრივი დოგმატიკით საკითხის გადაწყვეტის მცდელობა.
- ზ) ამასთანავე მნიშვნელოვანია ადვოკატს გააჩნდეს უნარი მოახდინოს ვიზუალიზაცია იმ ინფორმაციის რაც მედიაციის პროცესში იცვლება, რადგან ხშირია შემთხვევები, როდესაც ვიზუალური საშუალებების გამოყენებისას მათ შორის მარწმუნებელი ახდენს აღქმას თუ რა პირობები იცვლება შეთანხმების პრო-

ცესში და რომელი პირობა როგორი შინაარსის შემცველია, შესაბამისად, ამ ყველაფერში ვიზუალიზაციის უნარების ქონას, რიგ შემთხვევაში გადამწყვეტი როლი ეკისრება.

თ) მედიაციაში ადვოკატი ყველა სხვა ფუნქციასთან ერთად აწარმოებს მოლაპარაკებას მეორე მხარესთან და მის წარმომადგენელთან, რაშიც რა თქმა უნდა იყენებს მედიატორს, თუმცა მოლაპარაკების დამგეგმავი, სტრატეგიის განმსაზღვრელი და უშუალოდ განმხორციელებელი თავად ადვოკატი გახლავთ. მედიატორის როლს და გამოყენების ყველაზე ეფექტურ შემთხვევებს და საჭიროებებს ასევე ადვოკატი გეგმავს და შესაბამისად ათანხმებს კლიენტთან. მედიაციაში ადვოკატს ერთდროულად მრავალ საკითხთან უწევს შემხებლობა, გამკლავება, დაგეგმარება და შესაბამისად ამ ყველაფრის ნაწილში ადვოკატის მომზადება აუცილებელია იურიდიული პროფესიის მიერ, შეიძლება ითქვას, რომ წარმომადგენლის ფუნქცია კიდევ უფრო რთულია მედიაციაში, მრავალი ფაქტორის გათვალისწინებით, ვიდრე ის ფუნქცია, რასაც ადვოკატი სასამართლოებში ანხორციელებს, როდესაც სამართლებრივ ჩარჩოში ანთავსებს მხარის მოთხოვნებს და პოზიციებს და შემდგომ ამ პოზიციის დასაბუთებას ახდენს უშუალოდ პროცესზე. მედიაციაში წარმომადგენლად ჩართულ პირს კარგად უნდა ესმოდეს⁷⁵¹ თუ რა სახის დავის მოლაპარაკებაშია ჩართული, ვისთან აქვს უშუალოდ შეხება, იგულისხმება მეორე მხარე თავისი ინტერესებით და რიგ შემთხვევაში მეორე მხარის წარმომადგენელი მისი უნარებით მოლაპარაკებაში, თავად მის მარწმუნებელს რა ინტერესების შეთანხმება და გაწერა სურს მედიაციის შეთანხმებაში, რა კონკრეტული ნაბიჯების გადადგმა ესახება ადვოკატს საჭიროდ რომ მიიღოს დაგეგმილი შედეგი და რა არის ის კონკრეტული ამ დავისთვის

751. *Frascogna J., Hetherington H.L., The Lawyer's Guide to Negotiation, American Bar Association, 2009, 11.*

მასხასიათებელი ფაქტობრივი გარემოებები, რითაც წარმატებით შეუძლია „ვაჭრობა“ მეორე მხარესთან და რამდენად არის ეს ყოველივე მყარი და რა სუსტი წერტილები შეიძლება გამოუჩინდეს მის ამ გეგმას.

მედიაციაში ჩართულმა ადვოკატებმა იმისთვის რათა მიაღწიონ წარმატებას დამატებით⁷⁵² რამდენიმე საკითხს უნდა მიაქციონ ყურადღება, კერძოდ:

- ა) ადვოკატებმა უნდა გააკონტროლონ მედიაციაში ერთმანეთის მიმართ და მოწინააღმდეგე მხარისადმი გამოსაყენებელი ლექსიკა, უფრო მეტიც, რაიმე სახის ბრალდებითი შინაარსის მიმართვა და წინადადებების გამოყენება შეიძლება გახდეს მეორე მხარის მხრიდან უარყოფითი/ნეგატიური მიდგომის გამომწვევი, შესაბამისად ამ გარემოებას მედიაციაში ჩართულმა ადვოკატებმა დიდი მნიშვნელობა უნდა მიაქციონ, რათა უნებლიედ ნაცვლად შეთანხმებისკენ სვლისა, არ გამოიწვიონ მხარეების ერთმანეთისადმი კიდევ უფრო გაუცხოება და დაძაბულობა.
- ბ) ადვოკატებმა უნდა თავი ჩააყენონ მეორე მხარის ადგილას და ამ კუთხით შეაფასონ საკუთარი შეთავაზებები მეორე მხარისადმი, თუ რამდენად შეიძლება მეორე მხარისთვის მისაღები იყოს ის შეთავაზება, რასაც თავად აჟღერებენ.
- გ) ადვოკატებმა უნდა გააკეთონ ის რაც ყველაზე კარგად ეხერხებათ: მოემზადონ⁷⁵³, კერძოდ, კარგად იცოდნენ საკუთარი საქმის ყველა ძლიერი და სუსტი მხარე და საკუთარი კლიენტის ყველა ინტერესი და სურვილი, ისევე როგორც მისი შეთანხმების შესაძლებლობების მაქსიმუმი და მინიმუმი, რაზეც კლიენტი არის შეთანხმების მიღწევის მიზნით წამსვლელი.

752. *Hollander J.*, *Mediation for Civil Litigators*, Irwin Law Inc, 2013, 6, 7.

753. *Frascogna X.M., Hetherington H.L.*, *The Lawyer's Guide to Negotiation*, Second Ed., American Bar Association, Chicago, 2009, 57.

მედიაციის შესახებ ჩატარებული არაერთი კვლევა აჩვენებს, რომ მედიაციისთვის კარგად მომზადებული მხარეები არის უპირობო წინაპირობა⁷⁵⁴ დავის შეთანხმებით დასრულებისა.

დ) მედიაციის პროცესში ადვოკატმა უნდა მოახდინოს სწორი დროის შერჩევა იმისთვის, რათა მისმა მხარემ (თავად ან ადვოკატის მეშვეობით) მეორე მხარეს გაუკეთოს პირველი შეთავაზება კონკრეტული პირობებით დავის შეთანხმებით დასრულების მიზნებისათვის, ისევე როგორც სწორედ იცოს ის გააზრებული თუ რა მოცულობის შეთავაზება უნდა გაკეთდეს, ანუ მაქსიმალური თუ მინიმალური, რათა დაიტოვოს საკუთარი მხარისთვის შესაძლებლობა ერთგვარად ილავიროს შეთავაზების ფარგლებში მოისმენს რა მეორე მხარის უკუგებას განხორციელებულ შეთავაზებაზე⁷⁵⁵.

ე) თავისი ვერბალური და არავერბალური გამოხატვით, ჟესტიკულაციით და მიმართვით დაუფიქსიროს პატივისცემა პროცესში ჩართულ ყველა მხარეს⁷⁵⁶.

მედიაციისთვის მომზადების ეტაპად განიხილება მათ შორის დავისთვის სწორი მედიატორის შერჩევა მხარის მხრიდან, ხშირია იურისდიქციები, სადაც მხარეების შეუთანხმებლობის შემთხვევაში მედიატორს ნიშნავს სასამართლო, შესაბამისად უპრიანია ორივე მხარე თავად შეჯერდეს მათი დავის სპეციფიკიდან და შინაარსის გათვალისწინებით იმ მედიატორის კანდიდატურაზე, რომელიც მათ დავასთან თავისი გამოცდილებით და ცოდნით ყველაზე ახლოს მდგომია, რადგან შეუთანხმებლობის შემთხვევაში, შემთხვევითი შერჩევის პრინციპით საქმეში დანიშნული მედიატორი, შეიძლება არ აღმოჩნდეს შესაფერისი ცოდნის და უნარების მქონე მედიატორი და საბოლოოდ დაზარალდება მხარის ინტერესი⁷⁵⁷.

754. *Hollander J.*, *Mediation for Civil Litigators*, Irwin Law Inc, 2013, 28.

755. *Ponschab R.*, *Verhandlungsführung: Mutter aller Konfliktlösungen, ADR-Verfahren im Vergleich –Teil 9, Zeitschrift für Konflikt-Management, 17 Jahrgang, Heft 1/2014, Januar/Februar, Seiten 1-32, PVSt 47561, 5.*

756. *Nelson M.R.*, *Nelson on ADR*, Thomson Carswell, 2003, 58.

757. *Hollander J.*, *Mediation for Civil Litigators*, Irwin Law Inc, 2013, 27.

ადვოკატის მხრიდან სწორი ფორმით მოლაპარაკებების წარმართვა არის მთავარი ინსტრუმენტი⁷⁵⁸ კლიენტის ინტერესების გატარების მედიაციაში შეთანხმების მიღწევის მიზნით. მოლაპარაკება არის პროცესი, რომელშიც ერთმანეთს ერწყმის ერთდროულად იურიდიული მომზადება და გამოცდილება, პიროვნულ უნარებს და მხოლოდ ამ ყველაფრის კარგი ნაზავი იძლევა რეზულტატის მიღების საშუალებას მოლაპარაკებების გზით⁷⁵⁹. დამკვიდრებული აღქმადობა აქვს საზოგადოებაში ადვოკატის პერსონას, რომ ის „უნდა იყოს“ კარგი მომლაპარაკებელი, ამ აღქმადობის ქვეშ მათ შორის ექვევნიან სახელმწიფოები, როდესაც მათ შორის ამერიკის შეერთებული შტატების მთავრობა⁷⁶⁰, რიგ სამართლებრივი დავების (ისეთი როგორც არის საერთაშორისო სავაჭრო ურთიერთობების მიზნით მოლაპარაკებები, მაგ: North American Free Trade Agreement, მოლაპარაკებები საავტორო სამართლის სფეროში ვაჭრობასთან დაკავშირებული საკითხები და სხვა) მოლაპარაკებით დასრულების მიზნით ქირობს ადვოკატებს.

ადვოკატებისთვის მედიაციის პროცესში იგივე სტანდარტი ვრცელდება, რაც სასამართლოში წარმომადგენლობის განხორციელებისას, კერძოდ, დაიცვან საკუთარი მარწმუნებლის საუკეთესო ინტერესი⁷⁶¹, თუმცა განსხვავებაა იმ ფორმაში რომლის ფარგლებშიც ადვოკატმა უნდა განახორციელოს საკუთარი უფლებამოსილება, კარგად უნდა ესმოდეს, რომ იმყოფება კლიენტის მიერ არჩეულ დავის გადაწყვეტის ალტერნატიულ ფორმატში, რა დროსაც მიმდინარე კონფლიქტის შეთანხმებით დასრულება უნდა მიიღწეს კონსენსუსის⁷⁶² გზით და არა შეჯიბრებითი პროცესის ფარგლებში იქნეს მიღწერული გამარჯვება,

758. *Frascogna J., Hetherington H.L.*, The Lawyer's Guide to Negotiation, American Bar Association, 2009, 1.

759. იქვე, 2.

760. იქვე, 2.

761. *Brown H., Marriott A.*, ADR Principles and Practice, Sweet & Maxwell, Thomson Reuters, 2011, 405.

762. იქვე, 405.

ეს რიგ შემთხვევაში ადვოკატებისთვის დიდი გამოწვევაა. ბოლო პერიოდია ევროპასა და ამერიკის შეერთებულ შტატებში ვითარდება ადვოკატებისთვის სწავლების პროგრამა რომელსაც ჰქვია mediation advocacy⁷⁶³, რის ფარგლებშიც ადვოკატებს ყველა ის უნარი გადაეცემათ, რაც მათ მედიაციის სწორედ და წარმატებით წარმართვაში უნდა დაეხმარათ.

წარმომადგენლის მთავარი ფუნქცია მედიაციაში არის სწორედ შეაფასოს ის თუ რამდენად მედიაციისთვის შესაფერისია მისი კლიენტის დავა და მედიაციის წარმოებისას რა სტრატეგია იქნეს შერჩეული მედიაციის კონკრეტული ფორმის გამოყენების თვალსაზრისით.

მედიაციის პროცესში შეთანხმების მიღწევის შემთხვევაში შეთანხმების პროექტის შედგენა⁷⁶⁴ და მეორე მხარესთან მის გარშემო მუშაობა სწორედ ადვოკატის პრეროგატივას წარმოადგენს⁷⁶⁵.

სამოქალაქო და კომერციული დავების მედიაციის მაგალითზე ევროპაში მკვიდრდება მიდგომა, რომ მედიაციაში წარმომადგენლობა⁷⁶⁶ აბსოლიტურად განსხვავებული მიმართულებაა საადვოკატო საქმიანობით დაკავებული პირების, და საჭიროებს გარდა სპეციფიკური მომზადებისა, ამასთანავე შესაბამის საბაზრო მარკეტინგს, რათა მომხმარებლებსაც ჰქონდეთ წვდომა იმ პირებზე, ვინც მედიაციაში წარმომადგენლობას ანხორციელებენ. ადვოკატები ტრადიციულად ასოცირდებიან სასამართლოსთან და შევიბრებით პროცესთან, რაც უკვე საადვოკატო საქმიანობის ისტორიულ შეფასებად მიიჩნევა, თუმცა თანამედროვე აღქმა და გაგება ადვოკატის საქმიანობისა მედიაციაში მათგან ეფექტურ ჩართულობას და მოქმედებას მოითხოვს დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული საშუალებების მატრიცაში⁷⁶⁷.

763. <<http://www.mediationadvocates.org.uk>>. [15.05.2018]

764. *Blake S., Browne J., Sime S.*, The Jackson ADR Handbook, 2nd Ed, Oxford University Press, Oxford, 2016, 40.

765. *Brown H., Marriott A.*, ADR Principles and Practice, Sweet & Maxwell, Thomson Reuters, London, 2011, 423.

766. *Goodman A.*, Mediation Advocacy, 2nd Ed, Nova, 2010, 175.

767. *Boulle L., Field R.*, Australian Dispute Resolution, Lexis Nexis Butterworths, 2017, 152.

4.4. პროფესია ადვოკატის როლი მოლაპარაკების პროცესის განვითარებაში

მედიაცია წარმოადგენს ნოვაციას ქართულ სამართლებრივ რეალობაში⁷⁶⁸, რომლის გამოყენებით დავაში მყოფ მხარეებს ეძლევათ საშუალება მათი კონფლიქტი საკუთარი ხელით აღმოფხვრან და მიაღწიონ შეთანხმებას, რაც გახდება წინაპირობა მათი შემდგომი მშვიდობიანი თანაცხოვრების და თანამშრომლობის მეორე მხარესთან.

იმისთვის, რომ ქვეყანაში ეფექტურად დაინერგოს მედიაცია, უმთავრესია ამ ყველაფერში საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის როლი და დანიშნულება, რადგან ეს გახლავთ ერთადერთი კანონის დონეზე შექმნილი⁷⁶⁹ და მოქმედი გაერთიანება ადვოკატების საქართველოში⁷⁷⁰, რომელიც დღეისათვის აერთიანებს 10, 000 -მდე რეგისტრირებულ ადვოკატს, პირებს, რომლებიც წარმოადგენენ დავაში მყოფი მხარეების პირველად იურიდიულ მრჩეველებს და რომლის ამრს ითვალისწინებენ მხარეები საკუთარი სამართლებრივი დავის გადაწყვეტის მიზნებისათვის⁷⁷¹, შესაბამისად, რაც უფრო ფართოდ ხდება ადვოკატების მხრიდან მედიაციის მხარდაჭერა და ადვოკატირება, მით უფრო გაიზრდება და გაფართოვდება მედიაციის პრაქტიკაში გამოყენების არეალი⁷⁷².

გასათვალისწინებელია, რომ ამ ეტაპზე, როდესაც 2020 წლის 01 იანვრიდან საქართველოში ფუნქციონირება დაიწყო კერძო მედიაციის ფორმა და შესაბამისად მედიაციის მეშვეობით მხარეთა შორის არსებული დავის გადაწყვეტის შესაძლებლობას მხოლოდ სასამართლოში სარჩელის შეტანა აღარ წარმოადგენს, ავტომატურად გაი-

768. *ყანდაშვილი ი.*, მედიაცია, როგორც დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული საშუალება: შრომითი მედიაციის მაგალითზე, ადამიანის უფლებათა დაცვა და სამართლებრივი რეფორმა საქართველოში, სტატიათა კრებული; თბ., 2014, 200-208.

769. იხ: საქართველოს კანონი „ადვოკატთა შესახებ“, მუხლი 1.

770. იხ: < www.gba.ge >.[18.05.2018]

771. *ყანდაშვილი ი.*, მედიაცია-დავის ალტერნატიული გადაწყვეტის ახალი ფორმა საქართველოში, საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის ჟურნალი „ადვოკატი“, N2-3, თბ., 2016,19-24.

772. *Ginter C.*, Estonia in Palo G.D., Trevor M.B., EU Mediation-Law and Practice, Oxford University Press, Oxford, 2012, 95.

ზარდა ადვოკატის როლი დავების მედიაციის გზით გადამისამართების და მოლაპარაკებით დავის გადაწყვეტის პროცესში.

ნიშანდობლივია, რომ ადვოკატთა ასოციაციის, როგორც ინსტიტუციის პოზიცია მედიაციის, როგორც საადვოკატო საქმიანობის განხორციელების პროცესისადმი, რომელშიც ადვოკატები ანხორციელებენ წარმომადგენლობას ავტომატურად იქონიებს გავლენას მედიაციაში ადვოკატების ჩართულობისადმი მასობრივი თვალსაზრისით, რადგან პროფესიული გაერთიანების მიდგომას და ნოვაციის სწორ აღქმადობას ექნება გადაწყვეტი გავლენა, ხოლო ადვოკატებში მედიაციისადმი ნიჭილისტური დამოკიდებულების გამოვლინებით ან მასში საკუთარი პროფესიული საქმიანობის კონკურენტის დანახვით, შეიძლება დავის გადაწყვეტის აღნიშნული ალტერნატიული საშუალება შეფერხდეს განვითარების ესოდენ მნიშვნელოვან დასაწყის სტადიაზე.

მისასალმებელია, რომ მედიაციის ფაქტობრივი დაწყების პირველი დღიდან საქართველოში ადვოკატთა პროფესიული გაერთიანების „საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის“ მიერ დავის გადაწყვეტის აღნიშნული ალტერნატიული საშუალებისადმი არ შენელებულა ინსტიტუციური მხარდაჭერის კონკრეტული საქმით გამოვლენილი მხარდამჭერი პოზიციის ფიქსირება, ისევე, როგორც იზრდება მოლოდინი სსიპ „საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციასა“ და სსიპ „საქართველოს მედიატორთა ასოციაციას“ შორის აქტიური და ნაყოფიერი თანამშრომლობის, მით უფრო იმ ფონზე, როდესაც სსიპ „საქართველოს მედიატორთა ასოციაციის“ 2019 წლის 14 დეკემბერს გამართულ სადამფუძნებლო ყრილობაზე ასოციაციის პირველ თავმჯდომარედ სწორედ მოქმედი ადვოკატი აირჩიეს დამფუძნებელმა მედიატორებმა⁷⁷³.

773. იხ. <https://mediators.ge/ka/association>. სსიპ „საქართველოს მედიატორთა ასოციაციის“ პირველ თავმჯდომარედ 2019 წლის 14 დეკემბერს, სადამფუძნებლო ყრილობამ აირჩია ირაკლი ყანდაშვილი, რომელიც იმ ეტაპზე იყო მოქმედი ადვოკატი და მედიატორი და სსიპ „საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის“ აღმასრულებელი საბჭოს წევრი და საგანმანათლებლო საბჭოს თავმჯდომარე.

❖ ადვოკატთა პროფესიული ეთიკის კოდექსის საფუძვლები მედიაციის ტერიტორიაში

საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის 2006 წლის 15 აპრილის ადვოკატთა ასოციაციის საერთო კრებაზე მიღებულ იქნა ს.ს.ი.პ. საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის ადვოკატთა პროფესიული ეთიკის კოდექსი⁷⁷⁴, რომელიც განსაზღვრავს ადვოკატთა პროფესიულ ეთიკის ნორმებს და ქცევის წესებს. ადვოკატთა პროფესიული ეთიკის კოდექსის მიზანია საზოგადოების წინაშე დაკისრებული პროფესიული და ზნეობრივი პასუხისმგებლობიდან გამომდინარე განსაზღვროს პროფესიული ეთიკის ნორმების შესაბამისი ქცევის წესები და დაამკვიდროს ადვოკატის ვალდებულება შეინარჩუნოს პროფესიული ღირსება, პატივი სცეს თავის საქმიანობას და იზრუნოს ადვოკატის პროფესიისადმი მაღალი ნდობის მოპოვებისთვის⁷⁷⁵.

ადვოკატთა ასოციაციის პროფესიული ეთიკის კოდექსი ამკვიდრებს კლიენტის ინტერესების დაცვის პრიმატს⁷⁷⁶ საქართველოში და ადვოკატის მხრიდან კლიენტის ინტერესების სასარგებლოდ ადვოკატის საქმიანობას საადვოკატო პროფესიული საქმიანობის ერთ-ერთ მთავარ პრინციპად აღგენს⁷⁷⁷.

პროფესიული საქმიანობის განხორციელებისას თითოეული ადვოკატი ვალდებულია დაემორჩილოს ადვოკატთა დისციპლინური პასუხისმგებლობისა და დისციპლინური წარმოების შესახებ დებულებას⁷⁷⁸, რომელიც დამტკიცებულია ადვოკატთა ასოციაციის საერთო კრებაზე 2010 წლის 11 დეკემბერს, და რომელიც განსაზღვრავს საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის ეთიკის კომისიაში დისციპლინური საქმის წარმოების პროცედურას, ადვოკატების-

774. იხ: <http://gba.ge/uploads/files/regulaciebi/eTikis_kodexi.pdf>.[18.05.2018]

775. იხ: ადვოკატთა პროფესიული ეთიკის კოდექსის პრეამბულა.<www.gba.ge/uploads/files/regulaciebi/eTikis_kodexi.pdf>.[18.05.2018]

776. იქვე, მუხლი 1.

777. იქვე, მუხლი 5.

778. იხ: <<http://gba.ge/uploads/files/regulaciebi/debuleba.pdf>>.[18.05.2018]

თვის დისციპლინური პასუხისმგებლობის დაკისრებისა და ადვოკატებისათვის პროფესიული ეთიკის საკითხებზე რეკომენდაციის გაცემის წესს⁷⁷⁹.

აღნიშნული დებულების მე-2 მუხლის თანახმად ადვოკატს დისციპლინური პასუხისმგებლობა დაეკისრება “ადვოკატთა შესახებ” საქართველოს კანონით და ადვოკატთა პროფესიული ეთიკის კოდექსით დადგენილ შემთხვევებში და წესით⁷⁸⁰, შესაბამისად ადვოკატის მხრიდან პროფესიული ეთიკის კოდექსით გათვალისწინებული სტანდარტების დაუცველობა მისი დისციპლინური წესით სანქციონირების წინაპირობაა, ანუ სხვასიტყვებით რომ ითქვას ყველა ადვოკატმა უნდა დაიცვას ეთიკის კოდექსი, მათ შორის მისი მე-8 მუხლის მე-11 პუნქტი, რომელიც ცვლილებების სახით აისახა პროფესიული ეთიკის კოდექსში 2012 წლის 8 დეკემბერს ადვოკატთა საერთო კრებაზე მიღებული გადაწყვეტილებით და რომლის თანახმად ადვოკატმა კლიენტს უნდა ურჩიოს საქმის მორიგებით დასრულება ან დავის ალტერნატიული მეთოდებით გადაწყვეტა⁷⁸¹.

შესაბამისად, ცალსახაა, რომ საქართველოს ადვოკატთა ასოციაცია, მედიაციის საქართველოში დანერგვის პირველი დღიდან უზრუნველყოფს მედიაციის ხელშეწყობას, ხოლო საკუთარ პროფესიულ ეთიკის კოდექსში კლიენტსა და ადვოკატს შორის ურთიერთობის განმსაღვრელ მუხლში მედიაციის შესახებ კლიენტისთვის სავალდებულოდ რჩევის მიცემის ვალდებულების დადგენის სტანდარტით მინიმუმ მედიაციის შესახებ ფართოდ ინფორმაციის გავრცელების წინაპირობა შეიქმნა ადვოკატთა კორპუსში და რა თქმა უნდა საზოგადოებაში, კერძოდ, საადვოკატო სერვისით მოსარგებლე კონფლიქტში მყოფ მხარეებს შორის.

779. იხ: ადვოკატთა დისციპლინური პასუხისმგებლობისა და დისციპლინური წარმოების შესახებ დებულება, მუხლი 1.

780. იქვე, მუხლი 2.

781. იხ: ადვოკატთა პროფესიული ეთიკის კოდექსი, მუხლი 8.11. <www.gba.ge/uploads/files/regulaciebi/eTikis_kodexi.pdf>.[28.06.2018]

❖ ადვოკატთა ასოციაციის ინსტიტუციური მხარდაჭერა მედიაციის განვითარებაში

ადვოკატთა ასოციაციის მხრიდან დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული საშუალებების - მედიაციის მხარდაჭერა მათ შორის ვლინდება მედიაციის ინსტიტუციური მხარდაჭერის კონკრეტულ ქმედებებში ასოციაციის მხრიდან, კერძოდ:

ა) 2018 წლის 12 იანვარს საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის აღმასრულებელმა საბჭომ მიიღო გადაწყვეტილება⁷⁸² მედიაციის განვითარების კომიტეტის დაფუძნების შესახებ საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის ბაზაზე⁷⁸³, რაც მედიაციის უპრეცედენტო მხარდაჭერის ნაბიჯი იყო ადვოკატთა ასოციაციის მხრიდან, ერთი წლით ადრე, სანამ „მედიაციის შესახებ“ კანონი იქნებოდა მიღებული საქართველოს პარლამენტის მხრიდან, რადგან ასოციაცია აღნიშნულით მოქმედ ადვოკატებს ღიად უფიქსირებდა პოზიციას, რომ მედიაცია საადვოკატო საქმიანობისთვის მისაღებია, ის არ წარმადგენს პროფესიისთვის კონკურენტ საქმიანობას და მასში აქტიური ჩართულობით ადვოკატებმა უნდა მოიძიონ საკუთარი პროფესიული საქმიანობისთვის ახალი შესაძლებლობები.

ადვოკატთა ასოციაციის მედიაციის განვითარების კომიტეტის მიზნებს და ამოცანებს იმ ეტაპისთვის წარმომადგენდა⁷⁸⁴:

- მედიაციის განვითარებისთვის ხელის შეწყობა საქართველოში;
- ადვოკატთა ასოციაციის როლის გამოკვეთას და დამკვიდრებისთვის მედიაციის პროცესში ხელის შეწყობა;

782. იხ: საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის აღმასრულებელი საბჭოს 2018 წლის 12 იანვრის გადაწყვეტილება: <<http://gba.ge/uploads/resolutions/2018/01/31/3d51dfa83d-2ce7ffffc515d101375fb3.pdf>>. [18.05.2018]

783. იხ: მედიაციის განვითარების კომიტეტის დებულება, დამტკიცებული საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის აღმასრულებელი საბჭოს 2018 წლის 12 იანვარს: <http://gba.ge/uploads/files/reestri/mediacii_ganvitarebis_komitetis_debuleba.pdf>. [18.05.2018]

784. იხ. საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის მედიაციის განვითარების კომიტეტის დებულება, მუხლი 2,3.

- ქვეყანაში მიმდინარე მედიაციის სისტემის დანერგვის და რეფორმის პროცესში ადვოკატთა კორპუსის ჩართულობისა და მონაწილეობის გაძლიერება და უზრუნველყოფა;
- საკანონმდებლო დონეზე მედიაციის შესახებ საქართველოს კანონის შემუშავებაში აქტიური როლის შესრულება და ადვოკატთა კორპუსის როლის სწორი ასახვა მედიაციის მარეგულირებელ კანონმდებლობაში.

ბ) 2018 წლის 28 თებერვალს საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის აღმასრულებელმა საბჭომ მიიღო გადაწყვეტილება, რის საფუძველზე საკუთარ საქმიანობაში ფაქტობრივ ასახა მედიაცია, როგორ დავის გადაწყვეტის საშუალება⁷⁸⁵, კერძოდ, საბჭოს გადაწყვეტილებით, ადვოკატთა შესახებ საქართველოს კანონის 26-ე მუხლის მე-7 პუნქტის „რ“ ქვეპუნქტის⁷⁸⁶ ეფექტიანად ამოქმედების მიზნით საბჭომ დაამტკიცა დებულება⁷⁸⁷ აღმასრულებელი საბჭოს მიერ ადვოკატებს, ისევე როგორც ადვოკატებსა და კლიენტს შორის დავის წარმოშობის შემთხვევაში მორიგების წარმართვის წესის შესახებ.

აღნიშნული დებულების მე-2 მუხლის თანახმად მედიაცია შეიძლება გავრცელდეს ნებისმიერ დავაზე მხარეთა ორმხრივი თანხმო-

785. იხ: საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის აღმასრულებელი საბჭოს 2018 წლის 28 თებერვლის გადაწყვეტილება: <http://gba.ge/uploads/resolutions/2018/04/02/9b5c84003fd3bbf88271957f65b512b4.pdf>. [18.05.2018]

786. იხ. ადვოკატთა შესახებ საქართველოს კანონის 26-ე მუხლის მე-7 ნაწილის „რ“ პუნქტი: საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის აღმასრულებელი საბჭო ორმხრივი თხოვნის საფუძველზე არის ასოციაციის მოდავე წევრების ან წევრებისა და მათი კლიენტების მომრიგებელი.

787. იხ. ადვოკატთა ასოციაციის აღმასრულებელი საბჭოს მიერ მორიგების პროცედურის წარმართვის შესახებ დებულება, დამტკიცებული ადვოკატთა ასოციაციის აღმასრულებელი საბჭოს 2018 წლის 28 თებერვლის გადაწყვეტილებით: <http://gba.ge/uploads/files/reestri/morigebis_debuleba.pdf>. [18.05.2018]

ბის შემთხვევაში, როცა არსებობს დავა ასოციაციის წევრებს შორის ან წევრსა და მის კლიენტს შორის, გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც მხარე ითხოვს წევრის დისციპლინირებას⁷⁸⁸ (ანუ ყველა შემთხვევაში გარდა ისეთი შემთხვევისა თუ დავის ფორმად მხარე აირჩევს ეთიკის კომისიისთვის მიმართვას).

ზემოაღნიშნული ნაბიჯების გადადგმით საქართველოს ადვოკატთა ასოციაცია ერთი მხრივ, ლიად აფიქსირებს მედიაციისადმი ინსტიტუციურ მხარდაჭერას, ხოლო მეორე მხრივ, პრაქტიკული ქმედებებით ხელს უწყობს აღნიშნული ინსტიტუტის ფართო პროპაგანდირებას და დანერგვას ადვოკატებში, რაც ესოდენ მნიშვნელოვანია მედიაციის დანერგვის პირველ სტადიაზე საქართველოში.

აღსანიშნავია, რომ ადვოკატთა ასოციაციის მხრიდან მედიაციის მხარდაჭერა და ინსტიტუციური კუთხით მის განვითარებაში ჩართულობა, მრავალი ევროპული ქვეყნის მაგალითზე, მედიაციის დანერგვის ეტაპზე, არსებული გამოცდილებაა⁷⁸⁹ და სასიხარულოა, რომ საქართველოს მაგალითზე საქართველოს ადვოკატთა ასოციაცია ანალოგიური პოზიციონირებით გამოირჩევა.

❖ მედიაცია, როგორც ადვოკატთა განგრძობადი იურიდიული განათლების ნაწილი

2009 წელს ადვოკატთა შესახებ საქართველოს კანონში შევიდა ცვლილებები⁷⁹⁰, რომლის თანახმად კანონის მე-5 მუხლს დაემატა დათქმა ადვოკატების განგრძობადი იურიდიული განათლების პროგრამაში სავალდებულო მონაწილეობის მიღების შესახებ⁷⁹¹, რომლის

788. იხ. საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის აღმასრულებელი საბჭოს მიერ მორიგების პროცედურის წარმართვის შესახებ დებულება, მუხლი 2.

789. *Esplugues C., Marquis L., New Developments in Civil and Commercial Mediation*, Vol. 6, Springer International Publishing, London, 2015, 275.

790. იხ. საქართველოს 2009 წლის 17 ნოემბრის კანონი # 2040 - სსმ I, #38, 01.12.2009 წ., მუხ.280.

791. ადვოკატთა შესახებ საქართველოს კანონი, მუხლი 5, პუნქტი „ვ“: ადვოკატი ვალდებულია მონაწილეობა მიიღოს ადვოკატთა ასოციაციის აღმასრულებელი საბჭოს მიერ დამტკიცებულ განგრძობადი სავალდებულო იურიდიული განათლების პროგრამაში.

საფუძველზე 2012 წელს საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციამ აამოქმედა სავალდებულო განგრძობადი იურიდიული განათლების გავლის შესახებ წესი მოქმედი ადვოკატებისათვის, რომლის თანახმად ყველა მოქმედი ადვოკატი ვალდებულია კალენდარული წლის მანძილზე გაიაროს სავალდებულო სასწავლო პროგრამა და დაავროვოს სასწავლო კრედიტ საათები⁷⁹².

მედიაციის ქვეყანაში დანერგვის და პოპულარიზაციის მიზნით იურიდიულ პროფესიაში საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციამ, კერძოდ, მისმა მმართველმა ორგანომ აღმასრულებელი საბჭოს სახით, 2017 წლის 10 იანვარს მიიღო გადაწყვეტილება⁷⁹³ და ასოციაციის განგრძობადი იურიდიული განათლების 2017-2018 წლებში (რაც ამის შემდგომ პერიოდში ასევე წარმოადგენს ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს) მთავარ პრიორიტეტად ადვოკატებისათვის მედიაციის სწავლება მიიჩნია, რაც მედიაციის იურიდიული პროფესიის წარმომადგენლებში დანერგვის და სწავლების უპრეცედენტო ნაბიჯად შეიძლება მივიჩნიოთ.

ისევე როგორც აღსანიშნავია, რომ მედიაცია, როგორც დისციპლინამ წლებია დაიკავა ადგილი ადვოკატთა საკვალიფიკაციო საგამოცდო პროგრამაში, შესაბამისად, მედიაციის თაობაზე ინფორმაციის გაცნობა და სწავლა ადვოკატთა საკვალიფიკაციო გამოცდით დაინტერესებულ ყველა პირს უწევს საქართველოში. აღნიშნულით ირიბად უმაღლეს სასწავლო დაწესებულებების იურიდიულ ფაკულტეტებს „რჩევა მიეცათ“ საკუთარ საბაკალავრო სასწავლო პროგრამებში სტუდენტებს შესთავაზონ მედიაციის სწავლება, რადგან ფაკულტეტის კურსდამთავრებულებს პროფესიულ გამოცდაზე მედიაციის თაობაზე შესაბამისი ანალიტიკური კითხვები ხვდებათ, რამაც ბიძგი მისცა მედიაციის საუნივერსიტეტო კედლებში დანერგვის გაძლიერებას.

792. იხ: საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის განგრძობადი იურიდიული განათლების წესები: <http://edu.ge/რეგულაციები/განგრძობადი-იურიდიული-გა/>. [18.05.2018]

793. იხ. ს.ს.ი.პ. საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის აღმასრულებელი საბჭოს 2017 წლის 10 იანვრის გადაწყვეტილება: < <http://gba.ge/ka/resolutions/list/330>>. [18.05.2018]

მსგავსი ნაბიჯების გადადგმით „ადვოკატთა ასოციაცია“, პროფესია ადვოკატი, ხელს უწყობს ადვოკატებში, ვინც არიან პირველი იურიდიული მრჩევლები დავაში მყოფი მხარეების, მედიაციის ცნობადობის ზრდას და მათ დაინტერესებას ჩაერთონ მედიაში და კლიენტებს ურჩიონ მედიაციის გზით და საშუალებით გადაწყვიტონ საკუთარი სამართლებრივი პრობლემები.

ბიბლიოგრაფია

ქართულ ენაზე:

აღაბეგოვი ყ., ეგნატე გაბლიანი და სვანეთის ჩვეულებითი სამართალი, მითითებული „ქართული ჩვეულებითი სამართალი“ მ.კეკელიას რედაქტორობით, 1993,89.

ბახია-ოქრუაშვილი ს., აფხაზთა ჩვეულებითი სამართალი, თბ.2014,130.

გორგაძე ი., გურგენიძე ნ., ილია ჭავჭავაძე: ცხოვრებისა და შემოქმედების მათიანე, ბიბლიოგრაფიული ქრონიკა 1837-1907, „მეცნიერება“, თბ.1987, 48.

დავითაშვილი გ., სასამართლო ორგანიზაცია და პროცესი ქართულ ჩვეულებით სამართალში, თსუ-ს გამომცემლობა, თბ., 2004.

დავითაშვილი გ., სამედიატორო სასამართლო ანუ „რჯული“ ხევსურეთში, თბილისის უნივერსიტეტის გამომცემლობა, თბ.2001.

დავითაშვილი გ., სასამართლო ორგანიზაციასთან და პროცესთან დაკავშირებული ძირითადი ასპექტები ქართულ ჩვეულებით სამართალში, „ქართული სამართლის ისტორია“, პირველი გამოცემა, საქართველოს უნივერსიტეტის გამომცემლობა, თბ, 2011.

კეკელია მ., ტერმინ „ბჭის“ შინაარსისათვის ქართულ სამართლის წიგნებში, საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის „მაცნე“ #4, თბ.1973.

კეკელია მ., ქართული ჩვეულებითი სამართლის სათავეებიდან, კრებული „ქართული ჩვეულებითი სამართალი“, გამომცემლობა „მეცნიერება“, თბ, 1988, 36.

კეკელია მ., რედ, ქართული ჩვეულებითი სამართალი, ტ.4, მთავარი გამომცემლობა მეცნიერება, თბ. 1993.

მაკალათია ს., ფშავი, მეორე გამოცემა, გამომცემლობა „ნაკადული“, თბ.1985.

მხარაძე ა., კონფლიქტის არსი და მედიაციის ინსტიტუტი ისტორიულ ასპექტში, ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, ბათუმი, 2011.

ონიანი ს., ტერმინი „ბჭი“ მნიშვნელობისთვის ძველ ქართულ სამართალში, თსუ იურიდიული ფაკულტეტის სამართლის ჟურნალი, #2, 2013.

ს ურგულაძე ივ., საქართველოს სახელმწიფოსა და სამართლის ისტორიისთვის, სტალინის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის გამომცემლობა, ტ.1, თბ. 1952.

ტყემალაძე ს., მედიაცია საქართველოში: ტრადიციიდან თანამედროვეობამდე, UNDP Georgia, თბ.2016.

ყანდაშვილი ი., მედიაცია, როგორც დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული საშუალება: შრომითი მედიაციის მაგალითზე, ადამიანის უფლებათა დაცვა და სამართლებრივი რეფორმა საქართველოში, სტატიათა კრებული; თბ., 2014.

ყანდაშვილი ი., მედიაცია-დავის ალტერნატიული გადაწყვეტის ახალი ფორმა საქართველოში, საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის ჟურნალი „ადვოკატი“, N2-3, თბ., 2016.

ჩიტაშვილი ნ., მედიაციის ეთიკის რეგულირების ფარგლები და ეთიკის სტანდარტით ბოჭვის ადრესატები, სამართლის ჟურნალი, უნივერსიტეტის გამომცემლობა, #1, 2016.

ჩიტაშვილი ნ., ადვოკატ-მედიატორის ცალკეულ ეთიკურ ვალდებულებათა თავისებურება და რეგულირების აუცილებლობა, სამართლის ჟურნალი, უნივერსიტეტის გამომცემლობა, #2, 2016.

ჩიტაშვილი ნ., სამართლიანი შეთანხმება, როგორც მედიაციის ეთიკური ურღვევების საფუძველი, ჟურნალი „წელიწადეული“, ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის გამომცემლობა, 2016.

ცერცვაძე გ., მედიაცია, გამომცემლობა მერიდიანი, თბ. 2010.

წულაძე ა., ქართული სასამართლო მედიაციის შედარებითი ანალიზი, გამომცემლობა „ურისტების სამყარო“, თბ.2017.

წულუკიანი ა., სვანური ბჭემედიატორული სასამართლო, ჟურნალი: სახელმწიფო და სამართალი, 1990.

ჭავჭავაძე ი., მომრიგებელი სასამართლოების შესახებ, გაზეთი „ივერია“, #86, 22 აპრილი (სამშაბათი) 1886.

ჭავჭავაძე ი., მომრიგებელი მოსამართლეობა ჩვენში, წერილი მეექვსე, „პუბლიცისტური წერილები“, ტ.IV, გამომცემლობა საბჭოთა საქართველო, თბ.1987.

უცხოურ ენაზე:

Abramson I.H., Mediation Representation, Second Ed., Oxford University Press, Oxford, 2011.

Abramson I.H., Mediation Representation, Third Ed., Wolters Kluwer, Aspen Casebook Series, New York, 2013.

Ahmed M., An Investigation into the Nature and Role of Non-Settled ADR in International Journal of Procedural Law, Vol. 7, Intersentia, Cambridge-Antwerp-Portland, 2017.

Alexander N., Global Trends in Mediation, 2nd Ed, Kluwer Law International, the Netherlands (Alphen aan den Rijn), 2006.

Alexander N., International and Comparative Mediation: Legal Perspectives, Austin, Wolters Kluwer, 2009.

Alexander N., *Four Mediation Stories from Across the Globe*, *Rabels Zeitschrift für Ausländisches und Internationales Privatrecht (the Rabel Journal)*, Mohr Siebeck, Tübingen, No. 4, 2010.

Alexander N., Steffek F., Making Mediation Law, International Finance Corporation (IFC), World Bank Group, Washington D.C. 2016.

Alpa G., Arbitration and ADR Reforms in Italy, in *European Business Law Review*, Law Journal, Vol 29, Issue 2, Wolters Kluwer International, London, 2018.

Andrews N., Andrews-on civil process, *Arbitration&Mediation*, Vol. II, Intersentia, Cambridge, 2013.

Andrews N., Mediation Agreements: time for a more creative approach by the English courts, *Uniform Law Review*, *Revue de droit uniforme*, Vol. 18, Number 1, Oxford University Press, Unidroit, Oxford, 2013.

Andrews N., Landbrecht J., *Schiedsverfahren und Mediation in England*, C.H.Beck, München, 2015.

Andrews N., *The Modern Civil Process*, Mohr Siebeck, Tübingen, 2008.

- Alfini J.J., Press S.B., Sternlight J., Stulberg J.B.*, Mediation Theory and Practice, 2001.
- Alfini J.J., Press Sh. B., Stulberg J.B.*, Mediation Theory and Practice, Reporter's Notes, 3rd Ed, LexisNexis, 2013.
- Austermiller S., Swenson D.*, Alternative Dispute Resolution: Georgia, Meridiani Publishers, Tbilisi, 2014.
- Baumbach A., Lauterbach W., Albers J., Hartmann P.*, Zivilprozessordnung, C.H.BECK, Munchen, 76.Auflage, 2018.
- Bäumerich M.*, Güterichter und Mediatoren im Wettbewerb, Duncker&Humblot, Berlin, 2015.
- Behme C., Probst R.*, Die neuen Mediationsregelungen der ICC –ein Meilenstein für die administrierte Mediation? Zeitschrift für Konflikt Management (ZKM), 17 Jahrgang. Heft 1/2014, Januar/Februar, PVSt 47561, Berlin, 2014.
- Bergen, J.M.V.*, Gerichtsinterne Mediation, Mohr Siebeck, Tübingen, 2008.
- Berkel G.*, Deal Mediation: Erfolgsfaktoren professioneller Vertragsverhandlungen, Zeitschrift für Konflikt-Management (ZKM), Verlag Otto Schmidt, Heft 1/2015, Köln, 2015.
- Berkel G.*, Zur Diskussion gestellt: Deal Mediation als Konfliktbeilegung, Zeitschrift für Konfliktmanagement (ZKM), Verlag Otto Schmidt, Köln, 2018.
- Bhatia K.V., Candlin C., Gotti M.*, Discourse and Practice in International Commercial Arbitration, Ashgate, Farnham, 2012.
- Biard A.*, Monitoring Consumer ADR Quality in the EU: A critical Perspective, European Review of Private Law, Law Journal, Vol. 26, No.2, Wolters Kluwer International, The Netherlands, 2018.
- Blake S., Browne J., Sime S.*, The Jackson ADR Handbook, 2nd Ed, Oxford University Press, Oxford, 2016.
- Brand J., Steadman F., Todd C.*, Commercial Mediation, Second Ed., JUTA, Cape Town, 2016.

Brooker P., Mediation Law, Routledge, London, 2013.

Brown J.H., Marriott A., ADR Principles and Practice, Third Ed., Sweet&Maxwell, Thomson Reuters, London, 2011.

Bóltén K., Dispute Resolution Mechanisms in Merger and Acquisition Transactions, Legal, Istanbul, 2016.

Boulle L., Kelly J.K., Mediation, Butterworths, Toronto, 1998.

Boulle L., Field R., Australian Dispute Resolution: Law and Practice, LexisNexis, Butterwoths, 2017.

Brinkmann M., Effer-Uhe D.O., Völmann-Stickelbrock B., Wesser S., Weth S., Festschrift für Hanns Prütting, Dogmatik im Dienst von Gerechtigkeit, Rechtssicherheit und Rechtsentwicklung, Carl Heymanns Verlag, Köln, 2018.

Buhning-Uhle C., Kirchhoff L., Scherer G., Arbitration and Mediation in International Business, Kluwer Law International, London, 2006.

Burduli I., Nekrorezeption in Transformationsgesellschaften, in Brinkmann M., Effer-Uhe D.O., Völmann-Stickelbrock B., Wesser S., Weth S., Festschrift für Hanns Prütting, Dogmatik im Dienst von Gerechtigkeit, Rechtssicherheit und Rechtsentwicklung, Carl Heymanns Verlag, Köln, 2018.

Buono C., Poli A., Tietze N., Wieviorka M., Die Mediation: ein Europäischer Vergleich, DIV Publishing, Saint-Denis, 2002.

Cadiet L., Hess B., Isidro M.R., Privatizing Dispute Resolution, Nomos Verlagsgesellschaft, 2019.

Campbell C., International Mediation, Wolters Kluwer, Special Issue, 2020.

Caponi R., „Just Settlement“ or „Just About Settlement“?, Mediated Agreements: A comparative Overview of the Basics, Rabels Zeitschrift, The Rabel Journal of Comparative and International Private Law, Max –Planck-Institute für ausländisches und internationales Privatrecht, Band 79, Heft 1, Mohr Siebeck, 79.Jahrgang, Tübingen, 2015.

Carroll E., Mackie K., International Mediation: The Art of Business Diplomacy, Kluwer Law International, Tottel Publishing, London, 2006.

Carvalho J.M., Carvalho C., Online Dispute Resolution Platform in Alberto de Franceschi (ed), European Contract Law and the Digital Single Market –The Implications of the Digital Revolution, Intersentia, 2016.

Carvalho J.M., Nemeth K., Implementation of the Consumer ADR Directive in the EU Member States, EuCML Journal of European Consumer and Market Law, C.H.BECK, Vol 7, 2/2018.

Chanturia L., Die Europäisierung des georgischen Rechts – bloßer Wunsch oder große Herausforderung?, Rabels Zeitschrift, The Rabel Journal of Comparative and International Private Law, Max–Planck-Institute für ausländisches und internationales Privatrecht, Band 74, Heft 1, Mohr Siebeck, Tübingen, 2010.

Chern C., International Commercial Mediation, Informa London, 2008.

Chern C., The Commercial Mediator’s Handbook, Informa Law, New York, 2015.

Cooley W.J., Mediation Advocacy, 2nd Ed, NITA, Notre Dame, 2002.

Cortes P., The New Regulatory Framework for Consumer Dispute Resolution, Oxford University Press, Oxford, 2016.

Cortes P., The Law of Consumer Redress in an Evolving Digital Market, , Cambridge University Press, Cambridge, 2018.

Cortes P., Consumer ADR in Spain and the United Kingdom, EuCML Journal of European Consumer and Market Law, C.H.BECK, Vol 7, 2/2018.

Cremer K., Die Vertraulichkeit der Mediation, Schneider Verlag Hohengehren GmbH, Germany (Baltmannsweiler), 2007.

Creutzfeldt N., Vertrauen in Außergerichtliche Streitbeilegung, Zeitschrift für Konflikt-Management (ZKM), Verlag Otto Schmidt, Heft 1/2016, Köln, 2016.

Czernich D., Geimer R., Streitbeilegungsklauseln im Internationalen Vertragsrecht, C.H.BECK, München, 2017.

Davydenko D.L., Amicable Dispute Resolution in the European Legal Tradition, Info-tropic Media, Moscow, 2013.

Deguchi M., Das flexible Streitbeilegungsmodell zwischen Zivilprozess und ADR in Japan, in Brinkmann M., Effer-Uhe D.O., Völzmann-Stickelbrock B., Wesser S., Weth S., Festschrift für Hanns Prütting, Dogmatik im Dienst von Gerechtigkeit, Rechtssicherheit und Rechtsentwicklung, Carl Heymanns Verlag, Köln, 2018.

Deixler-Hübner A., Schauer M., (Hrsg) Alternative Formen der Konfliktbereinigung, MANZ'sche Verlags- und Universitätsbuchhandlung, Wien, 2016.

De Palo G., Trevor B.M., Arbitration and Mediation in the Southern Mediterranean Countries, Kluwer Law International, Alphen aan den Rijn, 2007.

De Palo G., Trevor B.M., EU Mediation: Law and Practice, Oxford University Press, Oxford, 2012.

Dieter A., Montada L., Schulze A., Gerechtigkeit im Konfliktmanagement und in der Mediation, Campus Verlag, Frankfurt/New York, 2000.

Diez H., Krabbe H., Thomsen C.S., Familien – Mediation und Kinder, Bundesanzeiger Verlag, 3. überarbeitete und aktualisierte Auflage, Köln, 2009.

Dingle J., Kelbie J., The Mediation Handbook, 2nd Ed, Unity Press, 2014.

Dingle J., Sephton J., Practical Mediation, Law Brief Publishing, Somerset, 2017.

Duve C., Eidenmüller H., Hacke A., Mediation in der Wirtschaft, 2. Auflage., Verlag Dr. Otto Schmidt, Köln, 2011.

Eberhardt U., Rechtsschutzversicherung und außergerichtliche Konfliktlösung, Zeitschrift für Konflikt-Management (ZKM), Heft 3/2014, Verlag Otto Schmidt, Köln, 2014.

Effer-Uhe D., Schiedsrichterliche Unabhängigkeit bei wissenschaftlichen Äußerungen in SchiedsVZ (Zeitschrift für Schiedsverfahren/German Arbitration Journal), Verlag C.H.Beck, München, 16. Jahrgang, Heft 2, März/April 2018.

Eidenmüller H., Alternative Streitbeilegung, Verlag C.H.Beck München, 2011.

Eidenmüller H., Verhandlungsmanagement durch Mediation, in Henssler L.K (Hrsg) Mediation in der Anwaltspraxis, Deutscher Anwaltverlag, 2. Aufl., 2004.

Eidenmüller H., Wege aus der Sackgasse: Wie lassen sich Blockaden in Mediations- und Güteverfahren lösen?, Zeitschrift für Konflikt-Management (ZKM), Verlag Otto Schmidt, Heft 1/2013, Köln, 2013.

Eidenmüller H., Wagner G., Mediationsrecht, Verlag Otto Schmidt, Köln, 2015.

Elkington A., Greene J., Morgan G., Shield G., Simmonds T., Skills for Lawyers, Jordan Publishing Limited, 2003.

Englert K., Franke H., Grieger W., Streitlösung ohne Gericht, Werner Verlag, Amersfort, 2006.

Esplugues C., Iglesias J.L., Palao G., Civil and Commercial Mediation in Europe: National Mediation Rules and Procedures, Vol. I., Intersentia, Cambridge, 2013.

Esplugues C., Civil and Commercial Mediation in Europe: National Mediation Rules and Procedures, Vol. II., Intersentia, Cambridge, 2014.

Esplugues C., Barona S., Global Perspectives on ADR, Intersentia, Cambridge, 2014.

Esplugues C., Marquis L., New Developments in Civil and Commercial Mediation: Global Comparative Perspectives, Springer, New York, 2015.

Feehily R., International Commercial Mediation, Cambridge University Press, 2022.

Fenn P., Commercial Conflict Management and Dispute Resolution, Spon Press, Abingdon, 2012.

Fenn P., Commercial Conflict Management and Dispute Resolution, Routledge, New York, 2017.

Ferz S., Filler E., Mediation Gesetzestexte und Kommentar, Universitätsverlag, Wien, 2003.

Ferz S., Lison A., Wolfart E.M., Zivilgerichte und Mediation, Universitätsverlag, Wien, 2004.

Filler E., Commercial Mediation in Europe, Wolters Kluwer, Law& Business, London, 2012.

Fischer C., Ungerath H., Grundlagen und Methoden der Mediation, C.H.BECK,

München, 2014.

Fischer E., Sozialwissenschaftliche Theoriebildung und das Problem der Mediation, Peter Lang Verlag, Frankfurt, 2006.

Fisher R., Ury W., Getting to Yes: Negotiating Agreement Without Giving In, 2nd Ed, 1981.

Frascogna X.M., Hetherington H.L., The Lawyer's Guide to Negotiation, Second Ed., American Bar Association, Chicago, 2009.

Fritz R., Pielsticker D., Handbuch zum Mediationsgesetz, Luchterhand Verlag, Wolters Kluwer, 2020.

Fritz R., Das Gütesiegel `Zertifizierter Mediator`, Zeitschrift für Konflikt Management (ZKM), 17 Jahrgang, Heft 2/2014, Januar/Februar, Seiten PVSt 47561, Berlin, 2014.

Fuchshuber C., Mediation in Zivilrecht: neue Wege der Konfliktlösung, LexisNexis ARD Orac, Wien, 2004.

Genn H., Judging Civil Justice, Cambridge University Press, Cambridge, 2010.

Germund R., Außergerichtliche Streitbeilegung durch Co-Mediation, Pro Business GmbH, Berlin, 2012.

Gläßer U., Mediation und Beziehungsgewalt, Nomos, Baden-Baden, 2008.

Gläßer U., Schroeter K., Gerichtliche Mediation: Grundsatzfragen, Etablierungserfahrungen und Zukunftsperspektiven, Nomos, Baden-Baden, 2011.

Gläßer U., Klowitz J., Mediationsgesetz, Handkommentar, 2. Auflage, Nomos, Baden-Baden, 2018.

Glenewinkel W., Mediation als außergerichtliches Konfliktlösungsmodell, Ibidem-Verlag, Stuttgart, 1999.

Göksu M., Civil Litigation and Dispute Resolution in Turkey, Banka ve Ticaret Hukuku Arastirma Enstitusu, Ankara, 2016.

Golann D., Mediating Legal Disputes, American Bar Association, Chicago, 2009.

Goldberg S., Sander F., Rogers N., Cole S.R., Dispute Resolution: Negotiation, Mediation, Arbitration and other Processes, Aspen Casebook Series, Wolters Kluwer Law&Business, Six Ed., New York, 2012.

Golden J., Lamm C., International Financial Disputes: Arbitration and Mediation, Oxford University Press, Oxford, 2015.

Goodman A., Basic Skills for the New Mediator, Solomon Publications, 2nd Ed, Maryland, 2005.

Goodman A., Mediation Advocacy, Nova Law and Finance, London, 2010.

Greger R., Unberath H., Die Zukunft der Mediation in Deutschland, C.H.BECK, München, 2008.

Greger R., Gerichtsinterne Mediation, The Rabel Journal of Comparative and International Private Law, Max –Planck-Institute fur ausländisches und internationales Privatrecht, Band 74, Heft 1, Mohr Siebeck, Tübingen, 2010.

Greger R., Unberath H., MediationsG:Recht der alternativen Konfliktlösung, Kommentar, C.H.BECK, München, 2012.

Greger R., Gerichtsinterne Mediation auf dem Prüfstand, Zeitschrift fur Konflikt-Management (ZKM), Verlag Otto Schmidt, Heft 1/2013, Köln, 2013.

Greger R., Unberath H., Steffek F., Recht der alternativen Konfliktlösung, 2.Auflage, C.H.BECK, München, 2016.

Groß M., IP-/IT- Mediation, Verlag Dt.Fachverl, Frankfurt am Main, 2013.

Hale T., Between Interests and Law , Cambridge University Press, Cambridge, 2015.

Haft F., Graf von Schlieffen K., Handbuch Mediation, C.H.BECK, München, 2016.

Hartung A.M., Weder Sozietät noch Bürogemeinschaft des Anwalts mit Mediator oder Berufsbetreuer, Neue Juristische Wochenschrift (NJW), C.H.BECK, München, 2018.

Haynes J., Haynes G., Mediating Divorce, Jossey-Bass Publishing, San Francisco, 1989.

Heetkamp S.J., Online Dispute Resolution bei grenzüberschreitenden Verbraucherverträgen, V&R Unipress, Universitätsverlag Osnabruck, 2018.

Herrman M.S., The Blackwell Handbook of Mediation, Blackwell Publishing, Malden, 2006.

Hilber M., Die Sicherung der Vertraulichkeit des Mediationsverfahrens, Verlag Dr.Kovac, Hamburg, 2006.

Hinrichs U., Praxishandbuch Mediationsgesetz, Verlag Walter de Gruyter, Berlin, 2014.

Hodges C., Stadler A., Resolving Mass Disputes: ADR and Settlement of Mass Claims, Elgar Publishing, Cheltenham UK, 2013.

Hodges C., Mass Collective Redress: Consumer ADR and Regulatory Techniques, European Review of Private Law, Vol 23.No.5-2015.Wolters Kluwer Law&Business, London, 2015.

Hofmeister L., Slopek D.E.F., Schutzfähigkeit von Online Dispute Resolution Verfahren, Verlag Otto Schmidt, Heft 1/2013, Köln, 2013.

Hola L., Urbanova M., Vecera M., Holas J., Mediation in the Reflection of Law and Society, Wolters Kluwer, 2022.

Hollander J., Mediation for Civil Litigators, Irwin Law Inc, Toronto, 2013.

Honorati C., Ohly A., Padovini F., Hirsch G., Picotti L., Knauer C., Patentrecht ADR Wirtschaftsstrafrecht, Müller Verlag, Heidelberg, 2017.

Hopf V.G., Gerichtsexterne Mediation Erfahrungen mit dem österreichischen Mediationsgesetz, The Rabel Journal of Comparative and International Private Law, Max –Planck-Institute fur ausländisches und internationals Privatrecht, Band 74, Heft 1, Mohr Siebeck, Tübingen, 2010.

Hopt J.K., Mediation – Eine Einführung, Rabels Zeitschrift, The Rabel Journal of Comparative and International Private Law, Max –Planck-Institute fur ausländisches und internationals Privatrecht, Band 74, Heft 1, Mohr Siebeck, Tübingen, 2010.

Hopt J. K., Steffek F., Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013.

Hornung U., Rechtliche Rahmenbedingungen fur die Tätigkeit freier Mediatoren, Carl

Heymanns Verlag, Koln, 2006.

Horton D., Arbitration about Arbitration, Stanford Law Review, Vol. 70, #2, Stanford, California, 2018.

ICLG - The International Comparative Legal Guide to: Litigation & Dispute Resolution, Six Ed., A practical cross-border insight into litigation & dispute resolution work. Published by Global Legal Group, in association with CDR, London, 2013.

Ingen-Housz A., ADR in Business, Vol. II, Wolters Kluwer Law&Business, the Netherlands (Alphen aan den Rijn), 2011.

Jeong S., Kritische Betrachtung über die Gerichtsmediation in Korea, in Brinkmann M., Effer-Uhe D.O., Völzmann-Stickelbrock B., Wesser S., Weth S., Festschrift für Hanns Prütting, Dogmatik im Dienst von Gerechtigkeit, Rechtssicherheit und Rechtsentwicklung, Carl Heymanns Verlag, Köln, 2018.

Jones G., Pexton P., ADR and Trusts: An International Guide to Arbitration and Mediation of Trust Disputes, Spiramus Press, London, 2015.

Kaiser P., Gabler A.M., Prozessqualität und Langzeiteffekte in der Mediation, Zeitschrift für Konflikt-Management (ZKM), Verlag Otto Schmidt, Heft 6/2014, Köln, 2014.

Kajkowska E., Enforceability of Multi-Tiered Dispute Resolution Clauses, Hart Publishing, Oxford, 2017.

Katsh E., Rifkin J., Online Dispute Resolution: Resolving Conflicts in Cyberspace, Jossey-Bass Publishing, 2001, 93.

Kolodej C., Settingstechniken und Prozessgestaltung bei (hoch) eskalierten Konflikten, Zeitschrift für Konflikt Management (ZKM), 17 Jahrgang, Heft 1/2014, Januar/Februar, PVSt 47561, Berlin, 2014.

Klowait J., Gläber U., Berlin C., Mediationsgesetz, 1.Aufl, Nomos, Baden-Baden, 2014.

Klowait J., Gläber U., Berlin C., Berning D., Dendorfer R., Goltermann N., Mediationsgesetz, 2.Aufl, Nomos, Baden-Baden, 2018.

Köksal T., Contract Management & Dispute Resolution in International Construction Business, BILGE, Ankara, 2016.

Kovach K.K., Mediation in a Nutshell, 2nd Ed, West a Thomson Reuters Business, USA, 2010.

Krabbe H., Werkstattbericht –Hochstrittige Parteien in der Mediation, Zeitschrift für Konflikt Management (ZKM), 17 Jahrgang, Heft 2/2014, Januar/Februar, PVSt 47561, Berlin, 2014.

Kreindler R., Wolff R., Rieder S.M., Commercial Arbitration in Germany, Oxford University Press, Oxford, 2016.

Kressel K., Pruitt D.G., Mediation Research, Jossey-Bass Publishers, 1989.

Krysztopwicz A., Die Europaisierung des Mediationsrechts in Polen, Duncker & Humblot GmbH, Berlin, 2021.

Kumar A., Alternative Dispute Resolution System: Global And National Perspective, K.K. Publications, New Delhi, 2016.

Längsfeld A., Anwaltspflichten und Mediation, Duncker&Humblot, Berlin, 2015.

Lee J., Lim M., Contemporary Issues in Mediation, World Scientific Publishing, Singapore, 2016.

Lee R.T., Mouritsen C.S., Judging Ordinary Meaning, The Yale Law Journal, Vol. 127, #4, New Haven, Connecticut, 2018.

Lindblom P.H., Progressive Procedure, Iustus, Schweden, 2017.

Loer L., Umsetzung des Guterichtermodells in der Praxis, Zeitschrift für Konflikt Management (ZKM), 17 Jahrgang, Heft 2/2014, Januar/Februar, PVSt 47561,36, Berlin, 2014.

Mak I.K.L., Alternative Dispute-Resolution of Shareholder Disputes in Hong Kong, , Cambridge University Press, Hong Kong, 2017.

Malacka M., Mediation als Appropriate Dispute Resolution im Tschechischen und Slowakischen Rechtssystem in Osteuropa Recht Zeitschrift, Nomos, Baden-Baden, 2018.

Mantle M., Mediation: A practical guide for lawyers, Dundee University Press, Dun-

dee, 2011.

McLaren H.R., Sanderson J., Innovative Dispute Resolution: The Alternative, Carswell, Toronto, 2006.

Meller-Hannich C., Höland A., Krausbeck E., „ADR“ und „ODR“: Kreationen der europäischen Rechtspolitik. Eine kritische Würdigung, Zeitschrift für Europäisches Privatrecht (ZEuP), Verlag C.H.BECK, München, 2014.

Menkel-Madow J.C., Love P.L., Schneider K.A., Sternlight R.J., Dispute Resolution: Beyond the Adversarial Model, Aspen Publishers, Second Ed., New York, 2011.

Menkel-Meadow C., Developments in ADR in the United States, Verlag Otto Schmidt, Heft 4/2013, Köln, 2013.

Moore C.W., The Mediation Process: Practical Strategies for resolving conflict, 3rd Ed., Jossey-Bass Publishing, San Francisco, 2003.

Moscatti M.F., Palmer M., Roberts M., Comparative Dispute Resolution, Edward Elgar Publishing, 2020.

Möslein F., Private Macht, Mohr Siebeck, Tübingen, 2016.

Nehf J.P., The Impact of Mandatory Arbitration on the Common Law Regulation of Standard Terms in Consumer Contracts, The George Washington Law Review, Volume 85, No 6, Washington, 2017.

Neuner J., Natürlicher und freier Wille in Archiv für die civilistische Praxis, 218. Band, Heft 1, Mohr Siebeck, Tübingen, 2018.

Nelson M.R., NELSON on ADR, Thomson Carswell, Scarborough, 2003.

Niedostadek A., (Hrsg) Praxishandbuch Mediation, Richard Boorberg Verlag, Stuttgart, 2010.

Niedostadek A., Mediation bei Arbeitsplatzkonflikten und der Grundsatz der Freiwilligkeit, Zeitschrift für Konflikt-Management (ZKM), 17 Jahrgang, Heft 2/2014, Januar/Februar, PVSt 47561, Berlin, 2014.

Nölting H., Mediatoren- verträge, Verlag Centrale für Mediation, Köln, 2003.

Olakanmi J., ADR Alternative Dispute Resolution, Panaf Press, Abuja, Nigeria, 2013.

Oldenbruch H., Die Vertraulichkeit im Mediationsverfahren, Wissenschaftlicher Verlag Berlin / WVB, 2006.

Palmer D., Marvoidis P.C., Meagher N., Cambridge University Press, 3rd Edition, 2022.

Partridge V.B.M., Alternative Dispute Resolution, Oxford University Press, Oxford, 2009.

Picker B., Mediation Practice Guide: A Handbook for Resolving Business Disputes, American Bar Association, 2nd ED, Washington, 2003.

Pinto-Ferreira J.P., Carvalho J.C., Consumer ADR in Portugal, EuCML Journal of European Consumer and Market Law, C.H.BECK, Vol 7, 2/2018.

Ponschab R., Verhandlungsführung: Mutter aller Konfliktlösungen ADR-Verfahren im Vergleich, Zeitschrift für Konflikt Management (ZKM), 17 Jahrgang, Heft 1/2014. Januar/Februar, PVSt 47561, Berlin, 2014.

Ponte L., Cavenagh T., Alternative Dispute Resolution in Business, West Educational Publishing, Ohio, 1999.

Poon G.P., The Corporate Counsel's Guide to Mediation, First Chair Press, American Bar Association, Chicago, 2010.

Posch W., Schleifer W., Ferz S., Konfliktlösung im Konsens, Schiedsgerichtbarkeit, Diversion, Mediation, Leykam BuchVerlag, Graz, 2010.

Pramhofer K., Gerichtsnahе Mediation beim Handelsgericht Wien-ein Erfolgsprojekt, Zeitschrift für Konflikt-Management (ZKM), Heft 3/2014, Verlag Otto Schmidt, Köln, 2014.

Pratt S., Niculita V.A., The Lawyer's Business Valuation Handbook, American Bar Association, Chicago, 2010.

Pruckner M., Recht der Mediation, Linde Verlag, Wien, 2003.

Pryles M., Dispute Resolution in Asia, 3rd Ed, Kluwer Law International, the Netherlands (Alphen aan den Rijn), 2006.

Rana R., Alternative Dispute Resolution: A Handbook for In-House Counsel in Asia, Lexis Nexis, Singapore, 2014.

Roberts M., Mediation in Family Disputes: Principles of Practice, Fourth Ed., Ashgate, Aldershot, 2008.

Roebuck D., Mediation and Arbitration in the Middle Ages, Holo Books, The Arbitration Press, Oxford, 2013.

Rogers H.N., Bordone C.R., Sander E.A.F., Mcewen A.C., Designing Systems and Processes for Mediation Disputes, Aspen Coursebook Series, Wolters Kluwer Law & Business, New York, 2013.

Rosenbaum C., Die Umsetzung der Richtlinie EG 52/2008 über Mediation in Zivil und Handelssachen in Deutschland und Spanien, Verlag Dr.Kovac, 2023.

Röthemeyer P., Die Zertifizierungsfiktion, 17 Jahrgang, Zeitschrift für Konflikt-Management (ZKM), Verlag Otto Schmidt, Heft 2/2014, Januar/Februar, Köln, 2014.

Rovine A.W., Contemporary Issues in International Arbitration and Mediation, Martinus Nijhoff Publishers, Leiden, 2013.

Rule C., Online Dispute Resolution for Business, Jossey-Bass Publishing, San Francisco, 2002.

Rule C., Rogers V., Del Duca F., L., Designing a Global Consumer Online Dispute Resolution (ODR) System for Cross-Border Small Value – High Volume Claims – OAS Developments in Uniform Commercial Code Law Journal (UCCLJ) 2010.

Rutherglen A.G., Transnational Civil Litigation: Principles and Prospects, Foundation Press, St. Paul, 2016.

Rützel S., Wegen G., Wilske S., Commercial Dispute Resolution in Germany, Second Ed., C.H. BECK, München, 2016.

Schiffer K.J., Mandatspraxis, Schiedsverfahren und Mediation, 2. neu bearbeitete und erweiterte Auflage, Carl Heymanns Verlag, Köln, 2005.

Schmidt F.H., Lapp T., May A., Mediation in der Praxis des Anwalts, 2nd Ed, C.H. Beck Verlag, 2022, 23.

Schmidt F., Lapp T., Monßen H.G., Mediation in der Praxis des Anwalts, Verlag C.H.Beck, München, 2012.

Schmidt N., Das Verwertungsverbot aus dem Mediationsverfahren für das Schiedsverfahren, Verlag Dr. Kovac, Hamburg, 2011.

Schreiber A., Obligatorische Beratung und Mediation, Duncker&Humblot, Berlin, 2007.

Schütze R.A., Die Bestimmung des schiedsrichterlichen Verfahrens, insbesondere bei Anwendung dem deutschem Prozessrecht unbekannter Beweisformen in SchiedsVZ (Zeitschrift für Schiedsverfahren/German Arbitration Journal), Verlag C.H.Beck, München, 16.Jahrgang, Heft 2, März/April 2018.

Schwarz K., Mediation-Collaborative Law-Collaborative Practice, Schriften der Johannes-Kepler-Universität Linz, Trauner Verlag, Linz, 2010.

Spencer D., Brogan Michael., Mediation Law and Practice, Cambridge University Press, New York, 2006.

Spencer D., Principles of Dispute Resolution, Second Ed., Lawbook Co, Sydney, 2016.

Steffek F., Rechtsvergleichende Erfahrung für die Regelung der Mediation, The Rabel Journal of Comparative and International Private Law, Max –Planck-Institute für ausländisches und internationales Privatrecht, Band 74, Heft 1, Mohr Siebeck, Tübingen, 2010.

Steffek F., Mediation, in The Max Planck Encyclopedia of European Private Law, Vol. II, Basedow J., Hopt J.K., Zimmermann R., Stier A., Oxford University Press, Oxford, 2012.

Steffek F., Mediation und Justiz, in Das Neue Mediationsgesetz, Fischer C., Unberath H., Verlag C.H.Beck, München, 2013.

Steffek F., Prinzipiengeleitete Regelung der Konfliktlösung, Zeitschrift für KonfliktManagement (ZKM), #5, Verlag Dr.Otto Schmidt, Köln, 2013.

Steffek F., Mediation und Güterichterverfahren, Zeitschrift für Europäisches Privatrecht, (ZEuP) #3, Verlag C.H.Beck, München, 2013.

Steffek F., Unberath H., Genn H., Greger R., Menkel-Meadow C., Regulating Dispute

Resolution: ADR and Access to Justice at the Crossroads, Hart Publishing, Portland, 2013.

Steffek F., Skizzen einer Gerechtigkeitstheorie für das Privatrecht – Individuen, Interessen, Kohärenz, Konsens und Ausgleich in Gedächtnisschrift für Hannes Unberath, Arnold Stefan, Lorenz Stephan., C.H.Beck, München, 2015.

Steffek F., The Relationship between Mediation and Other Forms of Alternative Dispute Resolution in The Implementation of the Mediation Directive, (Compilation of in-depth Analysis) European Parliament Directorate-General for Internal Policies, <http://www.europarl.europa.eu/supporting-analyses> , 2016.

Susskind R., The End of Lawyers? Oxford University Press, Oxford, 2010.

Susskind R., Tomorrow's Lawyers: An Introduction to Your Future, Oxford University Press, 2013.

Teply L.L., Legal Negotiation in a Nutshell, 4th Ed, West Academic Publishing, 2023.

Thalmeir L., Die grenzüberschreitende Durchsetzung elterlicher Entscheidungen, Mohr Siebeck, 2023.

Tochtermann P., Die Unabhängigkeit und Unparteilichkeit des Mediators, Mohr Siebeck, Tübingen, 2008.

Töpel E., Pritz A., Mediation in Österreich: Die Kunst der Konsensfindung, LexisNexis Verlag, Wien, 2005.

Trams K., Die Mediationsvereinbarung –eine vertragsrechtliche Analyse, Tectum Verlag, Marburg, 2008.

Trenczek T.M.A., Berning D., Lenz C., Will H.D., Mediation und Konfliktmanagement, Handbuch, 2.Auflage, Nomos, Baden-Baden, 2017.

Trossen A., Mediation (un)gergelt, Win-Management Verlag, Mühlberg, 2014.

Ubilava A., Mediation as a Mandatory Pre-condition to Arbitration, Brill/ Nijhoff Publishing, 2023.

Vallender H., Mediation in Nationalen und Grenzüberschreitenden Insolvenzverfahren, in Brinkmann M., Effer-Uhe D.O., Völzmann-Stickelbrock B., Wesser S., Weth

S., Festschrift für Hanns Prütting, Dogmatik im Dienst von Gerechtigkeit, Rechtssicherheit und Rechtsentwicklung, Carl Heymanns Verlag, Köln, 2018.

Van Gelder E.M., Biard A.B., The Online Dispute Resolution Platform after one Year of Operation: A Work in Progress with Promising Potential, Legal Journal Consumenten & Recht, TvC UITGEVERIJ, Paris, 2018.

Vries T., Mediation als Verfahren konsensualer Streitbeilegung, Peter Lang Internationaler Verlag der Wissenschaften, 2012.

Walker S., Smith D., Advising and Representing Clients at Mediation, Wildy, Simmonds & Hill Publishing, London, 2013.

Wanner L.L., Institutions and Dispute Settlement, 2nd Ed, Brill Nijhoff publishing, 2022.

Ware S., Principles of Alternative Dispute Resolution, Third Ed., West Academic Publishing, USA, 2016.

Waring M., Commercial Dispute Resolution, College of Law Publishing, Guildford, 2016.

Warne J., International Commercial Dispute Resolution, Tottel Publishing, Haywards Heath, 2009.

Warrier S.V., Arbitration, Conciliation and Mediation, Lexis Nexis, India, 2015.

Wendenburg F., Der Schutz der schwächeren Partei in der Mediation, Mohr Siebeck, Tübingen, 2013.

Wendenburg F., Differenzierte Verfahrensentscheidungen in zivilrechtlichen Konflikten, Verlag Otto Schmidt, Heft 1/2013, Köln, 2013.

Wendenburg F., Mediation – flexible Gestaltung innerhalb fester Strukturen, ADR-Verfahren im Vergleich, Zeitschrift für Konflikt Management (ZKM), 17 Jahrgang, Heft 2/2014, Januar/Februar, PVSt 47561, Berlin, 2014.

Wendland M., Mediation und Zivilprozess, Mohr Siebeck, Tübingen, 2017.

Wenke A.R., The Art of Negotiation for Lawyers, Richter Publications, 1985.

Wentzel C., Internationale Mediation, Logos Verlag, Berlin, 2016.

Windisch K., Fair und/oder gerecht? Fairnesskriterien in der Mediation, Zeitschrift für Konflikt-Management, Verlag Otto Schmidt, Heft 2/2015, Köln, 2015.

Wode M., Rabe C.S., Mediation, Springer, Berlin, 2014.

Wolf H., Access to Justice, 2nd Ed, Stationery Office, London, 1996.

Yaacob H., Alternative Dispute Resolution (ADR), International Shari'ah Research Academy, Kuala Lumpur, 2012.

Zalar A., Managing Judicial Change Through Mediation – Part 1, ADR Bulletin, Vol. 6, No. 8, 2004.

Zenk K., Mediation im Rahmen des Rechts, Nomos, Baden-Baden, 2008.

საკანონმდებლო აქტები

საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსი, 1997წ.

ადვოკატთა შესახებ საქართველოს კანონი, 2002.

ს.ს.ი.პ. საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის ადვოკატთა პროფესიული ეთიკის კოდექსი, 2006.

ს.ს.ი.პ. საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის ადვოკატთა დისციპლინური პასუხისმგებლობისა და დისციპლინური წარმოების შესახებ დებულება, 2010.

ადვოკატთა ასოციაციის აღმასრულებელი საბჭოს მიერ მორიგების პროცედურის წარმართვის შესახებ დებულება, 2018.

საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის მედიაციის განვითარების კომიტეტის დებულება, 2018.

REPORT FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL AND THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE. Brussels 26.8.2016. COM (2016)542 FINAL on the application of Directive 2008/52/EC of the European Parliament and of the Council on certain aspects of mediation in civil and commercial matters. (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=COM%3A2016%3A542%3AFIN>).

ელექტრონული მასალები / ინტერნეტ წყაროები:

საზოგადოებრივ-ლიტერატურული მოძრაობა XIX საუკუნის 60-70-იან წლებში, ტომი 4, იხილეთ: <http://dSPACE.nplg.gov.ge/bitstream/1234/3003/1/Kartuli-Literatur-isistoria_Tomi_IV.pdf>

<<http://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2013/11/oj>>.

<<http://www.europarl.europa.eu/supporting-analyses>>.

<www.aija.org.au>.

<<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52002DC0196&from=EN>>.

<http://ec.europa.eu/civiljustice/adr/adr_ec_code_conduct_en.pdf>.

<www.justice.gov.uk/courts/procedure-rules/civil/pdf/practice_directions/pd_pre-action_conduct.pdf>.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/com/2002/com2002/com2002_0196en01.pdf>. <www.europarl.europa.eu/document/activities/cont/201105/20110518ATT19592/20110518ATT19592EN.pdf>.

<<http://www.risolvionline.it>>.

<<http://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2013/524/oj>>.

<<http://www.europarl.europa.eu/supporting-analyses>>.

<http://www.uncitral.org/pdf/english/workinggroups/wg_3/26th_WG_III/wp_117_e.pdf>.

<www.acrnet.org>.

<<https://www.judiciary.gov.uk/wp-content/uploads/2015/02/Online-Dispute-Resolution-Final-Web-Version1.pdf>>.

<http://www.iccwbo.org/drs/english/adr/pdf_documents/adr_guide.pdf>.

<www.ulr.oxfordjournals.org>.

<<http://www.corteconstituzionale.it/actionSchedaPronuncia.do?anno=2012&numero=272>>.

<www.ulr.oxfordjournals.org>.

<m.oxfordscholarship.com/view/10.1093/acprof;oso/9780199653485.001.001/acprof-9780199653485-chapter-4>.

<www.mediationinlaw.org>.

<http://www.academia.edu/download/37348802/alternative_dispute_resolution_approaches.pdf>

<www.ulr.oxfordjournals.org>.

<<http://www.adbadalet.gov.tr/arabulucu>>.

<<http://www.mediationadvocates.org.uk>>.

<<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:136:0003:0008:En:PDF>>.

<<http://wcd.coe.int/com.instranet.InstraServlet?command=com.instranet.CmdBlobGet&InstranetImage=1153972&SecMode=1&DocId=450792&Usage=2>>.

<[http://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?p=&Ref=Rec\(99\)19&Sector=secCM&Language=lanEnglish&Ver=original&BackColorInternet=eff2fa&BackColorIntranet=eff2fa&BackColorLogged=clcb6&direct=true](http://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?p=&Ref=Rec(99)19&Sector=secCM&Language=lanEnglish&Ver=original&BackColorInternet=eff2fa&BackColorIntranet=eff2fa&BackColorLogged=clcb6&direct=true)>.

<[http://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?p=&Ref=Rec\(2001\)9&Sector=secCM&Language=lanEnglish&Ver=original&BackColorInternet=eff2fa&BackColorIntranet=eff2fa&BackColorLogged=clcb6&direct=true](http://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?p=&Ref=Rec(2001)9&Sector=secCM&Language=lanEnglish&Ver=original&BackColorInternet=eff2fa&BackColorIntranet=eff2fa&BackColorLogged=clcb6&direct=true)>.

<[http://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?p=&Ref=Rec\(2002\)10&Sector=secCM&Language=lanEnglish&Ver=original&BackColorInternet=eff2fa&BackColorIntranet=eff2fa&BackColorLogged=clcb6&direct=true](http://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?p=&Ref=Rec(2002)10&Sector=secCM&Language=lanEnglish&Ver=original&BackColorInternet=eff2fa&BackColorIntranet=eff2fa&BackColorLogged=clcb6&direct=true)>.

<www.unicitral.org>.

<<http://www.uncitral.org/pdf/english/texts/arbitration/ml-conc/03-90953-Ebook.pdf>>.

<<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/ALL/?uri=CELEX:32008L0052>>.

<<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/ALL/?uri=CELEX:32008L0052>>.

<<http://www.europarl.europa.eu/supporting-analyses>>.

<<http://www.europarl.europa.eu/supporting-analyses>>.

<<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=COM%3A2016%3A542%3A-FIN>>

<<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:32013L0011>>.

<m.oxfordscholarship.com/view/10.1093/acprof;oso/9780199653485.001.001/acprof-9780199653485-chapter-4>.

- <www.oebm.at>.
- <www.justice.government.bg/MPPublic-Web/default.aspx?id=2>.
- <www.adrcenter.com//jamsinternational/civil-justice/Mediation_Country_Report_Bulgaria.pdf>.
- <www.cedr.com>.
- <http://www.mediationeurope.net/eng/documents/lawinhungary.pdf>
- <www.ismed.it/doc/D_Lgs_28-2010.pdf>.
- <www.nmi-mediation.nl>
- <http://sakig.pl/en/mediation/about-meditation>.
- <http://ms.gov.pl/pl/dzialalnosc/mediacje/>
- <http://dspace.nplg.gov.ge/bitstream/1234/3003/1/Kartuli-Literaturisistoria_Tomi_IV.pdf>.
- <http://www.tcc.gov.ge/index.php?m=586>.
- <http://gba.ge/uploads/files/reestri/kanonproekti_mediaciis_shesaxeb.pdf>
- <www.gba.ge>
- <http://gba.ge/uploads/files/regulaciebi/eTikis_kodexi.pdf>.
- <http://gba.ge/uploads/files/regulaciebi/debuleba.pdf>.
- <http://gba.ge/uploads/resolutions/2018/01/31/3d51dfa83d2ce7fffc515d101375fb3.pdf>.
- <http://gba.ge/uploads/files/reestri/mediaciis_ganvitarebis_komitetis_debuleba.pdf>
- <http://gba.ge/uploads/resolutions/2018/04/02/9b5c84003fd3bbf88271957f65b512b4.pdf>
- <http://gba.ge/uploads/files/reestri/morigebis_debuleba.pdf>
- <http://gba.ge/ka/resolutions/list/330>.
- <http://ncadr.tsu.ge/#>.
- <http://gba.ge/uploads/files/reestri/GBA_mosazrebebi_mediaciis_shesaxeb.pdf>.

პროფ. ირაკლი ყანდაშვილი – არის „მედიაციის შესახებ“ საქართველოს კანონის პროექტის ერთ-ერთი თანა-ავტორი, 2019 წლიდან სსიპ „საქართველოს მედიატორთა ასოციაციის“ პირველი თავმჯდომარე. CEDR (დავების ეფექტურად გადაწყვეტის ცენტრი / ლონდონი) – ს საერთაშორისო აკრედიტაციის მქონე მედიატორი.

პროფ. ირაკლი ყანდაშვილი არის მოქმედი ადვოკატი, რომელიც უკვე 18 წელია წარმოადგენს კლიენტებს საქართველოს ყველა ინსტანციის სასამართლოსა და ადამიანის უფლებებისა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვის ევროპულ სასამართლოში.

პროფ. ირაკლი ყანდაშვილი არის იურიდიული ფირმა „K&K Consulting“-ს პარტნიორი, არის „საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის“ აღმასრულებელი საბჭოს წევრი (2013-2021წწ) და ასოციაციის საგანმანათლებლო საბჭოს ხელმძღვანელი (2013 წლიდან), არის ადვოკატთა ასოციაციის განგრძობადი იურიდიული განათლების სისტემისა და ადვოკატებისა და მედიატორების პროფესიაში შესვლის სტანდარტების კონცეფციის ერთ-ერთი ავტორი საქართველოში.

პროფ. ირაკლი ყანდაშვილი არის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის იურიდიული ფაკულტეტის სამართლის დოქტორი, გრიგოლ რობაქიძის უნივერსიტეტის პროფესორი კერძო სამართლის მიმართულებით, საქართველოს უნივერსიტეტის ასოცირებული პროფესორი კერძო სამართლის მიმართულებით და ჩიკაგო კენტის სამართლის სკოლის (ჩიკაგო / აშშ) მაგისტრის ხარისხის მქონე (LL.M.).

პროფ. ირაკლი ყანდაშვილი არის 4 მონოგრაფიის და არაერთი სამეცნიერო სტატიის ავტორი სამართლის დარგში.

